

ព្រះ
ក្រុងបិណ្ឌបាបី

និង

សេចក្តីប្រែជាភាសាខ្មែរ

អភិបាលបិណ្ឌ

សោឡាសមាគម

១០៩

ក្រុមហ៊ុនសាមគ្គីភ័យ ភ្នំពេញ

៣៤២ បឹងកេងកង

អភិធម្មប័ណ្ណ

បណ្ឌិត សោធីសម្ភារ

. ៣០៩

ព.ស. ២៥៣២

អភិធម្មបិដក

បដិដ្ឋានសូត្រ សោឡុលមោ ភាគោ

អនុលោមប្បប្បដិដ្ឋាន

នាមា តស្ស ភកវតោ អរហតោ សង្ឃាសម្ពុទ្ធស្ស ។

អនុលោមប្បប្បដិដ្ឋាន

កុសលភិក្ខុ ឥកុសលភិក្ខុ

[១] កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នធម្មា
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា កុសលេ ទន្ធ បដិច្ច ចិត្ត-
សមុដ្ឋានំ រូបំ ។ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នអកុស-
លោ នធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា កុសលំ ឯកំ
ទន្ធ បដិច្ច តាយោ ទន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ។
កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នអត្យាករោ នធម្មា ឧប្ប-
ជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា កុសលំ ឯកំ ទន្ធ បដិច្ច
តាយោ ទន្ធា ។ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នអកុ-
សលោ ឆ នអត្យាករោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុ-
ប្បទូយា កុសលំ ឯកំ ទន្ធ បដិច្ច តាយោ ទន្ធា ។

អភិធម្មបិដក

បដិដ្ឋាន សោឡុលមភាគ

អនុលោមប្បប្បដិដ្ឋាន

សូមមេស្ត្រ ចំពោះគ្រូបោសស្រោចសេចក្តីសង្ឃឹម គង្គីនោះ ។

អនុលោមប្បប្បដិដ្ឋាន

កុសលភិក្ខុ ឥកុសលភិក្ខុ

[១] ធម៌ មិនមែនជាកុសល កាស្រីយ ឡធម៌ ជាកុសល រឺច
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋាន កាស្រីយ ឡធម៌
ខន្ធ ជាកុសល ។ ធម៌ មិនមែន ជាអកុសល កាស្រីយ ឡធម៌ ជា
កុសល រឺចកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ គឺ ខន្ធឈរផង ចិត្តសមុដ្ឋា-
នច្រផង កាស្រីយ ឡខន្ធ ១ ជាកុសល ។ ធម៌ មិនមែនជាអត្យា-
ករៈ កាស្រីយ ឡធម៌ ជាកុសល រឺចកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ
គឺ ខន្ធឈរ កាស្រីយ ឡខន្ធទ ជាកុសល ។ ធម៌ មិនមែនជាអកុ-
សលក្តី មិនមែនជាអត្យាករៈក្តី កាស្រីយ ឡធម៌ ជាកុសល រឺចកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ គឺ ខន្ធឈរ កាស្រីយ ឡខន្ធទ ជាកុសល ។

កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ធន នកុសលោ
ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា កុសលំ ទទ្ទេ
បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ បញ្ច ។

[២] អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ធម្មា
ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា អកុសលេ ទទ្ទេ បដិច្ច
ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នកុស-
លោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា អកុសលំ ដកំ
ទទ្ទំ បដិច្ច តយោ ទទ្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានព្វ រូបំ ។
អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នអព្យាកាសោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ
ហេតុប្បដ្ឋយា អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ
ច នអព្យាកាសោ ធន ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា
អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ធន នអកុស-
លោ ធន ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ បញ្ច ។

[៣] អព្យាកាសំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ធម្មា
ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា វិចារកាព្យាកាសំ កំរិយាព្យា-
កាសំ ដកំ ទទ្ទំ បដិច្ច តយោ ទទ្ធា ចិត្តសមុដ្ឋា-
នព្វ រូបំ បដិសន្ធិ ដកំ មហាក្កតំ បដិច្ច តយោ
មហាក្កតា ទ្ទេ មហាក្កតេ បដិច្ច ទ្ទេ មហាក្កតា

ធម៌ មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាកុសលក្តី កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌
ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
កាស្រ័យ ខ្លួនខ្លួន ជាកុសល ។ វាៈ ៥ ។

[៤] ធម៌ មិនមែនជាកុសល កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ជាកុសល
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កាស្រ័យ ខ្លួន
ខ្លួនខ្លួន ជាកុសល ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌
ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ព្វ ផង ចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូបផង កាស្រ័យ ខ្លួនខ្លួន ជាកុសល ។ ធម៌ មិនមែន
ជាកុសលក្តី កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាកុសលក្តី កាស្រ័យ
ខ្លួនធម៌ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិន
មែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាកុសលក្តី កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ជាកុសល
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ វាៈ ៥ ។

[៥] ធម៌ មិនមែនជាកុសល កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ជាកុសលក្តី
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ព្វ ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង
ជាបដិសន្ធិ កាស្រ័យ ខ្លួនខ្លួន ជាវិចារកាព្យាកាសៈ ចិត្តកំរិយាព្យាកាសៈ
មហាក្កតេ កាស្រ័យ ខ្លួនមហាក្កតេ មហាក្កតេ កាស្រ័យ ខ្លួនមហាក្កតេ

មហាក្សត្រ បដិច្ច ចិត្តសម្មជ្ឈានំ រូបំ ។ អន្យាគាត់ ធម្ម៍
 បដិច្ច ឧបាសាសនោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 វិចារាគាតតំ បដិសន្ធិ មហាក្សតំ ។ អន្យាគាត់
 ធម្ម៍ បដិច្ច ឧបាសាសនោ ឧ ឧបាសាសនោ ឧ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា វិចារាគាតតំ កំរិយាគ្យា-
 គាតំ ។ សេដ្ឋតំ ។ តំណី ។

[៤] កុសលញ្ច អន្យាគាតញ្ច ធម្ម៍ បដិច្ច ឧ-
 បាសនោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា កុសលេ
 ឧទ្ទេ ឧ មហាក្សតេ ឧ បដិច្ច ចិត្តសម្មជ្ឈានំ រូបំ ។
 កុសលញ្ច អន្យាគាតញ្ច ធម្ម៍ បដិច្ច ឧ អន្យាគាតញ្ច
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា កុសលញ្ច អន្យា-
 គាតញ្ច ធម្ម៍ បដិច្ច ឧ អន្យាគាតញ្ច ឧ ឧ អន្យាគាតញ្ច
 ឧ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៥] អន្យាគាតញ្ច អន្យាគាតញ្ច ធម្ម៍ បដិច្ច ឧ អ-
 ន្យាគាតញ្ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អន្យាគាតញ្ច
 អន្យាគាតញ្ច ធម្ម៍ បដិច្ច ឧ អន្យាគាតញ្ច ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អន្យាគាតញ្ច អន្យាគាតញ្ច
 ធម្ម៍ បដិច្ច ឧ អន្យាគាតញ្ច ឧ ឧ អន្យាគាតញ្ច ឧ ធម្មោ

ចិត្តសម្មជ្ឈានំ កាស្រ័យ ខ្លួនកមហាក្សត ។ ធម៌ មិនមែនជាអ-
 សល កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ជាអន្យាគាតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយា គឺ វិចារាគាតតេបដិសន្ធិ និវេហាក្សត ។ ធម៌ មិនមែន
 ជាអន្យាគាតៈ មិនមែនជាអន្យាគាតៈ កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ជាអន្យាគាតៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា គឺ វិចារាគាតតេ និវេហាក្សត-
 កតៈ ។ សេដ្ឋតំប្រាប្ប ។ វា ពេ ។

[៤] ធម៌ មិនមែនជាអន្យាគាត កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ជាអន្យាគាត
 ផង ជាអន្យាគាតផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា គឺ ចិត្ត-
 សម្មជ្ឈានំ កាស្រ័យ ខ្លួនកមហាក្សត ជាអន្យាគាតផង ខ្លួនកមហាក្សត
 ផង ។ ធម៌ មិនមែនជាអន្យាគាត កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ជាអន្យាគាតផង
 ជាអន្យាគាតផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធម៌ មិនមែន
 ជាអន្យាគាត មិនមែនជាអន្យាគាត កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ជាអន្យាគាតផង
 ជាអន្យាគាតផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៥] ធម៌ មិនមែនជាអន្យាគាត កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ជាអន្យាគាត
 ផង ជាអន្យាគាតផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធម៌ មិន
 មែនជាអន្យាគាត កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ជាអន្យាគាតផង ជាអន្យាគាតផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធម៌ មិនមែនជាអន្យាគាត មិនមែន
 ជាអន្យាគាត កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ជាអន្យាគាតផង ជាអន្យាគាតផង

ឧប្បជ្ជន្តិ អាមាត្យប្បត្តយា ភិក្ខុសម្មាសម្ពុទ្ធមេវ ឯតុ
វត្ថុតិ ។

ឯតុវត្ថុតិ ឬត្តា កាតតា ។

[៦] កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជន្តិ អាមាត្យប្បត្តយា កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន
អត្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ អាមាត្យប្បត្តយា កុ-
សលំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ ន ឧ អត្យាកតោ
ន ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ អាមាត្យប្បត្តយា តីណំ ។

[៧] អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជន្តិ អាមាត្យប្បត្តយា អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
ន អត្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ អាមាត្យប្បត្តយា
អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន ឧ អត្យាកតោ
ន ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ អាមាត្យប្បត្តយា តីណំ ។

[៨] អត្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជន្តិ អាមាត្យប្បត្តយា អត្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ន
អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ អាមាត្យប្បត្តយា អត្យា-
កតំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន ឧ អកុសលោ
ន ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ អាមាត្យប្បត្តយា តីណំ ។

វេទកេតិកឿន្តិ ព្រោះអាមាត្យប្បត្តយា គឺ ចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធមេវ ឯតុ
វត្ថុតិ ។

មត្តា ១៩ ចណ្ឌិត ធម្មវិជ្ជាវត្ថុតិ ។

[៦] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល កាស្រីយ ខ្ញុំធម៌ ជាអកុសល
វេទកេតិកឿន្តិ ព្រោះអាមាត្យប្បត្តយា ធម៌ មិនមែនជាអត្យាកតា កា-
ស្រីយ ខ្ញុំធម៌ ជាអកុសល វេទកេតិកឿន្តិ ព្រោះអាមាត្យប្បត្តយា ធម៌
មិនមែនជាអកុសលក្តី មិនមែនជាអត្យាកតាក្តី កាស្រីយ ខ្ញុំធម៌ ជា
អកុសល វេទកេតិកឿន្តិ ព្រោះអាមាត្យប្បត្តយា មានការ ៗ ។

[៧] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល កាស្រីយ ខ្ញុំធម៌ ជាអកុសល
វេទកេតិកឿន្តិ ព្រោះអាមាត្យប្បត្តយា ធម៌ មិនមែនជាអត្យាកតា កា-
ស្រីយ ខ្ញុំធម៌ ជាអកុសល វេទកេតិកឿន្តិ ព្រោះអាមាត្យប្បត្តយា
និង មិនមែនជាអកុសលក្តី មិនមែនជាអត្យាកតាក្តី កាស្រីយ ខ្ញុំធម៌
ជាអកុសល វេទកេតិកឿន្តិ ព្រោះអាមាត្យប្បត្តយា មានការ ៗ ។

[៨] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល កាស្រីយ ខ្ញុំធម៌ ជាអត្យាកតា
វេទកេតិកឿន្តិ ព្រោះអាមាត្យប្បត្តយា ធម៌ មិនមែនជាអកុសល កា-
ស្រីយ ខ្ញុំធម៌ ជាអត្យាកតា វេទកេតិកឿន្តិ ព្រោះអាមាត្យប្បត្តយា
ធម៌ មិនមែនជាអកុសលក្តី មិនមែនជាអត្យាកតាក្តី កាស្រីយ ខ្ញុំធម៌
ជាអត្យាកតា វេទកេតិកឿន្តិ ព្រោះអាមាត្យប្បត្តយា មានការ ៗ ។

អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ឈតិ ន អារម្មណប្បច្ចយា អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ន អារម្មណប្បច្ចយា អកុ-
 សលំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ច ន អកុសលោ
 ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ន អារម្មណប្បច្ចយា ។

[១២] ឧបោធិយា ន អារម្មណោ បណ្ណាស
 ន អធិបតីយា ឯកុដវីស ខោវិកតោ បណ្ណាស ។

បច្ចុយ័ វិគ្គារេតត្ថំ សហជាតវារម្បំ វិគ្គារេតត្ថំ
 បច្ចុយ័ វារម្បំ វិគ្គារេតត្ថំ ។

[១៣] បច្ចុយ័ វារម្បំ ឧបោធិយា ន ភិក្ខុ-
 ណោ អដ្ឋាស អវិកតោ ន ភិក្ខុស ។

វិស្សយវារម្បំ សំសដ្ឋវារម្បំ សម្បយុត្តវារម្បំ
 បដិច្ចវារសមិសំ ។

[១៤] កុសលោ ធម្មោ ន កុសលស្ស ធម្មស្ស
 ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចុយោ កុសលោ ធម្មោ ន អ-
 កុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចុយោ កុ-
 សលោ ធម្មោ ន កុសលស្ស ច ន អកុសលស្ស
 ច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចុយោ កុសលោ
 ធម្មោ ន កុសលស្ស ច ន អកុសលស្ស ច ធម្មស្ស
 ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចុយោ អញ ។

ធម៌ មិនមែនជាកុសល កាស្រ័យ ខ្ញុំធម៌ ជាកុសល រឿងកើតឡើង
 ព្រោះនោះការប្បណប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល កាស្រ័យ ខ្ញុំធម៌
 ជាកុសល រឿងកើតឡើង ព្រោះនោះការប្បណប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជា
 កុសលក្តី ធម៌ មិនមែនជាកុសលក្តី កាស្រ័យ ខ្ញុំធម៌ ជាកុសល
 រឿងកើតឡើង ព្រោះនោះការប្បណប្បច្ច័យ ។

[១៥] ក្នុងនោះហេតុប្បច្ច័យ មានពីរ៖ ៦ ក្នុងនោះការប្បណប្បច្ច័យ
 មានពីរ៖ ១៥ ក្នុងនោះធម៌ប្បច្ច័យ មានពីរ៖ ១៤ ក្នុងនោះវិកតប្បច្ច័យ
 មានពីរ៖ ១៥ ។

បច្ចុយ័ ចណ្ឌិត ឧប្បិទ្ធិភិក្ខុៈ វាសិយាជាតវារម្បំ ចណ្ឌិត
 ឧប្បិទ្ធិភិក្ខុៈ វាសិច្ចយវារម្បំ ចណ្ឌិត កំឡើងឧប្បិទ្ធិភិក្ខុៈ ។

[១៦] ចំណែកនាងបច្ចុយវារៈ ក្នុងនោះហេតុប្បច្ច័យ មានពីរ៖ ៦៦
 ក្នុងនោះការប្បណប្បច្ច័យ មានពីរ៖ ១៤ ក្នុងនោះវិកតប្បច្ច័យ មានពីរ៖ ១៥ ។

វិស្សយវារម្បំ សំសដ្ឋវារម្បំ សម្បយុត្តវារម្បំ

ប្រវិហាយភ្លាមនឹងបដិច្ចវារសមិសំ ។

[១៧] ធម៌ ជាកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាកុសល
 ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ជាកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជា
 អកុសលៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ជាកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនជាអកុសលផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ
 ធម៌ ជាកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាកុសលផង មិនមែន
 ជាកុសលផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានពីរ៖ ៥ ។

សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ វជិតំ ឧបទុក្ខ-
 ឧសុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ វជិតំ ឧបទុក្ខំ ហេ-
 តុប្បត្តយា សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ វជិតំ
 ឧសុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ ឧបទុក្ខឧសុខ-
 ាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ វជិតំ ឧបទុក្ខំ ហេ-
 តុប្បត្តយា សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ វជិតំ
 ឧទុក្ខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ ឧបទុក្ខឧសុខ-
 ាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ វជិតំ ឧបទុក្ខំ ហេតុ-
 ប្បត្តយា សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ វជិតំ
 ឧសុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ ឧទុក្ខាយ វេទ-
 នាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ វជិតំ ឧបទុក្ខឧសុខាយ វេទនាយ
 សម្មយុត្តំ ធម្មំ វជិតំ ឧសុខ-
 ាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ ឧទុក្ខាយ វេទនាយ-
 សម្មយុត្តំ ធម្មំ ឧបទុក្ខឧសុខាយ វេទនាយ សម្ម-
 យុត្តំ ធម្មំ វជិតំ ឧបទុក្ខឧសុខាយ វេទនាយ សម្ម-
 យុត្តំ ធម្មំ វជិតំ ហេតុប្បត្តយា សត្វ ។

[၆၀] ဓုန္ဒာယ ဝိသုဒ္ဓိယ နိဗ္ဗာနာယ နိဗ္ဗာနာယ နိဗ္ဗာနာယ
 ဓုန္ဒာယ ဝိသုဒ္ဓိယ နိဗ္ဗာနာယ နိဗ္ဗာနာယ နိဗ္ဗာနာယ
 ဓုန္ဒာယ ဝိသုဒ္ဓိယ နိဗ္ဗာနာယ နိဗ္ဗာနာယ နိဗ္ဗာနာယ
 ဓုန္ဒာယ ဝိသုဒ္ဓိယ နိဗ္ဗာနာယ နိဗ္ဗာနာယ နိဗ္ဗာနာယ

ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយវេទនាមិនមែនជាទុក្ខមិនមែនជាសុខ អា-
ស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ដែលប្រកបដោយសុខវេទនា រើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនប្រកបដោយ
វេទនាមិនមែនជាទុក្ខមិនមែនជាសុខក្តី អាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ដែលប្រកប
ដោយសុខវេទនា រើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ ដែលមិន
ប្រកបដោយទុក្ខវេទនាក្តី ដែលមិនប្រកបដោយវេទនាមិនមែនជាទុក្ខមិន
មែនជាសុខក្តី អាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ដែលប្រកបដោយសុខវេទនា រើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសុខវេទនា
ក្តី ដែលមិនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាក្តី អាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ដែលប្រកប
ដោយសុខវេទនា រើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ ដែលមិន
ប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី ដែលមិនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាក្តី ដែលមិន
ប្រកបដោយវេទនាមិនមែនជាទុក្ខមិនមែនជាសុខក្តី អាស្រ័យ ខ្លួនធម៌
ដែលប្រកបដោយសុខវេទនា រើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌
ព្រះ ៧ ៦

(២០) ធម៌ ដែលជីវិតប្រកបដោយទុក្ខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល
ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបគេកន្ស័យ ព្រោះហេតុច្បង ធម៌ ដែលមិន
ប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយទុក្ខវេទនា

ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ធុត្តាយ វេទនាយ សម្មយុត្ត
 ធម្មំ បដិច្ច ឧបទុក្ខមសុទាយ វេទនាយ សម្មយុត្តា
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ធុត្តាយ វេទនាយ-
 សម្មយុត្ត ធម្មំ បដិច្ច ឧសុទាយ វេទនាយ សម្ម-
 យុត្តា ច ឧបទុក្ខមសុទាយ វេទនាយ សម្មយុត្តា
 ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ធុត្តាយ វេទនាយ-
 សម្មយុត្ត ធម្មំ បដិច្ច ឧធុត្តាយ វេទនាយ សម្ម-
 យុត្តា ច ឧបទុក្ខមសុទាយ វេទនាយ សម្មយុត្តា
 ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ធុត្តាយ វេទនាយ-
 សម្មយុត្ត ធម្មំ បដិច្ច ឧសុទាយ វេទនាយ សម្ម-
 យុត្តា ច ឧធុត្តាយ វេទនាយ សម្មយុត្តា ច ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ធុត្តាយ វេទនាយ សម្មយុត្ត
 ធម្មំ បដិច្ច ឧសុទាយ វេទនាយ សម្មយុត្តា ច ឧ-
 ធុត្តាយ វេទនាយ សម្មយុត្តា ច ឧបទុក្ខមសុទាយ-
 វេទនាយ សម្មយុត្តា ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋ-
 យា សត្វ ។

[២០] ឧបទុក្ខមសុទាយ វេទនាយ សម្មយុត្ត ធម្មំ

បដិច្ច ឧបទុក្ខមសុទាយ វេទនាយ សម្មយុត្តា ធម្មោ

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ ដែលប្រកបដោយវេទនាមិន
 មែនជាទុក្ខមិនមែនជាសុខ កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ដែលប្រកបដោយទុក្ខ-
 វេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយ
 សុខវេទនា ដែលមិនប្រកបដោយវេទនាមិនមែនជាទុក្ខមិនមែនជាសុខ កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ដែលប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ដែលមិនប្រកប
 ដោយវេទនាមិនមែនជាទុក្ខមិនមែនជាសុខ កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ដែល
 ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ ដែល
 មិនប្រកបដោយសុខវេទនា ដែលមិនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា កាស្រីយ
 ខ្លួនធម៌ ដែលប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសុខវេទនា ដែលមិនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា
 ក្តី ដែលមិនប្រកបដោយវេទនាមិនមែនជាទុក្ខមិនមែនជាសុខ កាស្រីយ
 ខ្លួនធម៌ ដែលប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 ធម៌ ។

[២១] ធម៌ ដែលប្រកបដោយវេទនាមិនមែនជាទុក្ខមិនមែនជាសុខ
 កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ដែលប្រកបដោយវេទនាមិនមែនជាទុក្ខមិនមែនជាសុខ

[២២] ហេតុយា ឯកវិស អារម្មណេ ឯកវិស
អវិភតេ ឯកវិស ។

[២៣] សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
ន សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
នហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៤] នហេតុយា ឯកវិស នអារម្មណេ ឯកវិស
នវិប្បយុត្តេ ធម្មស ហេវិកតេ ឯកវិស ។

សហជាតករម្បិ ចច្ចយករម្បិ និស្សយករម្បិ
សំសង្កករម្បិ សម្បយុត្តករម្បិ បដិច្ចករសនិសំ ។

[២៥] សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ
ន សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស ហេតុ-
ប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋាយោ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
ធម្មោ ន ធុត្តាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
ហេតុប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋាយោ សុខាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តោ ធម្មោ ន អធុត្តមសុខាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋាយោ សុខាយ-
វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ន សុខាយ វេទនាយ-
សម្បយុត្តស្ស ច ន អធុត្តមសុខាយ វេទនាយ-
សម្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋាយោ

[២៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានព្រះ ២១ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋាយ
មានព្រះ ២១ ក្នុងអវិភតប្បដ្ឋាយ មានព្រះ ២១ ។

[២៧] ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសុខវេទនា ជាស្រ្តីយ គួរធម៌
ដែលប្រកបដោយសុខវេទនា រើបរើតទៀត ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[២៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានព្រះ ២១ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋាយ
មានព្រះ ២១ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានព្រះ ១២ ក្នុងអវិភតប្បដ្ឋាយ
មានព្រះ ២១ ។

សហជាតករក្តិ ចច្ចយករក្តិ និស្សយករក្តិ សំសង្កករក្តិ

សម្បយុត្តករក្តិ ប្រហែលគ្នាដឹងបដិច្ចករវេទនា ។

[២៩] ធម៌ ដែលប្រកបដោយសុខវេទនា ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសុខវេទនា ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ ដែល
ប្រកបដោយសុខវេទនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសុខ-
វេទនា ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសុខវេទនា ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយវេទនាមិនមែនជាទុក្ខមិនមែន
ជាសុខ ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសុខវេទនា
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសុខវេទនាដឹង ដែលមិន
ប្រកបដោយវេទនាមិនមែនជាទុក្ខមិនមែនជាសុខដឹង ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ

សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បដូយេន បដូយោ
 នាយ សម្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បដូយេន បដូយោ
 សម្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បដូយេន បដូយោ
 សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បដូយេន បដូយោ
 វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បដូយេន បដូយោ
 សម្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បដូយេន បដូយោ
 សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បដូយេន បដូយោ
 វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បដូយេន បដូយោ
 សម្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បដូយេន បដូយោ
 សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បដូយេន បដូយោ
 វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បដូយេន បដូយោ
 សម្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បដូយេន បដូយោ

[២៦] ហេតុយា ឯកវិស អារម្មណេ ឯកវិស
 អវិកាតេ ឯកវិស ។

បញ្ញាវា វិគ្គាវេកតំ ។

វិបាកត្ថិកេ សិបាកត្ថិកិ

[២៧] វិចារកំ ធម្មំ បដិច្ច ធម្មិកាតោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ដ្ឋិតិ ហេតុប្បដូយោ វិចារកំ ធម្មំ បដិច្ច ធម្មិកាតោ ធម្ម-
 ធម្មោ ឧប្បដ្ឋិតិ ហេតុប្បដូយោ វិចារកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ធម្មិកាតោ ធម្មិកាតោ ធម្មិកាតោ ឧប្បដ្ឋិតិ ហេតុប្បដូយោ

ធម៌ ដែលប្រកបដោយសុខវេទនា ជាច្រើន ខែធម៌ ដែលមិនប្រកប
 ដោយទុក្ខវេទនាផង ដែលមិនប្រកបដោយវេទនាមិនមែនជាទុក្ខមិនមែន
 ជាសុខផង ដោយហេតុប្បដូយ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសុខវេទនា
 ជាច្រើន ខែធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសុខវេទនាផង ដែលមិនប្រកប
 ដោយទុក្ខវេទនាផង ដោយហេតុប្បដូយ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសុ-
 វេទនា ជាច្រើន ខែធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសុខវេទនាផង ដែល
 មិនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាផង ដែលមិនប្រកបដោយវេទនាមិនមែនជា
 ទុក្ខមិនមែនជាសុខផង ដោយហេតុប្បដូយ មានព្រះ ៧ ។

[២៨] ក្នុងហេតុប្បដូយ មានព្រះ២១ ក្នុងការធម្មាប្បដូយ
 មានព្រះ២១ ក្នុងវិវិកាប្បដូយ មានព្រះ២១ ។

បញ្ញាព្រះ បណ្ឌិត ធម៌ឱ្យពិស្តារផងចុះ ។

វិបាកត្ថិកៈ សិបាកត្ថិកៈ

[២៩] ធម៌ មិនមែនជាវិបាក គាស្រ័យ ខ្លះធម៌ ជាវិបាក
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ ធម៌ មិនមែនហេតុវិបាកជាប្រភេទ
 គាស្រ័យ ខ្លះធម៌ ជាវិបាក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ
 ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនវិបាក ទាំងមិនមែនជាវិបាកជាប្រភេទ
 គាស្រ័យ ខ្លះធម៌ ជាវិបាក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ

នៃវិហារកស្ស ៣ នៃវិហារកស្សធម្មស្ស ៤ ធម្មស្ស
អារម្មណ៍ប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋានយេន ៥ ។

[៣៨] នៃវិហារកស្សនៃវិហារកស្សធម្មស្ស ៥ នៃវិហារ-
កស្សនៃវិហារកស្សធម្មស្ស អារម្មណ៍ប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋានយេន
១ ២ ៣ ៤ ។

[៣៩] ហេតុយោ តេស អារម្មណ៍ អដ្ឋាស
អនិច្ចតិយោ សត្តាស អនន្តរ សោឡាស ។ យេ ។
បុរោជាតេ ៥ បដ្ឋាជាតេ នវ រាសេវិទេ ៥ តិម្មេ ធុន្ទស
វិហារោ បក្ស ។ យេ ។ ឥន្ទ្រិយេ អដ្ឋាស ។ យេ ។
វិប្បយុត្តេ ប្រាជស អវិចតេ តេវិស ។

បញ្ញាភវី វិជ្ជារាគតំ ។

ឧបាទិដ្ឋបាទានិយត្តិកេ

នឧបាទិដ្ឋបាទានិយត្តិកំ

[៤០] ឧបាទិដ្ឋបាទានិយេ ធម្មំ បដិច្ច ន ឧ-
បាទិដ្ឋបាទានិយេន ធម្មោ ឧប្បស្ថិត ហេតុប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ ១៥៥ មិនមែនជាវិបាកផង មិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រ-
ក្រតីផង ដោយការមូលប្បដ្ឋាន មានរវាង ៦ ។

[៣៩] ធម៌ មិនមែនជាវិបាកទាំងបីមិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី
ជាបច្ច័យ ១៥៥ មិនមែនជាមិនមែនវិបាកទាំងបីមិនមែនជាមានវិបាកជា
ប្រក្រតី ដោយការមូលប្បដ្ឋាន ។ ២៥ មានរវាង ៦ ។

[៣៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន មានរវាង ១៣ ក្នុងការមូលប្បដ្ឋាន
មានរវាង ១៨ ក្នុងអនិច្ចតិប្បដ្ឋាន មានរវាង ១៧ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋាន
មានរវាង ១៦ ។ ២៥ ក្នុងបុរោជាតិប្បដ្ឋាន មានរវាង ៦ ក្នុងបដ្ឋាជាតិ-
ប្បដ្ឋាន មានរវាង ៧ ក្នុងតិម្មេវិបាកប្បដ្ឋាន មានរវាង ៦ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាន
មានរវាង ១៦ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋាន មានរវាង ៨ ។ ២៥ ក្នុងឥន្ទ្រិយ-
ប្បដ្ឋាន មានរវាង ១៨ ។ ២៥ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាន មានរវាង ១៦
ក្នុងអវិចតប្បដ្ឋាន មានរវាង ៦៣ ។

បញ្ញាភវី បណ្ឌិត ធម្មវិជ្ជាស្ថានីយ៍ ។

ឧបាទិដ្ឋបាទានិយត្តិកេ

នឧបាទិដ្ឋបាទានិយត្តិកំ

[៤០] ធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយភិកលស (៣៨ កណ្តា
ជាដើម) កាន់យកហើយទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ពេស្រ័យ ឬ
ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយភិកលស (៣៩ កណ្តា ជាដើម) កាន់យកហើយ
ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបតែត្រូវបាន ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន

(២០) អនុសាសន៍ទូទៅទី៧ ផ្សំ បង្កំ ប.អ.

ឧត្តរាធិបតី ឧត្តរាធិបតី ឧត្តរាធិបតី ឧត្តរាធិបតី ឧត្តរាធិបតី

អនុក្រឹត្យលេខ ១២ ចន្ទ បង្គំ អនុក្រឹត្យលេខ ១២ ចន្ទ បង្គំ

ពាង្គិលោ ឆន្ទោ វុទ្ធព្ភិតំ ហេតុប្បដូយា អនុចានីធ្នុះ

មាតិកា ៧៧ ឆ្នាំ ២៥៦៩ ៤ អនុក្រឹត្យ ៣៩៩ ២៥៦៩

ច អនុបាទិក្ខអនុកោដិយោ ច ជន្មា ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុ.

ឧបករណ៍ ត្រួតពិនិត្យ ៗ

(៤២)   អក្ខរាធិដ្ឋអនុចារាទិយំ   ធម្មំ   បដិច្ច

[illegible][illegible]

[២១] ឈឺ ដែលនិពន្ធនៃការប្រកួតប្រជែងយកការសង្ខេបនៃ

យកចំណែកជាច្រើនយោងដល់ជំនាញខ្លួន កសាង គ្រួសារ ដែលមាន

កម្មវិធីនេះដោយគំរោងសម្រាប់ការយកហើយវិភាគជាច្រើនយោងទៅលើទិន្នន័យ

សេចក្តីសង្ខេប ព្រះបាទជ័យវរ្ម័ន ទី ៧ ដែលមាននាមក្សត្របត្រ

ដោយកំលែបមិនកាន់យកហើយទាំងមិនដូចជាជំនឿវិជ្ជាទាន ក.

ស្រី ឆ្មោច ដែលបានប្រកបដោយគុណសម្បត្តិយកហើយ

ក្នុងព្រះយោធិ៍សីលវុទ្ធភាព រើបរើកង្វើន ព្រោះហេតុឬក្លាយ ធម៌

ដែលមិនមែនជាអ្នកប្រកួតប្រជែងជាមួយសមាជិកដទៃទេ តែជាប្រ-

យោងទៅលើការប៉ាន់បញ្ជាក់ របស់ វិស័យឧស្សាហកម្មប្រកបដោយកំរើស

පළමුවෙන්ම සිංහලයා වූ බවට පත්ව ඇති බවට තීරණය කරනු ලබන්නේ

[illegible]

(၁၁) အပို ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေမှုများကို အောက်ပါအတိုင်း ပြုလုပ်ရမည်။

(២២) ឆមាស ដែលនិមិត្តមានក្នុងចក្ខុវិស័យនៃការសង្គ្រោះ

កាន់យកវិញ ទាំងបីនាក់ប្រយោជន៍ដល់រដ្ឋបាលខេត្ត កាស្រងាយ ខេត្ត

ឆ្លង ដែលមានកម្រិតចង្អុលយកសម្រាប់ការបង្ហាញពីស្ថានភាព

យោជន៍ផលបុព្វបទ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ធម៌ ដែល

មន្ត្រីនៃអង្គការសហប្រជាជាតិបានបញ្ជាក់ថា ការបំផ្លាញដោយកម្លាំងអាវុធនៃកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ

ដល់ឧបាទាន កសិករ ខ្ញុំចង់ ដែលមានកម្មប្រភពដោយកិលេស

មនុស្សយកវាយតាំងចងជាប្រយោជន៍ដល់ឧទ្ទាហរ រៀបរៀងឲ្យដឹង

ហេតុអ្វីយ៉ាងនេះ អនុបាទិ្ធអនុបាទិ្ធជាចិ្ច ឈ្មួញ បដិ្ច

ឧបទ្វីបឥណ្ឌូចិន ជាមួយ ឧបទ្វីបអឺរ៉ុប ហើយប្រទេស

លោក អនុបាធិបត្តអនុបាធានិយ័ត ធម្មំ បដិច្ច ន ឧបាធិបត្ត

အာဇာနည်ယော ၆ ခုမှတစ်ဆင့်အာဇာနည်ယော ၆ ခုမှာ

ឧប្បត្តិ ហេតុឫត្តហេតុ អនុតោទិដ្ឋអនុនាហេតិយ ធម៌

បង្ខំ ១ ០ ឧត្តាវិទ្យាបាតាច័យ ៣ ០ អនុវិទ្យាបាតា.

វិយោ ៨ ឆ្នាំ ទម្រង់ បោះពុម្ពផ្សាយ រក្សា ។

[២៣]   អនុនាធិបតីនាធិបតី   អនុនាធិបតី

អនុបាណាងៈយេត្យ ឆ្នាំ ៖ បដិច្ច ១ ឧបាណាងៈ

កាតាខ៍ លោក ឆ(ឡា) ឧប្បត្តិ លោក ឡា ឡា

ព្រោះហេតុច្បាប់ ធម៌ ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មិន
កាន់យកហើយតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ដែល
មានកម្មប្រកបដោយកិលេស មិន កាន់យកហើយទាំងជាប្រយោជន៍ដល់
ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុច្បាប់ ធម៌ ដែលមិនមែនមាន
កម្មប្រកបដោយកិលេស កាន់យកហើយតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានក្តី
ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជា
ប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានក្តី អាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ដែលមានកម្មប្រកប
ដោយកិលេស មិនកាន់យកហើយទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុច្បាប់ ធម៌ ដែលមិនមានកម្មប្រកបដោយ
កិលេស កាន់យកហើយតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានក្តី ដែលមិនមែន
មានកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យកហើយតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧ-
បាទានក្តី អាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មិន
កាន់យកហើយទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុច្បាប់ មានពីរ៖ ៥ ។

(២៣) ធម៌ ដែលមិនមែនជាឧប្បករណ៍ដោយភិលេសកាន់យក
ហើយកែជាប្រយោជន៍ដល់ឧទាតន កាស្រីយ ទូរេច ដែលមាន
ឧប្បករណ៍ដោយភិលេសមិនកាន់យកហើយកែជាប្រយោជន៍ដល់ឧទា-
តនផង ដែលមានឧប្បករណ៍ដោយភិលេសមិនកាន់យកហើយចាំមិន
ជាប្រយោជន៍ដល់ឧទាតនផង ទើបតើកឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ

អនុសាសន៍ប្រតិបត្តិការ អនុសាសន៍ប្រតិបត្តិការ

១២ បង្កើន ឧបត្ថម្ភការងារអនុសាសន៍ប្រតិបត្តិការ ឧបត្ថម្ភ

១៣ ប្រតិបត្តិការ អនុសាសន៍ប្រតិបត្តិការ អនុសាសន៍ប្រតិបត្តិការ

អនុសាសន៍ប្រតិបត្តិការ ១២ បង្កើន ឧបត្ថម្ភការងារអនុសាសន៍ប្រតិបត្តិការ

ឧបត្ថម្ភ ១ ឧបត្ថម្ភការងារអនុសាសន៍ប្រតិបត្តិការ ១ ឧបត្ថម្ភ

១៤ ប្រតិបត្តិការ អនុសាសន៍ប្រតិបត្តិការ

(២២) អនុសាសន៍ប្រតិបត្តិការ អនុសាសន៍ប្រតិបត្តិការ

អនុសាសន៍ប្រតិបត្តិការ ១២ បង្កើន ឧបត្ថម្ភការងារអនុសាសន៍ប្រតិបត្តិការ

ឧបត្ថម្ភ ១២ បង្កើន ឧបត្ថម្ភការងារអនុសាសន៍ប្រតិបត្តិការ

អនុសាសន៍ប្រតិបត្តិការ អនុសាសន៍ប្រតិបត្តិការ ១២ បង្កើន

១៥ ដែលមិនមែនជាប្រភេទដោយកិច្ចសហការក្នុងការងារតំណាង
ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបត្ថម្ភការងារ ក្រសួង ឬស្ថាប័ន ដែលមានកម្មវិធីដោយ
កិច្ចសហការក្នុងការងារក្រសួង ឬស្ថាប័ន ដែលមាន
កម្មវិធីដោយកិច្ចសហការក្នុងការងារតំណាងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបត្ថម្ភ
ការងារ ទើបតែងតាំង ប្រភេទប្រកបដោយ ឬមិនមែនជាប្រភេទ
ដោយកិច្ចសហការក្នុងការងារក្រសួង ឬស្ថាប័ន ដែលមិន
មែនជាប្រភេទដោយកិច្ចសហការក្នុងការងារតំណាងជាប្រយោជន៍
ដល់ឧបត្ថម្ភការងារ ក្រសួង ឬស្ថាប័ន ដែលមានកម្មវិធីដោយកិច្ចសហ
ការក្នុងការងារក្រសួង ឬស្ថាប័ន ដែលមានកម្មវិធីដោយកិច្ចសហ
ការក្នុងការងារក្រសួង ឬស្ថាប័ន ដែលមិនមែនជាប្រភេទដោយកិច្ចសហ
ការក្នុងការងារក្រសួង ឬស្ថាប័ន ឬ ។

(២២) ឬមិនមែនជាប្រភេទដោយកិច្ចសហការក្នុងការងារ
ក្រសួង ឬស្ថាប័ន ដែលមានកម្មវិធីដោយកិច្ចសហការក្នុងការងារ
តំណាងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបត្ថម្ភការងារ ក្រសួង ឬស្ថាប័ន ដែលមានកម្មវិធី
ដោយកិច្ចសហការក្នុងការងារក្រសួង ឬស្ថាប័ន ដែលមិនមែនជាប្រភេទ
ដោយកិច្ចសហការក្នុងការងារក្រសួង ឬស្ថាប័ន ឬ ។

១ អនុបាធិណ្ឌអនុបាធានិយោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បក្កយោ ឧបាធិណ្ឌបាធានិយេត្ថ អនុបាធិណ្ឌបាធានិយេត្ថ
 ធម្មំ បដិច្ច ១ ឧបាធិណ្ឌបាធានិយោ ២ ១ អនុបាធិណ្ឌ-
 អនុបាធានិយោ ៣ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បក្កយោ
 តិណ្ឌិ ។

(២៩) យោគយុទ្ធ ឯកុដ្ឋាន ទានុលោ ទេ វគ្គ.

ចតុយោ ឯករាជស ភាសាជាតិ ឯករាជ្យ ។ មេ ។

សហជីវក . . . ចង្អុល . . . ជំនួយ . . . កំសាន្ត

... សង្ឃបុគ្គលិកនៃ វិទ្យាស្ថាន ។

(၆၆) နတ်မိဂ္ဂတဏှိယော စေတနာ န နတ်မိဂ္ဂ

භාග්‍යයා සුභසුභ භාග්‍යාලයට පත්වේ.

តាមដំណាក់កាលនេះ គេបាន ៨ អង្គចាត់តាំងតាមយុទ្ធ

ප්‍රශ්න 1000 ප්‍රශ්න 1000 ප්‍රශ්න 1000

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ ដែលមិនមែនជាឧកម្មប្រកប
 ដោយកិលេសកាន់យកហើយ ទាំងជាច្រើនយោជន៍ដល់ឧបាទានក្តី ធម៌
 ដែលមិនមែនជាឧកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយទាំងមិនជា
 ច្រើនយោជន៍ដល់ឧបាទានក្តី កាស្រីយ ឡូផមិ ដែលជាឧកម្មប្រកបដោយ
 កិលេសកាន់យកហើយទាំងជាច្រើនយោជន៍ដល់ឧបាទានផង ដែលជាឧកម្ម
 ប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយតែ ជាច្រើនយោជន៍ដល់ឧបាទានផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានពីរ ៖ ១

[២៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន មាន៧៖ ១៧ ក្នុងភាគណប្បដ្ឋាន
មាន៧៖ ៨ ក្នុងអធិបត្តប្បដ្ឋាន មាន៧៖ ១១ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋាន
មាន៧៖ ១៧ រយៈ

សហជាត ... បច្ចុប្បន្ន ... ឱស្សន ... សំស្ក្រឹត ... ឱស្សន-
យុគៈ ៖ បច្ចុប្បន្ន ឱស្សនយុគៈ ៖

[២៦] ឆមី ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកហើយ
 ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាច្រើន ឆមី ដែលមិនមែនមាន
 កម្មប្រកបដោយកិលេស កាន់យកហើយទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន
 ដោយហេតុច្រើន ឆមី ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក
 ហើយទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាច្រើន ឆមី ដែលមិន
 មែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយនៃជាប្រយោជន៍ដល់
 ឧបាទាន ដោយហេតុច្រើន ។ បេ ។

២៨

អនុកោតប្បកថាបិដកប្បកថា

[២៧] ឧទានិទ្ធានាណិយោ នធម្មោ ន ឧទានិទ្ធា-

នាណិយស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បន្នយេន ចត្វយោ

ឧទានិទ្ធានាណិយោ នធម្មោ ន អនុទានិទ្ធានាណិយស្ស

ធម្មស្ស អារម្មណាប្បន្នយេន ចត្វយោ ឧទានិទ្ធានា-

ណិយោ នធម្មោ ន អនុទានិទ្ធានុទានាណិយស្ស ធម្មស្ស

អារម្មណាប្បន្នយេន ចត្វយោ ឧទានិទ្ធានាណិយោ

នធម្មោ ន ឧទានិទ្ធានាណិយស្ស ច ន អនុទានិទ្ធានុ-

ទានាណិយស្ស ច ធម្មស្ស អារម្មណាប្បន្នយេន ចត្វយោ

ឧទានិទ្ធានាណិយោ នធម្មោ ន អនុទានិទ្ធានាណិយស្ស

ច ន អនុទានិទ្ធានុទានាណិយស្ស ច ធម្មស្ស អារម្ម-

ណាប្បន្នយេន ចត្វយោ មញ្ញ ។

[២៧] ធម៌ ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេស កាន់យកហើយ

ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាច្រើន ដែលមិនមែនមាន
កម្មប្រកបដោយកិលេស កាន់យកហើយទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន
ដោយការម្ស្បណាច្ច័យ ធម៌ ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក
ហើយទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាច្រើន ដែលមិនមែន
មានកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយកែជាប្រយោជន៍ដល់ឧ-
បាទាន ដោយការម្ស្បណាច្ច័យ ធម៌ ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិ-
លេសកាន់យកហើយទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាច្រើន ដែល
ធម៌ ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យកហើយ
ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយការម្ស្បណាច្ច័យ ធម៌ ដែល
ទាំងកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកហើយទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបា-
ទាន ជាច្រើន ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេស
កាន់យកហើយទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង ដែលមិនមែនមានកម្ម
ប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបា-
ទានផង ដោយការម្ស្បណាច្ច័យ ធម៌ ដែលមានកម្មប្រកបដោយ
កិលេស កាន់យកហើយទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាច្រើន
ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយ
កែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិ-
លេស មិនកាន់យកហើយទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង ដោយ
ការម្ស្បណាច្ច័យ មានការ ៨ ។

២៦

ភពិបុត្តិក ឧបសម្ព័ន្ធគ្រឹក្សា

(២៨) អនុបាធិបតីនាមាធិយោ ធម្មោ ន អនុបា-

ធិបតីនាមាធិយស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន មច្ច-

យោ អនុបាធិបតីនាមាធិយោ ធម្មោ ន អនុបាធិបតីនា-

មស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន មច្ចយោ អនុបា-

ធិបតីនាមាធិយោ ធម្មោ ន អនុបាធិបតីនាមាធិយស្ស

ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន មច្ចយោ អនុបាធិបតីនា-

មយោ ធម្មោ ន អនុបាធិបតីនាមាធិយស្ស ឆ ន អនុបា-

ធិបតីនាមាធិយស្ស ច ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ច-

យេន មច្ចយោ អនុបាធិបតីនាមាធិយោ ធម្មោ ន អនុ-

បាធិបតីនាមាធិយស្ស ច ន អនុបាធិបតីនាមាធិយស្ស

ច ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន មច្ចយោ មព្វ ។

[២៨] ធម៌ ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យក

ហើយតែងត្រូវយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាច្រើន ឆ្នាំ ដែលមិនមែន

មានកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយតែងត្រូវយោជន៍ដល់ឧបា-

ទាន ដោយការប្បណប្បច្ចយេ ធម៌ ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេស

មិនកាន់យកហើយតែងត្រូវយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាច្រើនឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ

មិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកហើយតាំងតែងត្រូវយោជន៍

ដល់ឧបាទាន ដោយការប្បណប្បច្ចយេ ធម៌ ដែលមានកម្មប្រកបដោយ

កិលេសមិនកាន់យកហើយតែងត្រូវយោជន៍ដល់ឧបាទានជាច្រើនឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ

ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយតាំងតែងត្រូវ

យោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយការប្បណប្បច្ចយេ ធម៌ ដែលមានកម្ម

ប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយតែងត្រូវយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជា

ច្រើនឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ

តាំងតែងត្រូវយោជន៍ដល់ឧបាទានផង ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយ

កិលេសមិនកាន់យកហើយតាំងតែងត្រូវយោជន៍ដល់ឧបាទានផង ដោយ

អារម្មណប្បច្ចយេ ធម៌ ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យក

ហើយតែងត្រូវយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាច្រើនឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ ឆ្នាំ

កម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយតែងត្រូវយោជន៍ដល់ឧបាទាន

ផង ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយតាំងតែងត្រូវ

យោជន៍ដល់ឧបាទានផង ដោយការប្បណប្បច្ចយេ មានព្រះ ៨ ។

(២៩) អនុតាទិដ្ឋអនុតាទិយោ នោ ធម្មា ឧ អនុ-
 តាទិដ្ឋអនុតាទិយស្ស ឧប្បស្ស អនុតាទិយស្ស ឧ
 បទ្ទាយា ។ មេ ។ បញ្ច ។

(៣០) វោតុយោ វោតុស វោតុលោ បណ្ណាស
 វេទិបតិយោ វិកាណស ។ មេ ។

បញ្ញាវារហ្ម វិច្ឆាបតតំ ។

សង្កិល្លិសង្កិលេសិកត្តិកេ

ន សង្កិល្លិសង្កិលេសិកត្តិកំ

(៣១) សង្កិល្លិសង្កិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច ឧ-
 សង្កិល្លិសង្កិលេសិកោ នោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ វោតុប្បជ្ជ-
 យោ សង្កិល្លិសង្កិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច ឧ អសង្កិ-
 ល្លិសង្កិលេសិកោ នោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ វោតុប្បជ្ជយោ
 សង្កិល្លិសង្កិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច ឧ អសង្កិល្លិ-
 អសង្កិលេសិកោ នោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ វោតុប្បជ្ជយោ

(២៩) ធម៌ ដែលមានកម្រិតកម្រិតដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយ
 ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាច្បាប់ ដែលមិនមែន
 មានកម្រិតកម្រិតដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់
 ឧបាទាន ដោយការប្រយោជន៍ ។ មេ ។ មានវាៈ ៥ ។

(៣០) ក្នុងហត្ថប្បវត្តន្ត មានវាៈ ១៣ ក្នុងការប្រយោជន៍
 មានវាៈ ១៨ ក្នុងអនុបទ្ទាយ មានវាៈ ១១ ។ មេ ។

បញ្ញាវាៈ បណ្ឌិត ធម្មវិទូក្នុងស្ថានផលចុះ ។

សង្កិល្លិសង្កិលេសិកត្តិកៈ

ន សង្កិល្លិសង្កិលេសិកត្តិកៈ

(៣១) ធម៌ ដែលមិនទៅហ្មត់ទាំងអស់ដល់សេចក្តីសៅហ្មត់
 កាស្រីយ ឬធម៌ ដែលទៅហ្មត់ទាំងអស់ដល់សេចក្តីសៅហ្មត់ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហត្ថប្បវត្តន្ត ធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនទៅហ្មត់
 ក្នុងសេចក្តីសៅហ្មត់ កាស្រីយ ឬធម៌ ដែលទៅហ្មត់ទាំងអស់
 សេចក្តីសៅហ្មត់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហត្ថប្បវត្តន្ត ធម៌ ដែលមិនមែន
 ជាមិនទៅហ្មត់ទាំងមិនក្នុងសេចក្តីសៅហ្មត់ កាស្រីយ ឬធម៌ ដែល
 ទៅហ្មត់ទាំងអស់សេចក្តីសៅហ្មត់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហត្ថប្បវត្តន្ត

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកំ ធម្មំ
 បដិច្ច ឧសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បទូយា អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ឧអសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បទូយា អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច ឧ-
 សន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកោ ឆ ឧអសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេ-
 សិកោ ឆ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា អសន្តិលីដ្ឋអ-
 សន្តិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច ឧសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកោ
 ឆ ឧអសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកោ ឆ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បទូយា ពរោ ។

[៥៤] សន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកោ អសន្តិលីដ្ឋអ-
 សន្តិលេសិកោ ធម្មំ បដិច្ច ឧអសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេ-
 សិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា តីណិ ។

[៥៥] អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកោ អសន្តិលីដ្ឋ-
 អសន្តិលេសិកោ ធម្មំ បដិច្ច ឧអសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេ-
 សិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ។ បេ ។
 តីណិ ។

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយា ធម៌ ដែលមិនមែនសៅហ្មងតែគ្នា
 ដល់សេចក្តីសៅហ្មង កាស្រីយ ខ្លួនមិ ដែលមិនសៅហ្មងទាំងមិនគ្នា
 ដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយា ធម៌ ដែល
 មិនមែនជាមិនសៅហ្មងតែគ្នាដល់សេចក្តីសៅហ្មង កាស្រីយ ខ្លួនមិ
 ដែលមិនសៅហ្មងទាំងមិនគ្នាដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បទូយា ធម៌ ដែលមិនសៅហ្មងតែគ្នាដល់សេចក្តីសៅហ្មងក្តី ធម៌
 ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មងទាំងមិនគ្នាដល់សេចក្តីសៅហ្មងក្តី កាស្រីយ
 ខ្លួនមិ ដែលមិនសៅហ្មងទាំងមិនគ្នាដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយា ធម៌ ដែលមិនមែនសៅហ្មងតែគ្នាដល់
 សេចក្តីសៅហ្មងក្តី ធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មងតែគ្នាដល់សេចក្តី
 សៅហ្មងក្តី កាស្រីយ ខ្លួនមិ ដែលមិនសៅហ្មងទាំងមិនគ្នាដល់សេចក្តី
 សៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយា មានការៈ ៨ ។

[៥៦] ធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មងតែគ្នាដល់សេចក្តីសៅ-
 ហ្មង កាស្រីយ ខ្លួនមិ ដែលសៅហ្មងទាំងមិនគ្នាដល់សេចក្តីសៅហ្មងផង
 ខ្លួនមិ ដែលមិនសៅហ្មងទាំងមិនគ្នាដល់សេចក្តីសៅហ្មងផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយា មានការៈ ១០ ។

[៥៧] ធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មងតែគ្នាដល់សេចក្តីសៅ-
 ហ្មង កាស្រីយ ខ្លួនមិ ដែលមិនសៅហ្មងតែគ្នាដល់សេចក្តីសៅហ្មង
 ផង ខ្លួនមិ ដែលមិនសៅហ្មងទាំងមិនគ្នាដល់សេចក្តីសៅហ្មងផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយា ។ បេ ។ មានការៈ ១១ ។

[៥៦] ហេតុយា ដេត្តនវិស អារម្មណេ ធន អវិ-

តតេ ដេត្តនវិស ។ ឃ ។

សហជាតករម្បិ ចច្ចយ . . . មិស្សយ . . . សំសដ្ឋ

. . . សម្បយុត្តករម្បិ បញ្ញាវគេស សមិសំ ។

[៥៧] ហេតុយា តេស អារម្មណេ បញ្ញាស

អធិបតិយា បញ្ញាស អនន្តរ សាដ្ឋស ។ ឃ ។

ចុរជាតេ ធន ចន្ទាជាតេ ធន អាសេវនេ អដ្ឋ តម្មេ

តេស វិចារតេ រដ្ឋ រាហវេ តេស ។ ឃ ។

វិជ្ជយុត្ត បាធិស អវិកតេ ធម្មិស ។

វិចិត្តវិញ្ញាណំ វិចិត្តវិញ្ញាណំ

[៥៨] សវិតក្កសវិតាវ ធម្មំ បដិច្ច ធន សវិតក្កសវិតា-

រោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សវិតក្កសវិតាវ ធម្មំ

បដិច្ច ធន អវិតក្កវិចារមក្កា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា

សវិតក្កសវិតាវ ធម្មំ បដិច្ច ធន អវិតក្កអវិចារោ ធម្មោ

[៥៩] ក្នុងហេតុប្បច្ចយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងការប្រឡងប្បច្ចយ

មានវារៈ ៨ ក្នុងអវិកតប្បច្ចយ មានវារៈ ១៧ ។ ឃ ។

សហជាតករក្ខិ ចច្ចយ . . . មិស្សយ . . . សំសដ្ឋ . . .

សម្បយុត្តករក្ខិ ប្រវិហាសន្តាសិបបញ្ញាវគេវិចារ ។

[៦០] ក្នុងហេតុប្បច្ចយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងការប្រឡងប្បច្ចយ

មានវារៈ ១៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ចយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអនន្តប្បច្ចយ

មានវារៈ ១៦ ។ ឃ ។ ក្នុងចុរជាតប្បច្ចយ មានវារៈ ៦ ក្នុងចន្ទាជាត-

ប្បច្ចយ មានវារៈ ៨ ក្នុងអាសេវនប្បច្ចយ មានវារៈ ៨ ក្នុងតម្មេ

មានវារៈ ១៧ ក្នុងវិចារប្បច្ចយ មានវារៈ ៨ ក្នុងរាហវេប្បច្ចយ មាន

វារៈ ១៧ ។ ឃ ។ ក្នុងវិជ្ជយុត្តប្បច្ចយ មានវារៈ ១៦ ក្នុងអវិកតប្បច្ចយ

មានវារៈ ៦៦ ។

វិចិត្តវិញ្ញាណំ វិចិត្តវិញ្ញាណំ

[៦១] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយវិកក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ

អាស្រ័យ ខ្លួនមិ ប្រកបដោយវិកក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ រឺចំពើត

ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ធម៌ មិនមែនជាមហាភវិកក្កៈហេតុត្រឹមវិចារៈ

អាស្រ័យ ខ្លួនមិ ប្រកបដោយវិកក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ រឺចំពើត

ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ធម៌ មិនមែនជាមហាភវិកក្កៈនិងមិនមែន

វិចារៈ អាស្រ័យ ខ្លួនមិ ប្រកបដោយវិកក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ

ឧប្បជ្ឈន្តំ ហេតុប្បក្កយា សាវត្តសវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន សាវត្តសវិចារោ ច ន អវត្តសវិចារោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈន្តំ ហេតុប្បក្កយា សាវត្តសវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 អវត្តសវិចារោ ច ន អវត្តសវិចារោ ច ធម្មា ឧប្ប-
 ជ្ឈន្តំ ហេតុប្បក្កយា សាវត្តសវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច ន ស-
 វត្តសវិចារោ ច ន អវត្តសវិចារោ ច ធម្មា ឧប្ប-
 ជ្ឈន្តំ ហេតុប្បក្កយា សាវត្តសវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច ន ស-
 វត្តសវិចារោ ច ន អវត្តសវិចារោ ច ធម្មា ឧប្ប-
 ជ្ឈន្តំ ហេតុប្បក្កយា សាវត្តសវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច ន ស-
 វត្តសវិចារោ ច ន អវត្តសវិចារោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តំ ហេតុប្បក្កយា សត្ត ។

[៥៩] អវិកក្កវិចារមត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ឧ អវិ-
 កក្កវិចារមត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា អវិ-
 កក្កវិចារមត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ឧ សវិកក្កសវិចារោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា អវិកក្កវិចារមត្តំ
 ធម្មំ បដិច្ច ឧ អវិកក្កអវិចារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

ទើបតែភរឡឹង ព្រោះហេតុច្បងយ គមី មិនមែនប្រកបដោយវិញ្ញាណ
ប្រកបដោយវិញ្ញាណ មិនមែនជាមិតមានវិញ្ញាណ គំនិតមិនមានវិញ្ញាណ អា-
ស្រ័យ ខូចផង ប្រកបដោយវិញ្ញាណ ប្រកបដោយវិញ្ញាណ ទើបតែភរឡឹង
ព្រោះហេតុច្បងយ គមី មិនមែនជាមិតមានវិញ្ញាណ បានត្រឹមតែវិញ្ញាណ
មិនមែនជាមិតមានវិញ្ញាណ គំនិតមិនមានវិញ្ញាណ អាស្រ័យ ខូចផង ប្រកប
ដោយវិញ្ញាណ ប្រកបដោយវិញ្ញាណ ទើបតែភរឡឹង ព្រោះហេតុច្បងយ
គមី មិនមែនប្រកបដោយវិញ្ញាណ ប្រកបដោយវិញ្ញាណ មិនមែនជាមិត
មានវិញ្ញាណ បានត្រឹមតែវិញ្ញាណ អាស្រ័យ ខូចផង ប្រកបដោយវិញ្ញាណ
គំនិតប្រកបដោយវិញ្ញាណ ទើបតែភរឡឹង ព្រោះហេតុច្បងយ គមី មិន
មែនប្រកបដោយវិញ្ញាណ ប្រកបដោយវិញ្ញាណ មិនមែនជាមិតមានវិញ្ញាណ
បានត្រឹមតែវិញ្ញាណ មិនមែនជាមិតមានវិញ្ញាណ គំនិតមិនមានវិញ្ញាណ អាស្រ័យ
ខូចផង ប្រកបដោយវិញ្ញាណ ប្រកបដោយវិញ្ញាណ ទើបតែភរឡឹង ព្រោះ
ហេតុច្បងយ មាន។ ៧

[៨៩] ឆមី បំណែងជាបំណែងមានវិស្វក្កៈមានត្រីវិវត្តវិចារៈ ព-
 ស្រីយ ខ្លួនឆមី បំណែងវិស្វក្កៈមានត្រីវិវត្តវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុញ្ចូរ្យ ឆមី បំណែងច្រកចង្កោយវិស្វក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ
 ពស្រីយ ខ្លួនឆមី បំណែងវិស្វក្កៈមានត្រីវិវត្តវិចារៈ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុញ្ចូរ្យ ឆមី បំណែងជាបំណែងវិស្វក្កៈនិងបំណែងវិចារៈ
 ពស្រីយ ខ្លួនឆមី បំណែងវិស្វក្កៈមានត្រីវិវត្តវិចារៈ ទើបកើតឡើង

ហេតុប្បដ្ឋយា អវិភត្តាវិចារមត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ឧ សវិភត្ត-
 សវិចារោ ច ឧ អវិភត្តាវិចារោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា អវិភត្តាវិចារមត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ឧ អវិភត្ត-
 វិចារមត្តោ ច ឧ អវិភត្តាវិចារោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា អវិភត្តាវិចារមត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ឧ សវិភត្ត-
 សវិចារោ ច ឧ អវិភត្តាវិចារមត្តោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា អវិភត្តាវិចារមត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ឧ សវិ-
 ភត្តសវិចារោ ច ឧ អវិភត្តាវិចារមត្តោ ច ឧ អវិភត្ត-
 អវិចារោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា សត្ត ។

[២០] អវិភត្តាវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច ឧ អវិភត្ត-
 អវិចារោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ អេ ។
 សត្ត ។

[២១] សវិភត្តសវិចារោ អវិភត្តាវិចារោ ធម្មំ
 បដិច្ច ឧ សវិភត្តសវិចារោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា សត្ត ។

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយវិភត្តៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ
 ក្តី មិនមែនជាមិនមានវិភត្តៈព្រំមិនមានវិចារៈក្តី កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ មិន
 មានវិភត្តៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
 មិនមែនជាមិនមានវិភត្តៈមានត្រឹមតែវិចារៈក្តី មិនមែនជាមិនមានវិភត្តៈព្រំ
 មិនមានវិចារៈក្តី កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ មិនមានវិភត្តៈមានត្រឹមតែវិចារៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយវិភត្តៈ
 និងប្រកបដោយវិចារៈក្តី មិនមែនជាមិនមានវិភត្តៈមានត្រឹមតែវិចារៈក្តី
 កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ មិនមានវិភត្តៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយវិភត្តៈនិងប្រកបដោយវិចារៈក្តី
 មិនមែនជាមិនមានវិភត្តៈមានត្រឹមតែវិចារៈក្តី មិនមែនជាមិនមានវិភត្តៈ
 ព្រំមិនមានវិចារៈក្តី កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ មិនមានវិភត្តៈមានត្រឹមតែវិចារៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវិចារៈ ។

[២០] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានវិភត្តៈព្រំមិនមានវិចារៈ កា-
 ស្រ័យ ខ្លួនធម៌ មិនមានវិភត្តៈព្រំមិនមានវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ។ អេ ។ មានវិចារៈ ។

[២១] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយវិភត្តៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ កា-
 ស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ប្រកបដោយវិភត្តៈនិងប្រកបដោយវិចារៈផង មិនមានវិភត្តៈ
 ព្រំមិនមានវិចារៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវិចារៈ ។

[២២] សវិតក្កវិចារមត្តក្កា^(១) អវិតក្កវិចារក្កា
ធម្មំ បដិច្ច ឧសវិតក្កសវិចារក ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា សត្ត ។

[២៣] សវិតក្កសវិចារក្កា អវិតក្កវិចារមត្តក្កា
ធម្មំ បដិច្ច ឧសវិតក្កសវិចារក ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា សត្ត ។

[២៤] សវិតក្កសវិចារក្កា អវិតក្កវិចារមត្តក្កា
អវិតក្កវិចារក្កា ធម្មំ បដិច្ច ឧសវិតក្កសវិចារក
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា សត្ត ។

[២៥] ហេតុយា ឯក្កនបញ្ញាស អារម្មណ
ឯក្កនបញ្ញាស អវិតក្ក ឯក្កនបញ្ញាស ។

សហជាតកវារ្យ ចញ្ញាកវារ្យ វិចារកត្ថំ ។

បីតិវិចារិក ធម្មិវិចារិក

[២៦] បីតិសហកតំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបីតិសហ-
កតា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា បីតិសហ-
កតំ ធម្មំ បដិច្ច ឧសុទ្ធសហកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា បីតិសហកតំ ធម្មំ បដិច្ច ឧទ-
បេត្តាសហកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា

១ សវិតក្កវិចារមត្តក្កា

[២៦] ធម្មំ មិនមែនប្រកបដោយវិចារៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ
កាស្រ័យ ឆ្លុវធម៌ ប្រកបដោយវិចារៈនិងប្រកបដោយវិចារៈនិង មិនមានវិចារៈ
ចំណែកនៃវិចារៈនិង មិនមែនប្រកបដោយវិចារៈនិង ប្រកបដោយវិចារៈនិង ។

[២៧] ធម្មំ មិនមែនប្រកបដោយវិចារៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ កា-
ស្រ័យ ឆ្លុវធម៌ ប្រកបដោយវិចារៈនិងប្រកបដោយវិចារៈនិង មិនមានវិចារៈ
និងប្រកបដោយវិចារៈនិង មិនមែនប្រកបដោយវិចារៈនិង ប្រកបដោយវិចារៈនិង ។

[២៨] ធម្មំ មិនមែនប្រកបដោយវិចារៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ
កាស្រ័យ ឆ្លុវធម៌ ប្រកបដោយវិចារៈនិងប្រកបដោយវិចារៈនិង មិនមាន
វិចារៈនិងប្រកបដោយវិចារៈនិង មិនមែនប្រកបដោយវិចារៈនិង ប្រកបដោយវិចារៈនិង ។

[២៩] ក្នុងវិចារប្បដ្ឋយា មានវិចារៈ ៤៧ ក្នុងវិចារប្បដ្ឋយា
មានវិចារៈ ៤៧ ក្នុងវិចារប្បដ្ឋយា មានវិចារៈ ៤៧ ។

សហជាតកវារ្យ ចញ្ញាកវារ្យ ចណ្ឌិត ធម្មិវិចារិកស្ថានីយៈ ។

បីតិវិចារិក ធម្មិវិចារិក

[២៦] ធម្មំ មិនមែនប្រកបដោយវិចារៈនិង កាស្រ័យ ឆ្លុវធម៌ ប្រកប
ដោយវិចារៈនិង មិនមែនប្រកបដោយវិចារៈនិង ប្រកបដោយវិចារៈនិង មិនមែនប្រកប
ដោយវិចារៈនិង កាស្រ័យ ឆ្លុវធម៌ ប្រកបដោយវិចារៈនិង មិនមែនប្រកប
ដោយវិចារៈនិង ប្រកបដោយវិចារៈនិង មិនមែនប្រកបដោយវិចារៈនិង ប្រកបដោយវិចារៈនិង ។

បីតិសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច នបីតិសហគតោ ន ន ឧ-
 បេត្តាសហគតោ ន ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយោ
 បីតិសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច នសុខសហគតោ ន ន-
 ឧបេត្តាសហគតោ ន ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយោ
 បីតិសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច នបីតិសហគតោ ន ន-
 សុខសហគតោ ន ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយោ
 បីតិសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច នបីតិសហគតោ ន ន
 សុខសហគតោ ន ន ឧបេត្តាសហគតោ ន ធម្មា
 ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយោ សត្ត ។

[២៧] សុខសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច នសុខស-
 ហគតោ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយោ សត្ត ។

[២៨] ឧបេត្តាសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច នឧបេត្តា-
 សហគតោ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយោ សត្ត ។

[២៩] បីតិសហគតត្ថ សុខសហគតត្ថ ធម្មំ បដិច្ច
 នបីតិសហគតោ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយោ សត្ត ។

[៣០] ហេតុយោ អដ្ឋវិស អារម្មណេ ធម្មតិស
 អវិកតេ អដ្ឋវិស ។

សហគតវាម្យិ សម្បយុត្តវាម្យិ បញ្ញាវាម្យិ
 សត្តត្ថ វិជ្ជាវេត្ថំ ។

ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយបីតិក្តី មិនមែនប្រកបដោយឧបេត្តា កាស្រីយ ឬធម៌
 ឬធម៌ ប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិន
 មែនប្រកបដោយសុខក្តី មិនមែនប្រកបដោយឧបេត្តា កាស្រីយ ឬធម៌
 ប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនប្រកប
 ដោយបីតិក្តី មិនមែនប្រកបដោយសុខក្តី កាស្រីយ ឬធម៌ ប្រកប
 ដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនប្រកប
 ដោយបីតិក្តី មិនមែនប្រកបដោយសុខក្តី មិនមែនប្រកបដោយឧបេត្តា
 កាស្រីយ ឬធម៌ ប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 មានវា: ៧ ។

[២៧] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខ កាស្រីយ ឬធម៌
 ប្រកបដោយសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវា: ៧ ។

[២៨] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយឧបេត្តា កាស្រីយ ឬធម៌
 ប្រកបដោយឧបេត្តា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវា: ៧ ។

[២៩] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយបីតិ កាស្រីយ ឬធម៌ ប្រកប
 ដោយបីតិក្តី ប្រកបដោយសុខក្តី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 មានវា: ៧ ។

[៣០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវា: ២៨ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
 មានវា: ២២ ក្នុងអវិកតប្បដ្ឋយ មានវា: ២៨ ។

សហគតវា:ក្តី សម្បយុត្តវា:ក្តី បញ្ញាវា:ក្តី
 ចក្ខុវិជ្ជា កម្មវិជ្ជា ត្រៃវិជ្ជា បដិវិជ្ជា ។

[៧២] នស្សនេន មហាតត្វញ្ច ទេវនស្សនេន
ន ភាវនាយ មហាតត្វញ្ច ទង្គំ បដិច្ច ន នស្សនេន ម.
ហាតត្វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណំ ។

[៧៣] ភាវនាយ មហាតត្វញ្ច ទេវនស្សនេន ម.
ភាវនាយ មហាតត្វញ្ច ទង្គំ បដិច្ច ន នស្សនេន មហា.
តត្វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណំ ។

[៧៤] ហេតុយា ឯក្ខន្ធវិស អវិរាគ ឯក្ខន្ធវិស ។
សហជាតវារម្យំ សម្បយេត្តវារម្យំ បញ្ញាវារម្យំ

វិជ្ជាវេទនំ ។

ទស្សនេន មហាតត្វហេតុកត្តិកេ
នទស្សនេន មហាតត្វហេតុកត្តិកិ

[៧៥] នស្សនេន មហាតត្វហេតុកត្តិ ទង្គំ បដិច្ច
ន នស្សនេន មហាតត្វហេតុកត្តា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ.
តុប្បដ្ឋយា ។

[៧៦] ហេតុយា ឯក្ខន្ធវិស អវិរាគ ឯក្ខន្ធវិស
វិជ្ជាវេទនំ ។

[៧៧] ធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ កាស្រ័យ ឆ្លូវធម៌
ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈផង មិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ
ដោយការងារផង រើចរើតរឿង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធានាវារ ញ ។

[៧៨] ធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ កាស្រ័យ ឆ្លូវ
ធម៌ ដែលត្រូវលះដោយការងារផង មិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ
ដោយការងារផង រើចរើតរឿង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធានាវារ ញ ។

[៧៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា ធានាវារ ទស ក្នុងវិភាគប្បដ្ឋយា
ធានាវារ ទស ។

សហជាតវារម្យំ សម្បយេត្តវារម្យំ បញ្ញាវារម្យំ

បណ្ឌិត ធម្មវិទូក្នុងស្ថានផងចុះ ។

ទស្សនេន មហាតត្វហេតុកត្តិកេ

នទស្សនេន មហាតត្វហេតុកត្តិកិ

[៧៧] ធម៌ ហេតុដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ កា.
ស្រ័យ ឆ្លូវធម៌ ហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ រើចរើតរឿង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា ធានាវារ ៦៦ ក្នុងវិភាគប្បដ្ឋយា ធានា
វារ ៦៦ បណ្ឌិត ធម្មវិទូក្នុងស្ថានផងចុះ ។

អបធម្មតាមី ធម្មំ បដិច្ច ន អបធម្មតាមីនាបធម្ម-
 តាមី ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អបធម្មតាមី
 ធម្មំ បដិច្ច ន អបធម្មតាមី ច ន អបធម្មតាមីនាប-
 ធម្មតាមី ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អបធម្ម-
 តាមី ធម្មំ បដិច្ច ន អបធម្មតាមី ច ន អបធម្មតាមី
 ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ចត្វា ។

[៧០] នេវាធម្មតាមីនាបធម្មតាមី ធម្មំ បដិច្ច
 ន អបធម្មតាមី ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នេវា-
 ធម្មតាមីនាបធម្មតាមី ធម្មំ បដិច្ច ន អបធម្មតាមី
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នេវាធម្មតាមីនាបធម្ម-
 តាមី ធម្មំ បដិច្ច ន អបធម្មតាមី ច ន អបធម្មតាមី-
 នាបធម្មតាមី ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 តីណិ ។

ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង ទាំងមិនមែនជាមិន
 ដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង កាស្រីយ ឡធម៌ មិនដល់នូវការសន្យា
 ក្នុងឡើង រឿបរក្សឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធម៌ មិនមែនដល់
 នូវការសន្យាក្នុងឡើងក្តី មិនមែនជាមិនមែនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង
 ទាំងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើងក្តី កាស្រីយ ឡធម៌ មិន
 ដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង រឿបរក្សឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធម៌
 មិនមែនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើងក្តី មិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្យា
 ក្នុងឡើងក្តី កាស្រីយ ឡធម៌ មិនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង រឿប
 រក្សឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធម៌ ។

[៧១] ធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង កាស្រីយ
 ឡធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើងទាំងមិនមែនជាមិនដល់នូវការ
 សន្យាក្នុងឡើង រឿបរក្សឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធម៌ មិនមែនជា
 មិនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង កាស្រីយ ឡធម៌ មិនមែនដល់នូវការ
 សន្យាក្នុងឡើងទាំងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង រឿបរក្ស
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើងក្តី
 មិនមែនជាមិនមែនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើងទាំងមិនមែនជាមិនដល់នូវ
 ការសន្យាក្នុងឡើងក្តី កាស្រីយ ឡធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្យា-
 ក្នុងឡើងទាំងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង រឿបរក្សឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធម៌ ។

៣៧

អនុសាសនាប្បព្វនិយមិត្តកថា

[៨២] អាចយកាមិត្ត លេខ៧យកាមិត្តជាបទ.

កាមិត្ត ឆន្ទៈ បដិច្ច ១ អាចយកាមិត្ត ឆន្ទៈ ឧប្បជ្ជតិ

ហេតុប្បដ្ឋយា អាចយកាមិត្ត លេខ៧យកាមិត្តជាបទ.

យកាមិត្ត ឆន្ទៈ បដិច្ច ១ អាចយកាមិត្ត ឆន្ទៈ ឧប្បជ្ជតិ

ហេតុប្បដ្ឋយា អាចយកាមិត្ត លេខ៧យកាមិត្តជាបទ.

យកាមិត្ត ឆន្ទៈ បដិច្ច ១ អាចយកាមិត្ត ឆ ១ អបទ.

យកាមិត្ត ឆ ឆន្ទៈ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា តិណ្ហ ។

[៨៣] អបទយកាមិត្ត លេខ៧យកាមិត្តជាបទ.

កាមិត្ត ឆន្ទៈ បដិច្ច ១ អាចយកាមិត្ត ឆន្ទៈ ឧប្បជ្ជតិ

ហេតុប្បដ្ឋយា អបទយកាមិត្ត លេខ៧យកាមិត្តជាបទ.

យកាមិត្ត ឆន្ទៈ បដិច្ច ១ អបទយកាមិត្ត ឆន្ទៈ

[៨២] ធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្យាក្នុងរឿង កាស្រីយ ឡធម៌ ដល់នូវការសន្យាក្នុងរឿងផង មិនមែនដល់នូវការសន្យាក្នុងរឿង តាំងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្យាក្នុងរឿងផង ទើបកើតរឿង ព្រោះ ហេតុប្បដ្ឋយា ធម៌ មិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្យាក្នុងរឿង កាស្រីយ ឡធម៌ ដល់នូវការសន្យាក្នុងរឿងផង មិនមែនដល់នូវការសន្យាក្នុង រឿង តាំងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្យាក្នុងរឿងផង ទើបកើតរឿង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្យាក្នុងរឿងក្តី មិនមែន ជាមិនដល់នូវការសន្យាក្នុងរឿងក្តី កាស្រីយ ឡធម៌ ដល់នូវការសន្យា ក្នុងរឿងផង មិនមែនដល់នូវការសន្យាក្នុងរឿងតាំងមិនមែនជាមិន ដល់នូវការសន្យាក្នុងរឿងផង ទើបកើតរឿង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានការ ឲ្យ ។

[៨៣] ធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្យាក្នុងរឿង កាស្រីយ ឡធម៌ មិនដល់នូវការសន្យាក្នុងរឿងផង មិនមែនដល់នូវការសន្យាក្នុង រឿងតាំងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្យាក្នុងរឿងផង ទើបកើតរឿង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធម៌ មិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្យាក្នុងរឿង កាស្រីយ ឡធម៌ មិនដល់នូវការសន្យាក្នុងរឿងផង មិនមែនដល់នូវ ការសន្យាក្នុងរឿង តាំងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្យាក្នុងរឿងផង

សេត្តញ្ច លេវសេត្តាណសេត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ទ-
សេត្តោ ឥ ទសសេត្តោ ច ធម្មា ទុប្បជ្ឈន្តិ ហេ-
តុប្បជ្ឈយា តីណិ ។

[៨៩] អសេត្តញ្ច លេវសេត្តាណសេត្តញ្ច ធម្មំ
បដិច្ច ទសេត្តោ ធម្មា ទុប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បជ្ឈយា
អសេត្តញ្ច លេវសេត្តាណសេត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ទស-
សេត្តោ ធម្មា ទុប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បជ្ឈយា អសេត្តញ្ច
លេវសេត្តាណសេត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ទសេត្តោ ច ទ-
សសេត្តោ ច ធម្មា ទុប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បជ្ឈយា តីណិ ។

[៩០] ហេតុយា ឯក្កនេវសេត្តត្ថំ វិគ្គារោ ។

បរិច្ចត្តិកេ សបរិច្ចត្តិកំ

[៩១] ចរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ទចរិត្តោ ធម្មា
ទុប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បជ្ឈយា ចរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ទច-
រិត្តោ ធម្មា ទុប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បជ្ឈយា ចរិត្តំ ធម្មំ
បដិច្ច ទអប្បនាណោ ធម្មា ទុប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បជ្ឈយា

ធម៌ មិនមែនជាសេត្ថុក្តី មិនមែនជាអសេត្ថុក្តី កាស្រីយ ឆ្លូវធម៌ ជា
សេត្ថុផង មិនមែនជាសេត្ថុក្តី មិនមែនជាអសេត្ថុផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បជ្ឈន្តិយ មានវារៈ ព្យ ។

[៩៩] ធម៌ មិនមែនជាសេត្ថុ កាស្រីយ ឆ្លូវធម៌ ជាអសេត្ថុ
ផង មិនមែនជាសេត្ថុក្តី មិនមែនជាអសេត្ថុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បជ្ឈន្តិយ ធម៌ មិនមែនជាអសេត្ថុ កាស្រីយ ឆ្លូវធម៌ ជាអសេត្ថុ
ផង មិនមែនជាសេត្ថុក្តី មិនមែនជាអសេត្ថុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បជ្ឈន្តិយ ធម៌ មិនមែនជាសេត្ថុក្តី មិនមែនជាអសេត្ថុក្តី កាស្រីយ
ឆ្លូវធម៌ ជាអសេត្ថុផង មិនមែនជាសេត្ថុក្តី មិនមែនជាអសេត្ថុផង ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បជ្ឈន្តិយ មានវារៈ ព្យ ។

[៩០] ក្នុងហេតុប្បជ្ឈន្តិយ មានវារៈ ៩៩ សេត្ថក្តីវិស្វារ មាន
គ្រប់ ១ ច្ប ។

បរិច្ចត្តិកៈ សបរិច្ចត្តិកៈ

[៩១] ធម៌ មិនមែនមានសភាពតូចឆ្មារ កាស្រីយ ឆ្លូវធម៌
មានសភាពតូចឆ្មារ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បជ្ឈន្តិយ ធម៌ មិនមែន
ផល់ខ្ពស់សភាពធំ កាស្រីយ ឆ្លូវធម៌ មានសភាពតូចឆ្មារ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បជ្ឈន្តិយ ធម៌ មិនមែនមានប្រការណាមួយមាន កា-
ស្រីយ ឆ្លូវធម៌ មានសភាពតូចឆ្មារ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បជ្ឈន្តិយ

ហេតុអ្វីបានជា អង្គបាលា ធម៌ បដិច្ច ធម៌ហេតុតោ
 ច ធម៌អង្គបាលា ច ធម៌ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុអ្វីបានជា
 អង្គបាលា ធម៌ បដិច្ច ធម៌ហេតុតោ ច ធម៌ហេតុតោ
 ច ធម៌ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុអ្វីបានជា បញ្ច ។

[៤៤] បរិក្ខត្វ អង្គបាលា ធម៌ បដិច្ច ធម៌
 អង្គបាលា ធម៌ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុអ្វីបានជា បរិក្ខត្វ
 អង្គបាលា ធម៌ បដិច្ច ធម៌អង្គបាលា ធម៌
 ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុអ្វីបានជា បរិក្ខត្វ អង្គបាលា ធម៌
 បដិច្ច ធម៌ហេតុតោ ច ធម៌អង្គបាលា ច ធម៌
 ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុអ្វីបានជា តិណិ ។

[៤៥] បរិក្ខត្វ អង្គបាលា ធម៌ បដិច្ច ធម៌
 បរិក្ខត្វ ធម៌ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុអ្វីបានជា បរិក្ខត្វ
 អង្គបាលា ធម៌ បដិច្ច ធម៌ហេតុតោ ធម៌
 ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុអ្វីបានជា បរិក្ខត្វ អង្គបាលា ធម៌
 បដិច្ច ធម៌អង្គបាលា ធម៌ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុអ្វីបានជា

ហេតុអ្វីបានជា ធម៌ មិនមែនដល់សភាពធម៌ មិនមែនមានប្រ-
 មាណមិនបានក្តី កាស្រីយ ឬធម៌ មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើត
 ឡើង ហេតុអ្វីបានជា ធម៌ មិនមែនមានសភាពក្នុងធម៌ មិនមែន
 ដល់សភាពធម៌ កាស្រីយ ឬធម៌ មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើត
 ឡើង ហេតុអ្វីបានជា មានវិញ្ញាណ ។

[៤៦] ធម៌ មិនមែនដល់សភាពធម៌ កាស្រីយ ឬធម៌ មាន
 សភាពក្នុងធម៌ មានប្រមាណមិនបានធម៌ ទើបកើតឡើង ហេតុ
 អ្វីបានជា ធម៌ មិនមែនមានប្រមាណមិនបាន កាស្រីយ ឬធម៌
 មានសភាពក្នុងធម៌ មានប្រមាណមិនបានធម៌ ទើបកើតឡើង ហេតុ
 អ្វីបានជា ធម៌ មិនមែនដល់សភាពធម៌ មិនមែនមានប្រមាណ
 មិនបានក្តី កាស្រីយ ឬធម៌ មានសភាពក្នុងធម៌ មានប្រមាណ
 មិនបានធម៌ ទើបកើតឡើង ហេតុអ្វីបានជា មានវិញ្ញាណ ។

[៤៧] ធម៌ មិនមែនមានសភាពក្នុងធម៌ កាស្រីយ ឬធម៌
 មានសភាពក្នុងធម៌ ដល់សភាពធម៌ ទើបកើតឡើង ហេតុ
 អ្វីបានជា ធម៌ មិនមែនដល់សភាពធម៌ កាស្រីយ ឬធម៌ មាន
 សភាពក្នុងធម៌ ដល់សភាពធម៌ ទើបកើតឡើង ហេតុអ្វី
 បានជា ធម៌ មិនមែនមានប្រមាណមិនបាន កាស្រីយ ឬធម៌ មាន
 សភាពក្នុងធម៌ ដល់សភាពធម៌ ទើបកើតឡើង ហេតុអ្វីបានជា

មរិត្តញ្ច មហាត្តតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន បរិក្កោ ច ន អប្ប-
មាណោ ច ន ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា មរិត្តញ្ច
មហាត្តតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន មហាត្តតោ ច ន អប្បមា-
ណោ ច ន ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា មញ្ច ។

[៩៦] ហេតុយា ភេរីស រាម្មណោ តុដ្ឋស ។ បេ ។
សត្វត្ថ វិគ្គារេត្ថំ ។

បរិក្ការម្ពណត្ថិកេ នបរិក្ការម្ពណត្ថិកំ

[៩៧] បរិក្ការម្ពណំ ធម្មំ បដិច្ច ន បរិក្ការម្ពណោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៩៨] ហេតុយា ឯក្កនរីស ។ បេ ។ អវិកតេ
ឯក្កនរីស ។

ហីនត្ថិកេ នហីនត្ថិកំ

[៩៩] ហីនំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហីនោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ
ហេតុប្បដ្ឋយា សន្តិលិដ្ឋសន្តិលេសិកត្តតសធិសំ ។

[១០០] ហេតុយា ឯក្កនរីស ។ បេ ។ អវិកតេ
ឯក្កនរីស ។

ធម៌ មិនមែនមានសភាពតូចង្អាត មិនមែនមានប្រមាណមិនប៉ាន់
តាមស្រយ ឆ្លុះធម៌ មានសភាពតូចង្អាតផង ដល់នូវសភាពធំផង ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធម៌ មិនមែនដល់នូវសភាពធំ មិន
មែនមានប្រមាណមិនប៉ាន់ តាមស្រយ ឆ្លុះធម៌ មានសភាពតូចង្អាតផង
ដល់នូវសភាពធំផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៥ ។

[៩៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៥ ឯ ក្នុងការម្ពណប្បដ្ឋយា
មានវារៈ ១៤ ។ បេ ។ ចល្លិន ធម្មវិទ្យុតិស្តោ គ្រប់ ១ បទផងចុះ ។

បរិក្ការម្ពណត្ថិកេ នបរិក្ការម្ពណត្ថិកេ

[៩៧] ធម៌ មិនមែនមានការប្រសើរតូចង្អាត តាមស្រយ ឆ្លុះធម៌
មានការប្រសើរតូចង្អាត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៩៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានវារៈ ១៩ ។ បេ ។ ក្នុងអវិកត-
ប្បដ្ឋយា មានវារៈ ១៩ ។

ហីនត្ថិកេ នហីនត្ថិកេ

[៩៩] ធម៌ មិនមែនថាភាព តាមស្រយ ឆ្លុះធម៌ ថាភ-
ពាច ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ដូចគ្នាទាំងសន្តិលិដ្ឋសន្តិលេសិក-
ត្តតសធិសំ ។

[១០០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានវារៈ ១៩ ។ បេ ។ ក្នុងអវិកត-
ប្បដ្ឋយា មានវារៈ ១៩ ។

បិប្ផត្ថកៈ ធម៌បិប្ផត្ថកៈ

[១០១] មិច្ឆត្ថង្គនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច នមិច្ឆត្ថង្គនិយ-
 តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា មិច្ឆត្ថង្គនិយតំ ធម្មំ
 បដិច្ច នសម្មត្ថង្គនិយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋ-
 យា មិច្ឆត្ថង្គនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច នអនិយតោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា មិច្ឆត្ថង្គនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 សម្មត្ថង្គនិយតោ ច នអនិយតោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា មិច្ឆត្ថង្គនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច នមិច្ឆត្ថង្គ-
 និយតោ ច នសម្មត្ថង្គនិយតោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេ-
 តុប្បដ្ឋយា ចក្ខុ ។

[១០២] សម្មត្ថង្គនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច នសម្មត្ថង្គ-
 និយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា សម្មត្ថង្គនិយតំ
 ធម្មំ បដិច្ច នមិច្ឆត្ថង្គនិយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា សម្មត្ថង្គនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច នអនិយតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា សម្មត្ថង្គនិយតំ ធម្មំ
 បដិច្ច នមិច្ឆត្ថង្គនិយតោ ច នអនិយតោ ច ធម្មោ

បិប្ផត្ថកៈ ធម៌បិប្ផត្ថកៈ

[១០១] ធម៌ មិនមែនមានសភាពទុសនិវេទ្យន៍ កាស្រីយ ខ្លូធម៌
 មានសភាពទុសនិវេទ្យន៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 ធម៌ មិនមែនមានសភាពត្រូវនិវេទ្យន៍ កាស្រីយ ខ្លូធម៌ មានសភាព
 ទុសនិវេទ្យន៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនមាន
 សភាពនិវេទ្យន៍ កាស្រីយ ខ្លូធម៌ មានសភាពទុសនិវេទ្យន៍ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនមានសភាពត្រូវនិវេទ្យន៍
 ក្តី មិនមែនមានសភាពទុសនិវេទ្យន៍ កាស្រីយ ខ្លូធម៌ មានសភាពទុសនិវេទ្យន៍
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនមានសភាពទុសនិវេទ្យន៍
 ក្តី មិនមែនមានសភាពត្រូវនិវេទ្យន៍ កាស្រីយ ខ្លូធម៌ មានសភាព
 ទុសនិវេទ្យន៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានកថា ។

[១០២] ធម៌ មិនមែនមានសភាពត្រូវនិវេទ្យន៍ កាស្រីយ ខ្លូ
 ធម៌ មានសភាពត្រូវនិវេទ្យន៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 ធម៌ មិនមែនមានសភាពទុសនិវេទ្យន៍ កាស្រីយ ខ្លូធម៌ មានស-
 ភាពត្រូវនិវេទ្យន៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែន
 មិនមែន កាស្រីយ ខ្លូធម៌ មានសភាពត្រូវនិវេទ្យន៍ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនមានសភាពទុសនិវេទ្យន៍ ក្តី មិនមែន
 មានសភាពមិនមែន កាស្រីយ ខ្លូធម៌ មានសភាពត្រូវនិវេទ្យន៍

ហេតុប្បដ្ឋាន មក្ការម្មណ៍ ធម្ម៌ បដិច្ច នមក្កាជិបតិ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋាន មក្ការម្មណ៍ ធម្ម៌ បដិច្ច
 នមក្ការម្មណោ ធម៌ នមក្កាជិបតិ ធម៌ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ
 ហេតុប្បដ្ឋាន មក្ការម្មណ៍ ធម្ម៌ បដិច្ច នមក្កហេតុ-
 កោ ធម៌ នមក្កាជិបតិ ធម៌ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋាន
 មក្ការម្មណ៍ ធម្ម៌ បដិច្ច នមក្ការម្មណោ ធម៌ នមក្កហេ-
 តុកោ ធម៌ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋាន មក្ការម្មណ៍
 ធម្ម៌ បដិច្ច នមក្ការម្មណោ ធម៌ នមក្កហេតុកោ ធម៌
 នមក្កាជិបតិ ធម៌ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋាន កេត្តិ ។

[១០៨] ហេតុយា ចក្កាត្ថិស អវិភតេ វេត្វត្ថិស

សព្វត្ថ វិគ្គារេត្ថំ ។

ឧប្បន្នតិកោ និឧប្បន្នតិកំ

[១០៩] ឧប្បន្នោ ធម្មោ នអនុប្បន្នស្ស នម្មស្ស
 ហេតុប្បដ្ឋានេន បដ្ឋយោ ។

[១១០] ហេតុយា តីណិ អារម្មណោ នវ ។ បេ ។

[១១១] បដ្ឋប្បន្នោ ធម្មោ នអតីតស្ស នម្មស្ស
 ហេតុប្បដ្ឋានេន បដ្ឋយោ ។

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ធម៌ មិនមែនបានមកដល់ចិត្ត កាល្បីយ ទ្រព្យ
 បានមកដល់ការម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ធម៌ មិនមែន
 បានមកដល់ការម្មណ៍ក្តី មិនមែនបានមកដល់ចិត្ត កាល្បីយ ទ្រព្យ
 បានមកដល់ការម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ធម៌ មិនមែន
 បានមកដល់ហេតុក្តី មិនមែនបានមកដល់ចិត្ត កាល្បីយ ទ្រព្យ
 បានមកដល់ការម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ធម៌ មិនមែន
 បានមកដល់ការម្មណ៍ក្តី មិនមែនបានមកដល់ហេតុក្តី កាល្បីយ ទ្រព្យ
 បានមកដល់ការម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ធម៌ មិនមែន
 បានមកដល់ការម្មណ៍ក្តី មិនមែនបានមកដល់ហេតុក្តី មិនមែនមកដល់
 ចិត្ត កាល្បីយ ទ្រព្យ បានមកដល់ការម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋាន បានដោះដូរ ។

[១១២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន បានដោះដូរ ក្នុងអវិភតេប្បដ្ឋាន
 បានដោះដូរ ចល័តិ ឧប្បន្នតិកោ ស្រប ១០៨៨ ។

ឧប្បន្នតិកៈ និឧប្បន្នតិកៈ

[១១៣] ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាច្រើន មិន
 មែនជាមិនទាន់កើតឡើង ដោយហេតុប្បដ្ឋាន ។

[១១៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន បានដោះដូរ ក្នុងការម្មណ៍ប្បដ្ឋាន
 បានដោះដូរ ១០៨ ។

[១១៥] ធម៌ ជាច្រើន ជាច្រើន មិនមែនជាមក
 ដោយហេតុប្បដ្ឋាន ។

[១១២] ហេតុយា ភិណ្ឌ អារម្មណេ ឆ ។ បេ ។

អតីតារម្មណត្ថិកេ នអតីតារម្មណត្ថិក្កំ

[១១៣] អតីតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ចំ នអតីតារម្ម-

ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូយា អតីតារម្មណំ
 ធម្មំ បដិច្ចំ នអនាគតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បដូយា អតីតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ចំ នបច្ចុប្បន្នារម្ម-
 ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូយា អតីតារម្ម-
 ណំ ធម្មំ បដិច្ចំ នអតីតារម្មណោ ឆ នបច្ចុប្បន្នារម្ម-
 ណោ ឆ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូយា អតីតារម្មណំ
 ធម្មំ បដិច្ចំ នអនាគតារម្មណោ ឆ នបច្ចុប្បន្នារម្ម-
 ណោ ឆ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូយា អតីតារម្មណំ
 ធម្មំ បដិច្ចំ នអតីតារម្មណោ ឆ នអនាគតារម្មណោ
 ឆ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូយា អតីតារម្មណំ ធម្មំ
 បដិច្ចំ នអតីតារម្មណោ ឆ នអនាគតារម្មណោ ឆ
 នបច្ចុប្បន្នារម្មណោ ឆ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូយា
 សុត្ត ។

[១១៤] ក្នុងហេតុប្បដូយ មាន៣៖ ៣ ក្នុងការម្សោយប្បដូយ

មាន៣៖ ៧ ។ បេ ។

អតីតារម្មណត្ថិក្កំ នអតីតារម្មណត្ថិក្កិ

[១១៥] ធម៌ មិនមែនមានការម្សោយជាអតីត កាស្រីយ ឬ
 ធម៌ មានការម្សោយជាអតីត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ ធម៌
 មិនមែនមានការម្សោយជាអនាគត កាស្រីយ ឬធម៌ មានការម្សោយជា
 អតីត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ ធម៌ មិនមែនមានការម្សោយ
 ជាបច្ចុប្បន្ន កាស្រីយ ឬធម៌ មានការម្សោយជាអតីត ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដូយ ធម៌ មិនមែនមានការម្សោយជាអតីតក្តី មិនមែនមាន
 ការម្សោយជាបច្ចុប្បន្នក្តី កាស្រីយ ឬធម៌ មានការម្សោយជាអតីត ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ ធម៌ មិនមែនមានការម្សោយជាអនាគតក្តី
 មិនមែនមានការម្សោយជាបច្ចុប្បន្នក្តី កាស្រីយ ឬធម៌ មានការម្សោយជា
 អតីត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ ធម៌ មិនមែនមានការម្សោយ
 ជាអតីតក្តី មិនមែនមានការម្សោយជាអនាគតក្តី កាស្រីយ ឬធម៌ មាន
 ការម្សោយជាអតីត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ ធម៌ មិនមែន
 មានការម្សោយជាអតីតក្តី មិនមែនមានការម្សោយជាអនាគតក្តី មិនមែន
 មានការម្សោយជាបច្ចុប្បន្នក្តី កាស្រីយ ឬធម៌ មានការម្សោយជាអតីត
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ ហេតុ៖ ៧ ។

(၁၀၆) ဟေရုယာ ဝိဇ္ဇာဝိသုဒ္ဓိ ၇၂၅ ၇ မဂ်ဇာ

၁) ကျွန်ုပ်တို့၏

អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការ កម្ពុជា

។ ១១៥) អដ្ឋង្គិ ធម្មំ បដិពុំ ឧបាស្ថា ធាត្វា
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ តហ៍ត្វា ធម្មំ បដិពុំ ឧ-
 បដ្ឋតោ ធាត្វា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(၁၀၀၆) ဟေ့နုယော ပွေ လေတုနု နိဗ္ဗာဏ ၇

អង្គការមណ្ឌលភ្នំពេញ អង្គការមណ្ឌលភ្នំពេញ

(១១៧) អដ្ឋត្ថានុលំ ឆម្ព៌ បដិទ្ធ ឧ អដ្ឋត្ថានុ-
រាជ្យលោក ឆម្ព៌ ឧប្បជ្ជិតិ ហេតុប្បជ្ជយោ ។ ចេ ។

[၁၀၉] ရော့နီယော ၁၆ ၇ ပေ ၇

សិទ្ធិស្ម័គ្រចិត្ត ឥតមានការបង្ខំ

(១១៩) អធិបស្សនសម្បជ័យំ ធម្មំ បដិច្ច ១-
អធិបស្សនសម្បជ័យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈិតំ ហេតុញ្ញត្ថហេ

(១១៤) កងវិទ្យាប្បវត្តន៍ ឆាន់រា: ១៩ ។ ១៥ ។ កងវិទ្យា-
ប្បវត្តន៍ ឆាន់រា: ១៩ ។

អង្គជំនុំជម្រះ៖ អង្គជំនុំជម្រះ៖

[១១៨] ធម៌ ចិន្តៃយ៍ជាទានៈក្រៅ កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ខាង
ក្នុង ដើមកើតឡើង ព្រោះហេតុធម្មតិយ ។ ធម៌ ចិន្តៃយ៍ជាទានៈក្នុង
កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ខាងក្រៅ ដើមកើតឡើង ព្រោះហេតុធម្មតិយ ។

(១១៦) ភូមិភោគវត្ថុធម៌ បាឋកថា រាជកថាស្តវ បា. ៩
 វគ្គ ៣ កថា ៧

អង្គការបណ្តុះបណ្តាល: អង្គការបណ្តុះបណ្តាល:

[១១៧] ធម៌ មិនមែនមានការប្តូរណាមួយទេ ពាក្យស្រួយ ឬសម្តី
មានការប្តូរណាមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះវាគួរឱ្យដឹង ។ ខេ ។

(၁၈၈) နန္ဒမဟာနန္ဒိယ ဇာတ်ကား ၆ အပိုဒ်

សន្តិវស្សន្តិកៈ សន្តិវស្សន្តិកៈ

[១១៨] ធម៌ មិនមែនជាមិនប្រកបដោយការយឺតឬប្រកប
ដោយការបំណាច់ កស្រីយ ទូទែម មិនប្រកបដោយការយឺត
ឬប្រកបដោយការបំណាច់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុឡើយ

អនិទស្សនសម្បដិឃំ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនស-
 ម្បដិឃោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អនិទស្ស-
 នសម្បដិឃំ ធម្មំ បដិច្ច នអនិទស្សនអម្បដិឃោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អនិទស្សនសម្បដិឃំ
 ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសម្បដិឃោ ច នអនិ-
 ទស្សនសម្បដិឃោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 អនិទស្សនសម្បដិឃំ ធម្មំ បដិច្ច នអនិទស្សនសម្ប-
 ដិឃោ ច នអនិទស្សនអម្បដិឃោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា អនិទស្សនសម្បដិឃំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 សនិទស្សនសម្បដិឃោ ច នអនិទស្សនអម្បដិឃោ
 ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ឆ ។

[១២០] អនិទស្សនអម្បដិឃំ ធម្មំ បដិច្ច នអនិ-
 ទស្សនអម្បដិឃោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ឆ ។

ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ពាស្រ័យ
 ខ្លួនធម៌ មិនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាមិនប្រកបដោយការឃើញទាំង
 មិនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ពាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ មិនប្រកបដោយការ
 ឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 រាប មិនមែនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិន
 មែនជាមិនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី ពាស្រ័យ
 ខ្លួនធម៌ មិនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាមិនប្រកបដោយការឃើញ
 តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាមិនប្រកបដោយការឃើញទាំង
 មិនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី ពាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ មិនប្រកបដោយការ
 ឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិន
 មែនជាមិនប្រកបដោយការឃើញទាំងមិនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី ពា-
 ស្រ័យ ខ្លួនធម៌ មិនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៦ ។

[១២១] ធម៌ មិនមែនជាមិនប្រកបដោយការឃើញទាំងមិនប្រកប
 ដោយការប៉ះពាល់ ពាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ មិនប្រកបដោយការឃើញទាំងមិន
 ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៦ ។

(១២១) អនិចស្សនសម្បជ័យេត្ថ អនិចស្សន-

អម្បជ័យេត្ថ ធម្មំ បដិគ្គ ឧសនិចស្សនសម្បជ័យោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតំ ហេតុប្បច្ចយេន ។

(១២២) ហេតុយោ អដ្ឋាស ការប្បណ តិណ្ឌ

វេតតេ អដ្ឋាស សព្វត្ថ វិគ្គារេ ។

សរោជាតតវម្បិ សម្បយុត្តវាម្បិ វិគ្គារេត្ថំ ។

(១២៣) អនិចស្សនអម្បជ័យោ ធម្មោ ឧសនិ-
ចស្សនអម្បជ័យេស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចុ-
យោ អនិចស្សនអម្បជ័យោ ធម្មោ ឧសនិចស្សន-
សម្បជ័យេស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចុយោ អនិ-
ចស្សនអម្បជ័យោ ធម្មោ ឧសនិចស្សនសម្បជ័យេស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចុយោ អនិចស្សនអម្បជ័យោ
ធម្មោ ឧសនិចស្សនសម្បជ័យេស្ស ន ឧសនិចស្ស-
នអម្បជ័យេស្ស ន ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចុយោ

(១២៤) ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការរើញតែប្រកបដោយ

ការរំពៃ កស្រិយ ឧបមិ មិនប្រកបដោយការរើញតែប្រកប
ដោយការរំពៃផង មិនប្រកបដោយការរើញទាំងមិនប្រកបដោយ
ការរំពៃផង ទើបតែឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយេ មានវៈ ៦ ។

(១២៥) ក្នុងហេតុប្បច្ចយេ មានវៈ ១៨ ក្នុងការប្បណប្បច្ចយេ
មានវៈ ៣ ក្នុងក្រិកប្បច្ចយេ មានវៈ ១៨ សេដ្ឋកិស្តាវ មាន
ត្រង់ៗ ២២ ។

សរោជាតតវក្ខី សម្បយុត្តវក្ខី បណ្ឌិត ធម្មវិទូ ឧបាសិកៈ ។

(១២៦) ធម៌ មិនប្រកបដោយការរើញទាំងមិនប្រកបដោយ
ការរំពៃ ជាច្រើន ខែធម៌ មិនមែនជាមិនប្រកបដោយការរើញ
ទាំងមិនប្រកបដោយការរំពៃ ដោយហេតុប្បច្ចយេ ធម៌ មិនប្រកប
ដោយការរើញទាំងមិនប្រកបដោយការរំពៃ ជាច្រើន ខែធម៌ មិន
មែនប្រកបដោយការរើញតែប្រកបដោយការរំពៃ ដោយហេតុប្ប-
ច្ចយេ ធម៌ មិនប្រកបដោយការរើញទាំងមិនប្រកបដោយការរំពៃ
ជាច្រើន ខែធម៌ មិនមែនជាមិនប្រកបដោយការរើញតែប្រកបដោយ
ការរំពៃ ដោយហេតុប្បច្ចយេ ធម៌ មិនប្រកបដោយការរើញ
ទាំងមិនប្រកបដោយការរំពៃ ជាច្រើន ខែធម៌ មិនមែនជាមិនប្រកបដោយ
ការរើញតែប្រកបដោយការរំពៃផង មិនមែនជាមិនប្រកបដោយ
ការរើញទាំងមិនប្រកបដោយការរំពៃផង ដោយហេតុប្បច្ចយេ

អធិនស្សនសម្បជ័យោ ធម្មោ ឧអធិនស្សនសម្បជ័យស្ស ឧ ឧអធិនស្សនសម្បជ័យស្ស ឧ ឧធម្មស្ស ហេតុធម្មនុយេន ធម្មនោ អធិនស្សនសម្បជ័យោ ធម្មនុយេន ឧសធិនស្សនសម្បជ័យស្ស ឧ អធិនស្សនសម្បជ័យស្ស ឧ ឧធម្មស្ស ហេតុធម្មនុយេន ធម្មនោ ឧ ។

(១២៤) សធិនស្សនសម្បជ័យោ ធម្មោ ឧសធិនស្សនសម្បជ័យស្ស ឧធម្មស្ស ការម្ពណ្ណាប្បនុយេន ធម្មនោ ធីណំ ។ រេ ។

(១២៥) ហេតុយា ឧ ការម្ពណ្ណា ធី ។

ចញ្ញាភវំ វិគ្គាមេតង្គំ ។

អនុលោមប្បវត្តន៍យុទ្ធសាស្ត្រ ឧប្បន្ទំ ។

ធម៌ មិនប្រកបដោយការឃើញព័ន្ធមិនប្រកបដោយការចេះតាម ជាច្រើន ខែធម៌ មិនមែនជាមិនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកបដោយការចេះតាមផង មិនមែនជាមិនប្រកបដោយការឃើញព័ន្ធមិនប្រកបដោយការចេះតាមផង ដោយហេតុច្បាស់ ធម៌ មិនប្រកបដោយការឃើញព័ន្ធមិនប្រកបដោយការចេះតាម ជាច្រើន ខែធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកបដោយការចេះតាមផង មិនប្រកបដោយការឃើញ តែប្រកបដោយការចេះតាមផង ដោយហេតុច្បាស់ មានការ ៦ ។

(១២៦) ធម៌ ប្រកបដោយការឃើញព័ន្ធមិនប្រកបដោយការចេះតាម ជាច្រើន ខែធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកបដោយការចេះតាម ដោយការម្ពណ្ណាច្បាស់ មានការ ៧ ។ រេ ។

(១២៧) ក្នុងហេតុច្បាស់ មានការ ៦ ក្នុងការម្ពណ្ណាច្បាស់ មានការ ៧ ។

ចញ្ញាភវំ ចណ្ឌិត ធម្មនុយេនស្តារីន្ទុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បវត្តន៍យុទ្ធសាស្ត្រ ។

[១២៦] ហេតុ ធម៌ បដិច្ច ន ហេតុ ធម៌ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋាន ហេតុ ធម៌ បដិច្ច សឡយុត្តកា
 ទត្ថា ចិត្តសឡដ្ឋាន រូប បដិសន្ធិ ។ ហេតុ ធម៌
 បដិច្ច ន ហេតុ ធម៌ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋាន ហេតុ
 ធម៌ បដិច្ច ន ហេតុ ច ន ហេតុ ច ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បដ្ឋាន ។ ហេតុ ធម៌ បដិច្ច ន ហេតុ ធម៌
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋាន ហេតុ ធម៌ បដិច្ច ន ឧ-
 ហេតុ ធម៌ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋាន ហេតុ ធម៌ បដិច្ច
 បដិច្ច ន ហេតុ ច ន ហេតុ ច ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋាន ។ ហេតុ ធម៌ ហេតុ ធម៌ បដិច្ច ន ហេតុ
 ធម៌ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋាន ហេតុ ធម៌ ហេតុ ធម៌
 បដិច្ច ន ហេតុ ធម៌ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋាន
 ហេតុ ធម៌ ហេតុ ធម៌ បដិច្ច ន ហេតុ ច ន ឧ-
 ហេតុ ច ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋាន ។

[១២៦] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ ឡើយ ជាហេតុ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន គឺ ពួកសឡយុត្តកា ចិត្ត-
 សឡដ្ឋាន កាស្រីយ ឡើយ ជាហេតុ គឺ បដិសន្ធិ ។ ធម៌
 មិនមែនជាមិនមែនហេតុ កាស្រីយ ឡើយ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ
 កាស្រីយ ឡើយ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ។ ធម៌
 មិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ ឡើយ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ ឡើយ
 ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ធម៌ មិន
 មែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ ឡើយ មិន
 មែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ។ ធម៌ មិនមែន
 ជាហេតុ កាស្រីយ ឡើយ ជាហេតុ មិនមែនជាហេតុ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ កា-
 ស្រីយ ឡើយ ជាហេតុ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនជា
 ហេតុ កាស្រីយ ឡើយ ជាហេតុ មិនមែនជាហេតុ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ។

[១២៧] ហេតុយា នរ អាម្មណា នរ អវិគតេ
នរ ។

សហយាតករាឡិ សម្បយុត្តកាឡិ បដិច្ចករសនិសរ ។

[១២៨] ហេតុយា នន្នោ នហេតុស្ស នន្នស្ស
ហេតុប្បន្នយេន បន្ទយោ តិណំ ។

[១២៩] ហេតុ នន្នោ នហេតុស្ស នន្នស្ស អា-
រម្មណប្បន្នយេន បន្ទយោ តិណំ ។ នហេតុ នន្នោ
នន្នហេតុស្ស នន្នស្ស អាម្មណប្បន្នយេន បន្ទយោ
តិណំ ។ ហេតុ នហេតុ នន្នោ នហេតុស្ស
នន្នស្ស អាម្មណប្បន្នយេន បន្ទយោ តិណំ ។

[១៣០] ហេតុយា តិណំ អាម្មណា នរ អវិគតេ នរ ។

បញ្ញាកាឡិ ឯវ វិគ្គាបត្ថំ ។

សហេតុកុក្កិ និសហេតុកុក្កិ

[១៣១] សហេតុកំ នន្នំ បដិច្ច នសហេតុ-
កោ នន្នោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយា សហេតុកំ
នន្នំ បដិច្ច នរហេតុកោ នន្នោ ឧប្បន្នតិ ហេតុ-
ប្បន្នយា សហេតុកំ នន្នំ បដិច្ច នសហេតុកោ ន

[១៣២] ក្កិហេតុប្បន្នយា មានករៈ ៩ ក្កិហេតុប្បន្នយា
មានករៈ ៩ ក្កិហេតុប្បន្នយា មានករៈ ៩ ។

សហេតុករៈក្កិ សម្បយុត្តករៈក្កិ ដូន្តាទីនិបដិច្ចករៈវេន ។

[១៣៣] ធម៌ ជាហេតុ ជាប្បន្នយ នន្នមិ មិនមែនជាហេតុ
ដោយហេតុប្បន្នយ មានករៈ ៣ ។

[១៣៤] ធម៌ ជាហេតុ ជាប្បន្នយ នន្នមិ មិនមែនជាហេតុ
ដោយហេតុប្បន្នយ មានករៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជា
ប្បន្នយ នន្នមិ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ ដោយហេតុប្បន្នយ មាន
ករៈ ៣ ។ ធម៌ ជាហេតុក្កិ មិនមែនជាហេតុក្កិ ជាប្បន្នយ នន្នមិ
មិនមែនជាហេតុ ដោយហេតុប្បន្នយ មានករៈ ៣ ។

[១៣៥] ក្កិហេតុប្បន្នយ មានករៈ ៣ ក្កិហេតុប្បន្នយ
មានករៈ ៩ ក្កិហេតុប្បន្នយ មានករៈ ៩ ។

បញ្ញាករៈ បណ្ឌិត ឧប្បន្នតិស្តា យ៉ាងនោះ ។

សហេតុកុក្កិ និសហេតុកុក្កិ

[១៣៦] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តតេជាកម្មនិសហេតុ កាស្រ័យ
ដូចម្តេច ប្រព្រឹត្តតេជាកម្មនិសហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បន្នយ
ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ កាស្រ័យ ដូចម្តេច ប្រព្រឹត្តតេជាកម្មនិស
ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បន្នយ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្ត
តេជាកម្មនិសហេតុក្កិ មិនមែនជាមិនមែនហេតុក្កិ កាស្រ័យ ដូចម្តេច

៨៦

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បវត្តនិយមប្បដ្ឋាន

ន អហេតុកោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បទូយា ។
 អហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន អហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ
 ហេតុប្បទូយា អហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន សហេតុកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បទូយា អហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន សហេតុកោ ច ន អហេតុកោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ
 ហេតុប្បទូយា ។ សហេតុកកញ្ច អហេតុកកញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច ន សហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បទូយា
 សហេតុកកញ្ច អហេតុកកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អហេតុ-
 កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បទូយា សហេតុកកញ្ច
 អហេតុកកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន សហេតុកោ ច ន អ-
 ហេតុកោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បទូយា ។

(១៣២) ហេតុយា ធម៌ ការម្មណោ ច អវិនោ ធម៌ ។

សហជាតវារម្យំ បញ្ញាវារម្យំ វិជ្ជារម្យំ ។

ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ ។
 ធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ មិនមានហេតុ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
 កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ មិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ
 ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី
 កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ មិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ ។
 ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅ
 ជាមួយនឹងហេតុផង មិនមានហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ
 ធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
 ហេតុផង មិនមានហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ ធម៌
 មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី កា-
 ស្រីយ ខ្លួនធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុផង មិនមានហេតុផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ ។

(១៣២) ក្នុងហេតុប្បទូយ មានវារៈ ៩ ក្នុងការម្មណប្បទូយ

មានវារៈ ៦ ក្នុងវិភង្គប្បទូយ មានវារៈ ៩ ។

សហជាតវារក្តី បញ្ញាវារក្តី បណ្ឌិត ធម្មវិជ្ជាវារក្តីផង ។

សហជាតករាជ្យំ បញ្ញាជរាជ្យំ វិគ្គារេត្យំ ។

ហេតុសហេតុកុក្កោ នហេតុសហេតុកុក្កំ

[១៣៩] ហេតុត្បោ សហេតុកក្កោ ធម្មំ បដិច្ច
 នហេតុចរេ នហេតុកោច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ក្ក្ខន្ធយា ហេតុត្បោ សហេតុកក្កោ ធម្មំ បដិច្ច
 នហេតុកោចេវ នហេតុច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុក្ក្ខន្ធយា ហេតុត្បោ សហេតុកក្កោ ធម្មំ បដិច្ច
 នហេតុកោចេវ នហេតុកោច នហេតុកោចេវ ន
 ហេតុច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុក្ក្ខន្ធយា ។ សហេ-
 តុកក្កោចេវ នហេតុ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុកក្កោចេវ
 នហេតុច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុក្ក្ខន្ធយា សហេ-
 តុកក្កោចេវ នហេតុ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុកោចេវ
 នហេតុកោច នហេតុកក្កោចេវ នហេតុច ធម្មា
 ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុក្ក្ខន្ធយា ។ ហេតុត្បោ សហេតុកក្កោ

សហជាតករាជ្យំ បញ្ញាជរាជ្យំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជន្តិ វិគ្គារេត្យំ ។

ហេតុសហេតុកុក្កោ នហេតុសហេតុកុក្កំ

[១៣៩] ធម្មំ មិនមែនជាហេតុ តាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ កា-
 ស្រ័យ ខ្លួនមិ ជាហេតុ តាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុច្បង ធម្មំ មិនមែនជាមិនមានហេតុ តាំងមិនមែនជាមិន
 មែនហេតុ កាស្រ័យ ខ្លួនមិ ជាហេតុ តាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុច្បង ធម្មំ មិនមែនជាហេតុ តាំងមិន
 មែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុ តាំងមិនមែនជាមិន
 មែនហេតុ កាស្រ័យ ខ្លួនមិ ជាហេតុ តាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុច្បង ។ ធម្មំ មិនមែនជាមិនមានហេតុ
 តាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ កាស្រ័យ ខ្លួនមិ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
 ហេតុ តាំងមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុច្បង ធម្មំ
 មិនមែនជាហេតុ តាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ កាស្រ័យ ខ្លួនមិ ប្រ-
 ព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ តាំងមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុច្បង ធម្មំ មិនមែនជាហេតុ តាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ មិន
 មែនជាមិនមានហេតុ តាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ កាស្រ័យ ខ្លួនមិ
 ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ តាំងមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុច្បង ។ ធម្មំ មិនមែនជាហេតុ តាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ

ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បទូយា ហេតុក្កោវ ហេតុសម្បយុត្តក្កោ
 ធម្មំ វដិច្ច ន ហេតុវេវ ន ហេតុវិប្បយុត្តោន ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 វិប្បយុត្តោវេវ ន ធម្មោតុច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប
 ទូយា ។ ហេតុសម្បយុត្តក្កោវ ន ហេតុំ ធម្មំ វដិច្ច
 ន ហេតុវិប្បយុត្តោវេវ ន ធម្មោតុច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បទូយា ហេតុសម្បយុត្តក្កោវ ន ហេតុំ ធម្មំ
 វដិច្ច ន ហេតុវេវ ន ហេតុវិប្បយុត្តោន ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បទូយា ហេតុសម្បយុត្តក្កោវ ន ហេតុំ ធម្មំ
 វដិច្ច ន ហេតុវេវ ន ហេតុវិប្បយុត្តោន ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បទូយា ។ ហេតុក្កោវ ហេតុសម្បយុត្តក្កោ ហេតុសម្បយុត្តក្កោវ ន
 ន ហេតុំ ធម្មំ វដិច្ច ន ហេតុក្កោវ ន ហេតុវិប្បយុត្តោន
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បទូយា ហេតុក្កោវ ហេតុសម្ប
 យុត្តក្កោ ហេតុសម្បយុត្តក្កោវ ន ហេតុំ ធម្មំ វដិច្ច
 ន ហេតុវិប្បយុត្តោវេវ ន ធម្មោតុច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បទូយា ហេតុក្កោវ ហេតុសម្បយុត្តក្កោ ហេតុ
 សម្បយុត្តក្កោវ ន ហេតុំ ធម្មំ វដិច្ច ន ហេតុវេវ ន
 ហេតុវិប្បយុត្តោន ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បទូយា ។

រឿងកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ តាំងមិនមែន
 ប្រាសចាកហេតុក្តី មិនមែនប្រាសចាកហេតុ តាំងមិនមែនជាមិនមែន
 ហេតុក្តី កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ជាហេតុ តាំងប្រកបដោយហេតុ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ ។ ធម៌ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ តាំងមិន
 មែនជាមិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ដែលប្រកបដោយហេតុ
 តាំងមិនមែនហេតុ រឿងកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ ធម៌ មិនមែន
 ជាហេតុ តាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុ កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ដែលប្រកប
 ដោយហេតុ តាំងមិនមែនហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ
 ធម៌ មិនមែនជាហេតុ តាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុក្តី មិនមែនប្រាស
 ចាកហេតុ តាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុក្តី កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ដែលប្រកប
 ដោយហេតុ តាំងមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ ។
 ធម៌ មិនមែនជាហេតុ តាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុ កាស្រីយ ខ្លួនធម៌
 ជាហេតុ តាំងប្រកបដោយហេតុផង ប្រកបដោយហេតុ តាំងមិនមែន
 ហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ ធម៌ មិនមែនប្រាសចាក
 ហេតុ តាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ជាហេតុ តាំង
 ប្រកបដោយហេតុផង ប្រកបដោយហេតុ តាំងមិនមែនហេតុផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ តាំងមិនមែនប្រាស
 ចាកហេតុក្តី មិនមែនប្រាសចាកហេតុ តាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុក្តី
 កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ជាហេតុ តាំងប្រកបដោយហេតុផង ប្រកបដោយ
 ហេតុ តាំងមិនមែនហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ ។

គណៈសមាគមបុព្វបុរស

[១៣៨] ហេតុយា ១៧ ។

សហគមន៍ក្នុង បញ្ញាការី វិជ្ជាបណ្ឌិត ។

និរោធិសហគមន៍ក្នុង និរោធិសហគមន៍ក្នុង

[១៣៩] និរោធិសហគមន៍ ធម្ម បដិច្ច ១.

ហេតុ និរោធិសហគមន៍ ធម្ម បដិច្ច ហេតុប្បដិច្ច ។

[១៤០] ហេតុយា ១៧ ។

សហគមន៍ក្នុង បញ្ញាការី វិជ្ជាបណ្ឌិត ។

[១៤១] សហគមន៍ ធម្ម បដិច្ច និរោធិសហគមន៍

ធម្ម បដិច្ច ហេតុប្បដិច្ច ។

[១៤២] ហេតុយា ១៧ ។

សហគមន៍ក្នុង និរោធិសហគមន៍ក្នុង

[១៤៣] សហគមន៍ ធម្ម បដិច្ច និរោធិសហគមន៍

ធម្ម បដិច្ច ហេតុប្បដិច្ច ។

ធម្ម បដិច្ច និរោធិសហគមន៍ ធម្ម បដិច្ច ហេតុប្បដិច្ច ។

ធម្ម បដិច្ច ។ បេ ។

សហគមន៍ សហគមន៍សហគមន៍ ។

[១៣៨] ហេតុយា ១៧ ។

សហគមន៍ក្នុង បញ្ញាការី វិជ្ជាបណ្ឌិត ។

និរោធិសហគមន៍ក្នុង និរោធិសហគមន៍ក្នុង

[១៣៩] និរោធិសហគមន៍ ធម្ម បដិច្ច ១.

ហេតុ និរោធិសហគមន៍ ធម្ម បដិច្ច ហេតុប្បដិច្ច ។

[១៤០] ហេតុយា ១៧ ។

សហគមន៍ក្នុង បញ្ញាការី វិជ្ជាបណ្ឌិត ។

[១៤១] សហគមន៍ ធម្ម បដិច្ច និរោធិសហគមន៍

ធម្ម បដិច្ច ហេតុប្បដិច្ច ។

[១៤២] ហេតុយា ១៧ ។

សហគមន៍ក្នុង និរោធិសហគមន៍ក្នុង

សហគមន៍ក្នុង និរោធិសហគមន៍ក្នុង

[១៤៣] និរោធិសហគមន៍ ធម្ម បដិច្ច ១.

ហេតុ និរោធិសហគមន៍ ធម្ម បដិច្ច ហេតុប្បដិច្ច ។

ធម្ម បដិច្ច និរោធិសហគមន៍ ធម្ម បដិច្ច ហេតុប្បដិច្ច ។

ធម្ម បដិច្ច ។ បេ ។

សន្តិទស្សនទុក្ខៈ សន្តិទស្សនទុក្ខៈ

[១៤៤] អនិច្ចស្សន៍ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិច្ចស្សន៍
 តោ ធម្មា ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អនិច្ចស្សន៍ ធម្មំ
 បដិច្ច ន សនិច្ចស្សនោ ធម្មា ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បដ្ឋ-
 យា អនិច្ចស្សន៍ ធម្មំ បដិច្ច ន សនិច្ចស្សនោ ព ន
 អនិច្ចស្សនោ ន ធម្មា ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
 [១៤៥] ហេតុយា តិណំ សព្វក្ខ តិណំ ។

សប្បដិឃទុក្ខៈ សប្បដិឃទុក្ខៈ

[១៤៦] សប្បដិឃំ ធម្មំ បដិច្ច ន សប្បដិឃោ
 ធម្មា ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បដ្ឋយា សប្បដិឃំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន អប្បដិឃោ ធម្មា ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បដ្ឋយា សប្បដិ-
 ឃំ ធម្មំ បដិច្ច ន សប្បដិឃោ ន ន អប្បដិឃោ ន ធម្មា
 ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ អប្បដិឃំ ធម្មំ បដិច្ច ន
 អប្បដិឃោ ធម្មា ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អប្បដិឃំ

សន្តិទស្សនទុក្ខៈ សន្តិទស្សនទុក្ខៈ

[១៤៦] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ អាស្រ័យ ដូចម្តេច
 មិនមានការឃើញ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិន
 មែនប្រកបដោយការឃើញ អាស្រ័យ ដូចម្តេច មិនមានការឃើញ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
 ក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញក្តី អាស្រ័យ ដូចម្តេច មិនមានការ
 ឃើញ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
 [១៤៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវិវាទ ព ក្នុងចំណោមវិវាទ ក្នុង
 តែមានវិវាទ ព ។

សប្បដិឃទុក្ខៈ សប្បដិឃទុក្ខៈ

[១៤៨] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការបំបែក អាស្រ័យ ដូច
 ធម៌ ប្រកបដោយការបំបែក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
 មិនមែនជាមិនមានការបំបែក អាស្រ័យ ដូចម្តេច ប្រកបដោយការបំបែក
 កាល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការ
 បំបែកក្តី មិនមែនជាមិនមានការបំបែកក្តី អាស្រ័យ ដូចម្តេច ប្រកប
 ដោយការបំបែក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិន
 មែនជាមិនមានការបំបែក អាស្រ័យ ដូចម្តេច មិនមានការបំបែក ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការបំបែក

ធម្មំ បដិទ្ធំ ន សម្មដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បន្នយា អប្បដិយំ ធម្មំ បដិទ្ធំ ន សម្មដិយោ ធម្ម-
 ន អប្បដិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បន្នយា ។
 សម្មដិយត្វា អប្បដិយត្វា ធម្មំ បដិទ្ធំ ន សម្មដិយោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បន្នយា សម្មដិយត្វា អប្បដិ-
 យត្វា ធម្មំ បដិទ្ធំ ន អប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បន្នយា សម្មដិយត្វា អប្បដិយត្វា ធម្មំ បដិទ្ធំ
 ន សម្មដិយោ ច ន អប្បដិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ
 ហេតុប្បន្នយា ។

(១៤៧) ហេតុយា នវ សត្វត្ថ វិគ្គារោ ។

រូបីទុក្ខំ និប្បិទកំ

(១៤៨) រូបំ ធម្មំ បដិទ្ធំ ន រូបំ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បន្នយា ។
 (១៤៩) ហេតុយា នវ សត្វត្ថ នវ ។

កាស្រីយ ភូតមិ មិនមានការបំរើការ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បន្នយ ធម្មំ មិនមែនប្រកបដោយការបំរើការក្តី មិនមែនជាមិនមាន
 ការបំរើការក្តី កាស្រីយ ភូតមិ មិនមានការបំរើការ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បន្នយ ។ ធម្មំ មិនមែនប្រកបដោយការបំរើការ កាស្រីយ
 ភូតមិ ប្រកបដោយការបំរើការផង មិនមានការបំរើការផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បន្នយ ធម្មំ មិនមែនជាមិនមានការបំរើការ កាស្រីយ
 ភូតមិ ប្រកបដោយការបំរើការផង មិនមានការបំរើការផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បន្នយ ធម្មំ មិនមែនជាមិនមានការបំរើការក្តី
 មិនមែនជាមិនមានការបំរើការក្តី កាស្រីយ ភូតមិ ប្រកបដោយការបំរើ
 ការផង មិនមានការបំរើការផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បន្នយ ។

(១៤៧) ភូតហេតុប្បន្នយ មានព្រះ ៩ សេចក្តីពិស្តារ មាន គ្រប់ ១ ២២ ។

រូបីទុក្ខំ ធម្មំ ឧប្បជ្ឈតិ

(១៤៨) ធម្មំ មិនមានរូប កាស្រីយ ភូតមិ មានរូប ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បន្នយ ។
 (១៤៩) ភូតហេតុប្បន្នយ មានព្រះ ៩ ក្នុងប្បន្នយចាំអស់ សុទ្ធ
 តែមានព្រះ ៩ ។

លោកិយទុក្ខំ នលោកិយទុក្ខំ

[១៥១] លោកិយំ ធម្មំ បដិច្ច នលោកុត្តរោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដូយា មតំ ។ លោកុត្តរំ
 ធម្មំ បដិច្ច នលោកិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
 ដូយា លោកុត្តរំ ធម្មំ បដិច្ច នលោកុត្តរោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដូយា លោកុត្តរំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 លោកិយោ ច នលោកុត្តរោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដូយា ។ លោកិយេវ លោកុត្តរេវ ធម្មំ
 បដិច្ច នលោកុត្តរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដូយា ។

[១៥២] ហេតុយោ បញ្ច សត្វត្ថ បញ្ច ។

កេសបិវិញ្ញាយ្យទុក្ខំ នកេសបិវិញ្ញាយ្យទុក្ខំ

[១៥៣] កេសបិវិញ្ញាយ្យំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 កេសបិវិញ្ញាយ្យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដូ-
 យា កេសបិវិញ្ញាយ្យំ ធម្មំ បដិច្ច នកេស-
 បិវិញ្ញាយ្យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដូយា

លោកិយទុក្ខំ នលោកិយទុក្ខំ

[១៥៤] នបិ មិនមែនជាលោកុត្តរៈ កាស្រ័យ ខូតមិ ជា
 លោកិយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌
 មិនមែនជាលោកិយ កាស្រ័យ ខូតមិ ជាលោកុត្តរៈ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដូយ ធម៌ មិនមែនជាលោកុត្តរៈ កាស្រ័យ ខូតមិ ជា
 លោកុត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ ធម៌ មិនមែនជាលោ-
 កិយក្ខំ មិនមែនជាលោកុត្តរក្ខំ កាស្រ័យ ខូតមិ ជាលោកុត្តរៈ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ ។ ធម៌ មិនមែនជាលោកុត្តរៈ កា-
 ស្រ័យ ខូតមិ ជាលោកិយផល ជាលោកុត្តរៈផល ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដូយ ។

[១៥៥] ក្នុងហេតុប្បដូយ មានវារៈ ៨ ក្នុងបច្ច័យចាំនិរាស
 សុទ្ធតែមានវារៈ ៨ ។

កេសបិវិញ្ញាយ្យទុក្ខំ នកេសបិវិញ្ញាយ្យទុក្ខំ

[១៥៦] នបិ ដែលមិនមែនត្រូវដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណភាព
 និមួយ កាស្រ័យ ខូតមិ ដែលត្រូវដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណភាពនិមួយ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ នបិ ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវ
 ដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណភាពនិមួយ កាស្រ័យ ខូតមិ ដែលត្រូវដឹង
 ច្បាស់ដោយវិញ្ញាណភាពនិមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ

កេនតិវិញ្ញាយ៍ ឯង បដិទ្ធ កេនតិវិញ្ញាយ៍ ច
 កេនតិវិញ្ញាយ៍ ច ឆ្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋាន-
 យា ។ កេនតិវិញ្ញាយ៍ ឯង បដិទ្ធ កេនតិវិញ្ញាយ៍
 កេនតិវិញ្ញាយ៍ ឆ្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋាន តិណំ ។

[១៩៣] ហេតុយា ទវ សទ្ធា ទវ ។

អាសវិទកេ តោអាសវិទកំ

[១៩៤] អាសវំ ឯង បដិទ្ធ តោអាសវេ ឆ្មា
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋាយា អាសវំ ឯង បដិទ្ធ តោ
 អាសវេ ឆ្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋាយា អាសវំ ឯង
 បដិទ្ធ តោអាសវេ ច តោអាសវេ ច ឆ្មា ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋាយា ។ តោអាសវំ ឯង បដិទ្ធ តោ
 អាសវេ ឆ្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋាយា តោអាសវំ
 ឯង បដិទ្ធ តោអាសវេ ឆ្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋាយា

ធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវដឹងច្បាស់ ដោយវិញ្ញាណនាមមួយក្តី មិនមែន
 ជាមិនមែនត្រូវដឹងច្បាស់ ដោយវិញ្ញាណនាមមួយក្តី អាស្រ័យ ខ្លួនមិ
 ដែលត្រូវដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណនាមមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋាយ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណ
 នាមមួយ អាស្រ័យ ខ្លួនមិ ដែលមិនមែនត្រូវដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណ
 នាមមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានពីរ ព្យ ។

[១៩៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានពីរ៖ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានពីរ៖ ៧ ។

អាសវិទកៈ តោអាសវិទកៈ

[១៩៦] ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យ ខ្លួនមិ ជាអាសវៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ
 អាស្រ័យ ខ្លួនមិ ជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ
 ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈក្តី មិនមែនជាមិនមែនអាសវៈក្តី អាស្រ័យ
 ខ្លួនមិ ជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។ ធម៌
 មិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ អាស្រ័យ ខ្លួនមិ មិនមែនជាអាសវៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ កា-
 ស្រ័យ ខ្លួនមិ មិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ

នោអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នោអាសវំ ឆ ឆ នោអាសវំ
 ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ អាសវំត្វ នោ-
 អាសវំត្វ ធម្មំ បដិច្ច នោអាសវំ ឆធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា អាសវំត្វ នោអាសវំត្វ ធម្មំ បដិច្ច
 ឆនោអាសវំ ឆធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អាស-
 វំត្វ នោអាសវំត្វ ធម្មំ បដិច្ច នោអាសវំ ឆ ឆ-
 នោអាសវំ ឆ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១៥៥] ហេតុយា នវ សត្វត្ថ នវ ។

សាសវិទុកេ និសាសវិទុកី

[១៥៦] សាសវំ ធម្មំ បដិច្ច ននោអាសវំ
 ឆធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ននោអាសវំ ធម្មំ
 បដិច្ច ននោអាសវំ ឆធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ននោអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច ននោអាសវំ ឆធម្មា ឧប្បជ្ជតិ

ធម៌ បិទមែនជាភាសវៈក្តី មិនមែនជាមិនមែនភាសវៈក្តី ពាស្រ័យ ទូរ
 ធម៌ មិនមែនជាភាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។ ធម៌
 មិនមែនជាភាសវៈ ពាស្រ័យ ទូរធម៌ ជាភាសវៈផង មិនមែនជាភាសវៈ
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនភា-
 សវៈ ពាស្រ័យ ទូរធម៌ ជាភាសវៈផង មិនមែនជាភាសវៈផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធម៌ មិនមែនជាភាសវៈក្តី បិទមែនជា
 បិទមែនភាសវៈក្តី ពាស្រ័យ ទូរធម៌ ជាភាសវៈផង មិនមែនជាភាសវៈ
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១៥៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា ចានព្វៈ ៩ ក្នុងចម្លើយពិនិត្យ
 ស្តាប់ចានព្វៈ ៩ ។

ពពាសវិទុកេ និសាសវិទុកៈ

[១៥៨] ធម៌ មិនមែនជាបិទមែនភាសវៈ ពាស្រ័យ ទូរធម៌
 ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងភាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។
 ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនភាសវៈ ពាស្រ័យ ទូរធម៌ បិទមែនភាសវៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
 នឹងភាសវៈ ពាស្រ័យ ទូរធម៌ បិទមែនភាសវៈ ទើបកើតឡើង

[illegible]

(၁၉၈) ဟေရိုယော့ ကဏ္ဍ သိက္ခန္တု နိဒ္ဒါဂျေ ၂

អាសវិសម្បយត្ថទុក្ខេ នអាសវិសម្បយត្ថទុក្ខំ

[១៧៨] អាសវសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ឧ អាស-
 វសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អាស-
 វសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ឧ អាសវីប្បយុត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អាសវសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
 ឧ អាសវសម្បយុត្តោ ធម្មំ ឧ អាសវីប្បយុត្តោ ធម្មំ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ អាសវីប្បយុត្តំ
 ធម្មំ បដិច្ច ឧ អាសវីប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា អាសវីប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ឧ អា-
 សវសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា

ប្រាសាទបុព្វបុរស ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងភាសាភ្នំ មិន
មែនជាមិនមានភាសាភ្នំ ពាក្យស្រយ ខ្លួនធម៌ មិនមានភាសាភ្នំ ទើប
កើតឡើង ប្រាសាទបុព្វបុរស ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានភាសាភ្នំ
ពាក្យស្រយ ខ្លួនធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងភាសាភ្នំ មិនមានភាសាភ្នំ
ទើបកើតឡើង ប្រាសាទបុព្វបុរស ។

[ទំព័រ : ៨៨៨] ព្រះបាទសីហនុវរ្ម័ន ទី៧ : ព្រះបាទសីហនុវរ្ម័ន ទី៧
 [ទំព័រ : ៨៨៨]

អាសវិសម្បយ្យទុក្ខៈ ឆោតវិសម្បយ្យទុក្ខៈ

(១៩៨) ឆប៊ី មិនមែនប្រកបដោយភាសាៈ កាស្រីយ ខ្ញុំ
ឆប៊ី ប្រកបដោយភាសាៈ រឿបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ឆប៊ី
មិនមែនប្រាសចាកភាសាៈ កាស្រីយ ខ្ញុំឆប៊ី ប្រកបដោយភាសាៈ
រឿបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ឆប៊ី មិនមែនប្រកបដោយភាសាៈ
ក្តី មិនមែនប្រាសចាកភាសាៈក្តី កាស្រីយ ខ្ញុំឆប៊ី ប្រកបដោយភា-
សាៈ រឿបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ។ ឆប៊ី មិនមែនប្រាស
ចាកភាសាៈ កាស្រីយ ខ្ញុំឆប៊ី ប្រាសចាកភាសាៈ រឿបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ឆប៊ី មិនមែនប្រកបដោយភាសាៈ កាស្រីយ ខ្ញុំ
ឆប៊ី ប្រាសចាកភាសាៈ រឿបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ឆប៊ី មិន
មែនប្រកបដោយភាសាៈក្តី មិនមែនប្រាសចាកភាសាៈក្តី កាស្រីយ

សាសនៈត្រូវបានគេស្គាល់ ឯង បដិច្ច ឯកសារស្រាវ
 ជេរ ឯកសារស្រាវ ឯង ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បដ្ឋាន
 តិណ្ឌ ។ អាសាវត្រូវបានគេស្គាល់ សាសនៈត្រូវបានគេ
 ឯកសារស្រាវ ឯង បដិច្ច ឯកសារស្រាវ ឯង ឧប្បន្នតិ
 ហេតុប្បដ្ឋាន តិណ្ឌ ។

{ ១៦១ } ហេតុប្បដ្ឋាន ១ សត្វត្ថ ១ ។

អាសាវិភាសវិសម្បយុត្តទុក

ន អាសាវិភាសវិសម្បយុត្តទុក

{ ១៦២ } អាសាវត្រូវបានគេស្គាល់ សាសនៈសម្បយុត្តទុក ឯង
 បដិច្ច ឯកសារស្រាវ ឯង អាសាវិសម្បយុត្តទុក ឯង ឧប្ប
 ន្នតិ ហេតុប្បដ្ឋាន តិណ្ឌ ។ អាសាវសម្បយុត្ត
 ទុកត្រូវបានគេស្គាល់ ឯង បដិច្ច ឯកសារស្រាវ ឯង ឧប្ប
 ន្នតិ ហេតុប្បដ្ឋាន តិណ្ឌ ។ អាសាវត្រូវបានគេស្គាល់ សាសនៈសម្បយុត្ត
 ទុកត្រូវបានគេស្គាល់ ឯង បដិច្ច ឯកសារស្រាវ ឯង ឧប្ប
 ន្នតិ ហេតុប្បដ្ឋាន តិណ្ឌ ។ អាសាវត្រូវបានគេស្គាល់ សាសនៈសម្បយុត្ត
 ទុកត្រូវបានគេស្គាល់ ឯង បដិច្ច ឯកសារស្រាវ ឯង ឧប្ប
 ន្នតិ ហេតុប្បដ្ឋាន តិណ្ឌ ។

ធម៌ មិនមែនជាមិនមានសាសនៈតាំងមិនមែនជាមិនមែនសាសនៈ កស្រីយ
 ទ្រព្យ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងសាសនៈតាំងមិនមែនជាសាសនៈ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន មានព្រះ ពុទ្ធ ។ ធម៌ មិនមែនជាសាសនៈ
 តាំងមិនមែនជាមិនមានសាសនៈ កស្រីយ ទ្រព្យ ជាសាសនៈតាំងប្រព្រឹត្ត
 ទៅជាមួយនឹងសាសនៈផង ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងសាសនៈ តាំងមិនមែនជា
 សាសនៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន មានព្រះ ពុទ្ធ ។

{ ១៦៣ } ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន មានព្រះ ពុទ្ធ ក្នុងចំណោមសាសនៈ
 សុទ្ធតែមានព្រះ ពុទ្ធ ។

អាសាវិភាសវិសម្បយុត្តទុក

ន អាសាវិភាសវិសម្បយុត្តទុក

{ ១៦៤ } ធម៌ មិនមែនជាសាសនៈតាំងមិនមែនជាសាសនៈ កស្រីយ
 ទ្រព្យ ជាសាសនៈតាំងប្រកបដោយសាសនៈ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន មានព្រះ ពុទ្ធ ។ ធម៌ មិនមែនជាសាសនៈ
 តាំងមិនមែនជាមិនមានសាសនៈ កស្រីយ ទ្រព្យ ជាសាសនៈ
 តាំងមិនមែនជាសាសនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន មានព្រះ ពុទ្ធ ។
 ធម៌ មិនមែនជាសាសនៈតាំងមិនមែនជាសាសនៈ កស្រីយ ទ្រព្យ
 ជាសាសនៈតាំងប្រកបដោយសាសនៈផង ប្រាសពាក្យសាសនៈតាំងមិន
 មែនសាសនៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន មានព្រះ ពុទ្ធ ។

[១៧១] ហេតុយា បញ្ច អវិភតេ បញ្ច សព្វត្ថ

វិញ្ញាណ ។

[១៧២] តេតសិកំ ធម្មំ បដិច្ច ន តេតសិកា

ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បត្តយា ។ ចិត្តសម្បយុត្តំ ធម្មំ

បដិច្ច ន ចិត្តសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប

ត្តយា ។ ចិត្តសំសដ្ឋំ ធម្មំ បដិច្ច ន ចិត្តសំសដ្ឋោ

ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បត្តយា ។ ចិត្តសម្បដ្ឋានំ ធម្មំ

បដិច្ច ន ចិត្តសម្បដ្ឋានោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បត្ត

យា ។ ចិត្តសហវុំ ធម្មំ បដិច្ច ន ចិត្តសហវុំ ធម្មោ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បត្តយា ។ ចិត្តាទុបវរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច

ន ចិត្តាទុបវរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បត្តយា ។

ចិត្តសំសដ្ឋសម្បដ្ឋានំ ធម្មំ បដិច្ច ន ចិត្តសំសដ្ឋសម្ប

ដ្ឋានោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បត្តយា ។ ចិត្តសំ

សដ្ឋសម្បដ្ឋានសហវុំ ធម្មំ បដិច្ច ន ចិត្តសំសដ្ឋស

ម្បដ្ឋានសហវុំ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បត្តយា ។ ចិត្ត

សំសដ្ឋសម្បដ្ឋានាទុបវរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន ចិត្តសំសដ្ឋ

សម្បដ្ឋានាទុបវរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បត្តយា ។

[១៧៣] ក្នុងហេតុប្បត្តិយ មាន៖ ៥ ក្នុងអវិភតេប្បត្តិយ មាន

៖ ៥ សេចក្តីពិស្តារ ចាត់ត្រូវបទពិនិត្យ ។

[១៧៤] ធម៌ មិនមែនជាគោតសិក កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ជា

គោតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បត្តិយ ។ ធម៌ មិនមែនប្រ

កបដោយចិត្ត កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ប្រកបដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង

ព្រោះហេតុប្បត្តិយ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនច្រឡំដោយចិត្ត កាស្រីយ

ខ្លួនធម៌ ដែលច្រឡំដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បត្តិយ ។

ធម៌ មិនមែនកាន់ឡើងដោយចិត្ត កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ កាន់ឡើងដោយ

ចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បត្តិយ ។ ធម៌ មិនមែនកើតជា

មួយនឹងចិត្ត កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ កើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង

ព្រោះហេតុប្បត្តិយ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត កាស្រីយ

ខ្លួនធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បត្តិយ ។

ធម៌ ដែលមិនមែនច្រឡំកាន់ឡើងដោយចិត្ត កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ដែល

ច្រឡំកាន់ឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បត្តិយ ។ ធម៌

ដែលមិនមែនច្រឡំ កាន់ឡើង កើតជាមួយនឹងចិត្ត កាស្រីយ ខ្លួនធម៌

ដែលច្រឡំ កាន់ឡើង កើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ

ប្បត្តិយ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនច្រឡំ កាន់ឡើង ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត កា

ស្រីយ ខ្លួនធម៌ ដែលច្រឡំកាន់ឡើងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ទើបកើតឡើង

ព្រោះហេតុប្បត្តិយ ។

អាណុចធិការ អនុហោច្ឆន្ទវិញ្ញាណ
 ការវិនាយបហាតព្វហេតុកុក្កិ
 នការវិនាយបហាតព្វហេតុកុក្កិ

[១៨១] ការវិនាយ បហាតព្វហេតុកុក្កិ ធម្មំ បដិច្ច
 នការវិនាយ បហាតព្វហេតុកុក្កិ ធម្មំ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បជ្ជយា ការវិនាយ បហាតព្វហេតុកុក្កិ ធម្មំ បដិច្ច
 ន នការវិនាយ បហាតព្វហេតុកុក្កិ ធម្មំ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បជ្ជយា ។

[១៨២] ហេតុយា ខវ ។

សវិតក្កុក្កិ នសវិតក្កុក្កិ

[១៨៣] សវិតក្កំ ធម្មំ បដិច្ច ន សវិតក្កោ
 ធម្មំ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បជ្ជយា តិណិ ។ សវិតក្កំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន សវិតក្កោ ធម្មំ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បជ្ជយា ។

[១៨៤] ហេតុយា ខវ ។

សវិចារក្កុក្កិ នសវិចារក្កុក្កិ

[១៨៥] សវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច ន សវិចារោ ធម្មំ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បជ្ជយា តិណិ ។ សវិចារំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន សវិចារោ ធម្មំ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បជ្ជយា ។

អាណុចធិការ អនុហោច្ឆន្ទវិញ្ញាណ
 ការវិនាយបហាតព្វហេតុកុក្កិ
 នការវិនាយបហាតព្វហេតុកុក្កិ

[១៨១] ធម្មំ បាវហេតុដែលមិនត្រូវលះ ដោយការវា កាស្រ័យ
 នូវធម្មំ បាវហេតុដែលត្រូវលះ ដោយការវា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បជ្ជយា ធម្មំ បាវហេតុដែលមិនមែនជាមិនត្រូវលះ ដោយការវា
 កាស្រ័យ នូវធម្មំ បាវហេតុដែលត្រូវលះ ដោយការវា ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បជ្ជយា ។

[១៨២] ក្នុងហេតុប្បជ្ជយា មានវាៈ ៧ ។

សវិតក្កុក្កិ នសវិតក្កុក្កិ

[១៨៣] ធម្មំ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កុៈ កាស្រ័យ
 នូវធម្មំ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កុៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បជ្ជយា
 មានវាៈ ៧ ។ ធម្មំ មិនមែនជាមិនមែនវិតក្កុៈ កាស្រ័យ នូវធម្មំ
 មិនមែនវិតក្កុៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បជ្ជយា ។

[១៨៤] ក្នុងហេតុប្បជ្ជយា មានវាៈ ៧ ។

សវិចារក្កុក្កិ នសវិចារក្កុក្កិ

[១៨៥] ធម្មំ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ កាស្រ័យ
 នូវធម្មំ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បជ្ជយា
 មានវាៈ ៧ ។ ធម្មំ មិនមែនជាមិនមែនវិចារៈ កាស្រ័យ នូវធម្មំ
 មិនមែនវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បជ្ជយា ។

[୧୫୬] ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତ୍ ଗୀତା

សម្បត្តិទឹក សម្បត្តិទឹក

[១៨៧] សម្បត្តិកំ ធម្មំ វដិកុំ ឧសម្បត្តិកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណំ ។ អប្បតិកំ ធម្មំ
 វដិកុំ ឧសម្បត្តិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(၁၃၃) " ဟိန္ဒူ ယောဂီ " ၇

ប្រតិសហគមន៍ក្រៅ សម្ព័ន្ធរដ្ឋានក្រៅ

(១៨៧) ចិត្តសមាគម ឆ្នាំ បដិបទ្ធ ១ ចិត្តសមាគម
សា ឆ្នាំ ១ បដិបទ្ធ ១ ចិត្តសមាគម ឆ្នាំ ១ បដិបទ្ធ
សា ឆ្នាំ ១ បដិបទ្ធ ១ ចិត្តសមាគម ឆ្នាំ ១ បដិបទ្ធ
សា ឆ្នាំ ១ បដិបទ្ធ ១ ចិត្តសមាគម ឆ្នាំ ១ បដិបទ្ធ

[၁၃၀] မြန်မာ့စာပေ ၁၃၁

ស្រុកក្រាំងក្រវាញ ឃុំស្រែក្រវាញ

(១៨០) សុខសមាគម ជំនួយ បដិច្ច ឧស្សាហកម្ម
កសិកម្ម ឧស្សាហកម្ម រោងចក្រ រ៉ែ ភាគី ។
ឧស្សាហកម្ម ជំនួយ បដិច្ច ឧស្សាហកម្ម
កសិកម្ម ឧស្សាហកម្ម រោងចក្រ រ៉ែ ភាគី ។

(၈၈၆) စောနုယာ ၈၈ ၇

(១៨៦) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន មានពីរ៖ ៩ ។

សប្បីតិកទុក្ខៈ ឆសប្បីតិកទុក្ខៈ

(១៨៧) ឆមា ចំនាត់ច្រើននៅជាមួយនឹងបិត តាស្រីយ ឬ
ឆមា ច្រើននៅជាមួយនឹងបិត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុយូឡូយ
មានវាៈ ឆ ។ ឆមា ចំនាត់មិនមានបិត តាស្រីយ ឬឆមា
មិនមានបិត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុយូឡូយ ។

[ଉତ୍ତର] ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତ୍ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ପରମେଶ୍ଵର ୧ ୨

ប្រតិសោត្តិកៈ ឆ្នាំស្រូវ

(១៨៩) ឆមាស ដែលមិនមែនជាប្រភេទដោយចិត្ត កាស្រីយ ខ្លួនឆមាស
ដែលប្រភេទដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុដូច្នេះ មានការ
៣ ។ ឆមាស ដែលមិនមែនជាប្រភេទដោយចិត្ត កាស្រីយ ខ្លួនឆមាស
ដែលមិនមែនជាប្រភេទដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុដូច្នេះ ។

19៧០} ក្នុងរបាយការណ៍ ចាត់តាំង: ៧ ។

សុខសហគមន៍: សុខសហគមន៍:

(១៩១) ធម៌ ដែលមិនមែនប្រកបដោយសុខ កាស្រីយេ ឧត្តមិ
ដែលប្រកបដោយសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ មានការ
៣ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនប្រកបដោយសុខ កាស្រីយេ ឧត្តមិ
ដែលមិនមែនប្រកបដោយសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ ។

(២៧២) ក្នុងរយៈពេលប្លង់ មាសភ័ក្ត្រ ៧ ។

ឧបេក្ខាសហគតទុក្ខំ ឧបេក្ខាសហគតទុក្ខំ

[១៩៣] ឧបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ន ឧ-
បេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដូយា
តីណិ ។ ន ឧបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ន ន ឧ-
បេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដូយា ។
[១៩៤] ហេតុយា នវ ។

កាមាវចរទុក្ខំ កាមាវចរទុក្ខំ

[១៩៥] កាមាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច ន កាមាវចរោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដូយា តីណិ ។ ន កាមា-
វចរំ ធម្មំ បដិច្ច ន ន កាមាវចរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បដូយា ។
[១៩៦] ហេតុយា នវ ។

រូបាវចរទុក្ខំ រូបាវចរទុក្ខំ

[១៩៧] រូបាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច ន រូបាវចរោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដូយា តីណិ ។ ន រូបាវចរំ ធម្មំ
បដិច្ច ន ន រូបាវចរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដូយា ។
[១៩៨] ហេតុយា នវ ។

ឧបេក្ខាសហគតទុក្ខំ ឧបេក្ខាសហគតទុក្ខំ

[២០១] ធម្មំ ដែលមិនមែនជាប្រភពដោយឧបេក្ខា កាស្រីយ ខ្លួនមិ
ដែលប្រភពដោយឧបេក្ខា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ មានវាៈ
ព ។ ធម្មំ ដែលមិនមែនជាប្រភពដោយឧបេក្ខា កាស្រីយ ខ្លួនមិ
ដែលមិនមែនជាប្រភពដោយឧបេក្ខា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ ។
[២០២] ក្នុងហេតុប្បដូយ មានវាៈ ៩ ។

កាមាវចរទុក្ខំ កាមាវចរទុក្ខំ

[២០៣] ធម្មំ មិនមែនជាកាមាវចរៈ កាស្រីយ ខ្លួនមិ ជា
កាមាវចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ មានវាៈ ព ។ ធម្មំ
មិនមែនជាមិនមែនជាកាមាវចរៈ កាស្រីយ ខ្លួនមិ មិនមែនជាកាមាវចរៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ ។
[២០៤] ក្នុងហេតុប្បដូយ មានវាៈ ៩ ។

រូបាវចរទុក្ខំ រូបាវចរទុក្ខំ

[២០៥] ធម្មំ មិនមែនជារូបាវចរៈ កាស្រីយ ខ្លួនមិ ជា
រូបាវចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ មានវាៈ ព ។ ធម្មំ
មិនមែនជាមិនមែនជារូបាវចរៈ កាស្រីយ ខ្លួនមិ មិនមែនជារូបាវចរៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ ។
[២០៦] ក្នុងហេតុប្បដូយ មានវាៈ ៩ ។

សិល្បៈក្នុងកម្រិត ចំណេះដឹងកម្រិត

[២០៣] វិយ្យាសិតំ ធម្មំ បដិច្ច ធនិយ្យាសិតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ រោតុប្បត្តយា ភីណិ ។ វិយ្យា-
 សិតំ ធម្មំ បដិច្ច ធនិយ្យាសិតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 រោតុប្បត្តយា ។

(၆၀၆) ၁ ဇာန် ၁၉၇၁ ခု

គិយធានៈក ឆន្ទៈធានៈក

[២១៨] និយត្តំ ធម្មំ បដិច្ច និយត្តា ធម្មា
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បក្កយោ កីឡិ ។ និយត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
និយត្តា ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បក្កយា ។

(២០៦) : ហេតុយា មេត្តា ។

សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ២០១២

(២០៧) សាទុត្តរំ ធម្មំ បដិច្ច ឧសទុត្តរោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដូយា ។ អនុត្តរំ ធម្មំ បដិច្ច ឧ-
 អនុត្តរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដូយា អនុត្តរំ ធម្មំ
 បដិច្ច ឧសទុត្តរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដូយា

សិល្បៈដ៏កម្រ: សិល្បៈដ៏កម្រ:

[២០៣] ធម៌ មិនមែនជាគ្រឿងដាំចេញចាកវដ្តៈ អាស្រ័យ
នូវធម៌ជាគ្រឿងដាំចេញចាកវដ្តៈ រឺបាតកឡើង ព្រោះហេតុច្បង
មានវាៈ ព ។ ធម៌ មិនមែនជាគ្រឿងដាំចេញចាកវដ្តៈ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនជាគ្រឿងដាំចេញចាកវដ្តៈ រឺបាតកឡើង ព្រោះហេតុ-
ច្បង ។

(၁၀၆) ဣန္ဒြေဟုခေါ်သော အာရုံကိစ္စ ၁၀

សិល្បៈ: សិល្បៈ:

(២០៨) ធម៌ មិនមែនជាទៀង កាស្រ័យ ឆ្លុះធម៌ ទៀង ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បន្នយ មានព៌ៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាទៀង
កាស្រ័យ ឆ្លុះធម៌ មិនទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បន្នយ ។

(២០៦) ក្នុងវិស័យស្រាវជ្រាវ ពេទ្យ: ៨ ។

សង្ខត្តទុក្ខៈ សេស្មត្តទុក្ខៈ

(២០៧) ធម៌ មិនមែនជាផលនាមទុក្ខៈ (ការរើឡើងនូវទុក្ខ) អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ ច្រកចរដោយទុក្ខៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុបូកបូម ។
ធម៌ មិនមែនជាផលនាមទុក្ខៈ ការស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានទុក្ខៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុបូកបូម ធម៌ មិនមែនច្រកចរដោយទុក្ខៈ
ការស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានទុក្ខៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុបូកបូម

អនុត្តរំ ធម្មំ បដិច្ច ទសានុត្តរោ ច ទអនុត្តរោ ច
ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ សទ្ធក្កាញ អនុត្ត-
រញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ទអនុត្តរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២០៨] ហេតុយា មញ្ច ។

សរណទុកេ និសរណទុក្ខំ

[២០៩] សរណំ ធម្មំ បដិច្ច ទសរណោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា សរណំ ធម្មំ បដិច្ច ទអរ-
ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា សរណំ ធម្មំ
បដិច្ច ទសរណោ ច ទអរណោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ។ អរណំ ធម្មំ បដិច្ច ទអរណោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ សរណាញ អរ-
ណាញ ធម្មំ បដិច្ច ទសរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២១០] ហេតុយា មញ្ច ការម្មណោ ធ្វេ អវិកតេ
មញ្ច ។

[២១១] សរណំ ធម្មំ បដិច្ច ទអរណោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខភាព មិនមែនជាមិនមានទុក្ខភាព កាស្រីយ
នូវធម៌ មិនមានទុក្ខភាព ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។ ធម៌
មិនមែនជាមិនមានទុក្ខភាព កាស្រីយ នូវធម៌ ប្រកបដោយទុក្ខភាព
មិនមានទុក្ខភាព ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២០៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានព្រះ ៥ ។

សរណទុក្ខំ និសរណទុក្ខំ

[២០៩] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ (លាមក) កាស្រីយ
នូវធម៌ ប្រកបដោយរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធម៌
មិនមែនជាមិនមានរណៈ កាស្រីយ នូវធម៌ ប្រកបដោយរណៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈក្តី
មិនមែនជាមិនមានរណៈក្តី កាស្រីយ នូវធម៌ ប្រកបដោយរណៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានរណៈ
កាស្រីយ នូវធម៌ មិនមានរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។
ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ កាស្រីយ នូវធម៌ ប្រកបដោយរណៈ
ផង មិនមានរណៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២១០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានព្រះ ៥ ក្នុងការម្មណាប្បដ្ឋយា
មានព្រះ ៦ ក្នុងអវិកតប្បដ្ឋយា មានព្រះ ៥ ។

[២១១] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានរណៈ កាស្រីយ នូវធម៌
ប្រកបដោយរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២០២] ឧបាសម្ពុទ្ធ ១១ ឧបាសម្ពុទ្ធ ឆីណា
នោវិគ្គតៈ ឆីណា ។

សហជាតិកាម្មំ មច្ចុយកាម្មំ ធិស្សយកាម្មំ
សិសង្ការកាម្មំ សម្មយុត្តកាម្មំ មជ្ឈិមកាស-
និសំ វិជ្ជាបេកកំ ។

[២០៣] សារណោ ធម្មោ ឧសារណាស្ស ធម្មស្ស
ហេតុច្បង្គយេន មច្ចុយោ សារណោ ធម្មោ ឧអរ-
ណាស្ស ធម្មស្ស ហេតុច្បង្គយេន មច្ចុយោ សារណោ
ធម្មោ ឧសារណាស្ស ន ឧអរណាស្ស ន ធម្មស្ស
ហេតុច្បង្គយេន មច្ចុយោ ។ អរណោ ធម្មោ ឧសារ-
ណាស្ស ធម្មស្ស ហេតុច្បង្គយេន មច្ចុយោ ។

[២០៤] សារណោ ធម្មោ ឧសារណាស្ស ធម្មស្ស
អារម្មណច្បង្គយេន មច្ចុយោ សារណោ ធម្មោ ឧអរ-
ណាស្ស ធម្មស្ស អារម្មណច្បង្គយេន មច្ចុយោ ។ បេ ។

[២០៥] ហេតុយា ធម្មាវំ អារម្មណោ ធម្មាវំ
អនិច្ចេយោ មត្វ អនន្តរេ ធម្មាវំ អវិគតេ បត្វ ។

[២០៦] សារណោ ធម្មោ ឧសារណាស្ស ធម្មស្ស
អារម្មណច្បង្គយេន មច្ចុយោ . . . សហជាតិច្បង្គយេន
មច្ចុយោ . . . ឧបទិស្សយច្បង្គយេន មច្ចុយោ . . .

[២០៧] ក្នុងនាហេតុច្បង្គយេ មានព្រះ ២ ក្នុងនាហេតុច្បង្គយេ
មានព្រះ ៣ ក្នុងនាហេតុច្បង្គយេ មានព្រះ ៤ ។

ចណ្ឌិន ធម្មញ្ញានិសហជាតិកាម្មំ មច្ចុយកាម្មំ ធិស្សយកាម្មំ
សិសង្ការកាម្មំ សម្មយុត្តកាម្មំ មជ្ឈិមកាស-
និសំ វិជ្ជាបេកកំ ។

[២០៨] ធម៌ ប្រកបដោយរណៈ ជាច្បង្គយេ នៃធម៌ មិនមែន
ប្រកបដោយរណៈ ដោយហេតុច្បង្គយេ ធម៌ ប្រកបដោយរណៈ ជា
ច្បង្គយេ នៃធម៌ មិនមែនជាមិនមានរណៈ ដោយហេតុច្បង្គយេ ធម៌
ប្រកបដោយរណៈ ជាច្បង្គយេ នៃធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ
មិនមែនជាមិនមានរណៈ ដោយហេតុច្បង្គយេ ។ ធម៌ មិនមានរណៈ
ជាច្បង្គយេ នៃធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ ដោយហេតុច្បង្គយេ ។

[២០៩] ធម៌ ប្រកបដោយរណៈ ជាច្បង្គយេ នៃធម៌ មិនមែន
ប្រកបដោយរណៈ ដោយអារម្មណច្បង្គយេ ធម៌ ប្រកបដោយរណៈ ជា
ច្បង្គយេ នៃធម៌ មិនមែនជាមិនមានរណៈ ដោយអារម្មណច្បង្គយេ ។ បេ ។

[២១០] ក្នុងនាហេតុច្បង្គយេ មានព្រះ ២ ក្នុងនាហេតុច្បង្គយេ
មានព្រះ ២ ក្នុងនាហេតុច្បង្គយេ មានព្រះ ៣ ក្នុងនាហេតុច្បង្គយេ មាន
ព្រះ ៤ ក្នុងនាហេតុច្បង្គយេ មានព្រះ ៥ ។

[២១១] ធម៌ ប្រកបដោយរណៈ ជាច្បង្គយេ នៃធម៌ មិនមែន
ប្រកបដោយរណៈ ដោយអារម្មណច្បង្គយេ . . . ជាច្បង្គយេ ដោយ
សហជាតិច្បង្គយេ . . . ជាច្បង្គយេ ដោយឧបទិស្សយច្បង្គយេ . . .

បញ្ចាសាស្ត្រប្បដិសន្ធិ បញ្ចយោ . . . កម្មប្បដិសន្ធិ
បញ្ចយោ ។

[២១៧] សារណោ ចម្មា នអរណស្ស នម្មស្ស
អារម្មណប្បដិសន្ធិ បញ្ចយោ . . . សហជាតប្បដិសន្ធិ
បញ្ចយោ . . . ឧបេស្សយប្បដិសន្ធិ បញ្ចយោ ។ បេ ។

[២១៨] ចេហតុយា សត្ត នអារម្មណោ សត្ត
នអធិបតីយា សត្ត នអនន្តរេ សត្ត ចោវិភាតេ ចត្តាវិ ។

[២១៩] វេតតុប្បដិសន្ធិ នអារម្មណោ ចត្តាវិ ។

[២២០] ចេហតុប្បដិសន្ធិ អារម្មណោ ចត្តាវិ ។

យថា កុសលត្ថិតេ ចត្តាវាវំ វិវិដ្ឋានេត្ថំ ។

ជាច្ច័យ ដោយបញ្ចាសាស្ត្រប្បដិសន្ធិ . . . ជាច្ច័យ ដោយកម្មប្បដិសន្ធិ ។

[២១៧] ឆចិ ប្រកបដោយរណៈ ជាច្ច័យ នៃឆចិ មិននៃឆ

ជាមិននៃរណៈ ដោយអារម្មណប្បដិសន្ធិ . . . ជាច្ច័យ ដោយសហ-

ជាតប្បដិសន្ធិ . . . ជាច្ច័យ ដោយឧបេស្សយប្បដិសន្ធិ ។

[២១៨] ក្នុងនាហតុប្បដិសន្ធិ មានវាវៈ ៧ ក្នុងនាអារម្មណប្បដិសន្ធិ

មានវាវៈ ៧ ក្នុងនាធិបតីប្បដិសន្ធិ មានវាវៈ ៧ ក្នុងនាអនន្តរេប្បដិសន្ធិ មាន

វាវៈ ៧ ក្នុងនាវិភាតប្បដិសន្ធិ មានវាវៈ ៦ ។

[២១៩] ក្នុងនាអារម្មណប្បដិសន្ធិ មានវាវៈ ៦ ព្រោះនាហតុប្បដិសន្ធិ ។

[២២០] ក្នុងនាអារម្មណប្បដិសន្ធិ មានវាវៈ ៦ ព្រោះនាហតុប្បដិសន្ធិ ។

ចក្កាវា ក្នុងកុសលត្ថិតៈ យ៉ាងណា ចក្កាវា ឆប្បិទ្ធ

តំស្ការ យ៉ាងណាដែលត្រូវ ។

អនុលោមប្បបូជន៍យទុកត្ថិកប្បដ្ឋាន

ហេតុទុកកុលលត្ថិកៈ ឧហេតុទុកកុលលត្ថិកៈ

[២២១] ហេតុ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ឧហេតុ
ឧកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បក្កយោ ឧហេតុ
កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ឧហេតុ ឧកុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បក្កយោ ហេតុ កុសលញ្ច ឧហេតុ
កុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ឧហេតុ ឧកុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បក្កយោ តីណិ ។ ចិត្តសាមុដ្ឋានមេរ
វារមុណំ ធម្មំ ។

[២២២] ហេតុយោ តីណិ អនិមត្តយោ តីណិ
អវិគតេ តីណិ ។

សហជាតភវេស្សំ និស្សយវរម្យំ បដិច្ចវាសនីសំ ។

[២២៣] ហេតុ កុសលោ ធម្មោ ឧហេតុស្ស
ឧកុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បក្កយេន បក្ខយោ ។

[២២៤] ហេតុ កុសលោ ធម្មោ ឧហេតុស្ស
ឧកុសលស្ស ធម្មស្ស វារមុណាប្បក្កយេន បក្ខយោ
តីណិ ។ ឧហេតុ កុសលោ ធម្មោ ឧហេតុស្ស
ឧកុសលស្ស ធម្មស្ស វារមុណាប្បក្កយេន បក្ខយោ

អនុលោមប្បបូជន៍យទុកត្ថិកប្បដ្ឋាន

ហេតុទុកកុលលត្ថិកៈ ឧហេតុទុកកុលលត្ថិកៈ

[២២៥] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសល ភាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាហេតុ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បក្កយ ធម៌
មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសល ភាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
ហេតុ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បក្កយ ធម៌ មិនមែន
ជាហេតុ មិនមែនជាកុសល ភាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ ជាកុសល
ផង មិនមែនជាហេតុ ជាកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បក្កយ មានពីរៈ ព្រះ ។ ការម្ស្នក មិនមានចិត្តជាសម្បជ្ជានេ ។

[២២៦] ក្នុងហេតុប្បក្កយ មានពីរៈ ព្រះ ក្នុងអនិមត្តប្បក្កយ
មានពីរៈ ព្រះ ក្នុងអវិគតប្បក្កយ មានពីរៈ ព្រះ ។

សហជាតភវេស្សំ និស្សយវរម្យំ ប្រហែលគ្នាចំពោះនិមិត្តភាព ។

[២២៧] ធម៌ ជាហេតុ ជាកុសល ជាបក្ខយ នៃធម៌
មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសល ដោយហេតុប្បក្កយ ។

[២២៨] ធម៌ ជាហេតុ ជាកុសល ជាបក្ខយ នៃធម៌ មិន
មែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសល ដោយការម្ស្នកប្បក្កយ មានពីរៈ
ព្រះ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាកុសល ជាបក្ខយ នៃធម៌ មិន
មែនជាហេតុមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសល ដោយការម្ស្នកប្បក្កយ

៨៦

អភិធម្មចំណែក អនុលោមប្បវត្តន៍យុទ្ធាង្គ

[២២៨] ហេតុ អកុសលោ ធម្មោ ធម្មោតុស្ស
 ធម្មតុសស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បវត្តន៍យេន បព្វ-
 យោ តីណី ។ ធម្មោតុ អកុសលោ ធម្មោ ធម្ម-
 ហេតុស្ស ធម្មតុសស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បវត្ត-
 ន៍យេន មន្ទយោ តីណី ។ ហេតុ អកុសលោ ច ធម្ម-
 ហេតុ អកុសលោ ច ធម្មោ ធម្មហេតុស្ស ធម្មតុស-
 ស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បវត្តន៍យេន បព្វយោ តីណី ។

[២២៩] ហេតុបរា វិកតំ អារម្មណោ ឧវ អនិ-
 បរិយោ វិកតំ អវិគតេ តីណី ។

[២៣០] ធម្មោតុំ អន្យាគតំ ធម្មំ បដិច្ច ធម្ម-
 ហេតុ ធម្មន្យាគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 តីណី ។

[២៣១] ហេតុបរា តីណី អនិបរិយោ តីណី
 អវិគតេ តីណី ។

វិស្សយវារម្យំ បដ្ឋានវារម្យំ វិគ្គារេតង្គំ ។

អភិធម្មចំណែក អនុលោមប្បវត្តន៍យុទ្ធាង្គ

[២២៨] ធម្មំ ជាហេតុ ជាអកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម្មំ មិន
 មែនជាហេតុ មិនមែនជាអកុសល ដោយអារម្មណប្បវត្តន៍យ មានវារៈ ឬ
 ធម្មំ មិនមែនជាហេតុ ជាអកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម្មំ មិនមែនជាមិន
 មែនជាហេតុ មិនមែនជាអកុសល ដោយអារម្មណប្បវត្តន៍យ មានវារៈ
 ឬ ។ ធម្មំ ជាហេតុ ជាអកុសលក្តី មិនមែនជាហេតុ ជាអកុ-
 សលក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម្មំ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអកុសល
 ដោយអារម្មណប្បវត្តន៍យ មានវារៈ ឬ ។

[២២៩] ក្នុងហេតុប្បវត្តន៍យ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បវត្តន៍យ
 មានវារៈ ៤ ក្នុងអធិបក្ខប្បវត្តន៍យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បវត្តន៍យ មាន
 វារៈ ៣ ។

[២៣០] ធម្មំ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអន្យាគ្រឹត
 តាមស្រ័យ ឲ្យធម្មំ មិនមែនជាហេតុ ជាអន្យាគ្រឹត បើធម្មតាឡើង
 ប្រាកដហេតុប្បវត្តន៍យ មានវារៈ ឬ ។

[២៣១] ក្នុងហេតុប្បវត្តន៍យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបក្ខប្បវត្តន៍យ
 មានវារៈ ៤ ក្នុងអវិគតប្បវត្តន៍យ មានវារៈ ៣ ។

វិស្សយវារៈក្តី បដ្ឋានវារៈក្តី បណ្ឌិត ធម្មវិទូក្តីស្តារធម្មចុរ ។

ប្រាថ្នាទុកវេទនាត្ថិកៈ និហោតទុកវេទនាត្ថិកៈ

[២៣៣] ហេតុ សុខាយវេទនាយសម្មយុត្តំ ធម្មំ
បដិច្ច នហេតុ នសុខាយវេទនាយសម្មយុត្តំ ធម្មំ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នហេតុ សុខាយវេទនាយ-
សម្មយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ នសុខាយវេទនាយ-
សម្មយុត្តំ ធម្មំ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៣៤] ហេតុយា តិណំ អាត្មណា តិណំ
អវិកតេ តិណំ ។

សហោតភវាអ្វី វត្តាភវាអ្វី វិគ្គាភវាអ្វី ។

[២៣៥] ហេតុ សុខាយវេទនាយសម្មយុត្តំ ធម្មំ
បដិច្ច នហេតុ នសុខាយវេទនាយសម្មយុត្តំ ធម្មំ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៣៦] ហេតុយា តិណំ សទ្ធកុ វិគ្គាភ ។

[២៣៧] ហេតុ អនុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្ម-
យុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ នអនុក្ខមសុខាយវេទនា-
យសម្មយុត្តំ ធម្មំ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៣៨] ហេតុយា តិណំ សទ្ធកុ វិគ្គាភ ។

ប្រាថ្នាទុកវេទនាត្ថិកៈ និហោតទុកវេទនាត្ថិកៈ

[២៣៩] ធម្មំ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយសុខ-
វេទនា កាស្រីយ ឡូធម៌ ជាហេតុ ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធម្មំ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកប
ដោយសុខវេទនា កាស្រីយ ឡូធម៌ មិនមែនជាហេតុ ប្រកបដោយ
សុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៤០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានភវៈ ព ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយា
មានភវៈ ព ក្នុងករិកប្បដ្ឋយា មានភវៈ ព ។

សហោតភវៈក្តី បញ្ចាភវៈក្តី បណ្ឌិត ឧប្បជ្ជតិស្តារផ្សំចុះ ។

[២៤១] ធម្មំ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខ-
វេទនា កាស្រីយ ឡូធម៌ ជាហេតុ ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៤២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានភវៈ ព សេចក្តីស្តារ មាន
គ្រប់ ១ ចុះ ។

[២៤៣] ធម្មំ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខម-
សុខវេទនា កាស្រីយ ឡូធម៌ ជាហេតុ ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៤៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានភវៈ ព សេចក្តីស្តារ មាន
គ្រប់ ១ ចុះ ។

ហេតុទុកវិបាកត្តិកេ នហេតុទុកនវិបាកត្តិកេ

[២៣៩] ហេតុ វិបាកំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
 នវិបាកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ តីណំ ។
 ហេតុ វិបាកធម្មធម្មំ បដិច្ច នហេតុ នវិបាកធម្ម-
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ តីណំ ។ នហេតុ
 នវិបាកនវិបាកធម្មធម្មំ បដិច្ច ននហេតុ នន-
 វិបាកនវិបាកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ
 តីណំ ។

ហេតុទុកឧបាទិដ្ឋបាទានិយត្តិកេ

នហេតុទុកនឧបាទិដ្ឋបាទានិយត្តិកេ

[២៤០] ហេតុ ឧបាទិដ្ឋបាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច
 នហេតុ នឧបាទិដ្ឋបាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយោ តីណំ ។ ហេតុ អនុបាទិដ្ឋបា-
 ទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ នអនុបាទិដ្ឋបាទា-
 និយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ តីណំ ។

ហេតុទុកវិបាកត្តិកេ នហេតុទុកនវិបាកត្តិកេ

[២៣៩] ធម៌ មិនមែនជាវិបាក មិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ ឡូ
 ធម៌ ជាវិបាក ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានពីរ-
 ព្រំ ។ ធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ ឡូ
 ធម៌ មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 មានពីរព្រំ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាក វាងមិនមានវិបាកជា
 ប្រក្រតី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ ឡូធម៌ មិនមែនជាវិបាក
 វាងមិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ មានពីរព្រំ ។

ហេតុទុកឧបាទិដ្ឋបាទានិយត្តិកេ

នហេតុទុកនឧបាទិដ្ឋបាទានិយត្តិកេ

[២៤០] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស
 (មានតណ្ហាជាដើម) មិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន
 កាស្រីយ ឡូធម៌ ជាហេតុ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស កាន់យក
 ហើយវាងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 មានពីរព្រំ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយ
 កិលេសមិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន កាស្រីយ ឡូ
 ធម៌ ជាហេតុ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយ តែជាប្រ-
 យោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានពីរព្រំ ។

ហេតុ អនុសាសន៍អនុសាសន៍យ៉ាង ធម្ម បដិច្ច ន ហេតុ
 ន អនុសាសន៍អនុសាសន៍យោ ធម្ម ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បជ្ជយា ភីណិ ។

ហេតុទុកសង្ក្ខិល្លិសង្ក្ខិលេសិកត្តិក

នហេតុទុកសង្ក្ខិល្លិសង្ក្ខិលេសិកត្តិក

(២៤១) ហេតុ សង្ក្ខិល្លិសង្ក្ខិលេសិក ធម្ម បដិច្ច

ន ហេតុ ន សង្ក្ខិល្លិសង្ក្ខិលេសិកោ ធម្ម ឧប្បជ្ជតិ

ហេតុប្បជ្ជយា ភីណិ ។ ន ហេតុ អសង្ក្ខិល្លិសង្ក្ខិ-

លេសិក ធម្ម បដិច្ច ន ហេតុ ន អសង្ក្ខិល្លិសង្ក្ខិ-

លេសិកោ ធម្ម ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បជ្ជយា ភីណិ ។

ហេតុ អសង្ក្ខិល្លិសង្ក្ខិលេសិក ធម្ម បដិច្ច ន ហេតុ

ន អសង្ក្ខិល្លិសង្ក្ខិលេសិកោ ធម្ម ឧប្បជ្ជតិ ហេ-

តុប្បជ្ជយា ភីណិ ។

ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់
 យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ទុក្ខទាន ភាស្រ័យ ឡូធម៌ ជា
 ហេតុ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រ-
 យោជន៍ដល់ទុក្ខទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បជ្ជយា មានវារៈ ព ។

ហេតុទុកសង្ក្ខិល្លិសង្ក្ខិលេសិកត្តិក

នហេតុទុកសង្ក្ខិល្លិសង្ក្ខិលេសិកត្តិក

(២៤១) ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដែលមិនមែនសៅហ្មងតែគ្នាដល់

សេចក្តីសៅហ្មង ភាស្រ័យ ឡូធម៌ ជាហេតុ ដែលសៅហ្មងទាំងគ្នាដល់

សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បជ្ជយា មានវារៈ ព ។

ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មងតែគ្នាដល់

សេចក្តីសៅហ្មង ភាស្រ័យ ឡូធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដែលមិនសៅហ្មង

តែគ្នាដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បជ្ជយា មានវារៈ

ព ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មងទាំងមិនគ្នា

ដល់សេចក្តីសៅហ្មង ភាស្រ័យ ឡូធម៌ ជាហេតុ ដែលមិនសៅហ្មង

ទាំងមិនគ្នាដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បជ្ជយា

ហេតុទុក្ខទស្សន៍ត្រីកោណៈ សហេតុទុក្ខទស្សន៍ត្រីកោណៈ

(២២៤) ហេតុ ទស្សន៍ទេសបរិក្ខេប ធម្មំ បដិច្ច
 ទស្សន៍ ទស្សន៍ទេសបរិក្ខេប ធម្មំ បដិច្ច
 ហេតុប្បដិច្ច តិណ្ឌិ ។ ហេតុ ភាវនាយ បរិក្ខេប
 ធម្មំ បដិច្ច ទស្សន៍ ទស្សន៍ទេសបរិក្ខេប ធម្មំ បដិច្ច
 ហេតុប្បដិច្ច តិណ្ឌិ ។ ហេតុ ភាវនាយ បរិក្ខេប
 ទស្សន៍ ទស្សន៍ទេសបរិក្ខេប ធម្មំ បដិច្ច ទស្សន៍ ទស្សន៍
 ទស្សន៍ទេសបរិក្ខេប ធម្មំ បដិច្ច ទស្សន៍ ទស្សន៍
 ហេតុប្បដិច្ច តិណ្ឌិ ។

ហេតុទុក្ខទស្សន៍ទេសបរិក្ខេបហេតុទុក្ខទស្សន៍

សហេតុទុក្ខទស្សន៍ទេសបរិក្ខេបហេតុទុក្ខទស្សន៍

(២២៥) ហេតុ ទស្សន៍ទេសបរិក្ខេប ហេតុកំ ធម្មំ
 បដិច្ច ទស្សន៍ ទស្សន៍ទេសបរិក្ខេប ហេតុកំ ធម្មំ
 ហេតុប្បដិច្ច តិណ្ឌិ ។ ហេតុ ភាវនាយ បរិក្ខេប
 ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ទស្សន៍ ទស្សន៍ទេសបរិក្ខេប
 ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ទស្សន៍ ទស្សន៍
 ហេតុប្បដិច្ច តិណ្ឌិ ។

ហេតុទុក្ខទស្សន៍ត្រីកោណៈ សហេតុទុក្ខទស្សន៍ត្រីកោណៈ

(២២៦) ធម្មំ មិនមែនជាហេតុ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយ
 ទស្សនៈ កាស្រ័យ ឬចម្លើយ ជាហេតុ ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ
 រឿងកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដិច្ច មានការ ៣ ។ ធម្មំ មិនមែន
 ជាហេតុ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការ កាស្រ័យ ឬចម្លើយ ជា
 ហេតុ ដែលត្រូវលះដោយការ រឿងកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដិច្ច
 មានការ ៣ ។ ធម្មំ មិនមែនជាហេតុ ដែលមិនមែនជាមិន
 មែនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនមែនត្រូវលះដោយការ កាស្រ័យ ឬ
 ចម្លើយ មិនមែនជាហេតុ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនត្រូវ
 លះដោយការ រឿងកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដិច្ច មានការ ៣ ។

ហេតុទុក្ខទស្សន៍ទេសបរិក្ខេបហេតុទុក្ខទស្សន៍

សហេតុទុក្ខទស្សន៍ទេសបរិក្ខេបហេតុទុក្ខទស្សន៍

(២២៧) ធម្មំ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុដែលត្រូវ
 លះដោយទស្សនៈ កាស្រ័យ ឬចម្លើយ ជាហេតុ មិនមែនដែល
 ត្រូវលះដោយទស្សនៈ រឿងកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដិច្ច មាន
 ការ ៣ ។ ធម្មំ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុដែលត្រូវលះ
 ដោយការ កាស្រ័យ ឬចម្លើយ ជាហេតុ មិនមែនដែលត្រូវលះ
 ដោយការ រឿងកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដិច្ច មានការ ៣ ។

ប្រេងទឹកស្រក់ត្រៃ ឆ្នាំ ១៩៩៩

(២៤៧) ហេតុ សេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបោត្ត
 ឧបោត្តា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បក្កយា តីណិ ។
 ហេតុ សេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបោត្ត ឧបោត្តា
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បក្កយា តីណិ ។ ឧបោត្ត
 ឧបោត្តាធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ឧបោត្ត ឧបោត្ត ឧបោត្ត
 ឧបោត្តាធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បក្កយា តីណិ ។

ហេតុអ្វីប្រពន្ធក៏ ឧហេតុអ្វីប្រពន្ធក៏

[illegible]

ហេតុអ្វីស្មើគ្នា: សហេតុអ្វីស្មើគ្នា:

[២២៧] ឆមិ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាសេដ្ឋក្តី កាលស្រីយ
 ខ្លួនឆមិ ជាហេតុ ជាសេដ្ឋក្តី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុច្បង
 មានពីរៈ ៣ ។ ឆមិ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាសេដ្ឋក្តី កាលស្រីយ
 ខ្លួនឆមិ ជាហេតុ ជាសេដ្ឋក្តី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុច្បង
 មានពីរៈ ៤ ។ ឆមិ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែន
 ជាសេដ្ឋក្តី តាំងមិនមែនជាសេដ្ឋក្តី កាលស្រីយ ខ្លួនឆមិ មិនមែនជាហេតុ
 មិនមែនជាសេដ្ឋក្តី តាំងមិនមែនជាសេដ្ឋក្តី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ
 ច្បង មានពីរៈ ៥ ។

ហេតុទុកបរិវត្តិកៈ   ឆរោតទុកបរិវត្តិកៈ

(២២៨) ឆមី មិនមែនជាប៉ុនមែនជាហេតុ មិនមែនជាសក្ខីភាព
 ក្នុងនាម កាស្រីយ ក្នុងឆមី មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាសក្ខីភាព
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បក្ខិយ មានវារៈ ព្យ ១ ឆមី មិនមែន
 ជាហេតុ មិនមែនជាសក្ខីភាពក្នុងនាម កាស្រីយ ក្នុងឆមី ជាហេតុ វេលា
 ក្នុងសក្ខីភាព ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បក្ខិយ មានវារៈ ព្យ ១ ឆមី
 មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាសក្ខីភាពក្នុងនាម កាស្រីយ ក្នុងឆមី
 ជាហេតុ ក្នុងប្រភាពវាមានបាត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បក្ខិយ
 មានវារៈ ព្យ ១

ហេតុអ្វីបង្កើតកេ ហេតុអ្វីសម្លាប់កេ

(២៥០) ហេតុ មិនត្រូវបានដឹង ឯង បដិច្ច ឧ-
ហេតុ មិនត្រូវបានដឹងតោ ឯង ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បដិច្ចយោ តីណិ ។ ហេតុ មិនត្រូវបានដឹង ឯង បដិច្ច
ឧហេតុ មិនត្រូវបានដឹងតោ ឯង ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បដិច្ចយោ តីណិ ។ ឧហេតុ មិនត្រូវបានដឹង ឯង បដិច្ច
ឧហេតុ មិនត្រូវបានដឹងតោ ឯង ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដិ-
ច្ចយោ តីណិ ។

ហេតុអ្វីក៏យកមកដោះស្រាយវា?

សម្រេចទុកនូវការបណ្តាំ

(២៨២) ហេតុ មគ្គារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
នមគ្គារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បព្វយា តិ-
ណំ ។ ហេតុ មគ្គហេតុនំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
នមគ្គហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បព្វយា
តិណំ ។ ហេតុ មគ្គាធិបតី ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
នមគ្គាធិបតី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បព្វយា តិណំ ។

ហេតុអ្វីប្រគល់: ឆ្នាំ ២០០៩ ហេតុអ្វីប្រគល់: ឆ្នាំ ២០០៩

[២៨១] ធម៌ មិនមែនជាវោត មិនមែនជាសភាពទុស្សន្ទិន្ទ្យ
 ទៀង កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ជាវោត មានសភាពទុស្សន្ទិន្ទ្យ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះចោតបូជ្ជ័យ មានព្រះ ឆ ។ ធម៌ មិនមែនជាវោត
 មិនមែនជាសភាពក្រុងន្ទ្រិន្ទ្យ កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ជាវោត មានស-
 ភាពក្រុងន្ទ្រិន្ទ្យ ទើបកើតឡើង ព្រោះចោតបូជ្ជ័យ មានព្រះ ឆ ។
 ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាវោត មិនមែនជាមិនទៀង កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌
 មិនមែនជាវោត មិនទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះចោតបូជ្ជ័យ មាន
 ព្រះ ឆ ។

ហេតុអ្វីក៏មគ្គារមណីភ័ក្តៈ

សហគមន៍មនុស្សជាតិ

[២៥២] ឆមា មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានមន្តជាសារម្បាយ
កាស្រីយេ ឆូឆមា ជាហេតុ មានមន្តជាសារម្បាយ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុយូឆ្នុយ មានវារៈ ៗ ឆមា មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានមន្ត
ជាហេតុ កាស្រីយេ ឆូឆមា ជាហេតុ មានមន្តជាហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុយូឆ្នុយ មានវារៈ ៗ ឆមា មិនមែនជាហេតុ មិនមែន
មានមន្តជាសារម្បាយ កាស្រីយេ ឆូឆមា ជាហេតុ មានមន្តជាសារម្បាយ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុយូឆ្នុយ មានវារៈ ៗ

ប្រភេទទុក្ខប្បន្នភាព៖ និប្រភេទទុក្ខប្បន្នភាព

[២៥៣] ហេតុ អនុប្បន្ន ធម្មា និហេតុស្ស ន អនុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដូយេន ចត្វាយោ នវ ។ ហេតុ ទុប្បន្ន ធម្មា និហេតុស្ស ន ទុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដូយេន ចត្វាយោ នវ ។

ប្រភេទទុក្ខអតីតភាព៖ និប្រភេទទុក្ខអតីតភាព

[២៥៤] ហេតុ អតីតភា ធម្មា និហេតុស្ស ន អតីតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដូយេន ចត្វាយោ នវ ។ ហេតុ អនាគតភា ធម្មា និហេតុស្ស ន អនាគតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដូយេន ចត្វាយោ នវ ។

ប្រភេទទុក្ខអតីតារម្មណភាព៖

និប្រភេទទុក្ខអតីតារម្មណភាព

[២៥៥] ហេតុ អតីតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច និហេតុ ន អតីតារម្មណោ ធម្មា ទុប្បន្នភិ ហេតុប្បដូយោ តីណិ ។ ហេតុ អនាគតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច និហេតុ ន អនាគតារម្មណោ ធម្មា ទុប្បន្នភិ ហេតុប្បដូយោ តីណិ ។ ហេតុ ចត្វប្បដូយារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច

ប្រភេទទុក្ខប្បន្នភាព៖ និប្រភេទទុក្ខប្បន្នភាព

[២៥៦] ធម៌ ជាហេតុ ដែលមិនទាន់កើតឡើង ជាច្រើន ខែធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនទាន់កើតឡើង ដោយការប្រើប្រាស់ មានពីរ៖ ៩ ។ ធម៌ ជាហេតុ ដែលប្រើប្រាស់កើតឡើង ជាច្រើន ខែធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រើប្រាស់កើតឡើង ដោយការប្រើប្រាស់ មានពីរ៖ ៩ ។

ប្រភេទទុក្ខអតីតភាព៖ និប្រភេទទុក្ខអតីតភាព

[២៥៧] ធម៌ ជាហេតុ ជាអតីត ជាច្រើន ខែធម៌ មិនមែន ជាហេតុ មិនមែនជាអតីត ដោយការប្រើប្រាស់ មានពីរ៖ ៩ ។ ធម៌ ជាហេតុ ជាអនាគត ជាច្រើន ខែធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអនាគត ដោយការប្រើប្រាស់ មានពីរ៖ ៩ ។

ប្រភេទទុក្ខអតីតារម្មណភាព៖

និប្រភេទទុក្ខអតីតារម្មណភាព

[២៥៨] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានការប្រើប្រាស់ជាអតីត កាលស្រីយ ខូចធម៌ ជាហេតុ មានការប្រើប្រាស់ជាអតីត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុច្បង មានពីរ៖ ១០ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានការប្រើប្រាស់ជាអនាគត កាលស្រីយ ខូចធម៌ ជាហេតុ មានការប្រើប្រាស់ជាអនាគត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុច្បង មានពីរ៖ ១០ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានការប្រើប្រាស់ជាចត្វប្បដូយ កាលស្រីយ

(២៥៨) ន(ហត្ថ) អង្គធម្មនុសាសន្តិយំ ធម្មំ

បដិវត្តន៍ ឧបាយកល ឧបករណ៍ស្បៀងសម្បជ័យ ឧបត្ថម្ភ

ឧប្បត្តិ ហេតុឫត្តយោ ឯកំ ។

(២៥៧) ហេតុ អនិច្ចារ្យនាមធម្មនិយម ធម្ម៌ ធម្មិក

ឯហេតុ ១អង់គស្ស៍១អប្ស៍ដ៏យោ ១ត្រា ១ប្បដ្ឋតិ

ហេតុអ្វីបាន គេហៅ អធិបស្សនអច្ចតិយ៍ ដូច្នេះ

បដិវត្តន៍ ទេសាភិបាល ឯកភូមិភាគពាយ័ព្យ ឯកភូមិភាគពាយ័ព្យ ឯកភូមិភាគពាយ័ព្យ

ទុប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ហេតុ អធិតស្សន្តរប្បដ្ឋ.

យេតុ នរោត្តម អធិបតី អគ្គនាយក ចង្អុល បង្គំ

ឧបាសក ឧបាសិកា ឧបាសិកា ឧបាសិកា ឧបាសិកា ឧបាសិកា

[illegible]

(၆၆၀) လောကီကံ နိဗ္ဗာန် ၇

(២៨៨) ឆ័រ មិនមែនជាអាក្រក់ មិនមែនជាមិនមានការយឺត

គ្រូប្រកាសជាយករបស់លោក អានុវិញ ស្វាមី ឌិនីសេនាហារ៉ូ បិត

មានការយំឆ្លុះបញ្ចាំងយ៉ាងខ្លាំងក្លា ដើម្បីឱ្យប្រជាជន ទទួលបាន

កម្រិត ទាបជាង ១ ។

(២៥៩) ធម៌ មិនមែនជាសេចក្តី មិនមែនជាមិត្តមានការយឺញចាំបាច់

មិនមានការប៉ះពាល់ គ្រប់យ៉ាង ទូទាំង ជាងគេ មិនមានការយឺតយ៉ាវ

ទំនងការចរាចរ រថបើកទ្រូង ប្រារព្ធបុណ្ណ ឆមាស ឆ្នាំទំនង

ហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតាំងពីមិនមានការបញ្ចប់ ភាស្រីយ

ខ្ញុំជម្រក មិនមែនជារោគ មិនមានការឃើញភាពមិនមានការប៉ះពាល់

បើបាត់ទ្រង់ គ្រោះរោគពុទ្ធច្បង ធម៌ មិនមែនជាបាត់ មិនមែនជា

មិនមានការយឺតយ៉ាវដល់មានការចុះតាម កម្រិត ខ្ពស់ ជាងគេ

អំណាចការបើកប្រតិបត្តិការសាងសង់ ផែនការសាងសង់ អំណាចការបើកប្រតិបត្តិការសាងសង់ ផែនការសាងសង់

មានការឃើញតាំងពីមុនមានការបំពានលើអ្នក រួចមកដល់ឥឡូវ គ្រាន់ជាប៉ុន្មានប៉ុណ្ណោះ។

ក្បួនៗ ។

(၆၆၀) နန္ဒ၊ ယုတ္တ၊ ဓာတ် : ၈ ၇

អនុលោមប្បវត្តន៍យុទ្ធកិច្ចប្បដ្ឋាន
សហោតុកទុកកុសលត្តិកេ
នសហោតុកទុកនកុសលត្តិកេ

[២២០] សហោតុកំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
នសហោតុកោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បទូយា ឯកំ ។ សហោតុកំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
នសហោតុកោ នអកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បទូយា តីណិ ។ សហោតុកំ អព្យាកតំ ធម្មំ
បទូយា នសហោតុកោ នអព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បទូយា ឯកំ ។

ហោតុសម្បយុត្តទុកកុសលត្តិកេ
នហោតុសម្បយុត្តទុកនកុសលត្តិកេ

[២២២] ហោតុសម្បយុត្តំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
នហោតុសម្បយុត្តោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បទូយា ឯកំ ។ ហោតុសម្បយុត្តំ អកុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច នហោតុសម្បយុត្តោ នអកុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា តីណិ ។ ហោតុសម្បយុត្តំ
អព្យាកតំ ធម្មំ បទូយា នហោតុសម្បយុត្តោ នអព្យា-
កតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ឯកំ ។

អនុលោមប្បវត្តន៍យុទ្ធកិច្ចប្បដ្ឋាន
សហោតុកទុកកុសលត្តិកេ
នសហោតុកទុកនកុសលត្តិកេ

[២២១] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ មិនមែនជា-
កុសល កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាកុសល ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជា
មួយនឹងហេតុ មិនមែនជាកុសល កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងហេតុ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ មានវារៈ ៣ ។
ធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត ពិនិវ្យាត ខឹងធម៌ មិន
មានហេតុ ជាអព្យាក្រឹត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ មានវារៈ ១ ។

ហោតុសម្បយុត្តទុកកុសលត្តិកេ
នហោតុសម្បយុត្តទុកនកុសលត្តិកេ

[២២២] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ មិនមែនជាកុសល
កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ជាកុសល ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បទូយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ មិន
មែនជាកុសល កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ជាកុសល ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនប្រាស
ចាកហេតុ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត ពិនិវ្យាត ខឹងធម៌ ប្រាសចាកហេតុ
ជាអព្យាក្រឹត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ មានវារៈ ១ ។

ឯកត្តវគ្គពោធិ៍ អនុហោត្តប្បនិរោធន៍
 ហេតុសហេតុកកុសលត្តិក
 នហេតុសហេតុកកុសលត្តិក

[២២៣] ហេតុទេវសហេតុកកាត កុសលោ
 ធម្មោ នហេតុស្សទេវនហេតុកកស្សន កុសលស្ស
 ធម្មស្ស វាវុណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ មតំ ។ ហេតុ-
 ទេវសហេតុកកាត កុសលោ ធម្មោ នហេតុកកស្ស-
 នទេវនហេតុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស វាវុ-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ។ ហេតុទេវសហេតុកក-
 ន កុសលោ ធម្មោ នហេតុស្សទេវនហេតុកកស្សន
 កុសលស្ស ធម្មនហេតុកកស្សនទេវនហេតុស្ស
 កុសលស្ស ធម្មស្ស វាវុណាប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ តីណិ ។

[២២៤] សហេតុកកាតទេវនហេតុ កុសលោ
 ធម្មោ នហេតុកកស្សនទេវនហេតុស្ស កុស-
 លស្ស ធម្មស្ស វាវុណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចត្តរិ ។
 ... នហេតុស្សទេវនហេតុកកស្សន កុសលស្ស
 ធម្មស្ស វាវុណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ មត្យ ។ ...
 នហេតុស្សទេវនហេតុកកស្សន កុសលស្ស ធម្ម
 នហេតុកកស្សនទេវនហេតុស្ស កុសលស្ស ធម្ម
 ស្ស វាវុណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ច ។

ឯកត្តវគ្គពោធិ៍ អនុហោត្តប្បនិរោធន៍
 ហេតុសហេតុកកុសលត្តិក
 នហេតុសហេតុកកុសលត្តិក

[២២៥] ធម៌ ជាហេតុទាំងប្រាំបួនទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាតុលា
 ជាច្រើន ឧទាហរណ៍ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែន
 ជាតុលា ដោយការប្រឡងច្នៃយ មានការ ១ ។ ធម៌ ជាហេតុទាំង
 ប្រាំបួនទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាតុលា ជាច្រើន ឧទាហរណ៍ មិនមែនជាមិន
 មានហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាតុលា ដោយការ-
 ប្រឡងច្នៃយ មានការ ២ ។ ធម៌ ជាហេតុទាំងប្រាំបួនទៅជាមួយនឹងហេតុ
 ជាតុលា ជាច្រើន ឧទាហរណ៍ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ
 មិនមែនជាតុលាធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមែនជា
 ហេតុ មិនមែនជាតុលាធម៌ ដោយការប្រឡងច្នៃយ មានការ ៣ ។

[២២៦] ធម៌ ប្រាំបួនទៅជាមួយនឹងហេតុទាំងមិនមែនជាហេតុ
 ជាតុលា ជាច្រើន ឧទាហរណ៍ មិនមែនជាមិនមានហេតុទាំងមិនមែនជាមិន
 មែនជាហេតុ មិនមែនជាតុលា ដោយការប្រឡងច្នៃយ មានការ ៤ ។
 ... ជាច្រើន ឧទាហរណ៍ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ
 មិនមែនជាតុលា ដោយការប្រឡងច្នៃយ មានការ ៥ ។ ... ជា
 ច្រើន ឧទាហរណ៍ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែន
 ជាតុលាធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
 មិនមែនជាតុលាធម៌ ដោយការប្រឡងច្នៃយ មានការ ៦ ។

[២៦៥] ហេតុនៃសហេតុតោច អកុសលោ ច
 សហេតុតោចនៃហេតុ អកុសលោ ច ឆ្នោ ឆហេ-
 តុស្សនៃអហេតុកស្សន ឧកុសលស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណប្បទ្វយេន បទ្វយោ សត្ត ។ . . . ឧហេ-
 តុកស្សនៃអហេតុស្ស ឧកុសលស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណប្បទ្វយេន បទ្វយោ អដ្ឋ ។ . . . ឧហេតុស្ស-
 នៃអហេតុកស្សន ឧកុសលស្ស ច ឧហេតុ-
 កស្សនៃអហេតុស្ស ឧកុសលស្ស ច ធម្មស្ស
 អារម្មណប្បទ្វយេន បទ្វយោ នវ ។

[២៦៦] ហេតុនៃសហេតុតោច អកុសលោ
 ឆ្នោ ឆហេតុស្សនៃអហេតុកស្សន ឧកុស-
 លស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បទ្វយេន បទ្វយោ ឯតេន
 ឧតាយេន នវ បញ្ញា កាតត្វា ។

[២៦៧] ហេតុនៃសហេតុតោច អក្កកតោ
 ឆ្នោ ឆហេតុស្សនៃអហេតុកស្សន ឧក្កក-
 តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បទ្វយេន បទ្វយោ នវ បញ្ញា
 កាតត្វា ។ សន្និទ្ធំ ។

ហេតុនៃហេតុសម្បយុត្តដ្ឋកំ ហេតុនៃសហេតុ-
 កកុសលនិសំ ។ សន្និទ្ធំ ។ នវ បញ្ញា ។

[២៦៨] ធមិ ជាហេតុនៃប្រត្រ័ត្តនៃជាមួយនឹងហេតុ ជា
 កុសលក្ខំ ប្រត្រ័ត្តនៃជាមួយនឹងហេតុនៃមិនមែនជាហេតុ ជាកុសលក្ខំ
 ជាបច្ច័យ នៃធមិ មិនមែនជាហេតុនៃមិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិន
 មែនជាកុសល ដោយការមូលប្បច្ច័យ ឆានិវៈ ៧ ។ . . . ជាបច្ច័យ
 នៃធមិ មិនមែនជាមិនមែនហេតុនៃមិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែន
 ជាកុសល ដោយការមូលប្បច្ច័យ ឆានិវៈ ៨ ។ . . . ជាបច្ច័យ
 នៃធមិ មិនមែនជាហេតុនៃមិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសល
 ផង មិនមែនជាមិនមែនហេតុនៃមិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែន
 ជាកុសលផង ដោយការមូលប្បច្ច័យ ឆានិវៈ ៩ ។

[២៦៩] ធមិ ជាហេតុនៃប្រត្រ័ត្តនៃជាមួយនឹងហេតុ ជាអកុ-
 សល ជាបច្ច័យ នៃធមិ មិនមែនជាហេតុនៃមិនមែនជាមិនមែនហេតុ
 មិនមែនជាអកុសល ដោយការមូលប្បច្ច័យ ប្រស្នា ៩ យ៉ាង បណ្ឌិត
 ភច្ច័វេន្តិ ដោយទុក្ខយុត្តន្តិយ ។

[២៧០] ធមិ ជាហេតុនៃប្រត្រ័ត្តនៃជាមួយនឹងហេតុ ជាអក្ក-
 ក្រិត ជាបច្ច័យ នៃធមិ មិនមែនជាហេតុនៃមិនមែនជាមិនមែនហេតុ
 មិនមែនជាអក្កក្រិត ដោយការមូលប្បច្ច័យ ប្រស្នា ៩ យ៉ាង បណ្ឌិត
 ភច្ច័វេន្តិ ។ សេចក្តីបំប្រែ ។

ហេតុនៃហេតុសម្បយុត្តដ្ឋកៈ ប្រហែលគ្នាទាំងហេតុនៃសហេតុក-
 ុកនិវៈ ។ សេចក្តីបំប្រែ ។ ឆានប្រស្នា ៩ ។

អភិធម្មចំណែក អនុលោមញ្ញទ្ធីយញ្ញទ្ធានំ
 និហោតុសហោតុកទុក្ខកុសលត្តិកេ
 និហោតុនិសហោតុកទុក្ខកុសលត្តិកំ

[២៦៨] និហោតុសហោតុកំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 និហោតុនិសហោតុកោ និកុសលោ និម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហោតុប្បទូយា ឯកំ ។ និហោតុសហោតុកំ អកុ-
 សលំ ធម្មំ បដិច្ច និហោតុនិសហោតុកោ និអកុ-
 សលោ និម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បទូយា ឯកំ ។
 និហោតុំ អនិហោតុកំ អនុបាតាមំ ធម្មំ បដិច្ច និហោ-
 តុនិអនិហោតុកោ និអនុបាតាមោ និម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហោតុប្បទូយា ឯកំ ។

សប្បប្បយទុក្ខកុសលត្តិកេ
 និសប្បប្បយទុក្ខកុសលត្តិកំ

[២៦៩] សប្បប្បយំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច និអប្បប្ប-
 យោ និកុសលោ និម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បទូយា ឯកំ ។
 សប្បប្បយំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច និអប្បប្បយោ និ-
 អកុសលោ និម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បទូយា ឯកំ ។

អភិធម្មចំណែក អនុលោមញ្ញទ្ធីយញ្ញទ្ធានំ
 និហោតុសហោតុកទុក្ខកុសលត្តិកេ
 និហោតុនិសហោតុកទុក្ខកុសលត្តិកំ

[២៦៨] ធម៌ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
 ហេតុ មិនមែនជាកុសល កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ មិនមែនជាហេតុនិងប្រព្រឹត្ត
 ទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បប្បយ មាន
 ពីរ ១ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
 មិនមែនជាកុសល កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ មិនមែនជាហេតុនិងប្រព្រឹត្តទៅ
 ជាមួយនឹងហេតុ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បប្បយ មាន
 ពីរ ១ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែន
 ជាអព្យាក្រឹត កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមានហេតុ ជា
 អព្យាក្រឹត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បប្បយ មានពីរ ១ ។

សប្បប្បយទុក្ខកុសលត្តិកេ
 និសប្បប្បយទុក្ខកុសលត្តិកំ

[២៦៩] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានច្បើយ មិនមែនជាកុសល
 កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងច្បើយ ជាកុសល ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បប្បយ មានពីរ ១ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមាន
 ច្បើយ មិនមែនជាកុសល កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
 ច្បើយ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បប្បយ មានពីរ ១ ។

សម្បទ្ធយេ អក្សកតំ ធម្មំ បដិច្ច នអប្បទ្ធាយោ ន-
អក្សកតោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បទ្ធាយា ឯកំ ។
សន្នតំ សម្បទ្ធយសនិសំ ។

សនិទស្សនទុក្ខកុសលត្តិកោ

នសនិទស្សនទុក្ខកុសលត្តិកំ

[២៧០] អនិទស្សនំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
អនិទស្សនោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុ-
ប្បទ្ធាយា តីណិ ។ អកុសលំ កុសលសនិសំ ។
អនិទស្សនំ អក្សកតំ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនោ
នអក្សកតោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បទ្ធាយា ។

សប្បដិឃទុក្ខកុសលត្តិកោ

នសប្បដិឃទុក្ខកុសលត្តិកំ

[២៧១] អប្បដិឃំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នអប្ប-
ដិឃោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បទ្ធាយា
តីណិ ។ អប្បដិឃំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នអប្ប-
ដិឃោ នអកុសលោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បទ្ធាយា
តីណិ ។ អក្សកតោ ឯកំ ។

ធម៌ មិនមែនជាមិនមានច្បើយ មិនមែនជាអក្សក្រើត កាស្រីយ ទូរធម៌
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងច្បើយ ជាអក្សក្រើត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បទ្ធាយា មានការៈ ១ ។ សេចក្តីចម្រើន ច្រើនហេតុនឹងសម្បទ្ធាយាដែរ ។

សនិទស្សនទុក្ខកុសលត្តិកោ

នសនិទស្សនទុក្ខកុសលត្តិកំ

[២៧២] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ មិនមែនជាកុ-
សល កាស្រីយ ទូរធម៌ មិនមានការឃើញ ជាកុសល ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បទ្ធាយា មានការៈ ៣ ។ អកុសល ច្រើនហេតុ
នឹងកុសលដែរ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ មិនមែនជា
អក្សក្រើត កាស្រីយ ទូរធម៌ មិនមានការឃើញ ជាអក្សក្រើត ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទ្ធាយា ។

សប្បដិឃទុក្ខកុសលត្តិកោ

នសប្បដិឃទុក្ខកុសលត្តិកំ

[២៧៣] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការចំពោះ មិនមែនជាកុ-
សល កាស្រីយ ទូរធម៌ មិនមានការចំពោះ ជាកុសល ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បទ្ធាយា មានការៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមាន
ការចំពោះ មិនមែនជាអកុសល កាស្រីយ ទូរធម៌ មិនមានការចំ-
ពោះ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទ្ធាយា មានការៈ ៣ ។
ក្នុងអក្សក្រើត មានការៈ ១ ។

រូបិទុកកុសលត្តិកេ នរូបិទុកកុសលត្តិកំ

[២៧២] អរូបិ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន អរូបិ ន-
កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ឯតំ ។
អរូបិ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន អរូបិ ន អកុសលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ឯតំ ។ រូបិ អព្យា-
កាតំ ធម្មំ បដ្ឋយា ន អរូបិ ន អព្យាកាតោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ឯតំ ។

លោភិយទុកកុសលត្តិកេ

នលោភិយទុកកុសលត្តិកំ

[២៧៣] លោភិយំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
លោភុត្តរោ ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ដ្ឋយា ទ្វេ ។ លោភិយំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
ន លោភុត្តរោ ន អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ឯតំ ។ លោភិយំ អព្យាកាតំ ធម្មំ បដ្ឋ-
យា ន លោភិយោ ន អព្យាកាតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ទ្វេ ។

រូបិទុកកុសលត្តិកៈ នរូបិទុកកុសលត្តិកៈ

[២៧៤] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានរូប មិនមែនជាកុសល កា-
ស្រ័យ ឲ្យធម៌ មិនមានរូប ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានរូប មិនមែនជា
អកុសល កាស្រ័យ ឲ្យធម៌ មិនមានរូប ជាអកុសល ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានរូប មិន
មែនជាអព្យាក្រឹត ព័ន្ធផ្អែក ខឹងធម៌ មានរូប ជាអព្យាក្រឹត ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

លោភិយទុកកុសលត្តិកៈ

នលោភិយទុកកុសលត្តិកៈ

[២៧៥] ធម៌ មិនមែនជាលោភុត្តរៈ មិនមែនជាកុសល កា-
ស្រ័យ ឲ្យធម៌ ជាលោភិយ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ២ ។ ធម៌ មិនមែនជាលោភុត្តរៈ មិនមែនជាអកុសល
កាស្រ័យ ឲ្យធម៌ ជាលោភិយ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនជាលោភិយ មិនមែនជា
អព្យាក្រឹត ព័ន្ធផ្អែក ខឹងធម៌ ជាលោភិយ ជាអព្យាក្រឹត ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

ឧបសគ្គប្បន្ថយទុក្ខកុសលត្តិក
 កេសបិវិញ្ញាយទុក្ខកុសលត្តិក
 នកេសបិវិញ្ញាយទុក្ខកុសលត្តិក

[២៧២] កេសបិវិញ្ញាយ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 នកេសបិវិញ្ញាយោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បដូយា នវ ។ កេសបិវិញ្ញាយំ អកុសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច នកេសបិវិញ្ញាយោ នអកុសលោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូយា នវ ។ កេសបិវិញ្ញាយំ អន្យា-
 កតំ ធម្មំ បដិច្ច នកេសបិវិញ្ញាយោ នអន្យាក-
 រោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូយា នវ ។

អាសវិទុក្ខកុសលត្តិក
 តោអាសវិទុក្ខកុសលត្តិក

[២៧៣] តោអាសវំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 តោអាសវោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
 ដូយា ឯកំ ។ អាសវំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច តោ-
 អាសវោ នអកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
 ដូយា តីណិ ។ តោអាសវំ អន្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
 នតោអាសវោ នអន្យាករោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បដូយា តីណិ ។

ឧបសគ្គប្បន្ថយទុក្ខកុសលត្តិក
 កេសបិវិញ្ញាយទុក្ខកុសលត្តិក
 នកេសបិវិញ្ញាយទុក្ខកុសលត្តិក

[២៧៤] ធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវផ្គងដោយវិញ្ញាណភាពនិមួយ
 មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលត្រូវផ្គងដោយវិញ្ញាណភា-
 ពនិមួយ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ មានវាៈ ៤ ។
 ធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវផ្គងដោយវិញ្ញាណភាពនិមួយ មិនមែនជាកុសល
 អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលត្រូវផ្គងដោយវិញ្ញាណភាពនិមួយ ជាកុសល
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ មានវាៈ ៤ ។ ធម៌ ដែលមិនមែន
 ត្រូវផ្គងដោយវិញ្ញាណភាពនិមួយ មិនមែនជាអន្យាក្រឹត ព័ន្ធព្រៃ ទិវ
 ធម៌ ដែលត្រូវផ្គងដោយវិញ្ញាណភាពនិមួយ ជាអន្យាក្រឹត ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ មានវាៈ ៤ ។

អាសវិទុក្ខកុសលត្តិកៈ តោអាសវិទុក្ខកុសលត្តិកៈ

[២៧៥] ធម៌ មិនមែនជាបរិកាសាវៈ មិនមែនជាកុសល
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាភាសាវៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដូយ មានវាៈ ៦ ។ ធម៌ មិនមែនជាភាសាវៈ មិនមែនជា
 កុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាភាសាវៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដូយ មានវាៈ ៧ ។ ធម៌ មិនមែនជាបរិកាសាវៈ
 មិនមែនជាអន្យាក្រឹត ព័ន្ធព្រៃ មិនមែនជាភាសាវៈ ជាកុសល
 ក្រឹត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ មានវាៈ ៧ ។

អតីតបុព្វបទ អនុសាសន៍ប្រព្រឹត្តិ

សាសន៍វិទ្យុកុសលត្ថិកៈ

និសាសន៍វិទ្យុកុសលត្ថិកៈ

[២៧២] សាសន៍ កុសលៈ ធម្មំ បដិច្ច នអ-
នាសវេ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋ-
យា អនាសវំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នអនាសវេ
នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ទេ ។
សាសនំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នអនាសវេ នអ-
កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ឯតំ ។
សាសនំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច នសាសវេ នអ-
ព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ទេ ។

អាសវិសម្មយុត្តិវិទ្យុកុសលត្ថិកៈ

និអាសវិសម្មយុត្តិវិទ្យុកុសលត្ថិកៈ

[២៧៣] អាសវិសម្មយុត្តិ កុសលៈ ធម្មំ បដិច្ច
នអាសវិសម្មយុត្តោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ឯតំ ។ អាសវិសម្មយុត្តំ អកុ-
សលំ ធម្មំ បដិច្ច នអាសវិសម្មយុត្តោ នអកុ-
សលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ឯតំ ។

អតីតបុព្វបទ អនុសាសន៍ប្រព្រឹត្តិ

សាសន៍វិទ្យុកុសលត្ថិកៈ និសាសន៍វិទ្យុកុសលត្ថិកៈ

[២៧៤] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានកាលៈ មិនមែនជាកុសល

កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងកាលៈ ជាកុសល ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធម៌ មិនមែនជាមិនមានកាលៈ មិនមែន
ជាកុសល កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ មិនមានកាលៈ ជាកុសល ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានវាៈ ២ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមាន
កាលៈ មិនមែនជាកុសល កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
កាលៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានវាៈ ១ ។
ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងកាលៈ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត កា-
ស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងកាលៈ ជាអព្យាក្រឹត ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានវាៈ ២ ។

អាសវិសម្មយុត្តិវិទ្យុកុសលត្ថិកៈ

និអាសវិសម្មយុត្តិវិទ្យុកុសលត្ថិកៈ

[២៧៥] ធម៌ ដែលមិនមែនប្រកបដោយកាលៈ មិនមែនជាកុសល
កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ដែលប្រកបដោយកាលៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានវាៈ ១ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនប្រកបដោយ
កាលៈ មិនមែនជាកុសល កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ដែលប្រកបដោយ
កាលៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានវាៈ ៣ ។

អាសវិប្បយុត្តសាសវិទុកកុសលត្តិកេ

អាសវិប្បយុត្តសាសវិទុកកុសលត្តិកំ

[២៧៩] អាសវិប្បយុត្តសាសវិ កុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច អាសវិប្បយុត្តា ធម្មតាសាវេ ធម្មតាសាលា
ធម្មតា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ឯកំ ។ អាសវិប្ប-
យុត្តសាសវិ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អាសវិប្បយុត្តា-
ធម្មតាសាវេ ធម្មតាសាលា ធម្មតា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ដ្ឋយា ឯកំ ។ អាសវិប្បយុត្តសាសវិ កុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច អាសវិប្បយុត្តា ធម្មតាសាវេ ធម្មតាសា-
លា ធម្មតា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ឯកំ ។ អា-
សវិប្បយុត្តសាសវិ អន្តរាគមន៍ ធម្មំ បដិច្ច អាសវិ-
ប្បយុត្តា ធម្មតាសាវេ ធម្មតាសាលា ធម្មតា ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ទ្វេ ។

ឆោដ្ឋកទុកកុសលត្តិកេ

ឆោដ្ឋកទុកកុសលត្តិកំ

[២៨០] ឆោសាញាជំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
ឆោសាញាជំ ធម្មតាសាវេ ធម្មតាសាលា ធម្មតា ឧប្បជ្ជតិ

អាសវិប្បយុត្តសាសវិទុកកុសលត្តិកៈ

អាសវិប្បយុត្តសាសវិទុកកុសលត្តិកៈ

[២៨១] ធម្មំ ដែលព្រាសចាកភាសវៈនិងមិនមែនជាមិនមាន
ភាសវៈ មិនមែនជាអកុសល កាស្រ័យ ទូរធម្មំ ដែលព្រាសចាកភា-
សវៈនិងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងភាសវៈ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយា មានពីរៈ ១ ។ ធម្មំ ដែលព្រាសចាកភាសវៈនិងមិនមែន
ជាមិនមានភាសវៈ មិនមែនជាអកុសល កាស្រ័យ ទូរធម្មំ ដែលព្រាស
ចាកភាសវៈនិងមិនមានភាសវៈ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយា មានពីរៈ ១ ។ ធម្មំ ដែលព្រាសចាកភាសវៈនិងមិនមែនជា
មិនមានភាសវៈ មិនមែនជាអកុសល កាស្រ័យ ទូរធម្មំ ដែលព្រាស
ចាកភាសវៈនិងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងភាសវៈ ជាអកុសល ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានពីរៈ ១ ។ ធម្មំ ដែលព្រាសចាកភាសវៈ
តែមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងភាសវៈ មិនមែនជាអន្តរាគមន៍ កាស្រ័យ
ទូរធម្មំ ដែលព្រាសចាកភាសវៈនិងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងភាសវៈ ជា
អន្តរាគមន៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានពីរៈ ២ ។

ឆោដ្ឋកទុកកុសលត្តិកៈ

ឆោដ្ឋកទុកកុសលត្តិកៈ

[២៨២] ធម្មំ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ មិនមែនជាអកុសល កា-
ស្រ័យ ទូរធម្មំ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង

ប៊ីតទុកសលតិកេ នប៊ីតទុកសលតិកេ

(២៨២) ចិត្តំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នចិក្ខោ ន-
កុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ភីណិ ។
ចិត្តំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នចិក្ខោ នអកុសលោ
ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ភីណិ ។ ខោចិត្តំ
អប្បភតំ ធម្មំ បដិច្ច នខោចិក្ខោ នអប្បភតោ
ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ភីណិ ។

លេខសំខុត្តកសលនីត

គម្រោងស្រាវជ្រាវស្ថាប័ន

(២៨៣) រោគសីតំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ឧ.
 រោគសីតោ ឧកុសលោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា តីណី ។ រោគសីតំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 ឧរោគសីតោ ឧកុសលោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា តីណី ។ អរោគសីតំ អប្បាគាតំ ធម្មំ
 បដិច្ច ឧអរោគសីតោ ឧអប្បាគាតោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ន្នតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណី ។

ប៊ីតទឹកក្បាលល្វើក្តី: ឧប៊ីតទឹកក្បាលល្វើក្តី:

[២៨២] ធម៌ មិនមែនជាចិត្ត មិនមែនជាភស្តុតាង កាស្រីយ
 ឡធម៌ ជាចិត្ត ជាភស្តុតាង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុដូច្នេះ មាន
 វារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាចិត្ត មិនមែនជាភស្តុតាង កាស្រីយ ឡ
 ធម៌ ជាចិត្ត ជាភស្តុតាង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុដូច្នេះ មាន
 វារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាចិត្ត មិនមែនជាអាក្រក់
 កាស្រីយ ឡធម៌ មិនមែនជាចិត្ត ជាអាក្រក់ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុដូច្នេះ មានវារៈ ៣ ។

បេតិកភណ្ឌសម្បត្តិសង្គម៖

សេចក្តីស្នើសុំបញ្ជាក់ពីស្ថានភាពបច្ចុប្បន្ន៖

[២៨២] ធម៌ មិនមែនជាចេតសិក មិនមែនជាកុសល កាស្រីយ ទួលធម៌ ជាចេតសិក ជាកុសល ទើបកើតឡើង ប្រាមហេតុប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាចេតសិក មិនមែនជាកុសល កាស្រីយ ទួលធម៌ ជាចេតសិក ជាកុសល ទើបកើតឡើង ប្រាមហេតុប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានចេតសិក មិនមែនជាអក្កក្រើត កាស្រីយ ទួលធម៌ មិនមានចេតសិក ជាអក្កក្រើត ទើបកើតឡើង ប្រាមហេតុប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៣ ។

បិតាសម្បជ្ឈតទុកកសសត្តិកា

សមីគ្គសម្បយុត្តទក្សត្រសាលា

[២៨២] ចិត្តសម្បយុត្តំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ធន
 ចិត្តសម្បយុត្តោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា ឯកំ ។ ចិត្តសម្បយុត្តំ អកុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច ធនចិត្តសម្បយុត្តោ នអកុសលោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ឯកំ ។ អត្យាកាតម្បលំ
 ភិណ្ឌិយេវ ។

ប្រតិភូសមាជិកទុក្ខសាលាភិក្ខុ

សិប្បកម្មស្រូវស្រែកស្រែកស្រែក

[២៨៩] ចិត្តសំសដ្ឋ កុសល ធម្ម បដិច្ច ឧ-
ចិត្តសំសដ្ឋា ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បទយា ឯកំ ។ ចិត្តសំសដ្ឋ អកុសល ធម្ម បដិច្ច
ន ចិត្តសំសដ្ឋា ន អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
តុប្បទយា ឯកំ ។ អនុកាតខល វីណិយោ ។

ធិបតីសមជ្ជាសទ្ធាកក្កសលតីកេ

គោបីគួរមង្គលនុកនកលលតិក

[២៨៦] ចិត្តសមុទ្ទាតំ កុសលំ នង្គំ ធម៌ត្ថ
នោចិត្តសមុទ្ទាតំ នកុសលោ នន្ទោ ទុច្ចរជ្ជតិ

ជំពូលច្បាប់រដ្ឋទុកក្នុងសេចក្តី៖

សិក្ខាប្បវេណីទូទៅសកលលោកៈ

[២៨២] ឆមៈ ឯនៃគម្រោងដោយចិត្ត មិនមែនជាភស្តុតាង គា-
ស្រីយ ខ្លួនឆមៈ ដែលគ្រោងដោយចិត្ត ជាភស្តុតាង ទើបក៏បានឡើង គ្រោះ
ហេតុច្បងៗ មានពីរ ១ ។ ឆមៈ ឯនៃគម្រោងដោយចិត្ត មិនមែនជា-
ភស្តុតាង គាស្រីយ ខ្លួនឆមៈ គ្រោងដោយចិត្ត ជាភស្តុតាង ទើបក៏បានឡើង
គ្រោះហេតុច្បងៗ មានពីរ ១ ។ កត្តាគម្ពីរ មានពីរ ២ ។

ពិធីសារដ៏ទុកចិត្តសង្ឃឹម៖

សិប្បកម្មសាងសង់ទូកឆ្នេរសាងសង់:

(២៨៨) ធម៌ ដែលមិនមែនប្រឡងដោយចិត្ត មិនមែនជាកុសល
កាស្រីយ ឆ្លុះធម៌ ដែលប្រឡងដោយចិត្ត ជាកុសល រើមកើតឡើង
ប្រាមហេតុប្បត្តិយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនប្រឡងដោយចិត្ត
មិនមែនជាកុសល កាស្រីយ ឆ្លុះធម៌ ដែលប្រឡងដោយចិត្ត ជា-
កុសល រើមកើតឡើង ប្រាមហេតុប្បត្តិយ មានវារៈ ១ ។ កត្តា-
កុសល មានវារៈ ៣ ។

ប្រឹក្សាសម្ព័ន្ធនៃក្រុមសមាជិក៖

គោបិត្តសមដានទុកសកុសលផ្កា:

[២៨២] ធម៌ មិនមែនជាមិនពុំដឹងឡើយដោយចិត្ត មិនមែនជា
សុចរិត ពោលឃើញ ឥតដឹង ពុំដឹង ឥតដឹង ដោយចិត្ត ជាពុំសុចរិត មិនមែនជា

ហេតុប្បដូយា តីណិ ។ ចិត្តសធុដ្ឋានំ អកុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច នោចិត្តសធុដ្ឋានោ នអកុសលោ
ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បដូយា តីណិ ។ អព្ភា-
កាតថ្នលំ តីណិយេវ ។

បិក្ខុសហវុទ្ធកុសលត្ថិកេ

នោបិក្ខុសហវុទ្ធកុសលត្ថិកំ

[២៧៧] ចិត្តសហវុ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នោ-
ចិត្តសហវុ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុ-
ប្បដូយា នវ ។ ចិត្តសហវុ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
នោចិត្តសហវុ នអកុសលោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេ-
តុប្បដូយា នវ ។ អព្ភាកាតថ្នលំ តីណិយេវ ។

បិក្ខានុបវិត្តិទុកកុសលត្ថិកេ

នោបិក្ខានុបវិត្តិទុកកុសលត្ថិកំ

[២៧៨] ចិត្តានុបវិត្តិ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នោ-
ចិត្តានុបវិត្តិ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុ-
ប្បដូយា នវ ។ ចិត្តានុបវិត្តិ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
នោចិត្តានុបវិត្តិ នអកុសលោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេ-
តុប្បដូយា នវ ។ អព្ភាកាតថ្នលំ តីណិយេវ ។

ប្រោមហេតុប្បដូយ មានវិវាទ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនតាំងឡើង
ដោយចិត្ត មិនមែនជាអកុសល កាស្រីយ ឆ្លុវធម៌ តាំងឡើងដោយ
ចិត្ត ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ប្រោមហេតុប្បដូយ មានវិវាទ ។
អព្ភាកាតថ្នល មានវិវាទ ។

បិក្ខុសហវុទ្ធកុសលត្ថិកៈ

នោបិក្ខុសហវុទ្ធកុសលត្ថិកៈ

[២៧៧] ធម៌ មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត មិនមែនជាអកុសល
កាស្រីយ ឆ្លុវធម៌ កើតជាមួយនឹងចិត្ត ជាអកុសល ទើបកើតឡើង
ប្រោមហេតុប្បដូយ មានវិវាទ ។ ធម៌ មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត
មិនមែនជាអកុសល កាស្រីយ ឆ្លុវធម៌ កើតជាមួយនឹងចិត្ត ជាអកុ-
សល ទើបកើតឡើង ប្រោមហេតុប្បដូយ មានវិវាទ ។ អព្ភាកាតថ្នល
មានវិវាទ ។

បិក្ខានុបវិត្តិទុកកុសលត្ថិកៈ

នោបិក្ខានុបវិត្តិទុកកុសលត្ថិកៈ

[២៧៨] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅកាមចិត្ត មិនមែនជាអកុសល
កាស្រីយ ឆ្លុវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅកាមចិត្ត ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ប្រោ-
មហេតុប្បដូយ មានវិវាទ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅកាមចិត្ត មិនមែនជា
អកុសល កាស្រីយ ឆ្លុវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅកាមចិត្ត ជាអកុសល ទើបកើត
ឡើង ប្រោមហេតុប្បដូយ មានវិវាទ ។ អព្ភាកាតថ្នល មានវិវាទ ។

ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋាធានុចរិវត្តិ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 លោ ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋាធានុចរិវត្តិ ឧ អកុសលោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ អព្យាករកម្មលំ
 តីណិយេវ ។

អដ្ឋង្គិកទុកកុសលវត្ថុកេ

នអដ្ឋង្គិកទុកនកុសលវត្ថុកំ

[២៩២] អដ្ឋង្គិកំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ឧ អដ្ឋង្គិក-
 កោ ឧ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ពាហិរំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ឧ អដ្ឋង្គិកកោ ឧ កុស-
 លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ អដ្ឋ-
 ង្គិកំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ឧ អដ្ឋង្គិកកោ ឧ អកុ-
 សលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ពាហិរំ អកុ-
 សលំ ធម្មំ បដិច្ច ឧ អដ្ឋង្គិកកោ ឧ អកុសលោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ អព្យាករកម្មលំ
 តីណិយេវ ។

ឧបាទាទុកកុសលវត្ថុកេ នឧបាទាទុកនកុសលវត្ថុកំ

[២៩៣] ចោឧបាទា កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 ឧ ចោឧបាទា ឧ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

ធម៌ មិនមែនប្រឡំ កាំងឡើង ឯងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត មិនមែនជាអកុ-
 សល កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ដែលប្រឡំ កាំងឡើង ឯងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត
 ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ មានវារៈ ញ ។
 អព្យាករកម្មល មានវារៈ ញ ។

អដ្ឋង្គិកទុកកុសលវត្ថុកៈ

នអដ្ឋង្គិកទុកនកុសលវត្ថុកៈ

[២៩៤] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមក្នុង មិនមែនជាអកុសល
 កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅតាមក្នុង ជាអកុសល ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមក្នុង មិនមែនជាអកុសល
 កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ តាមក្រៅ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ញ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមក្នុង មិនមែន
 ជាអកុសល កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅតាមក្នុង ជាអកុសល ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមក្នុង មិន
 មែនជាអកុសល កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ជាតាមក្រៅ ជាអកុសល ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ញ ។ អព្យាករកម្មល មាន
 វារៈ ញ ។

ឧបាទាទុកកុសលវត្ថុកៈ នឧបាទាទុកនកុសលវត្ថុកៈ

[២៩៥] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាឧបាទា មិនមែនជាអកុ-
 សល កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ មិនមែនជាឧបាទា ជាអកុសល ទើបកើតឡើង

ហេតុប្បដ្ឋាន គឺសា ។ នៅឧទាហរណ៍ អកុសល ធម៌
បដិច្ច ឧទាហរណ៍ អកុសល ធម៌ ឧប្បដ្ឋាន
ហេតុប្បដ្ឋាន គឺសា ។ អកុសល គឺសា ។

ទិព្វទិព្វកុសលត្រីកោណ្ឌទិព្វទិព្វកុសលត្រីកោណ្ឌ

(២៨៤) អនុសាសន៍ កុសល ធម៌ បដិច្ច ឧទា.
ហរណ៍ អកុសល ធម៌ ឧប្បដ្ឋាន ហេតុប្បដ្ឋាន
ឯក ។ អនុសាសន៍ កុសល ធម៌ បដិច្ច ឧទា.
ហរណ៍ អកុសល ធម៌ ឧប្បដ្ឋាន ហេតុប្បដ្ឋាន
ឯក ។ អកុសល គឺសា ។

ទិព្វទិព្វកុសលត្រីកោណ្ឌ

នៅទិព្វទិព្វកុសលត្រីកោណ្ឌ

(២៨៥) នៅឧទាហរណ៍ កុសល ធម៌ បដិច្ច
នាឧទាហរណ៍ អកុសល ធម៌ ឧប្បដ្ឋាន ហេតុប្ប.
ដ្ឋាន ឯក ។ នៅឧទាហរណ៍ អកុសល ធម៌ បដិច្ច
នាឧទាហរណ៍ អកុសល ធម៌ ឧប្បដ្ឋាន ហេ.
តុប្បដ្ឋាន គឺសា ។

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ហេតុ ។ ធម៌ មិនមែនជាធម៌មិនជាធម៌
មិនមែនជាអកុសល កាល្បីយ ឧប្បដ្ឋាន មិនមែនជាធម៌ ជាអកុសល
រឿងកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ហេតុ ។ អកុសល
ហេតុ ។

ទិព្វទិព្វកុសលត្រីកោណ្ឌទិព្វទិព្វកុសលត្រីកោណ្ឌ

(២៨៦) ធម៌ ដែលមិនមែនកុសលត្រីកោណ្ឌ (នា
កុសលត្រីកោណ្ឌ) កាល្បីយ មិនមែនជាអកុសល កាល្បីយ ឧប្បដ្ឋាន
ដែលកុសលត្រីកោណ្ឌ មិនមែនជាអកុសល កាល្បីយ រឿងកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ហេតុ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនកុសលត្រីកោណ្ឌ
កាល្បីយ មិនមែនជាអកុសល កាល្បីយ ឧប្បដ្ឋាន
ដែលកុសលត្រីកោណ្ឌ មិនមែនជាអកុសល កាល្បីយ រឿងកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ហេតុ ។ អកុសល ហេតុ ។

ទិព្វទិព្វកុសលត្រីកោណ្ឌ

នៅទិព្វទិព្វកុសលត្រីកោណ្ឌ

(២៨៧) ធម៌ មិនមែនជាធម៌មិនមែនជាអកុសល កាល្បីយ
ឧប្បដ្ឋាន មិនមែនជាធម៌មិនមែនជាអកុសល កាល្បីយ រឿងកើតឡើង ព្រោះហេតុ.
ប្បដ្ឋាន ហេតុ ។ ធម៌ មិនមែនជាធម៌មិនមែនជាអកុសល
កាល្បីយ ឧប្បដ្ឋាន មិនមែនជាធម៌មិនមែនជាអកុសល កាល្បីយ រឿងកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ហេតុ ។

កិលេសគោប្បកទុកកុសលត្តិក

នោកិលេសគោប្បកទុកកុសលត្តិក

[២៨៦] នោតិលេសំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
នោតិលេសោ នអកុសលោ នោត្តា ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ឯកំ ។

ទស្សនេនបរាគព្វទុកកុសលត្តិក

នទស្សនេនបរាគព្វទុកកុសលត្តិក

[២៨៧] នទស្សនេនបរាគព្វំ កុសលំ ធម្មំ
នដិច្ច នទស្សនេនបរាគព្វោ នកុសលោ នោត្តា
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ឯកំ ។ នស្សនេនបរាគព្វំ
អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នទស្សនេនបរាគព្វោ ន-
អកុសលោ នោត្តា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ទេ ។
នទស្សនេនបរាគព្វំ អន្យាគតំ ធម្មំ បដិច្ច
នទស្សនេនបរាគព្វោ នអន្យាគតោ នោត្តា
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ទេ ។

កិលេសគោប្បកទុកកុសលត្តិក

នោកិលេសគោប្បកទុកកុសលត្តិក

[២៨៨] ធម្មំ មិនមែនជាភិលេស មិនមែនជាអកុសល ភា-
ស្រ័យ ត្រូវមាំ មិនមែនជាភិលេស ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ មាន៣៖ ១ ។

ទស្សនេនបរាគព្វទុកកុសលត្តិក

នទស្សនេនបរាគព្វទុកកុសលត្តិក

[២៨៩] ធម្មំ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែន
ជាអកុសល ភាស្រ័យ ត្រូវមាំ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ជា
អកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន៣៖ ១ ។ ធម្មំ
ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាអកុសល ភាស្រ័យ ត្រូវ
មាំ ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ មាន៣៖ ២ ។ ធម្មំ ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនមែនជាអន្យាគត ភាស្រ័យ ត្រូវមាំ ដែលមិន
មែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ជាអន្យាគត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បដ្ឋយ មាន៣៖ ២ ។

អនុលោមប្បវត្តិយទុក្ខកុសលដ្ឋកិ
 ការវិនាយបហាតត្វទុក្ខកុសលដ្ឋកិ
 នការវិនាយបហាតត្វទុក្ខកុសលដ្ឋកិ

[២៩៨] ឧ ការវិនាយ បហាតត្វ កុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច ឧ ឧ ការវិនាយ បហាតត្វ ឧ កុសលោ ធម្មា
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ឯកំ ។ ការវិនាយ បហាតត្វ
 អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ឧ ការវិនាយ បហាតត្វ ឧ
 អកុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ធ្វេ ។
 ឧ ការវិនាយ បហាតត្វ អក្កាភាតំ ធម្មំ បដិច្ច ឧ ឧ
 ការវិនាយ បហាតត្វ ឧ អក្កាភាតំ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បទូយា ធ្វេ ។

ទស្សនេនបហាតត្វហេតុកុសលដ្ឋកិ
 នទស្សនេនបហាតត្វហេតុកុសលដ្ឋកិ

[២៩៩] ឧ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ កុសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច ឧ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ឧ កុ
 សលោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ឯកំ ។
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ អកុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច ឧ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ឧ អកុស
 លោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា តីណិ ។

អនុលោមប្បវត្តិយទុក្ខកុសលដ្ឋកិ
 ការវិនាយបហាតត្វទុក្ខកុសលដ្ឋកិ
 នការវិនាយបហាតត្វទុក្ខកុសលដ្ឋកិ

[២៩៨] ធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា មិន
 មែនជាកុសល កាស្រីយ ឡធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា ជា
 កុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ មានវិវាទ ។ ធម៌ ដែល
 មិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា មិនមែនជាអកុសល កាស្រីយ ឡធម៌
 ដែលត្រូវលះដោយការវិនា ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ
 ប្បទូយ មានវិវាទ ២ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា
 មិនមែនជាអក្កាភាតំ កាស្រីយ ឡធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា
 ជាអក្កាភាតំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ មានវិវាទ ២ ។

ទស្សនេនបហាតត្វហេតុកុសលដ្ឋកិ
 នទស្សនេនបហាតត្វហេតុកុសលដ្ឋកិ

[២៩៩] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
 មិនមែនជាកុសល កាស្រីយ ឡធម៌ ដែលមានហេតុមិនមែនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ មាន
 វិវាទ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែន
 ជាកុសល កាស្រីយ ឡធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ
 ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ មានវិវាទ ៣ ។

ន អកុសលោ ឆន្ទោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។
អត្យាកកម្មលំ តីណិយេវ ។

បីតិសហគតទុកកុសលភ្នំកៅ

នបីតិសហគតទុកកុសលភ្នំកំ

(៣១២) បីតិសហគតំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
បីតិសហគតោ ន កុសលោ ឆន្ទោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា តីណិ ។ បីតិសហគតំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
ន បីតិសហគតោ ន អកុសលោ ឆន្ទោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ អត្យាកកម្មលំ តីណិយេវ ។

សុទ្ធសហគតទុកកុសលភ្នំកៅ

នសុទ្ធសហគតទុកកុសលភ្នំកំ

(៣១៥) សុទ្ធសហគតំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
សុទ្ធសហគតោ ន កុសលោ ឆន្ទោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ដ្ឋយា ន សុទ្ធសហគតំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន សុទ្ធ-
សហគតោ ន កុសលោ ឆន្ទោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋ-
យា សុទ្ធសហគតំ កុសលេវ ន សុទ្ធសហគតំ កុស-
លេវ ធម្មំ បដិច្ច ន សុទ្ធសហគតោ ន កុសលោ ឆន្ទោ

ន អកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានពីរ ព្រ ។
អត្យាកកម្មល មានពីរ ព្រ ។

បីតិសហគតទុកកុសលភ្នំកៅ

នបីតិសហគតទុកកុសលភ្នំកំ

(៣១២) ធម៌ ដែលមិនមែនប្រកបដោយចិត្ត មិនមែនជាកុសល
កាស្រីយ ខ្លះធម៌ ដែលប្រកបដោយចិត្ត ជាកុសល ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានពីរ ព្រ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនប្រកបដោយចិត្ត
មិនមែនជាកុសល កាស្រីយ ខ្លះធម៌ ដែលប្រកបដោយចិត្ត ជា
អកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានពីរ ព្រ ។ អត្យា-
កម្មល មានពីរ ព្រ ។

សុទ្ធសហគតទុកកុសលភ្នំកៅ

នសុទ្ធសហគតទុកកុសលភ្នំកំ

(៣១៥) ធម៌ ដែលមិនមែនប្រកបដោយសុខ មិនមែនជាកុ-
សល កាស្រីយ ខ្លះធម៌ ដែលប្រកបដោយសុខ ជាកុសល ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ ដែលមិនមែនប្រកបដោយសុខ
មិនមែនជាកុសល កាស្រីយ ខ្លះធម៌ ដែលមិនមែនប្រកបដោយសុខ
ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ ដែលមិនមែន
ប្រកបដោយសុខ មិនមែនជាកុសល កាស្រីយ ខ្លះធម៌ ដែលប្រកប
ដោយសុខ ជាកុសលផង ដែលមិនមែនប្រកបដោយសុខ ជាកុសលផង

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណំ ។ សុទសហគតំ
 អកុសលំ ធម្មំ ចដិទ្ធ នសុទសហគតោ នអកុ-
 សលោ នធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នសុទសហ-
 គតំ អកុសលំ ធម្មំ ចដិទ្ធ នសុទសហគតោ ន-
 អកុសលោ នធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណំ ។
 អព្យាកតម្កលំ តីណំយេវ ។

ឧបេក្ខាសហគតទុកកុសលភ្នំក្តី

នឧបេក្ខាសហគតទុកកុសលភ្នំក្តី

[៣០៦] ឧបេក្ខាសហគតំ កុសលំ ធម្មំ ចដិទ្ធ
 នឧបេក្ខាសហគតោ នកុសលោ នធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា នឧបេក្ខាសហគតំ កុសលំ ធម្មំ
 ចដិទ្ធ ននឧបេក្ខាសហគតោ នកុសលោ នធម្មា
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណំ ។ ឧបេក្ខាសហគតំ
 អកុសលំ ធម្មំ ចដិទ្ធ នឧបេក្ខាសហគតោ ន-
 អកុសលោ នធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នឧ-
 បេក្ខាសហគតំ អកុសលំ ធម្មំ ចដិទ្ធ ននឧបេក្ខា-
 សហគតោ នអកុសលោ នធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា តីណំ ។ អព្យាកតម្កលំ តីណំយេវ ។

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវិសេស ។ ធម៌ ដែលមិន
 មែនប្រកបដោយសុខ មិនមែនជាអកុសល កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ដែល
 ប្រកបដោយសុខ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
 ដែលមិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយសុខ មិនមែនជាអកុសល កាស្រីយ
 ខ្លួនធម៌ ដែលមិនមែនប្រកបដោយសុខ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវិសេស ។ អព្យាកតម្កល មានវិសេស ។

ឧបេក្ខាសហគតទុកកុសលភ្នំក្តី

នឧបេក្ខាសហគតទុកកុសលភ្នំក្តី

[៣០៦] ធម៌ ដែលមិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា មិនមែនជា
 កុសល កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ដែលប្រកបដោយឧបេក្ខា ជាអកុសល
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនមែនប្រកប
 ដោយឧបេក្ខា មិនមែនជាអកុសល កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ដែលមិនមែន
 ប្រកបដោយឧបេក្ខា ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 មានវិសេស ។ ធម៌ ដែលមិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា មិនមែនជា
 អកុសល កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ដែលប្រកបដោយឧបេក្ខា ជាអកុសល
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនមែនប្រ-
 កបដោយឧបេក្ខា មិនមែនជាអកុសល កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ដែលមិន
 មែនប្រកបដោយឧបេក្ខា ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
 ដ្ឋយ មានវិសេស ។ អព្យាកតម្កល មានវិសេស ។

ការងារនេះទុកក្នុងសាលា

សាកលវិទ្យាល័យព្រះបាទសីហមុនី

[៣០៩] កាតាវចំ កុសលំ ចង្អុំ បដិទ្ធ ឧ.
 កាតាវចោ ឧកុសលោ ចង្អោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បទូយា ឧកាតាវចំ កុសលំ ចង្អុំ បដិទ្ធ ឧឧកា-
 តាវចោ ឧកុសលោ ចង្អោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បទូយា
 ទ្វេ ។ កាតាវចំ អកុសលំ ចង្អុំ បដិទ្ធ ឧឧកាតា-
 វចោ ឧអកុសលោ ចង្អោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បទូយា
 ឯតំ ។ អត្យាភតម្បលំ ទ្វេ ។

រូបវិទ្យាទូទៅសរសេរ៖

ស្នេហាវិញទុកឲ្យស្នេហាផ្គូផ្គង

(៣០៨) ព្រះបាទ ក្រសួង ជំនុំ បដិវត្ត ព្រះ
 រាជ ឧក្រិស្ត ឧក្រិស្ត ឧក្រិស្ត ហេតុធម្មតា
 ព្រះបាទ ក្រសួង ជំនុំ បដិវត្ត ឧក្រិស្ត ឧក្រិស្ត ឧក្រិស្ត
 ឧក្រិស្ត ឧក្រិស្ត ឧក្រិស្ត ហេតុធម្មតា ឆ្នាំ ១ ឧ
 ព្រះបាទ ក្រសួង ជំនុំ បដិវត្ត ឧក្រិស្ត ឧក្រិស្ត ឧក្រិស្ត
 ឧក្រិស្ត ឧក្រិស្ត ឧក្រិស្ត ហេតុធម្មតា ឆ្នាំ ១
 ឧក្រិស្ត ឧក្រិស្ត ឧក្រិស្ត ហេតុធម្មតា ឆ្នាំ ១

កាមរាបរទុកក្នុងលក្ខណៈ

ឥករណ៍បោះពុម្ពផ្សាយភ្នំពេញ

(លេខ៧) គម្ពីរ មិនមែនជាកាតាឡូក មិនមែនជាគុសល គាស្រ័យ ខ្លះគម្ពីរ ជាកាតាឡូកគុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុដូច្នេះ គម្ពីរ មិនមែនជាមិនមែនជាកាតាឡូក មិនមែនជាគុសល គាស្រ័យ ខ្លះ គម្ពីរ មិនមែនជាកាតាឡូកគុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុដូច្នេះ មាន៧៖ ២ ។ គម្ពីរ មិនមែនជាមិនមែនជាកាតាឡូក មិនមែនជាគុសល គាស្រ័យ ខ្លះគម្ពីរ ជាកាតាឡូកគុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុដូច្នេះ មាន៧៖ ១ ។ អក្ខរកម្ពុល មាន៧៖ ២ ។

រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាសូមជូនដំណឹង៖

အသွယ်စာအုပ်အနုပညာစာအုပ်

(៣០៨) ធម៌ មិនមែនជាប្លាត់ច្រវាក់ មិនមែនជាតុសល កាស្រីយ
 នូវធម៌ ជាប្លាត់ច្រវាក់តុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុច្បង ធម៌
 មិនមែនជាមិនមែនប្លាត់ច្រវាក់ មិនមែនជាតុសល កាស្រីយ នូវធម៌ មិន
 មែនជាប្លាត់ច្រវាក់តុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុច្បង ធម៌ ៦ ។
 ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនប្លាត់ច្រវាក់ មិនមែនជាតុសល កាស្រីយ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាប្លាត់ច្រវាក់តុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុច្បង
 ធម៌ ៦ ។ អរហន្តមូល ធម៌ ៦ ។

អរុណវិចិត្រវង្សស្រីរាជ

សម្រាប់ការទូតសកលភ្នំ

(ក្រដាស) អនុចាត់ កុសល ធម្ម បដិច្ច ឧ-
អនុចាត់ ឧកុសល ធម្ម ឧប្បជ្ជិតិ ហេតុប្ប-
ជ្ជយា ទ្វេ ។ ឧអនុចាត់ អកុសល ធម្ម បដិច្ច
ឧអនុចាត់ ឧកុសល ធម្ម ឧប្បជ្ជិតិ
ហេតុប្បជ្ជយា ឯក ។ អញ្ញកតម្កល់ ទ្វេ ។

បរិយាបន្ទុកវត្ថុលក់ក្រៅ

សេចក្តីយកចិត្តទុកដាក់សរសេរ

(ក្រណាត់) អរិយាចរណ៍ កុសល៍ ធម៌ បដិច្ច ឧ-
អរិយាចរណ៍ ឧកុសលោ ធាតុ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បទូយា អរិយាចរណ៍ កុសល៍ ធម៌ បដិច្ច ឧអ-
រិយាចរណ៍ ឧកុសលោ ធាតុ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ទូយា ទ្វេ ។ បរិយាចរណ៍ អកុសល៍ ធម៌ បដិច្ច
ឧអរិយាចរណ៍ ឧកុសលោ ធាតុ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បទូយា មិត្ត ។ អន្តរាគមន៍ ទ្វេ ។

អរហន្តវិចារទុកកសលតិកៈ

សេចក្តីបង្គាប់ឲ្យក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច

[ឆ្នាំ ៧] ធម៌ មិនមែនជាអន្តរាចរ មិនមែនជាកុសល គា-
ស្រីយ ឡធម៌ ជាអន្តរាចរកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុបង្កើត
មានពីរ ២ ៖ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាអន្តរាចរ មិនមែនជាកុ-
សល គាស្រីយ ឡធម៌ មិនមែនជាអន្តរាចរ ជាកុសល ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុបង្កើត មានពីរ ១ ៖ ឥន្ទ្រកលមូល មានពីរ ២ ៖

បរិយាបន្នទុកក្នុងលក្ខណៈ

សម្រាប់បង្កើតកសិកម្មសត្វ:

[ឆ្នាំ ១០] ធម៌ មិនមែនជាអថវិយាចន្ទៈ (ដែលមិនរាប់បញ្ចូល
ក្នុងភេតូមិកវដ្តៈ) មិនមែនជាភូសល កាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអថវិយាចន្ទៈ
(ដែលរាប់បញ្ចូលក្នុងភេតូមិកវដ្តៈ) ជាភូសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ
កុប្បជ្ជួយ ធម៌ មិនមែនជាអថវិយាចន្ទៈ មិនមែនជាភូសល កាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាអថវិយាចន្ទៈ ជាភូសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុកុប្បជ្ជួយ
ឆានវារៈ ២ ។ ធម៌ មិនមែនជាអថវិយាចន្ទៈ មិនមែនជាភូសល
កាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអថវិយាចន្ទៈ ជាភូសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុកុប្បជ្ជួយ ឆានវារៈ ១ ។ អន្តរាគមន្ត ឆានវារៈ ២ ។

និយ្យាណិកទុកកុសលត្ថិកៈ និយ្យាណិកទុកកុសលត្ថិកៈ

(៣០១) និយ្យាណិក កុសល ធម្មំ បដិច្ច ធនិយ្យាណិកោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ- ប្បដ្ឋយា អនិយ្យាណិក កុសល ធម្មំ បដិច្ច ធនិ- យ្យាណិកោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប- ដ្ឋយា ទ្វេ ។ អនិយ្យាណិក អកុសល ធម្មំ បដិច្ច ធនិយ្យាណិកោ នអកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ- តុប្បដ្ឋយា ឯកំ ។ អព្យាកតម្បលំ ទ្វេ ។

និយ្យាណិកទុកកុសលត្ថិកៈ និយ្យាណិកទុកកុសលត្ថិកៈ

(៣០២) និយតំ កុសល ធម្មំ បដិច្ច ធនិ- យតោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អនិយតំ កុសល ធម្មំ បដិច្ច ធនិយតោ នកុស- លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ទ្វេ ។ និយតំ អកុសល ធម្មំ បដិច្ច ធនិយតោ នអកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អនិយតំ អកុសល ធម្មំ បដិច្ច ធនិយតោ នអកុសលោ ធម្មោ ឧប្ប- ជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ទ្វេ ។ អព្យាកតម្បលំ ទ្វេ ។

និយ្យាណិកទុកកុសលត្ថិកៈ និយ្យាណិកទុកកុសលត្ថិកៈ

(៣០៣) ធម៌ មិនមែនជាធម្មតិកៈ (កាត់ផ្តាច់សារវដ្តៈដោយ មិនមានសេសសល់) មិនមែនជាកុសល កាស្រីយ ខ្លួនឯង ជាធម្មតិកៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជា ធម្មតិកៈ មិនមែនជាកុសល កាស្រីយ ខ្លួនឯង ជាធម្មតិកៈ ជា កុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានពៈ ២ ។ ធម៌ មិន មែនជាធម្មតិកៈ មិនមែនជាកុសល កាស្រីយ ខ្លួនឯង ជាធម្មតិកៈ ជា កុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានពៈ ១ ។ អព្យាកតម្បលំ មានពៈ ២ ។

និយ្យាណិកទុកកុសលត្ថិកៈ និយ្យាណិកទុកកុសលត្ថិកៈ

(៣០៤) ធម៌ មិនមែនឡើយ មិនមែនជាកុសល កាស្រីយ ខ្លួនឯង ឡើយ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនឡើយ មិនមែនជាកុសល កាស្រីយ ខ្លួនឯង មិនមែន ជា កុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានពៈ ២ ។ ធម៌ មិន មែនឡើយ មិនមែនជាកុសល កាស្រីយ ខ្លួនឯង ឡើយ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនឡើយ មិនមែនជា កុសល កាស្រីយ ខ្លួនឯង មិនមែន ជា កុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានពៈ ២ ។ អព្យាកតម្បលំ មានពៈ ២ ។

សទ្ទានុកថកុសលត្ថិកា សទ្ទានុកថនកុសលត្ថិកា

[៣១៣] សទ្ទានុកថកុសល ធម្មំ បដិច្ច ន អនុត្តរោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អនុត្តរំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនុត្តរោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ទ្វេ ។ សទ្ទានុកថ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនុត្តរោ ន អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ឯកំ ។ អព្យាករណ៍ ទ្វេ ។

សវណ្ណទុក្ខកុសលត្ថិកា សវណ្ណទុក្ខនកុសលត្ថិកា

[៣១៤] អវណំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន សវណោ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ឯកំ ។ សវណំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន សវណោ ន អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ឯកំ ។

[៣១៥] អវណំ អព្យាករណំ ធម្មំ បដិច្ច ន អវណោ ន អព្យាករណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

សទ្ទានុកថកុសលត្ថិកា សទ្ទានុកថនកុសលត្ថិកា

[៣១៦] ធម្មំ មិនមែនជាមិនមានទុក្ខៈ (ប្រឡឹកឡើងខ្លីៗ) មិនមែនជាកុសល កាស្រ័យ ខ្លីៗ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងទុក្ខៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម្មំ មិនមែនជាមិនមានទុក្ខៈ មិនមែនជាកុសល កាស្រ័យ ខ្លីៗ មិនមែនជាទុក្ខៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវាៈ ២ ។ ធម្មំ មិនមែនជាមិនមានទុក្ខៈ មិនមែនជាកុសល កាស្រ័យ ខ្លីៗ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងទុក្ខៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវាៈ ១ ។ អព្យាករណ៍ មានវាៈ ២ ។

សវណ្ណទុក្ខកុសលត្ថិកា សវណ្ណទុក្ខនកុសលត្ថិកា

[៣១៧] ធម្មំ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវណៈ មិនមែនជាកុសល កាស្រ័យ ខ្លីៗ មិនមែនជាវណៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវាៈ ១ ។ ធម្មំ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវណៈ មិនមែនជាកុសល កាស្រ័យ ខ្លីៗ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវណៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវាៈ ១ ។

[៣១៨] ធម្មំ មិនមែនជាមិនមានវណៈ មិនមែនជាអព្យាករណ៍ កាស្រ័យ ខ្លីៗ មិនមែនជាវណៈ ជាអព្យាករណ៍ ទើបកើតឡើង

ហេតុប្បដូយា អរណំ អក្កាភាតំ ធម្មំ បដិច្ច នសរ-
ណោ នអក្កាភាតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដូយា ។

[៣០៦] ហេតុយា ទ្វេ អវិគតេ ទ្វេ ។

សហជាតភាវ្យំ សម្បយុត្តភាវ្យំ បដិច្ចភាសនិសំ ។

[៣០៧] អរណោ អក្កាភាតោ ធម្មោ នអរ-
ណាស្ស នអក្កាភាតស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បដូយេន
បដូយោ អរណោ អក្កាភាតោ ធម្មោ នសរណាស្ស
នអក្កាភាតស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បដូយេន បដូ-
យោ ។

[៣០៨] អាម្មណោ ទ្វេ អវិគតេ ទ្វេ ។

សរណទុកវេទនាត្ថិកេ នសរណទុកវេទនាត្ថិកំ

[៣០៩] សរណំ សុចាយវេទនាយ សម្បយុត្តំ
ធម្មំ បដិច្ច នសរណោ នសុចាយវេទនាយ សម្ប-
យុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដូយា សរណំ
សុចាយវេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នអរណោ
នសុចាយវេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ

ព្រាហ្មហេតុប្បដូយ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវណៈ មិនមែន
ជាអក្កាភាតៈ កាស្រ័យ ឬធម៌ មិនមែនជាលោកៈ ជាអក្កាភាតៈ ទើប
កើតឡើង ព្រាហ្មហេតុប្បដូយ ។

[៣១០] ក្នុងហេតុប្បដូយ មានវារៈ ៦ ក្នុងវិវាទប្បដូយ

មានវារៈ ៦ ។

សហជាតភាវៈក្តី សម្បយុត្តភាវៈក្តី ដូរគ្នាទាំងបដិច្ចភាវៈដែរ ។

[៣១១] ធម៌ មិនមានលោកៈ ជាអក្កាភាតៈ ជាបដិច្ច ខែធម៌
មិនមែនជាមិនមានលោកៈ មិនមែនជាអក្កាភាតៈ ដោយការម្នាលប្បដូយ
ធម៌ មិនមានលោកៈ ជាអក្កាភាតៈ ជាបដិច្ច ខែធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងវណៈ មិនមែនជាអក្កាភាតៈ ដោយការម្នាលប្បដូយ ។

[៣១២] ក្នុងការម្នាលប្បដូយ មានវារៈ ៦ ក្នុងវិវាទប្បដូយ

មានវារៈ ៦ ។

សរណទុកវេទនាត្ថិកៈ នសរណទុកវេទនាត្ថិកៈ

[៣១៣] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវណៈ មិនមែនប្រ-
កបដោយសុខវេទនា កាស្រ័យ ឬធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវណៈ
ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រាហ្មហេតុប្បដូយ ធម៌ មិន
មែនជាមិនមានលោកៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា កាស្រ័យ ឬធម៌
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវណៈ ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង

ហេតុប្បដ្ឋយា អារាហំ សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន សារណោ ន សុខាយ វេទនាយ សម្ម-
 យុត្តោ ន ន សារណោ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ
 ន ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា អារាហំ សុខាយ វេ-
 ទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន សារណោ ន សុខាយ-
 វេទនាយ សម្មយុត្តោ ន ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ន ត្ថាវ ។ សារាហំ មុត្តាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន សារណោ ន មុត្តាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ
 ន ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា តិណំ ។ សារាហំ
 អនុត្តមសុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 សារណោ ន អនុត្តមសុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ
 ន ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ត្ថាវ ។

សារណទុកវិញាត្តិកេ នសារណទុកវិញាត្តិកំ

[៣២០] អារាហំ វិចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន សា-
 ណោ ន វិចិត្តោ ន ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ឯកំ ។ សារាហំ វិចិត្តធម្មធម្មំ បដិច្ច ន សា-
 ណោ ន វិចិត្តធម្មធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវណៈ មិនមែន
 ប្រកបដោយសុខវេទនា ក៏មិនមែនជាមួយវណៈ មិនមែនប្រកប
 ដោយសុខវេទនា ក៏ស្រ្តីយ ខ្លួនមិន ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវណៈ ប្រកប
 ដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធម៌ មិនមែន
 ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវណៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ក៏ស្រ្តីយ
 ខ្លួនមិន មិនមានវណៈ ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយា មានវណៈ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវណៈ
 មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ក៏ស្រ្តីយ ខ្លួនមិន ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
 នឹងវណៈ ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា
 មានវណៈ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវណៈ មិនមែន
 ប្រកបដោយសុខវេទនា ក៏ស្រ្តីយ ខ្លួនមិន ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
 នឹងវណៈ ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយា មានវណៈ ។

សារណទុកវិញាត្តិកេ នសារណទុកវិញាត្តិកំ

[៣២១] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវណៈ មិនមែនជា
 វិញាត ក៏ស្រ្តីយ ខ្លួនមិន មិនមានវណៈ ជាវិញាត ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានវណៈ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
 វណៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ក៏ស្រ្តីយ ខ្លួនមិន ប្រព្រឹត្តទៅជា
 មួយនឹងវណៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា

អាណត្តិ វិចារកម្មកម្មកម្ម បង្កើត ឧសាសនា ឧវិចារក-
 ម្មកម្ម ឧប្បជ្ជតិ វិចារកម្មកម្ម ឧប្បជ្ជតិ ។ អាណត្តិ
 ឧវិចារកម្មកម្មកម្ម បង្កើត ឧសាសនា ឧ-
 វិចារកម្មកម្មកម្ម ឧប្បជ្ជតិ វិចារកម្មកម្ម ឧ-
 ប្បជ្ជតិ ។

សេចក្តីផ្តើមនៃក្រឹត្យ

សេចក្តីផ្តើមនៃក្រឹត្យ

(៣២១) អាណត្តិ ឧប្បជ្ជតិ ឧសាសនា ឧវិចារក-
 ម្មកម្ម ឧប្បជ្ជតិ វិចារកម្មកម្ម ឧប្បជ្ជតិ
 វិចារកម្មកម្ម ឧប្បជ្ជតិ ។ អាណត្តិ ឧប្បជ្ជតិ ឧសាសនា
 ឧវិចារកម្មកម្ម ឧប្បជ្ជតិ វិចារកម្មកម្ម ឧប្បជ្ជតិ
 វិចារកម្មកម្ម ឧប្បជ្ជតិ ។

ឧប្បជ្ជតិ ឧសាសនា ឧវិចារកម្មកម្ម ឧប្បជ្ជតិ វិចារក-
 ម្មកម្ម ឧប្បជ្ជតិ ។ ឧប្បជ្ជតិ ឧសាសនា ឧវិចារកម្មកម្ម
 ឧប្បជ្ជតិ វិចារកម្មកម្ម ឧប្បជ្ជតិ ។ ឧប្បជ្ជតិ ឧសាសនា
 ឧវិចារកម្មកម្ម ឧប្បជ្ជតិ វិចារកម្មកម្ម ឧប្បជ្ជតិ ។

សេចក្តីផ្តើមនៃក្រឹត្យ

សេចក្តីផ្តើមនៃក្រឹត្យ

(៣២២) ឧប្បជ្ជតិ ឧសាសនា ឧវិចារកម្មកម្ម ឧប្បជ្ជតិ វិចារក-
 ម្មកម្ម ឧប្បជ្ជតិ ។ ឧប្បជ្ជតិ ឧសាសនា ឧវិចារកម្មកម្ម
 ឧប្បជ្ជតិ វិចារកម្មកម្ម ឧប្បជ្ជតិ ។ ឧប្បជ្ជតិ ឧសាសនា
 ឧវិចារកម្មកម្ម ឧប្បជ្ជតិ វិចារកម្មកម្ម ឧប្បជ្ជតិ ។

ហេតុច្បងៗ តិណ្ឌ ។ អរណំ សវិតក្កសវិតាវ ធម្មំ
 បដិច្ច ឧសវណោ ឧសវិតក្កសវិតារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុច្បងៗ ឯតំ ។ សវណំ អវិតក្កវិចារមត្តំ
 ធម្មំ បដិច្ច ឧសវណោ ឧសវិតក្កវិចារមត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុច្បងៗ ឧត្តាវ ។ អរណំ អវិតក្ក-
 អវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច ឧសវណោ ឧសវិតក្កអវិចារោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុច្បងៗ ឯតំ ។

សវណាទុកបីវិធីក្តី ឧសវណាទុកបីវិធីក្តី

(៣២៤) សវណំ បីតិសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច
 ឧសវណោ ឧបីតិសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុច្បងៗ តិណ្ឌ ។ អរណំ បីតិសហគតំ
 ធម្មំ បដិច្ច ឧសវណោ ឧបីតិសហគតោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុច្បងៗ ឯតំ ។ សវណំ សុខ-
 សហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ឧសវណោ ឧសុខសហ-
 គតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុច្បងៗ តិណ្ឌ ។

ប្រាមោហចុច្បងៗ មានវារៈ ៧ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
 នឹងរណៈ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិក្កុៈ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
 វិចារៈ កាស្រីយ ដូចម្តេច មិនមានរណៈ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិក្កុៈ
 ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ ទើបកើតឡើង ប្រាមោហចុច្បងៗ
 មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនជាមិន
 មានវិក្កុៈ មានព្រឹទ្ធិវិចារៈ កាស្រីយ ដូចម្តេច ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ
 មិនមានវិក្កុៈ មានព្រឹទ្ធិវិចារៈ ទើបកើតឡើង ប្រាមោហចុច្បងៗ មាន
 វារៈ ២ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនជាមិនមាន
 វិក្កុៈ ទាំងមិនមានវិចារៈ កាស្រីយ ដូចម្តេច មិនមានវិក្កុៈ
 មិនមានវិចារៈ ទើបកើតឡើង ប្រាមោហចុច្បងៗ មានវារៈ ៣ ។

សវណាទុកបីវិធីក្តី ឧសវណាទុកបីវិធីក្តី

(៣២៥) ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែន
 ប្រកបដោយចិត្ត កាស្រីយ ដូចម្តេច ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ ប្រកប
 ដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ប្រាមោហចុច្បងៗ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌
 មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត កាស្រីយ
 ដូចម្តេច មិនមានរណៈ ប្រកបដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ប្រាមោហ-
 ចុច្បងៗ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិន
 មែនប្រកបដោយសុខ កាស្រីយ ដូចម្តេច ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ
 ប្រកបដោយសុខ ទើបកើតឡើង ប្រាមោហចុច្បងៗ មានវារៈ ៣ ។

អរណ៍ សុខសហគមន៍ ធម្ម័ បដិច្ច នសារណា ន-
 សុខសហគមន៍ ធម្ម័ ឧប្បជ្ជិត ហេតុប្បដ្ឋយា
 ឯកំ ។ សរណ៍ ឧបេក្ខាសហគមន៍ ធម្ម័ បដិច្ច
 នសារណា នឧបេក្ខាសហគមន៍ ធម្ម័ ឧប្បជ្ជិត
 ហេតុប្បដ្ឋយា ធម្មាវ ។

សរណទុកស្សនត្តិកេ នសរណទុកស្សនត្តិកំ

(៣៤៩) សរណ៍ នស្សនេនបយាគត្វំ ធម្ម័ បដិច្ច
 នសារណា ននស្សនេនបយាគត្វា ធម្ម័ ឧប្បជ្ជិត
 ហេតុប្បដ្ឋយា ឯកំ ។ សរណ៍ ភាវនាយបយាគត្វំ
 ធម្ម័ បដិច្ច នសារណា នភាវនាយបយាគត្វា
 ធម្ម័ ឧប្បជ្ជិត ហេតុប្បដ្ឋយា ឯកំ ។ អរណ៍ នេវ
 នស្សនេននភាវនាយបយាគត្វំ ធម្ម័ បដិច្ច នអរណា
 ននេវនស្សនេននភាវនាយបយាគត្វា ធម្ម័ ឧប្ប-
 ជ្ជិត ហេតុប្បដ្ឋយា ឯកំ ។

ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវារណៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខ កា-
 ស្រ័យ ឬធម៌ មិនមានវារណៈ ប្រកបដោយសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 យោគប្បដ្ឋយា មានពីរ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវារណៈ
 មិនមែនប្រកបដោយសុខ កាស្រ័យ ឬធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
 វារណៈ ប្រកបដោយសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះយោគប្បដ្ឋយា មាន
 ពីរ ។

សរណទុកស្សនត្តិកៈ នសរណទុកស្សនត្តិកៈ

(៣៥០) ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវារណៈ ដែលមិនមែន
 ត្រូវលាងដោយសុខៈ កាស្រ័យ ឬធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវារណៈ
 ដែលត្រូវលាងដោយសុខៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះយោគប្បដ្ឋយា មាន
 ពីរ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវារណៈ ដែលមិនមែនត្រូវលាង
 ដោយការងារ កាស្រ័យ ឬធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវារណៈ ដែល
 ត្រូវលាងដោយការងារ ទើបកើតឡើង ព្រោះយោគប្បដ្ឋយា មានពីរ ។
 ធម៌ មិនមែនជាមិនមានវារណៈ ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលាងដោយ
 សុខៈ តាំងមិនមែនត្រូវលាងដោយការងារ កាស្រ័យ ឬធម៌ មិនមាន
 វារណៈ ដែលមិនមែនត្រូវលាងដោយសុខៈ តាំងមិនមែនត្រូវលាងដោយ
 ការងារ ទើបកើតឡើង ព្រោះយោគប្បដ្ឋយា មានពីរ ។

សវណាទុកទស្សនេសបហាតត្វហេតុកត្តិក

នសវណាទុកទស្សនេសបហាតត្វហេតុកត្តិក

[៣២៦] សវណំ នស្សនេសបហាតត្វហេតុក
នម្ហំ បដិច្ច នសវណា ននស្សនេសបហាតត្វហេតុ
កោ នធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តិណំ ។ ស
វណំ ភាវនាយបហាតត្វហេតុកំ នម្ហំ បដិច្ច នស
វណា នភាវនាយបហាតត្វហេតុកោ នធម្មា ឧប្ប
ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តិណំ ។ អវណំ នេវនស្សនេស
នភាវនាយបហាតត្វហេតុកំ នម្ហំ បដិច្ច នអវណា
ននេវនស្សនេសនភាវនាយបហាតត្វហេតុកោ នធម្មា
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។

សវណាទុកអាយកមិកត្តិក

នសវណាទុកអាយកមិកត្តិក

[៣២៧] សវណំ អាយកមិ នម្ហំ បដិច្ច នស
វណា នអាយកមិ នធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា

សវណាទុកទស្សនេសបហាតត្វហេតុកត្តិក

នសវណាទុកទស្សនេសបហាតត្វហេតុកត្តិក

[៣២៦] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវណៈ មានហេតុ
ដែលមិនត្រូវលេងដោយទស្សនៈ កាស្រីយ ឬវេទិ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
វណៈ មានហេតុដែលត្រូវលេងដោយទស្សនៈ រើបកើតឡើង គ្រោះ
ហេតុប្បច្ចយ មានវៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
វណៈ មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលេងដោយការវា កាស្រីយ ឬវេទិ
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវណៈ មានហេតុដែលត្រូវលេងដោយការវា រើប
កើតឡើង ក្រោមហេតុប្បច្ចយ មានវៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិន
មានវណៈ មានហេតុដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលេងដោយទស្សនៈ តាំង
មិនមែនត្រូវលេងដោយការវា កាស្រីយ ឬវេទិ មិនមានវណៈ មាន
ហេតុដែលមិនមែនត្រូវលេងដោយទស្សនៈ តាំងមិនមែនត្រូវលេងដោយការវា
រើបកើតឡើង ក្រោមហេតុប្បច្ចយ មានវៈ ១ ។

សវណាទុកអាយកមិកត្តិក

នសវណាទុកអាយកមិកត្តិក

[៣២៧] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវណៈ មិនមែន
ដែលត្រូវលេងដោយកត្តាឡើង កាស្រីយ ឬវេទិ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
វណៈ ដែលត្រូវលេងដោយកត្តាឡើង រើបកើតឡើង ក្រោមហេតុប្បច្ចយ

១២១ ។ អរណ៍ អនុបាយកម្ម ធម្ម័ បដិច្ច ឧសារណា
 ឧ អនុបាយកម្ម ធម្ម័ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយា
 ឯក ។ អរណ៍ ឧបាយកម្មនាបាយកម្ម ធម្ម័
 បដិច្ច ឧសារណា ឧបាយកម្មនាបាយកម្ម ធម្ម័
 ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយា ។

សវណ្ណទុកសេចក្តីក្តី ឧសវណ្ណទុកសេចក្តីក្តី

[៣២៥] អរណ៍ សេត្តំ ធម្ម័ បដិច្ច ឧសារណា
 ឧសេត្តា ធម្ម័ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយា ឯក ។
 អរណ៍ អសេត្តំ ធម្ម័ បដិច្ច ឧសារណា ឧ អ-
 សេត្តា ធម្ម័ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយា ឯក ។
 អរណ៍ ឧសេត្តានសេត្តំ ធម្ម័ បដិច្ច ឧសារណា
 ឧសេត្តានសេត្តា ធម្ម័ ឧប្បន្នតិ ហេតុ-
 ប្បន្នយា ឯក ។

ឧបាយកម្ម ធម្ម័ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយា ឯក ។
 អរណ៍ អនុបាយកម្ម ធម្ម័ បដិច្ច ឧសារណា
 ឧ អនុបាយកម្ម ធម្ម័ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយា
 ឯក ។ អរណ៍ ឧបាយកម្មនាបាយកម្ម ធម្ម័
 បដិច្ច ឧសារណា ឧបាយកម្មនាបាយកម្ម ធម្ម័
 ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយា ។

សវណ្ណបុកសេចក្តីក្តី ឧសវណ្ណបុកសេចក្តីក្តី

[៣២៦] ឧប ឯសវណ្ណបុកសេចក្តីក្តី ឧសវណ្ណបុកសេចក្តីក្តី
 ឧសេត្តា ធម្ម័ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយា ឯក ។
 អរណ៍ អសេត្តំ ធម្ម័ បដិច្ច ឧសារណា ឧ អ-
 សេត្តា ធម្ម័ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយា ឯក ។
 អរណ៍ ឧសេត្តានសេត្តំ ធម្ម័ បដិច្ច ឧសារណា
 ឧសេត្តានសេត្តា ធម្ម័ ឧប្បន្នតិ ហេតុ-
 ប្បន្នយា ឯក ។

សវណាទុកបរិច្ចាគីកេ ឥសវណាទុកសបរិច្ចាគីកំ

[៣២៩] អរណំ បរិច្ចំ ធម្មំ បដិច្ចំ ឧសវណោ

ធម្មវត្ថោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បក្កយោ ឯកំ ។

អរណំ មហាត្ថតំ ធម្មំ បដិច្ចំ ឧសវណោ ឧមហាត្ថ-

តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បក្កយោ ឯកំ ។ អរណំ

អក្កបាលំ ធម្មំ បដិច្ចំ ឧសវណោ ឧអប្បកាលោ

ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បក្កយោ ឯកំ ។

សវណាទុកបរិច្ចាគម្ពណត្ថិកេ

ឥសវណាទុកសបរិច្ចាគម្ពណត្ថិកំ

[៣៣០] សរណំ បរិច្ចាគម្ពណំ ធម្មំ បដិច្ចំ ឧស-

វណោ ធម្មវត្ថោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បក្កយោ

ឫ ។ សរណំ មហាត្ថការម្ពណំ ធម្មំ បដិច្ចំ ឧសវណោ

ឧមហាត្ថការម្ពណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បក្កយោ

សវណាទុកបរិច្ចាគីកេ ឥសវណាទុកសបរិច្ចាគីកំ

[៣២៩] ធម្មំ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវណៈ មិនមែន

សភាពក្នុងគ្នា កាស្រ័យ ខ្លួនមិ មិនមានវណៈ មានសភាពក្នុងគ្នា

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បក្កយោ មានវណៈ ។ ធម្មំ មិនមែន

ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវណៈ មិនមែនដល់នូវសភាព កាស្រ័យ ខ្លួនមិ

មិនមានវណៈ ដល់នូវសភាព ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បក្កយោ

មានវណៈ ។ ធម្មំ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវណៈ មិនមែន

មានប្រមាណមិនបាន កាស្រ័យ ខ្លួនមិ មិនមានវណៈ មានប្រមាណ

មិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បក្កយោ មានវណៈ ។

សវណាទុកបរិច្ចាគម្ពណត្ថិកេ

ឥសវណាទុកសបរិច្ចាគម្ពណត្ថិកំ

[៣៣០] ធម្មំ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវណៈ មិនមែន

មានការម្ពណក្នុងគ្នា កាស្រ័យ ខ្លួនមិ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវណៈ

មានការម្ពណក្នុងគ្នា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បក្កយោ មាន

វណៈ ។ ធម្មំ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវណៈ មិនមែនមាន

ការម្ពណ ដល់នូវសភាព កាស្រ័យ ខ្លួនមិ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង

វណៈ មានការម្ពណដល់នូវសភាព ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បក្កយោ

ទ្វេ ។ អរណំ អប្បនាណាវម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ទស្សនោ ន អប្បនាណាវម្មណោ ន ឆោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បដ្ឋយា វា ។

សរណទុកហ៍និព្វិតោ នសរណទុកនិហ៍និព្វិតិ

(៣៣០) សរណំ ហិំ ធម្មំ បដិច្ច ទស្សនោ ន ហិំ ឆោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បដ្ឋយា វា ។ អរណំ មជ្ឈិមំ ធម្មំ បដិច្ច ទស្សនោ ន មជ្ឈិមោ ឆោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ទ្វេ ។ អរណំ បណ៌តំ ធម្មំ បដិច្ច ទស្សនោ ន បណ៌តោ ឆោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បដ្ឋយា វា ។

សរណទុកមិច្ឆត្ថិតោ នសរណទុកនិមិច្ឆត្ថិតិ

(៣៣១) សរណំ មិច្ឆត្ថនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច ទស្សនោ ន មិច្ឆត្ថនិយតោ ឆោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បដ្ឋយា វា ។ អរណំ សម្មត្ថនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច ទស្សនោ ន សម្មត្ថនិយតោ ឆោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ សរណំ អនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច ។

មានវា ២ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវារណៈ មិនមានការប្រឆាំង ប្រមាណមិនបាន កាស្រីយ ឆ្លុះធម៌ មិនមានវារណៈ មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានវា ១ ។

សរណទុកហ៍និព្វិតោ នសរណទុកនិហ៍និព្វិតិ

(៣៣១) ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវារណៈ មិនមែនពេកទាប កាស្រីយ ឆ្លុះធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវារណៈ ពេកទាប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានវា ១ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវារណៈ មិនមែនជាភក្តាល កាស្រីយ ឆ្លុះធម៌ មិនមានវារណៈ ជាភក្តាល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានវា ២ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវារណៈ មិនមែនឧត្តម កាស្រីយ ឆ្លុះធម៌ មិនមានវារណៈ ឧត្តម ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានវា ១ ។

សរណទុកមិច្ឆត្ថិតោ នសរណទុកនិមិច្ឆត្ថិតិ

(៣៣២) ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវារណៈ មិនមែនមានសភាពខុសនឹងទៀត កាស្រីយ ឆ្លុះធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវារណៈ មានសភាពខុសនឹងទៀត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានវា ១ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវារណៈ មិនមែនមានសភាពត្រូវនឹងទៀត កាស្រីយ ឆ្លុះធម៌ មិនមានវារណៈ មានសភាពត្រូវនឹងទៀត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវារណៈ មិនមែនជាមិនទៀត កាស្រីយ ឆ្លុះធម៌

ន សារណោ ន អនិយមោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ត្តយា ទេ ។

សវណទុកមគ្គាម្ពណត្ថិកេ សវណទុកនិមគ្គាម្ពណត្ថិកេ

[៣៣៣] អរណំ មគ្គាម្ពណំ ធម្មំ វិនិច្ឆ ន សា-
រណោ ន មគ្គាម្ពណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បត្តយា
ឋតំ ។ អរណំ មគ្គហេតុកំ ធម្មំ វិនិច្ឆ ន សា-
រណោ ន មគ្គហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បត្តយា
ឋតំ ។ អរណំ មគ្គាធម្មតិ ធម្មំ វិនិច្ឆ ន សារណោ
ន មគ្គាធម្មតិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បត្តយា ឋតំ ។

សវណទុកឧប្បន្នតិកេ សវណទុកនិឧប្បន្នតិកេ

[៣៣៤] សារណោ អនុប្បដ្ឋោ ធម្មោ ន សា-
រណស្ស ន អនុប្បដ្ឋស្ស ធម្មស្ស ការម្មណាប្បត្តយេន
ចក្ខុយេន ចក្ខុវិ ។ អរណោ ឧប្បន្នំ ធម្មោ ន អា-
រណស្ស ន ឧប្បន្និស្ស ធម្មស្ស ការម្មណាប្បត្តយេន
ចក្ខុយោ ទេ ។

ប្រត្រក្កុទៅជាមួយនឹងរណៈ មានសភាពមិនឡើង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បត្តិយ មានពីរ ២ ។

សវណទុកមគ្គាម្ពណត្ថិកៈ សវណទុកនិមគ្គាម្ពណត្ថិកៈ

[៣៣៥] ធម៌ មិនមែនប្រត្រក្កុទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែន
មានមគ្គជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ មិនមានរណៈ មានមគ្គជាហេ-
តុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បត្តិយ មានពីរ ១ ។ ធម៌ មិន
មែនប្រត្រក្កុទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនមានមគ្គជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្លួន
ធម៌ មិនមានរណៈ មានមគ្គជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បត្តិយ
មានពីរ ១ ។ ធម៌ មិនមែនប្រត្រក្កុទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនមាន
មគ្គជាគធម៌ កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ មិនមានរណៈ មានមគ្គជាគធម៌
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បត្តិយ មានពីរ ១ ។

សវណទុកឧប្បន្នតិកៈ សវណទុកនិឧប្បន្នតិកៈ

[៣៣៦] ធម៌ ប្រត្រក្កុទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនទាន់កើតឡើង
ហើយ ជាច្បាប់ ខែធម៌ មិនមែនប្រត្រក្កុទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែន
ជាមិនទាន់កើតឡើងហើយ ដោយការម្មណាប្បត្តិយ មានពីរ ២ ។ ធម៌
មិនមានរណៈ ដែលកើតឡើង ជាច្បាប់ ខែធម៌ មិនមែនជាមិនមាន
រណៈ ដែលមិនមែនកើតឡើង ដោយការម្មណាប្បត្តិយ មានពីរ ២ ។

១៣៨

គាត់ប្រជុំនា អនុសាសន៍ច្បាប់
 សវណាទុកអង្គការមូលដ្ឋាន
 នសវណាទុកអង្គការមូលដ្ឋាន

[៣៣៧] សវណា អង្គការមូលដ្ឋាន ធម្ម៌ បដិច្ច
 នសវណា នសវណា ធម្ម៌ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បជ្ជយា ទេ ។ សវណា ធម្ម៌ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 នសវណា នសវណា ធម្ម៌ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បជ្ជយា ទេ ។

សវណាទុកសន្តិទស្សន៍ត្រី
 នសវណាទុកសន្តិទស្សន៍ត្រី

[៣៣៨] សវណា អនិទស្សន៍សម្បជ្ជយា ធម្ម៌
 បដិច្ច នសវណា នអនិទស្សន៍សម្បជ្ជយា ធម្ម៌
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បជ្ជយា ឯកំ ។

[៣៣៩] សវណា អនិទស្សន៍សម្បជ្ជយា ធម្ម៌ បដិច្ច
 នសវណា នអនិទស្សន៍សម្បជ្ជយា ធម្ម៌ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បជ្ជយា អវណា អនិទស្សន៍សម្បជ្ជយា ធម្ម៌ បដិច្ច

គាត់ប្រជុំនា អនុសាសន៍ច្បាប់
 សវណាទុកអង្គការមូលដ្ឋាន
 នសវណាទុកអង្គការមូលដ្ឋាន

[៣៣៧] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែន
 មានការប្រសើរជាងគ្នា កាល្បីយ ឆ្លុះឆ្លាយ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
 រណៈ មានការប្រសើរជាងគ្នា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បជ្ជយា
 មានវារៈ ៦ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនមានការ-
 ប្រសើរជាងគ្នា កាល្បីយ ឆ្លុះឆ្លាយ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មាន
 ការប្រសើរជាងគ្នា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បជ្ជយា មានវារៈ ៦ ។

សវណាទុកសន្តិទស្សន៍ត្រី
 នសវណាទុកសន្តិទស្សន៍ត្រី

[៣៣៨] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនជា
 មិនមានការឃើញតែប្រាកដដោយការប៉ះពាល់ កាល្បីយ ឆ្លុះឆ្លាយ ប្រព្រឹត្ត
 ទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនមានការឃើញតែប្រាកដដោយការប៉ះពាល់ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បជ្ជយា មានវារៈ ៦ ។

[៣៣៩] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនជា
 មិនមានការឃើញតាំងមិនមានការប៉ះពាល់ កាល្បីយ ឆ្លុះឆ្លាយ ប្រព្រឹត្ត
 ទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនមានការឃើញតាំងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បជ្ជយា ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ
 មិនមែនជាមិនមានការឃើញតាំងមិនមានការប៉ះពាល់ កាល្បីយ ឆ្លុះឆ្លាយ

ហេតុប្បដ្ឋយា អកុសលំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ឧ-
 អកុសលោ ឧហេតុ ច ឧអក្កាសោ ឧហេតុ ច
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អកុសលំ ហេតុំ ធម្មំ
 បដិច្ច ឧកុសលោ ឧហេតុ ច ឧអកុសលោ ឧ-
 ហេតុ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា មត្វា ។

[៣៨៥] អក្កាសំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ឧកុ-
 សលោ ឧហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អ-
 ក្កាសំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ឧអកុសលោ ឧហេតុ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អក្កាសំ ហេតុំ
 ធម្មំ បដិច្ច ឧកុសលោ ឧហេតុ ច ឧអកុសលោ
 ឧហេតុ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណំ ។

[៣៨៦] ហេតុយា តោស អារម្មណេ ចរ អវិ-
 តោត តោស ។

[៣៨៧] កុសលំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ឧកុ-
 សលោ ឧហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ឧការម្មណប្ប-
 ដ្ឋយា ។

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល តាំងមិនមែនជាហេតុក្តី
 មិនមែនជាអព្យាក្ខនៈ តាំងមិនមែនជាហេតុក្តី កាស្រីយ ឡធម៌ ជា
 អកុសល ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែន
 ជាអកុសល តាំងមិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាអកុសល តាំងមិនមែន
 ជាហេតុក្តី កាស្រីយ ឡធម៌ ជាអកុសល ជាហេតុ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានរាងៈ ។

[៣៨៨] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ
 ឡធម៌ ជាអព្យាក្ខនៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
 មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ ឡធម៌ ជាអព្យាក្ខនៈ
 ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល
 តាំងមិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាអកុសល តាំងមិនមែនជាហេតុក្តី កា-
 ស្រីយ ឡធម៌ ជាអព្យាក្ខនៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 មានរាងៈ ៣ ។

[៣៨៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានរាងៈ ១៣ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ
 មានរាងៈ ៨ ក្នុងការវិភក្តប្បដ្ឋយ មានរាងៈ ១៣ ។

[៣៩០] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ
 ឡធម៌ ជាអកុសល ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋយ ។

[៣៩៣] នកោត្តរណ ទេ វាចនិយោ តេស
នវិញ្ញយុត្តេ ទេ ។

សហជាតវាម្បិ សធម្មយុត្តវាម្បិ
ឧដិច្ចវាសនីសំ វិញ្ញាបត្តំ ។

[៣៩៤] កុសលោ ហេតុ ទេវោ នកុសលស្ស
នរោតុស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដូយេន បដូយោ
កុសលោ ហេតុ ទេវោ នកុសលស្ស ធម្មស្ស
នរោតុស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដូយេន បដូយោ កុ-
សលោ ហេតុ ទេវោ នកុសលស្ស នរោតុស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បដូយេន បដូយោ បញ្ច ។ អត្ត-
សលោ ហេតុ ទេវោ នកុសលស្ស នរោតុស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បដូយេន បដូយោ បញ្ច ។ អត្ត-
កតោ ហេតុ ទេវោ នកុសលស្ស នរោតុស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បដូយេន បដូយោ តីណិ(១) ។

[៣៩៥] កុសលោ ហេតុ ទេវោ នកុសលស្ស
នរោតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដូយេន បដូយោ ។

[៣៩៦] ហេតុយា តេស អារម្មណោ អដ្ឋាស
អវិគតេ តេស ។

ចញ្ញាវិវ វិញ្ញាបត្តំ ។

[៣៩៧] កុសលោប្បដូយេ ហានវៈ៧ កុសលោប្បដូ-
យេ ហានវៈ ទេ កុសលោប្បដូយេ ហានវៈ៧ ។

ចក្កំ ឧប្បញ្ញាតិសហជាតវាម្បិ សធម្មយុត្តវាម្បិ

ឱពិស្តា បូជនីយដ្ឋានវាម្បិ ។

[៣៩៨] ធម៌ ជាតុសល ជាហេតុ ជាច្ច័យ នៃធម៌ មិន
មែនជាតុសល មិនមែនជាហេតុ ដោយហេតុប្បដូយេ ធម៌ ជាតុសល
ជាហេតុ ជាច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាតុសល មិនមែនជាហេតុ
ដោយហេតុប្បដូយេ ធម៌ ជាតុសល ជាហេតុ ជាច្ច័យ នៃធម៌ មិន
មែនជាតុសល មិនមែនជាហេតុ ដោយហេតុប្បដូយេ ហានវៈ៧ ។
ធម៌ ជាតុសល ជាហេតុ ជាច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាតុសល
មិនមែនជាហេតុ ដោយហេតុប្បដូយេ ហានវៈ៧ ។ ធម៌ ជាតុសល
ជាហេតុ ជាច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាតុសល មិនមែនជាហេតុ
ដោយហេតុប្បដូយេ ហានវៈ ៧ ។

[៣៩៩] ធម៌ ជាតុសល ជាហេតុ ជាច្ច័យ នៃធម៌ មិន
មែនជាតុសល មិនមែនជាហេតុ ដោយហេតុប្បដូយេ ។

[៣៩០] កុសលោប្បដូយេ ហានវៈ៧ កុសលោប្បដូ-
យេ ហានវៈ៧ កុសលោប្បដូយេ ហានវៈ៧ ។

ចក្កំ ឧប្បញ្ញាតិសហជាតវាម្បិ ឱពិស្តាវេសិច្ច ។

ន អកុសលស្ស ន សាហេតុកកស្ស ន ធម្មស្ស ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អត្យាកកោ សាហេតុកោ ន ធម្មោ
 ន កុសលស្ស ន សាហេតុកកស្ស ន ន អកុសលស្ស
 ន សាហេតុកកស្ស ន ន ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
 យោ តីណិ ។

[៣៦២] ហេតុយា ន អាម្មណោ បណ្ណាស
 ។ បេ ។ អវិភាត ឯកានស ។

[៣៦៣] អកុសលំ អហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន កុសលោ ន អហេតុកោ ន ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយោ អកុសលំ អហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន អត្យា-
 កកោ ន អហេតុកោ ន ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ
 អកុសលំ អហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន
 អហេតុកោ ន ន អត្យាកកោ ន អហេតុកោ ន ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយោ តីណិ ។ អត្យាកកំ អហេ-
 តុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន អហេតុកោ ន ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ អត្យាកកំ អហេតុកំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន អកុសលោ ន អហេតុកោ ន ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ

ជាច្រើន ខែធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
 ហេតុ ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន ធម៌ ជាអត្យាកកៈ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
 ហេតុ ជាច្រើន ខែធម៌ មិនមែនជាអកុសល តាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជា
 មួយនឹងហេតុផង មិនមែនជាអកុសល តាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
 នឹងហេតុផង ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន មានវេទ ។

[៣៦៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយេន មានវេទ ៨ ក្នុងការម្នាលប្បដ្ឋយេន
 មានវេទ ១៥ ។ បេ ។ ក្នុងអវិភាតប្បដ្ឋយេន មានវេទ ១១ ។

[៣៦៥] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមានហេតុ
 កាស្រ័យ ខ្លះធម៌ ជាអកុសល មិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយេន ធម៌ មិនមែនជាអត្យាកកៈ មិនមែនជាមិនមានហេតុ កា-
 ស្រ័យ ខ្លះធម៌ ជាអកុសល មិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយេន ធម៌ មិនមែនជាអកុសល តាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ
 កាស្រ័យ ខ្លះ
 ធម៌ ជាអកុសល មិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយេន
 មានវេទ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមាន
 ហេតុ កាស្រ័យ ខ្លះធម៌ ជាអត្យាកកៈ មិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយេន ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមាន
 ហេតុ កាស្រ័យ ខ្លះធម៌ ជាអត្យាកកៈ មិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង

ហេតុប្បដ្ឋាន អក្កាភាគី អហេតុភិ ធម្មំ បដិច្ច ឧក្ក-
សលោ ឧអហេតុកោ ធម្មំ ឧអក្កសលោ ឧអហេតុ-
កោ ធម្មំ ឧប្បដ្ឋានិ ហេតុប្បដ្ឋាន ភីណិ ។

[៣៦៤] ហេតុយោ ឧ អក្កសលោ ធម្មំ អភិធម្ម ធម្មំ ។

កុសលភិក្ខុហោតុសម្បយុត្តទុក្ខ

នកុសលភិក្ខុនហោតុសម្បយុត្តទុក្ខ

[៣៦៥] កុសលំ ហេតុសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
ឧក្កសលោ ឧហេតុសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បដ្ឋានិ
ហេតុប្បដ្ឋាន សហេតុកកុសលំ ។

កុសលភិក្ខុហោតុសហោតុកុក្ខ

នកុសលភិក្ខុនហោតុសហោតុកុក្ខ

[៣៦៦] កុសលំ ហេតុកោសលហេតុកកុ
ធម្មំ បដិច្ច ឧក្កសលោ ឧហេតុកោ ឧអហេតុ-
កោ ធម្មំ ឧប្បដ្ឋានិ ហេតុប្បដ្ឋាន កុស-
លំ ហេតុកោសលហេតុកកុ ធម្មំ បដិច្ច ឧ-
អក្កាភាគី ឧហេតុកោ ឧអហេតុកោ ធម្មំ

ព្រាហ្មណ៍ប្បដ្ឋាន ធម្មំ វិនិមេសកុសល តាំងមិនមែនជាមិនមាន
ហេតុភ័ មិនមែនជាអកុសល តាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុភ័ កាស្រីយ
នូវធម៌ ជាអក្កកកៈ មិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន
មានវារៈ ព្វ ។

[៣៦៧] កុសលប្បដ្ឋាន មានវារៈ ឯ កុសលប្បដ្ឋាន
មានវារៈ ឯ កុសលប្បដ្ឋាន មានវារៈ ឯ ។

កុសលភិក្ខុហោតុសម្បយុត្តទុក្ខ

នកុសលភិក្ខុនហោតុសម្បយុត្តទុក្ខ

[៣៦៨] ធម្មំ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាអកុសល កា-
ស្រីយ នូវធម៌ ជាអកុសល ប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋាន ដូចជាសហេតុកកុសលំ ។

កុសលភិក្ខុហោតុសហោតុកុក្ខ

នកុសលភិក្ខុនហោតុសហោតុកុក្ខ

[៣៦៩] ធម្មំ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាអកុសល តាំងមិន
មែនជាមិនមានហេតុ កាស្រីយ នូវធម៌ ជាអកុសល ជាហេតុតាំងប្រ-
ត្រឹមត្រូវដោយមិនហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ធម្មំ មិន
មែនជាអក្កកកៈ មិនមែនជាហេតុតាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ កា-
ស្រីយ នូវធម៌ ជាអកុសល ជាហេតុតាំងប្រត្រឹមត្រូវដោយមិនហេតុ

ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អកុសលំ ហេតុញ្ចោសហេតុកកា ធម្មំ បដិច្ច នអកុសលោ នហេតុចេវ នអហេតុកោច នអក្កាតកោ នហេតុចេវ នអហេតុកោច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណំ ។

អកុសលំ ហេតុញ្ចោសហេតុកកា ធម្មំ បដិច្ច នអកុសលោ នហេតុចេវ នអហេតុកោច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណំ ។ អក្កាតកំ ហេតុញ្ចោសហេតុកកា ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នហេតុចេវ នអហេតុកោច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ...

នអកុសលោ នហេតុចេវ នអហេតុកោច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ... នកុសលោ នហេតុចេវ នអហេតុកោច នអកុសលោ នហេតុចេវ នអហេតុកោច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណំ ។

វេចកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី មិនមែនជាអក្កាតកៈ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ជាអកុសល ជាហេតុទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានវាៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ជាអកុសល ជាហេតុទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានវាៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ជាអក្កាតកៈ ជាហេតុទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ... ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ... ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានវាៈ ៣ ។

[៣៦៨] អកុសលំ សហេតុកកោរំ ធម្មហេតុំ
 ធម្មំ ធម្មិច្ចំ ធម្មកុសលោ ធម្មហេតុកកោរំ ធម្ម-
 ហេតុធម្មំ ធម្មោ ... ធម្មកុសលោ ធម្មហេតុកកោរំ
 ធម្មហេតុធម្មំ ធម្មោ ... ធម្មកុសលោ ធម្មហេតុកកោ-
 រំ ធម្មហេតុធម្មំ ធម្មកុសលោ ធម្មហេតុកកោរំ ធម្ម-
 ហេតុធម្មំ ធម្មោ ឧប្បន្នំ ហេតុប្បន្នយា ភិណ្ឌំ ។
 អកុសលំ សហេតុកកោរំ ធម្មហេតុំ ធម្មំ ធម្មិច្ចំ
 ធម្មកុសលោ ធម្មហេតុកកោរំ ធម្មហេតុធម្មំ ធម្មោ
 ... អកុសលំ សហេតុកកោរំ ធម្មហេតុំ ធម្មំ
 ធម្មិច្ចំ ធម្មកុសលោ ធម្មហេតុកកោរំ ធម្មហេតុធម្មំ
 ធម្មោ ... ធម្មកុសលោ ធម្មហេតុកកោរំ ធម្មហេ-
 តុធម្មំ ធម្មកុសលោ ធម្មហេតុកកោរំ ធម្មហេតុធម្មំ
 ធម្មោ ... ភិណ្ឌំ ។ អកុសលំ សហេតុកកោរំ ធម្ម-
 ហេតុំ ធម្មំ ធម្មិច្ចំ ធម្មកុសលោ ធម្មហេតុ-
 កកោរំ ធម្មហេតុធម្មំ ធម្មោ ... ធម្មកុសលោ

[៣៦៨] ធម្មំ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមានហេតុ
 តាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ កាល្បីយ ឬធម្មំ ជាអកុសល ប្រព្រឹត្តទៅ
 ជាមួយនឹងហេតុតាំងមិនមែនជាហេតុ ... ធម្មំ មិនមែនជាអព្យាករៈ
 មិនមែនជាមិនមានហេតុ តាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ ... ធម្មំ មិន
 មែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមានហេតុតាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុក្តី
 មិនមែនជាអព្យាករៈ មិនមែនជាមិនមានហេតុតាំងមិនមែនជាមិនមែន
 ហេតុក្តី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បន្នយា មានការ ។ ធម្មំ
 មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមានហេតុតាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ
 កាល្បីយ ឬធម្មំ ជាអកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុតាំងមិនមែន
 ជាហេតុ ... ធម្មំ មិនមែនជាអព្យាករៈ មិនមែនជាមិនមានហេតុ
 តាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ កាល្បីយ ឬធម្មំ ជាអកុសល ប្រព្រឹត្ត
 ទៅជាមួយនឹងហេតុតាំងមិនមែនជាហេតុ ... ធម្មំ មិនមែនជាអកុសល
 មិនមែនជាមិនមានហេតុតាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុក្តី មិនមែនជាអព្យាក-
 រៈ មិនមែនជាមិនមានហេតុតាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុក្តី ... មាន
 ការ ។ ធម្មំ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមានហេតុតាំង
 មិនមែនជាមិនមែនហេតុ កាល្បីយ ឬធម្មំ ជាអព្យាករៈ ប្រព្រឹត្តទៅ
 ជាមួយនឹងហេតុតាំងមិនមែនជាហេតុ ... ធម្មំ មិនមែនជាអកុសល

ន អកុសលោ ន ហេតុវិប្បឃ្លយុត្តោនេវ ន ន ហេតុន ឧ-
 បទ្បាកៈកា ន ហេតុវិប្បឃ្លយុត្តោនេវ ន ន ហេតុន ឧប្បា
 ... តីណិ ។ អកុសលំ ហេតុសម្បឃ្លយុត្តោនេវ ន ន
 ហេតុំ ធម្មំ ធម្មិន្ទ ... តីណិ ។ អន្យាកតំ តីណិ ។
 នេវ ។ មេ ។

កុសលន្តិកនិហោតុសហេតុកទុក្ខេ

នកុសលន្តិកនិហោតុនិសហេតុកទុក្ខំ

[ក៧៧] កុសលំ ន ហេតុសហេតុកំ ធម្មំ
 ធម្មិន្ទ ន កុសលោ ន ហេតុន ន សហេតុកោ ន ឧប្បា
 ... ន កុសលោ ន ហេតុន ន សហេតុកោ ន ឧប្បា
 ... ន កុសលោ ន ហេតុន ន សហេតុកោ ន
 ន កុសលោ ន ហេតុន ន សហេតុកោ ន ធម្មា
 ... ។ អកុសលំ ន ហេតុសហេតុកំ ...
 តីណិ ។ អន្យាកតំ ន ហេតុសហេតុកំ ធម្មំ
 ធម្មិន្ទ ន កុសលោ ... អកុសលោ ... ន កុ-
 សលោ ន ហេតុន ន សហេតុកោ ន ន កុសលោ

ធមិ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាប្រាសចាកហេតុទាំងមិនមែនជាមិន
 មែនហេតុក្តី មិនមែនជាអន្យាកតៈ មិនមែនជាប្រាសចាកហេតុទាំងមិនមែន
 ជាមិនមែនជាហេតុក្តី ... មានវារៈ ពុ ។ កាស្រ័យ ខ្លួនធមិ ជា
 អកុសល ច្រកចរដោយហេតុទាំងមិនមែនជាហេតុ ... មានវារៈ ពុ ។
 អន្យាកតៈ មានវារៈ ពុ ។ ជារៈ ៧ ។ មេ ។

កុសលន្តិកនិហោតុសហេតុកទុក្ខៈ

នកុសលន្តិកនិហោតុនិសហេតុកទុក្ខៈ

[ព្រះធម៌] ធមិ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែន
 ច្រកចរដោយមួយនឹងហេតុ កាស្រ័យ ខ្លួនធមិ ជាអកុសល មិនមែនជា
 ហេតុនិងច្រកចរដោយមួយនឹងហេតុ ... ធមិ មិនមែនជាអកុសល មិន
 មែនជាហេតុនិងមិនមែនច្រកចរដោយមួយនឹងហេតុ ... ធមិ មិន
 មែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនច្រកចរដោយមួយនឹងហេតុ
 មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ និងមិនមែនច្រកចរដោយមួយនឹង
 ហេតុក្តី ... ។ ខ្លួនធមិ ជាអកុសល មិនមែនជាហេតុនិងច្រកចរដោយ
 មួយនឹងហេតុ ... មានវារៈ ពុ ។ ធមិ មិនមែនជាអកុសល កាស្រ័យ
 ខ្លួនធមិ ជាអន្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុនិងច្រកចរដោយមួយនឹងហេតុ
 ... មិនមែនជាអកុសល ... ធមិ មិនមែនជាអកុសល មិនមែន
 ជាហេតុ និងមិនមែនច្រកចរដោយមួយនឹងហេតុក្តី មិនមែនជាអកុសល

អំពេញដី អនុលោមច្បាប់ដ៏យូរឆ្នាំ
 កុសលត្តិកសនិទស្សនទុក្ខ
 នកុសលត្តិកសនិទស្សនទុក្ខ

[៣៧៣] អព្យាករោ សនិទស្សនោ នធម្មា
 នអព្យាករស្ស នសនិទស្សនស្ស នធម្មស្ស អារម្ម-
 ណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ . . . នកុសលស្ស នសនិ-
 ទស្សនស្ស ។ ចេ ។ បច្ឆាញា កាតត្វា ។ កុសលំ
 អនិទស្សនំ នធម្មំ បដិច្ច នអកុសលោ នអនិទស្ស-
 នោ នធម្មា . . . ។ អកុសលេន តិណិយេវ ។ អ-
 ព្យាករេន តិណិយេវ ។ នវ ។

កុសលត្តិកសប្បដ្ឋិយទុក្ខ
 នកុសលត្តិកសប្បដ្ឋិយទុក្ខ

[៣៧៤] អព្យាកតំ សប្បដ្ឋិយំ នធម្មំ បដិច្ច ន-
 កុសលោ នសប្បដ្ឋិយោ នធម្មា . . . នអកុសលោ
 នសប្បដ្ឋិយោ នធម្មា . . . នកុសលោ នសប្បដ្ឋិយោ
 ច នអកុសលោ នសប្បដ្ឋិយោ ច នធម្មា . . . តិ-
 ណិ ។ កុសលំ អប្បដ្ឋិយេន តិណិ ។ អកុសលំ អ-
 ប្បដ្ឋិយេន តិណិ ។ អព្យាកតំ អប្បដ្ឋិយេន តិណិ ។

អំពេញដី អនុលោមច្បាប់ដ៏យូរឆ្នាំ
 កុសលត្តិកសនិទស្សនទុក្ខ
 នកុសលត្តិកសនិទស្សនទុក្ខ

[៣៧៥] ធម៌ ជាអព្យាករៈ ប្រកបដោយការឃើញ ជាច្រើន
 នៃធម៌ មិនមែនជាអព្យាករៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ ដោយ
 ការឃើញច្រើន . . . មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការ
 ឃើញ ។ ចេ ។ បច្ឆា ៦ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើធីត្វៈ ។ ធម៌ មិន
 មែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃើញ កាស្រីយ ខ្លះធម៌ ជា
 កុសល មិនមានការឃើញ . . . ។ ដោយអកុសល មានវិភារៈ ព ។
 ដោយអព្យាករៈ មានវិភារៈ ព ។ វិភារៈ ៨ ។

កុសលត្តិកសប្បដ្ឋិយទុក្ខ
 នកុសលត្តិកសប្បដ្ឋិយទុក្ខ

[៣៧៦] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការចេះ
 ចាស់ កាស្រីយ ខ្លះធម៌ ជាអព្យាករៈ ប្រកបដោយការចេះចាស់ . . .
 ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការចេះចាស់ . . . ធម៌
 មិនមែនជាកុសល ទាំងមិនមែនប្រកបដោយការចេះចាស់ក្តី មិនមែនជា
 អកុសល ទាំងមិនមែនប្រកបដោយការចេះចាស់ក្តី . . . មានវិភារៈ ព ។
 កុសល មានវិភារៈ ព ដោយកប្បដ្ឋិយៈ ។ អកុសល មានវិភារៈ ព
 ដោយកប្បដ្ឋិយៈ ។ អព្យាករៈ មានវិភារៈ ព ដោយកប្បដ្ឋិយៈ ។

កុសល អប្បជ័យ អប្បកក់ អប្បជ័យ តិណ្ឌ ។
 អកុសល អប្បជ័យ អប្បកក់ អប្បជ័យ តិណ្ឌ ។ បណ្ណាស ។

កុសលភិក្ខុប្បិទ្ធា ឥកុសលភិក្ខុប្បិទ្ធា

[៣៧៥] អប្បកក់ រូបិ ធម្មំ បដិទ្ធ ឧកុសលោ
 ឧរូមិ ... ឧអកុសលោ ឧរូមិ ... ឧកុសលោ
 ឧរូមិ ឧ ឧអកុសលោ ឧរូមិ ឧ ធម្មា ... តិណ្ឌ ។
 កុសល អប្បជ័យ ធម្មំ បដិទ្ធ ... តិណ្ឌ ។ អកុសល
 អប្បជ័យ ធម្មំ បដិទ្ធ ... តិណ្ឌ ។ អប្បកក់ អប្បជ័យ
 ធម្មំ បដិទ្ធ ... តិណ្ឌ ។ ឆ ។

កុសលភិក្ខុលោកិយទ្ធា ឥកុសលភិក្ខុលោកិយទ្ធា

[៣៧៦] អប្បកក់ លោកិយំ ធម្មំ បដិទ្ធ
 ឧអប្បកកោ ឧលោកិយោ ធម្មា ឧប្បជ័យ ហេ
 តុប្បជ័យ ... ឧកុសលោ ឧលោកិយោ ធម្មា
 ... ឧអកុសលោ ឧលោកិយោ ធម្មា ... ឧ
 អកុសលោ ឧលោកិយោ ឧ ឧអប្បកកោ ឧ
 លោកិយោ ឧ ធម្មា ... ឧកុសលោ ឧលោកិ
 យោ ឧ ឧអកុសលោ ឧលោកិយោ ឧ ធម្មា ...

កុសល ជាអប្បជ័យៈ ឧត្តិកត្យាភកៈ ជាអប្បជ័យៈ ហានវៈ ព ។
 អកុសល ជាអប្បជ័យៈ ឧត្តិកត្យាភកៈ ជាអប្បជ័យៈ ហានវៈ ព ។
 ជាវៈ ១៨ ។

កុសលភិក្ខុប្បិទ្ធា ឥកុសលភិក្ខុប្បិទ្ធា

[៣៧៧] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាអប្ប កាស្រ័យ
 ឧរូមិ ជាអត្យាភកៈ ហានវៈ ... មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាអប្ប
 ... ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាអប្បក្ខី មិនមែនជាអកុសល
 មិនមែនជាអប្បក្ខី ... ហានវៈ ព ។ កាស្រ័យ ឧរូមិ ជាអកុសល
 មិនមែនជាអប្ប ... ហានវៈ ព ។ កាស្រ័យ ឧរូមិ ជាអកុសល
 មិនមែនជាអប្ប ... ហានវៈ ព ។ កាស្រ័យ ឧរូមិ ជាអត្យាភកៈ
 មិនមែនជាអប្ប ... ហានវៈ ព ។ ជាវៈ ៩ ។

កុសលភិក្ខុលោកិយទ្ធា ឥកុសលភិក្ខុលោកិយទ្ធា

[៣៧៨] ធម៌ មិនមែនជាអត្យាភកៈ មិនមែនជាលោកិយ
 កាស្រ័យ ឧរូមិ ជាអត្យាភកៈ ជាលោកិយ ច័យភិក្ខុវិទ្យា ព្រោះ
 ហេតុប្បជ័យ ... ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាលោកិយ ...
 ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាលោកិយ ... ធម៌ មិនមែនជា
 អកុសល តាំងមិនមែនជាលោកិយក្ខី មិនមែនជាអត្យាភកៈ តាំងមិន
 មែនជាលោកិយក្ខី ... ធម៌ មិនមែនជាអកុសល តាំងមិនមែនជា
 លោកិយក្ខី មិនមែនជាអកុសល តាំងមិនមែនជាលោកិយក្ខី ...

ឧទាហរណ៍ ៖ កុសល លោកកុត្តរ ជម្នះ បដិជ្ជ ឧកុស-
 លោ ឧលោកកុត្តរ ជម្នះ ... ឧកុសលោ ឧ-
 លោកកុត្តរ ជម្នះ ... ឧកុសលោ ឧលោកកុត្តរ
 ឧ ឧកុសលោ ឧលោកកុត្តរ ជ ... តិណិ ។
 អព្យាករណ៍ លោកកុត្តរ ជម្នះ បដិជ្ជ ឧកុសលោ
 ឧលោកកុត្តរ ជម្នះ ... ឧកុសលោ ឧលោ-
 កកុត្តរ ជម្នះ ... ឧកុសលោ ឧលោកកុត្តរ ជ
 ឧកុសលោ ឧលោកកុត្តរ ជ ជម្នះ ឧប្បជ្ជន្តិ
 លោកប្បជ្ជន្តិ តិណិ ។

កុសលត្រូវបានដកចេញពីបញ្ជីប្រឡង

ឧកុសលត្រូវបានដកចេញពីបញ្ជីប្រឡង

[៣៩៩] កុសល ត្រូវបានដកចេញពីបញ្ជីប្រឡង ជម្នះ បដិជ្ជ ឧ-
 កុសលោ ឧកុសលោ ត្រូវបានដកចេញពីបញ្ជីប្រឡង ជម្នះ ... ឧកុសលោ
 ឧកុសលោ ត្រូវបានដកចេញពីបញ្ជីប្រឡង ជម្នះ ... ឧកុសលោ ឧកុស-
 លោ ត្រូវបានដកចេញពីបញ្ជីប្រឡង ជម្នះ ។ សន្និដ្ឋាន ៖ ត្រូវបានដកចេញពីបញ្ជីប្រឡង តិ-
 ណិ ។ ឧកុសលោ ត្រូវបានដកចេញពីបញ្ជីប្រឡង ជម្នះ កុសលោ ត្រូវបានដកចេញពីបញ្ជីប្រឡង ជម្នះ
 បដិជ្ជ ឧកុសលោ ឧកុសលោ ត្រូវបានដកចេញពីបញ្ជីប្រឡង ជម្នះ ...

ឧទាហរណ៍ ៖ ឧកុសល លោកកុត្តរ ជម្នះ បដិជ្ជ ឧកុស-
 លោ ឧលោកកុត្តរ ជម្នះ ... ឧកុសលោ ឧ-
 លោកកុត្តរ ជម្នះ ... ឧកុសលោ ឧលោកកុត្តរ
 ឧ ឧកុសលោ ឧលោកកុត្តរ ជ ... តិណិ ។
 អព្យាករណ៍ លោកកុត្តរ ជម្នះ បដិជ្ជ ឧកុសលោ
 ឧលោកកុត្តរ ជម្នះ ... ឧកុសលោ ឧលោ-
 កកុត្តរ ជម្នះ ... ឧកុសលោ ឧលោកកុត្តរ ជ
 ឧកុសលោ ឧលោកកុត្តរ ជ ជម្នះ ឧប្បជ្ជន្តិ
 លោកប្បជ្ជន្តិ តិណិ ។

កុសលត្រូវបានដកចេញពីបញ្ជីប្រឡង

ឧកុសលត្រូវបានដកចេញពីបញ្ជីប្រឡង

[៣៩៩] ឧកុសល លោកកុត្តរ ជម្នះ បដិជ្ជ ឧកុស-
 លោ ឧលោកកុត្តរ ជម្នះ ... ឧកុសលោ ឧ-
 លោកកុត្តរ ជម្នះ ... ឧកុសលោ ឧលោកកុត្តរ
 ឧ ឧកុសលោ ឧលោកកុត្តរ ជ ... តិណិ ។
 អព្យាករណ៍ លោកកុត្តរ ជម្នះ បដិជ្ជ ឧកុសលោ
 ឧលោកកុត្តរ ជម្នះ ... ឧកុសលោ ឧលោ-
 កកុត្តរ ជម្នះ ... ឧកុសលោ ឧលោកកុត្តរ ជ
 ឧកុសលោ ឧលោកកុត្តរ ជ ជម្នះ ឧប្បជ្ជន្តិ
 លោកប្បជ្ជន្តិ តិណិ ។

ឧ អកុសលោ ឧ កោធនិវិញ្ញេយ្យោ ធម្មោ . . .
 ឧ អក្សកកោ ឧ កោធនិវិញ្ញេយ្យោ ធម្មោ ឧ ប្បដ្ឋតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ចេ ។ ឯកេឧ ឧបាយេឧ កោធនិ-
 វិញ្ញេយ្យោ ឯកុធនិវិញ្ញេយ្យោ កកោត្ថា ។

កុសលត្ថិកាសវិទុកោ នកុសលត្ថិកានិសាសវិទុកោ

[៣៧៨] កុសលំ ភាសវំ ធម្មំ ចដិច្ច ឧ អកុ-
 សលោ ឧ ភាសវោ ធម្មោ . . . ឧ កុសលោ ឧ-
 ភាសវោ ធម្មោ . . . ឧ អក្សកកោ ឧ ភាសវោ ធម្មោ
 . . . ឧ កុសលោ ឧ ភាសវោ ធម្ម ឧ អក្សកកោ ឧ-
 ភាសវោ ធម្ម ធម្មោ . . . ឧ កុសលោ ឧ ភាសវោ ធម្ម
 ឧ អកុសលោ ឧ ភាសវោ ធម្ម ធម្មោ ឧ ប្បដ្ឋតិ ហេ-
 តុប្បដ្ឋយា ធម្ម ។ អកុសលំ ឧ ភាសវំ ធម្មំ
 ចដិច្ច ឧ កុសលោ ឧ ភាសវោ ធម្មោ ឧ ប្បដ្ឋតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា . . . ឧ អក្សកកោ ឧ ភាសវោ ធម្មោ . . . ឧ កុសលោ ឧ ភាសវោ ធម្ម ឧ អក្ស-
 កកោ ឧ ភាសវោ ធម្ម ធម្មោ ឧ ប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋ-
 យា ភីលី ។

ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណ
 ណានីមួយ . . . មិនមែនជាអក្សកកោ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវដឹង
 ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។ ចេ ។
 ចញ្ញា ១៩ ចល្លិក ឧប្បដ្ឋតិ (ក្នុងធម៌) ដែលមិនមែនត្រូវដឹងដោយ
 វិញ្ញាណណានីមួយ ដោយឧបាយនេះចុះ ។

កុសលត្ថិកាសវិទុកោ នកុសលត្ថិកានិសាសវិទុកោ

[៣៧៩] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាភាសវៈ កា-
 ប្រ័យ ឧបាធម៌ ជាអកុសល ជាភាសវៈ . . . ធម៌ មិនមែនជាអកុសល
 មិនមែនជាភាសវៈ . . . ធម៌ មិនមែនជាអក្សកកោ មិនមែនជាភាសវៈ
 . . . ធម៌ មិនមែនជាអកុសល ចំណីមិនមែនជាភាសវៈក្តី មិនមែនជាអ-
 ក្សកកោ ចំណីមិនមែនជាភាសវៈក្តី . . . ធម៌ មិនមែនជាអកុសល ចំណីមិន
 មែនជាភាសវៈក្តី មិនមែនជាអកុសល ចំណីមិនមែនជាភាសវៈក្តី ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានវេរៈ ៩ ។ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល
 មិនមែនជាមិនមែនជាភាសវៈ កាប្រ័យ ឧបាធម៌ ជាអកុសល មិនមែន
 ជាភាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា . . . ធម៌ មិនមែនជា
 អក្សកកោ មិនមែនជាមិនមែនជាភាសវៈ . . . ធម៌ មិនមែនជាអកុសល
 ចំណីមិនមែនជាមិនមែនជាភាសវៈក្តី មិនមែនជាអក្សកកោ ចំណីមិនមែន
 ជាមិនមែនជាភាសវៈក្តី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានវេរៈ ៩ ។

កុសលត្ថិកសាសវិទុកៈ ឧកុសលត្ថិកសាសវិទុកៈ

(៣៩៩) អក្សកត្តា សាសវិ ធម្មំ បដិច្ច . . .

លោកិយទុក្ខសនិសំ ។ មេ ១

កុសលត្ថិកសាសវិសម្បយុត្តទុកៈ

ឧកុសលត្ថិកសាសវិសម្បយុត្តទុកៈ

(៣៩០) អកុសលំ អាសវសម្បយុត្តំ ធម្មំ
បដិច្ច ឧកុសលោ ឧអាសវសម្បយុត្តោ ធម្មោ . . .
ឧអកុសលោ ឧអាសវសម្បយុត្តោ ធម្មោ . . . ឧ
អក្សកត្តា ឧអាសវសម្បយុត្តោ ធម្មោ . . . ឧកុ-
សលោ ឧអាសវសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧអក្សកត្តា ឧ-
អាសវសម្បយុត្តោ ធម្មោ . . . ឧកុសលោ ឧ-
អាសវសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧអកុសលោ ឧអាសវសម្ប-
យុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា បញ្ច ។
អកុសលំ អាសវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ឧកុសលោ
ឧអាសវិប្បយុត្តោ ធម្មោ . . . ឧអក្សកត្តា ឧ-
អាសវិប្បយុត្តោ ធម្មោ . . . ឧកុសលោ ឧអាស-
វិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧអក្សកត្តា ឧអាសវិប្បយុត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

កុសលត្ថិកសាសវិទុកៈ ឧកុសលត្ថិកសាសវិទុកៈ

(៣៩៩) . . . កស្រីយ ទូរធម៌ ជាអក្សកត្តា ប្រាជ្ញក្ករ

ជាមួយនឹងភាសាវិ ដូចគ្នានឹងលោកិយទុក្ខវិសេ ។ មេ ១

កុសលត្ថិកសាសវិសម្បយុត្តទុកៈ

ឧកុសលត្ថិកសាសវិសម្បយុត្តទុកៈ

(៣៩០) ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយភាសាវិៈ
កស្រីយ ទូរធម៌ ជាអកុសល ប្រកបដោយភាសាវិៈ . . . ធម៌ មិន
មែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយភាសាវិៈ . . . ធម៌ មិនមែនជា
អក្សកត្តា មិនមែនប្រកបដោយភាសាវិៈ . . . ធម៌ មិនមែនជាកុសល
មិនមែនប្រកបដោយភាសាវិៈក្តី មិនមែនជាអក្សកត្តា មិនមែនប្រកប
ដោយភាសាវិៈក្តី . . . ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយ
ភាសាវិៈក្តី មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយភាសាវិៈក្តី មើមរើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ភាគរា ៨ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល
មិនមែនប្រាសចាកភាសាវិៈ កស្រីយ ទូរធម៌ ជាអកុសល ប្រាស
ចាកភាសាវិៈ . . . ធម៌ មិនមែនជាអក្សកត្តា មិនមែនប្រាសចាកភា-
សាវិៈ . . . ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រាសចាកភាសាវិៈក្តី
មិនមែនជាអក្សកត្តា មិនមែនប្រាសចាកភាសាវិៈក្តី មើមរើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ភាគរា ៨ ។

អនុលោមប្បន្ននិយម្យិកទុក្ខញ្ញាត
 កុសលត្ថិកអាសវិសាសវិទុក្ខ
 នកុសលត្ថិកអាសវិសាសវិទុក្ខ

[៣៨១] អកុសលំ អាសវៈញ្ចវសាសវិក្ខុ ចម្អំ
 ចដិច្ច ឧកុសលោ ឧអាសវៈកេវេវ ឧអនាសវៈកេ
 ធម្មោ... ឧអកុសលេក ឧអាសវៈកេវេវ ឧអនាសវៈកេ
 ធម្មោ... ឧអក្សតានោ ឧអាសវៈកេវេវ ឧអនាសវៈកេ
 ធម្មោ... ឧកុសលោ ឧអាសវៈកេវេវ ឧអនាសវៈ
 កេ ឧអក្សតានោ ឧអាសវៈកេវេវ ឧអនាសវៈកេ
 ធម្មោ... ឧកុសលោ ឧអាសវៈកេវេវ ឧអនាសវៈកេ
 ឧអកុសលោ ឧអាសវៈកេវេវ ឧអនាសវៈកេ ធម្មោ
 ឧប្បន្នន្តំ ហេតុប្បន្នយា មក្ខ ។ អកុសលំ សាស
 វៈញ្ចវសាសវៈ ចម្អំ ចដិច្ច ឧកុសលោ ឧអនា
 សវៈកេវេវ ឧនោធម្មាសវៈ ធម្មោ... ឧអក្សតានោ
 ឧអនាសវៈកេវេវ ឧនោធម្មាសវៈ ធម្មោ... ឧកុស
 លោ ឧអនាសវៈកេវេវ ឧនោធម្មាសវៈ ឧអក្សតានោ
 ឧអនាសវៈកេវេវ ឧនោធម្មាសវៈ ធម្មោ ឧប្បន្នន្តំ
 ហេតុប្បន្នយា តិណំ ។

អនុលោមប្បន្ននិយម្យិកទុក្ខញ្ញាត
 កុសលត្ថិកអាសវិសាសវិទុក្ខ
 នកុសលត្ថិកអាសវិសាសវិទុក្ខ

[៣៨២] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាភាសវៈ តាំងមិនមែន
 ជាមិនមានភាសវៈ កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ជាកុសល ជាភាសវៈ តាំងប្រ
 ព្រឹត្តិទៅជាមួយនឹងភាសវៈ... ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
 ភាសវៈតាំងមិនមែនជាមិនមានភាសវៈ... ធម៌ មិនមែនជាអក្សតានោ
 មិនមែនជាភាសវៈ តាំងមិនមែនជាមិនមានភាសវៈ... ធម៌ មិនមែន
 ជាកុសល មិនមែនជាភាសវៈ តាំងមិនមែនជាមិនមានភាសវៈក្តី មិនមែន
 ជាអក្សតានោ មិនមែនជាភាសវៈ តាំងមិនមែនជាមិនមានភាសវៈក្តី...
 ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាភាសវៈ តាំងមិនមែន ជាមិនមាន
 ភាសវៈក្តី មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាភាសវៈ តាំងមិនមែនជាមិន
 មានភាសវៈក្តី មើចកើតឡើង ព្រាហ្មហ្មកុប្បន្នយ មានវៈ ៨ ។ ធម៌
 មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានភាសវៈ តាំងមិនមែនជាមិនមែនជា
 ភាសវៈ កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ជាកុសល ប្រព្រឹត្តិទៅជាមួយនឹងភាសវៈ
 តាំងមិនមែនជាភាសវៈ... ធម៌ មិនមែនជាអក្សតានោ មិនមែនជាមិន
 មានភាសវៈ តាំងមិនមែនជាមិនមែនជាភាសវៈ... ធម៌ មិនមែនជា
 កុសល មិនមែនជាមិនមានភាសវៈ តាំងមិនមែនជាមិនមែនជាភាសវៈ
 ក្តី មិនមែនជាអក្សតានោ មិនមែនជាមិនមានភាសវៈ តាំងមិនមែនជាមិន
 មែនជាភាសវៈក្តី មើចកើតឡើង ព្រាហ្មហ្មកុប្បន្នយ មានវៈ ៨ ។

កុសលវត្តិកអាសវិអាសវិសម្មយុត្តទុក្ខំ

នកុសលវត្តិកអាសវិអាសវិសម្មយុត្តទុក្ខំ

[៣៨២] អតុសលំ អាសវត្ថោវ អាសវសម្ម-
 យុត្តន្ទ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នអាសវោចេវ ន-
 អាសវិម្មយុត្តន្ទ ធម្មា . . . នអព្យាកតោ ន-
 អាសវោចេវ ន អាសវិម្មយុត្តន្ទ ធម្មា . . . នកុ-
 សលោ នអាសវោចេវ ន អាសវិម្មយុត្តន្ទ ធម្មា-
 កតោ ន អាសវោចេវ ន អាសវិម្មយុត្តន្ទ ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ អតុសលំ អា-
 សវសម្មយុត្តន្ទោវ នោនអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នកុស-
 លោ ន អាសវិម្មយុត្តន្ទោចេវ ន នោនអាសវោ ធម្មា
 . . . នអព្យាកតោ ន អាសវិម្មយុត្តន្ទោចេវ ន នោន-
 អាសវោចេវ . . . នកុសលោ ន អាសវិម្មយុត្ត-
 នោចេវ ន នោនអាសវោ ន អព្យាកតោ ន អាសវិម្ម-
 យុត្តន្ទោចេវ ន នោនអាសវោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្ប-
 ដ្ឋយា តីណិ ។

កុសលវត្តិកអាសវិអាសវិសម្មយុត្តទុក្ខំ

នកុសលវត្តិកអាសវិអាសវិសម្មយុត្តទុក្ខំ

[៣៨២] ធម្មំ បិទមេនកុសល បិទមេនាសវៈ តំនិ
 បិទមេនប្រាសពាកាសវៈ កាស្រ័យ ឧត្ថមិ ជាអកុសល ជាតា-
 សវៈ តំនិច្រកថោយកាសវៈ . . . ធម្មំ បិទមេនជាអព្យាកតៈ
 បិទមេនកាសវៈ តំនិបិទមេនប្រាសពាកាសវៈ . . . ធម្មំ បិទមេន
 ជាអកុសល បិទមេនកាសវៈ តំនិបិទមេនប្រាសពាកាសវៈក្តី បិទ
 មេនជាអព្យាកតៈ បិទមេនកាសវៈ តំនិបិទមេនប្រាសពាកាសវៈក្តី
 រឿយកត្តិ ព្រាហមកុប្បន្តិយ ពាកាសវៈ ។ ធម្មំ បិទមេនជា
 កុសល បិទមេនប្រាសពាកាសវៈ តំនិបិទមេនជាបិទមេនកាសវៈ កា-
 ស្រ័យ ឧត្ថមិ ជាអកុសល ច្រកថោយកាសវៈ តំនិបិទមេនជា
 កាសវៈ . . . ធម្មំ បិទមេនជាអព្យាកតៈ បិទមេនប្រាសពាកាសវៈ
 តំនិបិទមេនជាបិទមេនកាសវៈ . . . ធម្មំ បិទមេនកុសល បិទមេន
 ប្រាសពាកាសវៈ តំនិបិទមេនជាបិទមេនកាសវៈក្តី បិទមេនជាអព្យាកតៈ
 បិទមេនប្រាសពាកាសវៈ តំនិបិទមេនជាបិទមេនកាសវៈក្តី រឿយកត្តិ
 ព្រាហមកុប្បន្តិយ ពាកាសវៈ ។

ហេតុប្បទូយា តិណំ ។ អកុសលំ សាវត្ថុណំ ធម្មំ
 បដិច្ចំ នអកុសលោ នសាវត្ថុណោ នធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បទូយា អកុសលំ សាវត្ថុណំ ធម្មំ បដិច្ចំ
 នកុសលោ នសាវត្ថុណោ នធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បទូយា អកុសលំ សាវត្ថុណំ ធម្មំ បដិច្ចំ នកុ-
 សលោ នសាវត្ថុណោ ច នអកុសលោ នសាវត្ថុ-
 ណោ ច នធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា តិណំ ។
 អព្យាកតំ សាវត្ថុណំ ធម្មំ បដិច្ចំ នកុសលោ ន-
 សាវត្ថុណោ នធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា តិណំ ។

[៣០៦] ហេតុយា ន ។

[៣០៧] អព្យាកតំ អនាវត្ថុណំ ធម្មំ បទូយា
 នកុសលោ នអនាវត្ថុណោ នធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បទូយា អព្យាកតំ អនាវត្ថុណំ ធម្មំ បទូយា ន-
 អកុសលោ នអនាវត្ថុណោ នធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បទូយា អព្យាកតំ អនាវត្ថុណំ ធម្មំ បទូយា ន-
 កុសលោ នអនាវត្ថុណោ ច នអកុសលោ នអ-
 នាវត្ថុណោ ច នធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ។

ព្រាហ្មហេតុប្បទូយា ធានវារេ ។ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិន
 មែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងការឃ្លាត កាស្រីយ ទូរធម៌ ជាអកុសល
 ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងការឃ្លាត ទើបកើតឡើង ព្រាហ្មហេតុប្បទូយា ធម៌
 មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងការឃ្លាត កាស្រីយ
 ទូរធម៌ ជាអកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងការឃ្លាត ទើបកើតឡើង
 ព្រាហ្មហេតុប្បទូយា ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
 នឹងការឃ្លាតក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងការ-
 ឃ្លាតក្តី កាស្រីយ ទូរធម៌ ជាអកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងការឃ្លាត
 ទើបកើតឡើង ព្រាហ្មហេតុប្បទូយា ធានវារេ ។ ធម៌ មិនមែន
 ជាអកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងការឃ្លាត កាស្រីយ ទូរធម៌
 ជាអកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងការឃ្លាត ទើបកើតឡើង ព្រាហ្ម-
 ហេតុប្បទូយា ធានវារេ ។

[ធម៌៦] ព្រាហ្មហេតុប្បទូយា ធានវារេ ។

[ធម៌៧] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃ្លាត
 ពិន័យ្យត មិនមែន ជាអកុសលៈ មិនមានការឃ្លាត ទើបកើតឡើង
 ព្រាហ្មហេតុប្បទូយា ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃ្លាត
 ពិន័យ្យត មិនមែន ជាអកុសលៈ មិនមានការឃ្លាត ទើបកើតឡើង
 ព្រាហ្មហេតុប្បទូយា ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃ្លាតក្តី
 មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃ្លាតក្តី ពិន័យ្យត មិនមែន
 ជាអកុសលៈ មិនមានការឃ្លាត ទើបកើតឡើង ព្រាហ្មហេតុប្បទូយា ។

អកុសលំ នោចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ឧអត្យាកតោ ឧ-
 នោចិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អកុស-
 លំ នោចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ឧកុសលោ ឧនោចិត្តោ
 ឧ ឧអត្យាកតោ ឧនោចិត្តោ ឧ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ អត្យាកតាធិ តីណិ ។

[៣៩២] ហេតុយា ១៧ ។

កុសលត្តិកបេតសិកទុក្ខំ

ឧកុសលត្តិកធិបេតសិកទុក្ខំ

[៣៩៣] កុសលំ ចេតសិកំ ធម្មំ បដិច្ច ឧ-
 កុសលោ ឧចេតសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា កុសលំ ចេតសិកំ ធម្មំ បដិច្ច ឧកុស-
 លោ ឧចេតសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
 ដ្ឋយា កុសលំ ចេតសិកំ ធម្មំ បដិច្ច ឧអត្យាក-
 តោ ឧចេតសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 កុសលំ ចេតសិកំ ធម្មំ បដិច្ច ឧអកុសលោ ឧ-
 ចេតសិកោ ឧ អត្យាកតោ ឧចេតសិកោ ឧ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា កុសលំ ចេតសិកំ ធម្មំ
 បដិច្ច ឧកុសលោ ឧចេតសិកោ ឧ ឧអកុសលោ
 ឧចេតសិកោ ឧ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ចព្វ ។

ធម៌ មិនមែនជាអត្យាកតា មិនមែនជាមិនមែនចិត្ត កាស្រ័យ ខ្លួនឯង ជា
 អកុសល មិនមែនជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធម៌ មិនមែន
 ជាអកុសល មិនមែនជាមិនមែនចិត្ត មិនមែនជាអត្យាកតា មិនមែនជា
 មិនមែនចិត្ត កាស្រ័យ ខ្លួនឯង ជាអកុសល មិនមែនជាចិត្ត ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានវិសេស ។ ភូតត្យាកតា មានវិសេស ។

[៣៩៤] កុសលហេតុប្បដ្ឋយា មានវិសេស ។

កុសលត្តិកបេតសិកទុក្ខំ

ឧកុសលត្តិកធិបេតសិកទុក្ខំ

[៣៩៥] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាចេតសិក កា-
 ស្រ័យ ខ្លួនឯង ជាអកុសល ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយា ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាចេតសិក កាស្រ័យ
 ខ្លួនឯង ជាអកុសល ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធម៌
 មិនមែនជាអត្យាកតា មិនមែនជាចេតសិក កាស្រ័យ ខ្លួនឯង ជាអកុសល
 ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធម៌ មិនមែនជាអកុ-
 សល មិនមែនជាចេតសិក មិនមែនជាអត្យាកតា មិនមែនជាចេតសិក
 ក្តី កាស្រ័យ ខ្លួនឯង ជាអកុសល ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាចេតសិក មិនមែន
 ជាអកុសល មិនមែនជាចេតសិក កាស្រ័យ ខ្លួនឯង ជាអកុសល
 ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានវិសេស ។

អគុសលំ ចេតសីតំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបាស្សនេ
 ឧចេតសីតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អគុ-
 សលំ ចេតសីតំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបាស្សនេ ឧចេត-
 សីតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អគុសលំ
 ចេតសីតំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបាស្សនេ ឧចេតសីតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អគុសលំ ចេតសីតំ
 ធម្មំ បដិច្ច ឧបាស្សនេ ឧចេតសីតោ ឧ ឧប-
 ាស្សនេ ឧចេតសីតោ ឧ ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា អគុសលំ ចេតសីតំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបា-
 ស្សនេ ឧចេតសីតោ ឧ ឧបាស្សនេ ឧចេត-
 សីតោ ឧ ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា បញ្ច ។
 អន្យាតតំ ចេតសីតំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបាស្សនេ ឧ-
 ចេតសីតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អន្យាតតំ
 ចេតសីតំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបាស្សនេ ឧចេតសីតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អន្យាតតំ ចេតសីតំ
 ធម្មំ បដិច្ច ឧបាស្សនេ ឧចេតសីតោ ឧ ឧបាស្ស-
 នេ ឧចេតសីតោ ឧ ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋ-
 យា តិណំ ។

[៣៧៤] ហេតុយា តេរស ។ អចេតសីតោ ១៧ ។

ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាចេតសីក កាស្រ័យ ឆ្លុះធម៌ ជាអកុ-
 សល ជាចេតសីក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអកុ-
 សល មិនមែនជាចេតសីក កាស្រ័យ ឆ្លុះធម៌ ជាអកុសល ជាចេតសីក
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអក្ខរកតៈ មិនមែន
 ជាចេតសីក កាស្រ័យ ឆ្លុះធម៌ ជាអកុសល ជាចេតសីក ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាចេតសីក
 ក្តី មិនមែនជាអក្ខរកតៈ មិនមែនជាចេតសីកក្តី កាស្រ័យ ឆ្លុះធម៌ ជា
 អកុសល ជាចេតសីក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិន
 មែនជាអកុសល មិនមែនជាចេតសីកក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជា
 ចេតសីកក្តី កាស្រ័យ ឆ្លុះធម៌ ជាអកុសល ជាចេតសីក ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានពីរៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជា
 ចេតសីក កាស្រ័យ ឆ្លុះធម៌ ជាអក្ខរកតៈ ជាចេតសីក ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាចេតសីក កា-
 ស្រ័យ ឆ្លុះធម៌ ជាអក្ខរកតៈ ជាចេតសីក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាចេតសីកក្តី មិនមែនជា
 អកុសល មិនមែនជាចេតសីកក្តី កាស្រ័យ ឆ្លុះធម៌ ជាអក្ខរកតៈ ជា
 ចេតសីក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានពីរៈ ៣ ។

[៣៧៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានពីរៈ ១៣ ។ ក្នុងអចេតសីក
 មានពីរៈ ៨ ។

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋាន អត្ថកាតំ ចិត្តសម្បយុត្តំ ធម្មំ
 មដិច្ច នអកុសលោ នចិត្តសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋាន អត្ថកាតំ ចិត្តសម្បយុត្តំ ធម្មំ
 មដិច្ច នកុសលោ នចិត្តសម្បយុត្តោ ធម្មំ នអកុ-
 សលោ នចិត្តសម្បយុត្តោ ធម្មំ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បដ្ឋាន កីលំ ។

(៣៩៦) ហេតុយា គោស ។ ចិត្តសម្បយុត្ត
 កីលំ ។

កុសលត្តិកបិដ្ឋសំសង្ឃទុក្ខ
 នកុសលត្តិកបិដ្ឋសំសង្ឃទុក្ខំ

(៣៩៧) កុសលំ ចិត្តសំសង្ឃំ ធម្មំ មដិច្ច នកុ-
 សលោ នចិត្តសំសង្ឃោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋ-
 ាន កុសលំ ចិត្តសំសង្ឃំ ធម្មំ មដិច្ច នអកុសលោ
 នចិត្តសំសង្ឃោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋាន កុស-
 លំ ចិត្តសំសង្ឃំ ធម្មំ មដិច្ច នអត្ថកាតោ នចិត្តសំ-
 សង្ឃោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋាន កុសលំ ចិត្ត-
 សំសង្ឃំ ធម្មំ មដិច្ច នអកុសលោ នចិត្តសំសង្ឃោ
 ធម្មំ នអត្ថកាតោ នចិត្តសំសង្ឃោ ធម្មំ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែន
 ប្រកបដោយចិត្ត កាស្រីយ ឆ្លុះធម៌ ជាអត្ថកាតំ ប្រកបដោយចិត្ត
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែន
 ប្រកបដោយចិត្ត មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត កា-
 ស្រីយ ឆ្លុះធម៌ ជាអត្ថកាតំ ប្រកបដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋាន មានរាង ៧ ។

(៣៩៦) កុសលត្តិកបិដ្ឋសំសង្ឃទុក្ខ មានរាង ១៣ ។ កុសលត្តិកបិដ្ឋសំសង្ឃទុក្ខ
 មានរាង ៧ ។

កុសលត្តិកបិដ្ឋសំសង្ឃទុក្ខ

នកុសលត្តិកបិដ្ឋសំសង្ឃទុក្ខ

(៣៩៧) ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនលាយឡំដោយចិត្ត
 កាស្រីយ ឆ្លុះធម៌ ជាអកុសល លាយឡំដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនលាយឡំដោយ
 ចិត្ត កាស្រីយ ឆ្លុះធម៌ ជាអកុសល លាយឡំដោយចិត្ត ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ធម៌ មិនមែនជាអត្ថកាតំ មិនមែនលាយ
 ឡំដោយចិត្ត កាស្រីយ ឆ្លុះធម៌ ជាអកុសល លាយឡំដោយចិត្ត ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែន
 លាយឡំដោយចិត្ត មិនមែនជាអត្ថកាតំ មិនមែនលាយឡំដោយ
 ចិត្ត កាស្រីយ ឆ្លុះធម៌ ជាអកុសល លាយឡំដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង

អព្យាករណ៍ ចិត្តសម្ព័ន្ធ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ
 ន ចិត្តសម្ព័ន្ធ ធម្មំ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អព្យា-
 ករណ៍ ចិត្តសម្ព័ន្ធ ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន ចិត្ត-
 សម្ព័ន្ធ ធម្មំ ន អកុសលោ ន ចិត្តសម្ព័ន្ធ ធម្មំ ឧប្ប-
 ជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

[៣៩៨] ហេតុយា តេស ។

កុសលត្ថិកបិច្ឆសម្ព័ន្ធនាម

នកុសលត្ថិកបិច្ឆសម្ព័ន្ធនាម

[៣៩៩] កុសលំ ចិត្តសម្ព័ន្ធនំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន អកុសលោ ន ចិត្តសម្ព័ន្ធនា ធម្មំ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា កុសលំ ចិត្តសម្ព័ន្ធនំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន អព្យាករណ៍ ន ចិត្តសម្ព័ន្ធនា ធម្មំ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា កុសលំ ចិត្តសម្ព័ន្ធនំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន អកុសលោ ន ចិត្តសម្ព័ន្ធនា ធម្មំ ន អព្យាករណ៍
 ន ចិត្តសម្ព័ន្ធនា ធម្មំ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 តីណិ ។ អកុសលំ ចិត្តសម្ព័ន្ធនំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន កុសលោ ន ចិត្តសម្ព័ន្ធនា ធម្មំ ឧប្បជ្ឈតិ

ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាអស្សីដោយចិត្ត កាស្រ័យ ឡ
 ធម៌ ជាអព្យាក្រឹត លាយឡំដោយចិត្ត រើបរើតទៀត ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាអស្សីដោយចិត្ត មិន
 មែនជាអកុសល មិនមែនជាអស្សីដោយចិត្ត កាស្រ័យ ឡធម៌ ជា
 អព្យាក្រឹត លាយឡំដោយចិត្ត រើបរើតទៀត ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 មានវិវា ញ ។

[៣៩៨] កុសលត្ថិកបិច្ឆសម្ព័ន្ធនាម តេស ។

កុសលត្ថិកបិច្ឆសម្ព័ន្ធនាម

នកុសលត្ថិកបិច្ឆសម្ព័ន្ធនាម

[៣៩៩] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាអស្សីដោយចិត្ត
 កាស្រ័យ ឡធម៌ ជាអកុសល មិនមែនជាអស្សីដោយចិត្ត រើបរើតទៀត
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនជាអស្សីដោយ
 ចិត្ត កាស្រ័យ ឡធម៌ ជាអកុសល មិនមែនជាអស្សីដោយចិត្ត រើបរើតទៀត
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាអស្សីដោយ
 ចិត្ត មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនជាអស្សីដោយចិត្ត កាស្រ័យ ឡ
 ធម៌ ជាអកុសល មិនមែនជាអស្សីដោយចិត្ត រើបរើតទៀត ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 មានវិវា ញ ។ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាអស្សីដោយចិត្ត
 កាស្រ័យ ឡធម៌ ជាអកុសល មិនមែនជាអស្សីដោយចិត្ត រើបរើតទៀត

ហេតុប្បដូយា អកុសលំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន អក្កាតតា ន ចិត្តសមុដ្ឋានោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បដូយា អកុសលំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន កុសលោ ន ចិត្តសមុដ្ឋានោ ច ន អក្កាតតា
 ន ចិត្តសមុដ្ឋានោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូយា
 តីណិ ។ អក្កាតតំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុ-
 សលោ ន ចិត្តសមុដ្ឋានោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បដូយា តីណិ ។

[៦០០] បោតុយា នៅ អំពីគេ នៅ ។

[២០០] កុសលំ លោមិត្តសមុដ្ឋានំ ធម្មំ បដិច្ច
នកុសលោ នលោមិត្តសមុដ្ឋានោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បព្វយា មត្យ ។ នកុសលំ លោមិត្តសមុដ្ឋានំ
ធម្មំ បដិច្ច ននកុសលោ នលោមិត្តសមុដ្ឋានោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បព្វយា មត្យ ។ នព្យាគាតំ លោ-
មិត្តសមុដ្ឋានំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នលោមិត្ត-
សមុដ្ឋានោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បព្វយា តីណិ ។

ប្រារព្ធបុព្វបុរិស ធម៌ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនគាំឡើងដោយ
ចិត្ត កាស្រីយ ឡូធម៌ ជាអកុសល គាំឡើងដោយចិត្ត ទើបកើត
ឡើង ប្រារព្ធបុព្វបុរិស ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនគាំឡើង
ដោយចិត្ត មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនគាំឡើងដោយចិត្ត កា-
ស្រីយ ឡូធម៌ ជាអកុសល គាំឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង
ប្រារព្ធបុព្វបុរិស មានវាៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិន
មែនគាំឡើងដោយចិត្ត កាស្រីយ ឡូធម៌ ជាអព្យាក្រឹត គាំឡើង
ដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ប្រារព្ធបុព្វបុរិស មានវាៈ ២ ។

(៤១១) គតិ: ពត្តប្បន្តិកា កថាវគ្គ: ៧ ភស្តវគ្គប្បន្តិកា ធាន
វគ្គ: ៧ ១

(៤០១) ធម៌ មិនមែនជាភុស្តល មិនមែនជាមិនមែនគាំងឡើង
ដោយចិត្ត កាស្រ័យ ឥន្ទធម៌ ជាភុស្តល មិនមែនគាំងឡើងដោយចិត្ត
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ មានព័រៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែន
ជាភុស្តល មិនមែនជាមិនមែនគាំងឡើងដោយចិត្ត កាស្រ័យ ឥន្ទធម៌
ជាភុស្តល មិនមែនគាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋិយ មានព័រៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជាភុស្តល មិនមែនជាមិនមែន
គាំងឡើងដោយចិត្ត កាស្រ័យ ឥន្ទធម៌ ជាអព្យាក្រឹត មិនមែនគាំង
ឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ មានព័រៈ ៣ ។

[២០២] ហេតុយា គេស អវិគតេ គេស ។

កុសលត្ថិតិបិដ្ឋសហកុទុក្ខ

នកុសលត្ថិតិបិដ្ឋសហកុទុក្ខ

[២០៣] កុសលំ ចិត្តសហកុំ ធម្មំ មដិច្ច ឧ.

កុសលោ ឧចិត្តសហកុំ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បវត្តយា មញ្ច ។ អកុសលំ ចិត្តសហកុំ ធម្មំ
មដិច្ច ឧអកុសលោ ឧចិត្តសហកុំ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បវត្តយា មញ្ច ។ រក្សាគតំ ចិត្តសហកុំ ធម្មំ
មដិច្ច ឧកុសលោ ឧចិត្តសហកុំ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បវត្តយា តីណិ ។

[២០៤] ហេតុយា គេស អវិគតេ គេស ។

[២០៥] កុសលំ ចោចិត្តសហកុំ ធម្មំ មដិច្ច

ឧកុសលោ ឧចោចិត្តសហកុំ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បវត្តយា មញ្ច ។ អកុសលំ ចោចិត្តសហកុំ ធម្មំ
មដិច្ច ឧអកុសលោ ឧចោចិត្តសហកុំ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

[២០៦] ក្នុងហេតុប្បវត្តន៍ មានព្រះ ១៣ ក្នុងអវិគតប្បវត្តន៍

មានព្រះ ១៣ ។

កុសលត្ថិតិបិដ្ឋសហកុទុក្ខ

នកុសលត្ថិតិបិដ្ឋសហកុទុក្ខ

[២០៧] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត
កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ជាកុសល កើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បវត្តន៍ មានព្រះ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
កើតជាមួយនឹងចិត្ត កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ជាកុសល កើតជាមួយនឹង
ចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បវត្តន៍ មានព្រះ ៥ ។ ធម៌ មិន
មែនជាកុសល មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ជា
ភក្ខ្យាត្រឹម កើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បវត្តន៍
មានព្រះ ៣ ។

[២០៨] ក្នុងហេតុប្បវត្តន៍ មានព្រះ ១៣ ក្នុងអវិគតប្បវត្តន៍
មានព្រះ ១៣ ។

[២០៩] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត
កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ជាកុសល មិនមែនកើតជាមួយនឹង
ចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បវត្តន៍ មានព្រះ ៥ ។ ធម៌ មិន
មែន ជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត កាស្រីយ
ខ្លួនធម៌ ជាកុសល មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង

អនុលោមប្បវត្តិយក្កប្បវត្តិ

ហេតុប្បដ្ឋយា មញ្ញ ។ អនុកាតកំ លោភិត្តសហកំ
ធម្មំ មជ្ជិមំ ឧកុសលោ នលោភិត្តសហកំ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភិណ្ឌំ ។

[៤០៦] ហេតុយា កេស អវិកេតេ កេស ។

កុសលត្ថិកបិដ្ឋានុបវិវត្តិទុក្ខំ

នកុសលត្ថិកនិដ្ឋានុបវិវត្តិទុក្ខំ

[៤០៧] កុសលំ ចិត្តានុបវិវត្តិ ធម្មំ មជ្ជិមំ ...
កេស ។ អកុសលំ លោភិត្តានុបវិវត្តិ ធម្មំ មជ្ជិមំ ...
កេស ។ ឯតេ សន្តិកា ។

នុកាត្ថយំ ចិត្តនុកាសធិសំ ។

កុសលត្ថិកអជ្ឈត្ថិកទុក្ខំ

នកុសលត្ថិកនិអជ្ឈត្ថិកទុក្ខំ

[៤០៨] កុសលំ អជ្ឈត្ថិកំ ធម្មំ មជ្ជិមំ ...
ចិត្តនុកាសធិសំ ។ កុសលំ តាហំវិ ធម្មំ មជ្ជិមំ
នកុសលោ នតាហំវេ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ
ប្បដ្ឋយា ភិណ្ឌំ ។

អនុលោមប្បវត្តិយក្កប្បវត្តិ

ប្រោសហេតុប្បដ្ឋយា ពានវា ។ ធម្មំ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិន
មែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត កាស្រីយ ខ្លួនឯង ជាអព្យាក្រឹត មិនមែនកើត
ជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង ប្រោសហេតុប្បដ្ឋយា ពានវា ឆ ។

[៤០៩] កុសលហេតុប្បដ្ឋយា ពានវា ឆ ។ កុសលហេតុប្បដ្ឋយា
ពានវា ឆ ។

កុសលត្ថិកបិដ្ឋានុបវិវត្តិទុក្ខំ

នកុសលត្ថិកនិដ្ឋានុបវិវត្តិទុក្ខំ

[៤១០] កាស្រីយ ខ្លួនឯង ជាកុសល ប្រព្រឹត្តការណ៍កាមចិត្ត
... ពានវា ឆ ។ កាស្រីយ ខ្លួនឯង ជាកុសល មិនមែន
ប្រព្រឹត្តការណ៍កាមចិត្ត ... ពានវា ឆ ។ វា ត្រូវបាន គឺជាលោក
បំប្លែងយើង ។

ប្រជុំ ៣ នៃទុក្ខៈ ប្រហែលជាមិនចិត្តទុក្ខវេទនា ។

កុសលត្ថិកអជ្ឈត្ថិកទុក្ខំ

នកុសលត្ថិកនិអជ្ឈត្ថិកទុក្ខំ

[៤១១] កាស្រីយ ខ្លួនឯង ជាកុសល ភាគីក្នុង ...
ប្រហែលជាមិនចិត្តទុក្ខវេទនា ។ ធម្មំ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជា
ភាគីក្រៅ កាស្រីយ ខ្លួនឯង ជាកុសល ជាភាគីក្រៅ ទើបកើតឡើង
ប្រោសហេតុប្បដ្ឋយា ពានវា ឆ ។

(២១៧) ហេតុយា តិណំ ។

(២១៨) អក្កកកតំ ឧកាវយាយ មហាតត្វំ ធម្មំ មជ្ជិកំ ឧកុសលោ ឧ ឧកាវយាយ មហាតត្វា ឆម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(២១៩) ហេតុយា តិណំ ។

កុសលភិក្ខុទស្សនេនបហាតត្វហេតុកុក្កោ
នកុសលភិក្ខុនទស្សនេនបហាតត្វហេតុកុក្កោ

(២២០) អកុសលំ ឧស្សនេន មហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ មជ្ជិកំ ឧកុសលោ ឧ ឧស្សនេន មហាតត្វហេតុកោ ឆម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(២២១) ហេតុយា តិណំ ។

(២២២) អកុសលំ ឧ ឧស្សនេន មហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ មជ្ជិកំ ឧកុសលោ ឧ ឧស្សនេន មហាតត្វហេតុកោ ឆម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តិណំ ។ អក្កកកតំ ឧ ឧស្សនេន មហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ មជ្ជិកំ ឧ អក្កកកតា ឧ ឧស្សនេន មហាតត្វហេតុកោ ឆម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តិណំ ។

(២២៣) ហេតុយា ធម៌(១) ។

(២២៤) កុសិហេតុប្បដ្ឋយា មានព្រះ ពុទ្ធ ។

(២២៥) ធម៌ មិនមែនជាអកុសល ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវ លរដោយការងារ កាស្រីយ ខ្លួនមិ ជាអត្ថក្រឹត ដែលមិនមែនត្រូវ លរដោយការងារ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

(២២៦) កុសិហេតុប្បដ្ឋយា មានព្រះ ពុទ្ធ ។

កុសលភិក្ខុទស្សនេនបហាតត្វហេតុកុក្កោ
នកុសលភិក្ខុនទស្សនេនបហាតត្វហេតុកុក្កោ

(២២៧) ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមែនត្រូវ លរដោយទស្សនៈ កាស្រីយ ខ្លួនមិ ជាអកុសល មានហេតុដែល ត្រូវលរដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

(២២៨) កុសិហេតុប្បដ្ឋយា មានព្រះ ពុទ្ធ ។

(២២៩) ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមែនមានហេតុ ដែលត្រូវលរដោយទស្សនៈ កាស្រីយ ខ្លួនមិ ជាអកុសល មានហេតុ ដែលមិនមែនត្រូវលរដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានព្រះ ពុទ្ធ ។ ធម៌ មិនមែនជាអត្ថក្រឹត មិនមែនជាមិនមែនបាន ហេតុដែលត្រូវលរដោយទស្សនៈ កាស្រីយ ខ្លួនមិ ជាអត្ថក្រឹត មិន មែនមានហេតុដែលត្រូវលរដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានព្រះ ពុទ្ធ ។

(២៣០) កុសិហេតុប្បដ្ឋយា មានព្រះ ពុទ្ធ ។

កុសលត្តិកភាវិនាយបហាតត្វហេតុកុកុរេ
នកុសលត្តិកភាវិនាយបហាតត្វហេតុកុកុរេ

[២២៤] អកុសលំ ភាវិនាយ បហាតត្វហេតុកំ
ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នភាវិនាយ បហាតត្វហេ-
តុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បព្វយា ។

[២២៥] ហេតុយា ភីណិ ។

[២២៦] អកុសលំ នភាវិនាយ បហាតត្វហេតុ-
កំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ននភាវិនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បព្វយា ភីណិ ។
អក្សកតំ នភាវិនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
នអក្សកតោ ននភាវិនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បព្វយា ភីណិ ។

[២២៧] ហេតុយា ច ។

កុសលត្តិកសវិត្តកុកុរេ នកុសលត្តិកសវិត្តកុកុរេ

[២២៨] កុសលំ សវិត្តកំ ធម្មំ បដិច្ច នកុ-
សលោ នសវិត្តកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បព្វយា ។

កុសលត្តិកភាវិនាយបហាតត្វហេតុកុកុរេ
នកុសលត្តិកភាវិនាយបហាតត្វហេតុកុកុរេ

[២២៩] ធម្មំ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានហេតុដែលត្រូវ
លះដោយការនា កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ជាកុសល មានហេតុដែលត្រូវ
លះដោយការនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បព្វយា ។

[២៣០] កុន្ធហេតុប្បព្វយា មានពីរ ៗ

[២៣១] ធម្មំ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនមានហេតុ
ដែលត្រូវលះដោយការនា កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ជាកុសល មិនមែនមាន
ហេតុដែលត្រូវលះដោយការនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បព្វយា មាន
ពីរ ៗ ធម្មំ មិនមែនជាអត្តាភ្រឹក្ស មិនមែនជាមិនមែនមានហេតុ
ដែលត្រូវលះដោយការនា កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ជាអត្តាភ្រឹក្ស មិនមែន
មានហេតុដែលត្រូវលះដោយការនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បព្វយា
មានពីរ ៗ

[២៣២] កុន្ធហេតុប្បព្វយា មានពីរ ២ ។

កុសលត្តិកសវិត្តកុកុរេ នកុសលត្តិកសវិត្តកុកុរេ

[២៣៣] ធម្មំ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
វិត្តកុរេ កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ជាកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិត្តកុរេ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បព្វយា ។

[២២៩] ហេតុយោ តេស ។

[២៣០] កុសលំ អវិគត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ឧកុសលោ ឧ អវិគត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៣១] ហេតុយោ ធម៌ ។

កុសលត្ថិតសវិចារទុកេ នកុសលត្ថិតនសវិចារទុកំ

[២៣២] កុសលំ សវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច ឧកុសលោ ឧ សវិចារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៣៣] ហេតុយោ តេស ។

[២៣៤] កុសលំ អវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច ឧកុសលោ ឧ អវិចារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៣៥] ហេតុយោ ធម៌ ។

កុសលត្ថិតសប្បីតិកទុកេ នកុសលត្ថិតនសប្បីតិកទុកំ

[២៣៦] កុសលំ សប្បីតិកំ ធម្មំ បដិច្ច ឧកុសលោ ឧ សប្បីតិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៣៧] ហេតុយោ តេស ។

[២២៩] កុសិហេតុប្បដ្ឋយ មានព៌ៈ ១៣ ។

[២៣០] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានវិញ្ញាណស្រ័យ ឆ្លុះធម៌ ជាកុសល មិនមានវិញ្ញាណ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៣១] កុសិហេតុប្បដ្ឋយ មានព៌ៈ ៩ ។

កុសលត្ថិតសវិចារទុកៈ នកុសលត្ថិតនសវិចារទុកៈ

[២៣២] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ កាស្រ័យ ឆ្លុះធម៌ ជាកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៣៣] កុសិហេតុប្បដ្ឋយ មានព៌ៈ ១៣ ។

[២៣៤] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានវិចារៈ កាស្រ័យ ឆ្លុះធម៌ ជាកុសល មិនមានវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៣៥] កុសិហេតុប្បដ្ឋយ មានព៌ៈ ៩ ។

កុសលត្ថិតសប្បីតិកទុកៈ នកុសលត្ថិតនសប្បីតិកទុកៈ

[២៣៦] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងចតិ កាស្រ័យ ឆ្លុះធម៌ ជាកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងចតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៣៧] កុសិហេតុប្បដ្ឋយ មានព៌ៈ ១៣ ។

[៤៣៨] កុសលំ អប្បិកំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
អកុសលោ នអប្បិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ។

[៤៣៩] ហេតុយា នវ ។

កុសលត្ថិកប្រិយហោគតទុក្ខំ

នកុសលត្ថិកនប្រិយហោគតទុក្ខំ

[៤៤០] កុសលំ ប្រិយហោគំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
កុសលោ នប្រិយហោគោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ។

[៤៤១] ហេតុយា តោស ។

[៤៤២] កុសលំ នប្រិយហោគំ ធម្មំ បដិច្ច
នអកុសលោ ននប្រិយហោគោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៤៤៣] ហេតុយា នវ ។

កុសលត្ថិកសុទ្ធសហោគតទុក្ខំ

នកុសលត្ថិកនសុទ្ធសហោគតទុក្ខំ

[៤៤៤] កុសលំ សុទ្ធសហោគំ ធម្មំ បដិច្ច
នកុសលោ នសុទ្ធសហោគោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៤៤៥] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមានប្រិយ
ភាស្រ័យ ខ្លាចមិ ជាអកុសល មិនមានប្រិយ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤៤៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មាន៧៖ ៩ ។

កុសលត្ថិកប្រិយហោគតទុក្ខំ

នកុសលត្ថិកនប្រិយហោគតទុក្ខំ

[៤៤៧] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយប្រិយ ភា-
ស្រ័យ ខ្លាចមិ ជាអកុសល ប្រកបដោយប្រិយ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤៤៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មាន៧៖ ១០ ។

[៤៤៩] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមែនប្រកប
ដោយប្រិយ ភាស្រ័យ ខ្លាចមិ ជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយប្រិយ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤៥០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មាន៧៖ ១១ ។

កុសលត្ថិកសុទ្ធសហោគតទុក្ខំ

នកុសលត្ថិកនសុទ្ធសហោគតទុក្ខំ

[៤៥១] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុទ្ធ
ភាស្រ័យ ខ្លាចមិ ជាអកុសល ប្រកបដោយសុទ្ធ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤៤៥] ហេតុយា តេស ។

[៤៤៦] កុសលំ នសុទ្ធសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច
នកុសលោ ននសុទ្ធសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៤៤៧] ហេតុយា នវ ។

កុសលញ្ញិកឧបេក្ខាសហគតទុក្ខំ

នកុសលញ្ញិកនឧបេក្ខាសហគតទុក្ខំ

[៤៤៨] កុសលំ នឧបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច
នកុសលោ នឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៤៤៩] ហេតុយា តេស ។

[៤៥០] កុសលំ នឧបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ
បដិច្ច នកុសលោ នឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៤៥១] ហេតុយា នវ ។

កុសលញ្ញិកកាមាវចរទុក្ខំ

នកុសលញ្ញិកកាមាវចរទុក្ខំ

[៤៥២] អក្កាភតំ កាមាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច នកុ-
សលោ នកាមាវចរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា

[៤៥៣] កុសលេកុប្បដ្ឋយា ធម្មាវចរោ នវ ។

[៤៥៤] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនប្រកប
ដោយសុខ កាស្រីយ ខ្ញុំធម៌ ជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៤៥៥] កុសលេកុប្បដ្ឋយា ធម្មាវចរំ ។

កុសលញ្ញិកឧបេក្ខាសហគតទុក្ខំ

នកុសលញ្ញិកនឧបេក្ខាសហគតទុក្ខំ

[៤៥៦] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខ
កាស្រីយ ខ្ញុំធម៌ ជាកុសល ប្រកបដោយសុខ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៤៥៧] កុសលេកុប្បដ្ឋយា ធម្មាវចរំ នវ ។

[៤៥៨] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនប្រកប
ដោយសុខ កាស្រីយ ខ្ញុំធម៌ ជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៤៥៩] កុសលេកុប្បដ្ឋយា ធម្មាវចរំ ។

កុសលញ្ញិកកាមាវចរទុក្ខំ

នកុសលញ្ញិកកាមាវចរទុក្ខំ

[៤៦០] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាកាមាវចរ កាស្រីយ
ខ្ញុំធម៌ ជាកុសល ជាកាមាវចរ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា

តិណិ ។ កុសលំ នរោត្តមំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
កុសលោ ននរោត្តមោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បទយា ន ។

កុសលត្ថិកអរូបវិចារទុកេ នកុសលត្ថិកអរូបវិចារទុកំ

[៤៩៣] កុសលំ អរូបាវចំ ធម្មំ បដិច្ច នកុ-
សលោ នអរូបាវចោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទយា
ន ។ អក្កកាតំ នរូបាវចំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ
ន នរូបាវចោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទយា តិណិ ។

កុសលត្ថិកអរូបវិចារទុកេ នកុសលត្ថិកអរូបវិចារទុកំ

[៤៩៤] កុសលំ អរូបាវចំ ធម្មំ បដិច្ច នកុ-
សលោ នអរូបាវចោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទយា
ន ។ អក្កកាតំ នអរូបាវចំ ធម្មំ បដិច្ច នអក្ក-
កាតោ ននរូបាវចោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទ-
យា មក្ខ ។

កុសលត្ថិកបរិយាបន្នទុកេ នកុសលត្ថិកបរិយាបន្នទុកំ

[៤៩៥] អក្កកាតំ បរិយាបន្នំ ធម្មំ បដិច្ច
នអក្កកាតោ នបរិយាបន្នោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

មានព្រះ ពុទ្ធ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនជាកាតា-
វចរ កាស្រីយ ឥន្ទ្រមិ ជាកុសល មិនមែនជាកាតាវចរ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បទ្ធិយ មានព្រះ ៦ ។

កុសលត្ថិកអរូបវិចារទុកេ នកុសលត្ថិកអរូបវិចារទុកំ

[៤៩៦] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាត្រាវចរ កា-
ស្រីយ ឥន្ទ្រមិ ជាកុសល ជាត្រាវចរ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បទ្ធិយ មានព្រះ ៦ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែន
ជាត្រាវចរ កាស្រីយ ឥន្ទ្រមិ ជាអក្កក្រឹត មិនមែនជាត្រាវចរ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទ្ធិយ មានព្រះ ៧ ។

កុសលត្ថិកអរូបវិចារទុកេ នកុសលត្ថិកអរូបវិចារទុកំ

[៤៩៧] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាត្រាវចរ កាស្រីយ
ឥន្ទ្រមិ ជាកុសល ជាត្រាវចរ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទ្ធិយ
មានព្រះ ៦ ។ ធម៌ មិនមែនជាអក្កក្រឹត មិនមែនជាមិនមែនជាត្រា-
វចរ កាស្រីយ ឥន្ទ្រមិ ជាអក្កក្រឹត មិនមែនជាត្រាវចរ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទ្ធិយ មានព្រះ ៧ ។

កុសលត្ថិកបរិយាបន្នទុកេ នកុសលត្ថិកបរិយាបន្នទុកំ

[៤៩៨] ធម៌ មិនមែនជាអក្កក្រឹត មិនមែនជាបរិយាបន្នៈ
កាស្រីយ ឥន្ទ្រមិ ជាអក្កក្រឹត ជាបរិយាបន្នៈ ទើបកើតឡើង

ហេតុប្បដ្ឋយា បញ្ច ។ កុសលំ អចរិយាបន្តំ ធម្មំ
 បដិច្ច នកុសលោ នអចរិយាបាទោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ធម៌ ។

កុសលត្ថិកនិយ្យានិកទុកេ នកុសលត្ថិកនិយ្យានិកទុកិ

[២៤៦] កុសលំ និយ្យានំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ននិយ្យានំ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តិណំ ។ អព្យាកតំ អនិយ្យានំ ធម្មំ បដិច្ច នអព្យាកតោ នអនិយ្យានំ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តិណំ ។

កុសលត្ថិកនិយ្យានិកទុកេ នកុសលត្ថិកនិយ្យានិកទុកិ

[២៤៧] កុសលំ និយ្យានំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ននិយ្យានំ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ធម៌ ។ អព្យាកតំ អនិយ្យានំ ធម្មំ បដិច្ច នអព្យាកតោ នអនិយ្យានំ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា បញ្ច ។

កុសលត្ថិកសឧត្តរទុកេ នកុសលត្ថិកសឧត្តរទុកិ

[២៤៨] អព្យាកតំ សឧត្តរំ ធម្មំ បដិច្ច នអព្យាកតោ នសឧត្តរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអចរិយាបន្តៈ កាស្រ័យ ខ្លួនចម្លែង ជាកុសល ជាអចរិយាបន្តៈ រឿងកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៦ ។

កុសលត្ថិកនិយ្យានិកទុកេ នកុសលត្ថិកនិយ្យានិកទុកិ

[២៤៩] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជានិយ្យានិកៈ កាស្រ័យ ខ្លួនចម្លែង ជាកុសល ជានិយ្យានិកៈ រឿងកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៧ ។ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតំ មិនមែនជាអនិយ្យានិកៈ កាស្រ័យ ខ្លួនចម្លែង ជាអព្យាកតំ ជាអនិយ្យានិកៈ រឿងកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៨ ។

កុសលត្ថិកនិយ្យានិកទុកេ នកុសលត្ថិកនិយ្យានិកទុកិ

[២៥០] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជានិយ្យានិកៈ កាស្រ័យ ខ្លួនចម្លែង ជាកុសល ជានិយ្យានិកៈ រឿងកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៩ ។ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតំ មិនមែនជាអនិយ្យានិកៈ កាស្រ័យ ខ្លួនចម្លែង ជាអព្យាកតំ ជាអនិយ្យានិកៈ រឿងកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានវារៈ ១០ ។

កុសលត្ថិកសឧត្តរទុកេ នកុសលត្ថិកសឧត្តរទុកិ

[២៥១] ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតំ មិនមែនជាសឧត្តរៈ (ការកើតឡើង) កាស្រ័យ ខ្លួនចម្លែង ជាអព្យាកតំ សឧត្តរៈ រឿងកើតឡើង

ឧប្បជ្ជតំ ហេតុប្បក្ខយា សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ
ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនុក្ខេបសុខាយ វេទនាយ.
សម្មយុត្តោ ន ន ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតំ ហេតុប្បក្ខយា
សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
ន អនុក្ខេប វេទនាយ សម្មយុត្តោ ន ន ហេតុ ច ន អ-
នុក្ខេបសុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ន ន ហេតុ ច
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតំ ហេតុប្បក្ខយា ភីណំ ។ អនុក្ខេប-
វេទនាយ សម្មយុត្តំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន សុខាយ.
វេទនាយ សម្មយុត្តោ ន ន ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតំ
ហេតុប្បក្ខយា ភីណំ ។ អនុក្ខេបសុខាយ វេទនាយ-
សម្មយុត្តំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន សុខាយ វេទនាយ-
សម្មយុត្តោ ន ន ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតំ ហេតុប្បក្ខ-
យា ភីណំ ។

[၆၆၈]   ဟောပြောချက်

វិបាកត្រីកោណទូកោ   ឥវិបាកត្រីកោណទូកោ

(៤២៤) វិចិត្រ ហេតុ នង្គ បដិច្ច នវិចារតោ
ន ហេតុ នង្គ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយោ វិចិត្រ
ហេតុ នង្គ បដិច្ច នវិចិត្រនង្គនង្គ ហេតុ

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុដូច្នេះ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខម្ភ
 សុខវេទនា មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ប្រកប
 ដោយសុខវេទនា មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុដូច្នេះ
 ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខវេទនា មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី មិន
 មែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី កា-
 ស្រីយ ខ្លួនធម៌ ប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុដូច្នេះ មានវិវះ ៣ ៗ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខ-
 វេទនា មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ប្រកបដោយ
 អទុក្ខវេទនា មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុដូច្នេះ មាន
 វិវះ៣ ៗ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាមិនមែនជា
 ហេតុ កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជា
 ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុដូច្នេះ មានវិវះ ៣ ៗ

(၆၆၈) နှစ်ပတ်လည်စာစာအုပ် ၈၈၈ : ၈

វិបាកភ្លឹកហេតុទុក្ខៈ នវិបាកភ្លឹកនិហេតុទុក្ខៈ

[២២២] ធម៌ មិនមែនជាវិញ្ញាណ មិនមែនជាធាតុ កាស្រ័យ ឬ/ធម៌
ជាវិញ្ញាណ ជាធាតុ ច្រើនកើតឡើង គ្រោងហេតុប្បដ្ឋិយ ធម៌ មិនមែន
មិនមែនជាវិញ្ញាណ មិនមែនជាធាតុ កាស្រ័យ ឬ/ធម៌ ជាវិញ្ញាណ

សំណុំរឿង ៣១៣ អនុលោមតាមច្បាប់

[២៦៧] ហេតុណា តាមស ។

[២៦៨] ឧទាហរណ៍នៃការងារ ឧបត្ថម្ភ ធនធាន
នៃអនុលោមតាមច្បាប់ ឧបត្ថម្ភ ធនធាន ឧបត្ថម្ភ
ហេតុប្បទាន តាមស ។

[២៦៩] ហេតុណា តាមស ។

សង្គមស្ថាប័នសេដ្ឋកិច្ចហេតុប្បទាន
នៃសង្គមស្ថាប័នសេដ្ឋកិច្ចហេតុប្បទាន

[២៧០] សង្គមស្ថាប័នសេដ្ឋកិច្ច ហេតុ ធនធាន
ឧបត្ថម្ភ នៃសង្គមស្ថាប័នសេដ្ឋកិច្ច ឧបត្ថម្ភ ធនធាន
ឧបត្ថម្ភ ហេតុប្បទាន ។

[២៧១] ហេតុណា តាមស ។

[២៧២] សង្គមស្ថាប័នសេដ្ឋកិច្ច ឧបត្ថម្ភ ធនធាន
ឧបត្ថម្ភ នៃសង្គមស្ថាប័នសេដ្ឋកិច្ច ឧបត្ថម្ភ ធនធាន
ឧបត្ថម្ភ ហេតុប្បទាន តាមស ។

[២៧៣] ហេតុណា តាមស ។

[២៧៤] ហេតុប្បទាន តាមស ។

[២៧៥] ធនធាន ឧបត្ថម្ភ ហេតុប្បទាន តាមស ។
តាមស ។ ឧបត្ថម្ភ ហេតុប្បទាន តាមស ។
ឧបត្ថម្ភ ហេតុប្បទាន តាមស ។

[២៧៦] ហេតុប្បទាន តាមស ។

សង្គមស្ថាប័នសេដ្ឋកិច្ចហេតុប្បទាន
នៃសង្គមស្ថាប័នសេដ្ឋកិច្ចហេតុប្បទាន

[២៧៧] ធនធាន ឧបត្ថម្ភ ហេតុប្បទាន តាមស ។
ឧបត្ថម្ភ ហេតុប្បទាន តាមស ។

[២៧៨] ហេតុប្បទាន តាមស ។

[២៧៩] ធនធាន ឧបត្ថម្ភ ហេតុប្បទាន តាមស ។
ឧបត្ថម្ភ ហេតុប្បទាន តាមស ។

[២៨០] ហេតុប្បទាន តាមស ។

[៤៨៣] ហេតុយា អដ្ឋាស ។

ទស្សនត្ថិកហេតុទុក្ខំ នទស្សនត្ថិកនហេតុទុក្ខំ

[៤៨៤] នស្សនេនបហាតត្វំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
ននស្សនេនបហាតត្វោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៤៨៥] ហេតុយា តេស ។

[៤៨៦] នស្សនេនបហាតត្វំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
នការនាយ បហាតត្វោ ននហេតុ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៤៨៧] ហេតុយា នរ ។

ទស្សនេនបហាតត្វហេតុកត្តិកហេតុទុក្ខំ

នទស្សនេនបហាតត្វហេតុកត្តិកនហេតុទុក្ខំ

[៤៨៨] នស្សនេនបហាតត្វហេតុកំ ហេតុំ ធម្មំ
បដិច្ច ននស្សនេនបហាតត្វហេតុកោ នហេតុ ធម្មោ
ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៤៨៩] ហេតុយា សោធស្ស ។

[៤៩០] នស្សនេនបហាតត្វហេតុកំ នហេតុំ ធម្មំ
បដិច្ច នការនាយ បហាតត្វហេតុកោ នហេតុ ធម្មោ
ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៤៩១] ត្មាហេតុប្បដ្ឋយ ឆានវរៈ ១៨ ។

ទស្សនត្ថិកហេតុទុក្ខំ នទស្សនត្ថិកនហេតុទុក្ខំ

[៤៩២] ធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជា
ហេតុ កាស្រីយ ខ្លាចមិ ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ជាហេតុ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤៩៣] ត្មាហេតុប្បដ្ឋយ ឆានវរៈ ១៩ ។

[៤៩៤] ធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយភាវនា មិនមែនជា
ហេតុ កាស្រីយ ខ្លាចមិ ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិន
មែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤៩៥] ត្មាហេតុប្បដ្ឋយ ឆានវរៈ ២០ ។

ទស្សនេនបហាតត្វហេតុកត្តិកហេតុទុក្ខំ

នទស្សនេនបហាតត្វហេតុកត្តិកនហេតុទុក្ខំ

[៤៩៦] ធម៌ មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
មិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ ខ្លាចមិ មានហេតុដែលត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤៩៧] ត្មាហេតុប្បដ្ឋយ ឆានវរៈ ២១ ។

[៤៩៨] ធម៌ មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយភាវនា មិន
មែនជាហេតុ កាស្រីយ ខ្លាចមិ មានហេតុដែលត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៨០] ហេតុយា ៨៧ ។

អាចយកមិត្តិកហេតុទុក្ខ

និអាចយកមិត្តិកនិហេតុទុក្ខ

[២៨២] អាចយកមិត្តិ ហេតុ ៨៨ បដិច្ច ន អា.

ចយកមិត្តិ ន ហេតុ ៨៨ បដិច្ច ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៨៣] ហេតុយា ៨៨ ។

[២៨៤] អាចយកមិត្តិ ន ហេតុ ៨៨ បដិច្ច ន អា.

ចយកមិត្តិ ន ហេតុ ៨៨ បដិច្ច ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៨៥] ហេតុយា ៨៩ ។

សេក្ខត្តិកហេតុទុក្ខ នសេក្ខត្តិកនិហេតុទុក្ខ

[២៨៦] សេក្ខត្តិ ហេតុ ៨៩ បដិច្ច ន សេក្ខត្តិ

ន ហេតុ ៨៩ បដិច្ច ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៨៧] ហេតុយា ៩០ ។

[២៨៨] សេក្ខត្តិ ន ហេតុ ៨៩ បដិច្ច ន សេក្ខត្តិ

ន ហេតុ ៨៩ បដិច្ច ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៨៩] ហេតុយា ៩១ ។

[២៩០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា ៩២ ។

អាចយកមិត្តិកហេតុទុក្ខ

និអាចយកមិត្តិកនិហេតុទុក្ខ

[២៩២] ធម៌ មិនមែនដល់ការសន្យាក្នុងច្បាប់ មិនមែនជា

ហេតុ កាស្រីយ ឆ្លុះឆ្លង ដល់ការសន្យាក្នុងច្បាប់ ជាហេតុ ទើប

[២៩៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា ៩៣ ។

[២៩៤] ធម៌ មិនមែនដល់ការសន្យាក្នុងច្បាប់ មិនមែនជា
មិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ ឆ្លុះឆ្លង ដល់ការសន្យាក្នុងច្បាប់ មិន
មែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៩៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា ៩៤ ។

សេក្ខត្តិកហេតុទុក្ខ នសេក្ខត្តិកនិហេតុទុក្ខ

[២៩៦] ធម៌ មិនមែនជាសេក្ខត្តិ មិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ
ឆ្លុះឆ្លង ជាសេក្ខត្តិ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៩៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា ៩៥ ។

[២៩៨] ធម៌ មិនមែនជាសេក្ខត្តិ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
កាស្រីយ ឆ្លុះឆ្លង ជាសេក្ខត្តិ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៩៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា ៩៦ ។

បរិក្ខេបកហេតុទុក្ខេ សមិក្ខត្តិកសហេតុទុក្ខេ

[៥០០] បរិក្ខេ ហេតុ ធម្មំ បដិច្ច ន មហាគ្គកោ

ន ហេតុ នាមា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បជ្ជយា ។

[៥០១] ហេតុយា តេស ។

[៥០២] បរិក្ខេ នហេតុ ធម្មំ បដិច្ច ន បរិក្ខេ

ន នហេតុ នាមា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បជ្ជយា ។

[៥០៣] ហេតុយា ធុទ្ធស ។

បរិក្ខេបម្ពណ្ឌត្តិកហេតុទុក្ខេ

នបរិក្ខេបម្ពណ្ឌត្តិកសហេតុទុក្ខេ

[៥០៤] បរិក្ខេបម្ពណ្ឌ ហេតុ ធម្មំ បដិច្ច ន បរិក្ខេ

ប្បណោ នហេតុ នាមា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បជ្ជយា ។

[៥០៥] ហេតុយា ឯកវិស ។

[៥០៦] បរិក្ខេបម្ពណ្ឌ នហេតុ ធម្មំ បដិច្ច ន

មហាគ្គការប្បណោ នហេតុ នាមា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បជ្ជយា ។

[៥០៧] ហេតុយា នវ ។

បរិក្ខេបកហេតុទុក្ខេ សមិក្ខត្តិកសហេតុទុក្ខេ

[៥០០] ធម្មំ មិនមែនដល់នូវសភាពនៃ មិនមែនជាហេតុ កា-
ស្រីយ ឬធម្មំ មានសភាពក្នុងនាម ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បជ្ជយ ។

[៥០១] ក្នុងហេតុប្បជ្ជយ មានពីរៈ ១៣ ។

[៥០២] ធម្មំ មិនមែនមានសភាពក្នុងនាម មិនមែនជាមិនមែន
ជាហេតុ កាស្រីយ ឬធម្មំ មានសភាពក្នុងនាម មិនមែនជាហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បជ្ជយ ។

[៥០៣] ក្នុងហេតុប្បជ្ជយ មានពីរៈ ១៤ ។

បរិក្ខេបម្ពណ្ឌត្តិកហេតុទុក្ខេ

នបរិក្ខេបម្ពណ្ឌត្តិកសហេតុទុក្ខេ

[៥០៤] ធម្មំ មិនមែនមានការប្បណ៍ក្នុងនាម មិនមែនជាហេតុ
កាស្រីយ ឬធម្មំ មានការប្បណ៍ក្នុងនាម ជាហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បជ្ជយ ។

[៥០៥] ក្នុងហេតុប្បជ្ជយ មានពីរៈ ១៥ ។

[៥០៦] ធម្មំ មិនមែនមានការប្បណ៍ដល់នូវសភាពនៃ មិនមែន
ជាមិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ ឬធម្មំ មានការប្បណ៍ក្នុងនាម មិនមែន
ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បជ្ជយ ។

[៥០៧] ក្នុងហេតុប្បជ្ជយ មានពីរៈ ១៦ ។

មគ្គារម្មណត្ថិកហោតុទុក្ខ

នមគ្គារម្មណត្ថិកនិហោតុទុក្ខ

[៥១៥] មគ្គារម្មណំ ហេតុំ នង្គំ បដិច្ច នមគ្គា-
រម្មណោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៥១៦] ហេតុយា បក្សវីស ។

[៥១៧] មគ្គារម្មណំ នហេតុំ នង្គំ បដិច្ច នមគ្គ-
ហេតុកោ ននហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៥១៨] ហេតុយា តេសា ។

ឧប្បន្នត្ថិកហោតុទុក្ខ នឧប្បន្នត្ថិកនិហោតុទុក្ខ

[៥២០] ឧប្បន្នោ ហេតុ ធម្មោ នអនុប្បន្នស្ស
នហេតុស្ស នធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ឧប្បន្នោ ហេតុ ធម្មោ នឧប្បន្នស្ស នហេតុស្ស
នធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧប្បន្នោ ហេតុ
ធម្មោ នអនុប្បន្នស្ស នហេតុស្ស ន នឧប្បន្នស្ស
នហេតុស្ស ន ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥២១] ហេតុយា តិណំ ។

មគ្គារម្មណត្ថិកហោតុទុក្ខ

នមគ្គារម្មណត្ថិកនិហោតុទុក្ខ

[៥២២] ធម៌ មិនមែនមានមគ្គជាហេតុ មិនមែនជាហេតុ
កាស្រ័យ នូវធម៌ មានមគ្គជាហេតុ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុច្បង ។

[៥២៣] ក្នុងហេតុច្បង មាន៧៖២៥ ។

[៥២៤] ធម៌ មិនមែនមានមគ្គជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនជា
ហេតុ កាស្រ័យ នូវធម៌ មានមគ្គជាហេតុ មិនមែនជាហេតុ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុច្បង ។

[៥២៥] ក្នុងហេតុច្បង មាន៧៖១៣ ។

ឧប្បន្នត្ថិកហោតុទុក្ខ នឧប្បន្នត្ថិកនិហោតុទុក្ខ

[៥២៦] ធម៌ កើតឡើងហើយ ជាហេតុ ជាច្បង នៃធម៌ មិន
មែនជាមិនទាន់កើតឡើងហើយ មិនមែនជាហេតុ ដោយហេតុច្បង
ធម៌ កើតឡើងហើយ ជាហេតុ ជាច្បង នៃធម៌ មិនមែនកើតឡើង
មិនមែនជាហេតុ ដោយហេតុច្បង ធម៌ កើតឡើងហើយ ជាហេតុ
ជាច្បង នៃធម៌ មិនមែនជាមិនទាន់កើតឡើងហើយ មិនមែនជាហេតុផង
មិនមែនកើតឡើង មិនមែនជាហេតុផង ដោយហេតុច្បង ។

[៥២៧] ក្នុងហេតុច្បង មាន៧៖១០ ។

អតីតពិភពលោកទី១ អតីតពិភពលោកទី២

[illegible]

[၄၂၈]   ဟောနုယ်   စိလိ   ။

អង្គការមណ្ឌលៈបង្កើត

គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត

(៥៥៦) អតីតារដ្ឋលោក ហេតុ ឆម្នាំ បដិវត្ត ឆ-
អតីតារដ្ឋលោក ឆ ហេតុ ឆម្នាំ ឥឡូវនេះ ហេតុឆម្នាំ
ឆម្នាំ ។

[୫୫୫] ପୋଥିଆ ଶିକ୍ଷାକର୍ମ ।

(៥៦៦) អតីតកម្មណា មហេតុ ដង្ហើម បង្ក
 មហាកម្មណា មហេតុ ដង្ហើម ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បជ្ជយា ។

(၄၆၈) တောတောင် ၈၄ ၇

អតីតភិក្ខុបោតទុក្ខៈ   នរោត្តមភិក្ខុបោតទុក្ខៈ

[៥២២] ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្ន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខែធម៌ មិន
មែនជាគតិក មិនមែនជាហេតុ ដោយហេតុបច្ច័យ ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្ន
ជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខែធម៌ មិនមែនជាគតិក មិនមែនជាហេតុ ដោយ
ហេតុបច្ច័យ ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្ន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខែធម៌ មិនមែន
ជាគតិក មិនមែនជាហេតុផល មិនមែនជាគតិក មិនមែនជាហេតុផល
ដោយហេតុបច្ច័យ ។

[៥៥៣] ក្នុងហេតុប្បដិសន្ធិ មាន៣៖ ៣ ។

អតីតរាជបណ្ឌិតហៃតូទុះ

អង្គការមណ្ឌលស្ថិតនៅភ្នំពេញ៖

[២២២] ធម៌ មិនមែនជាឧបាយកលដ៏អស្ចារ្យ មិនមែនជាហេតុ
ការស្រឡាញ់ ឬរូបមន្ត តាមការបង្កើតជាអតីត ជាហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុដូច្នេះ ។

[៥៦៥] ក្នុងរូបប្រាសាទ មានរាងៈ ៦១ ។

(៨២២) ឈឺ មិនមែនមានការប្តូរជាអសាធាតុ មិនមែនជាមិន
មែនជាអាកុស្ត ក្រប្រិយ ក្នុងនាម មានការប្តូរជាអតីត មិនមែនជា
ហេតុ ទើបកើតច្បាប់ គ្រោងហេតុប្តូរច្បាប់ ។

(၁၆) : ကြေးမုံမြို့နယ် စာရင်း ၄

[៥៣៥] អនុស្សាវរីយ៍ ឈាតុ ធម្ម បដិច្ច
នកម្មិយ្យានុសា ធនាហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ជិត ហេតុ-
ប្បច្ចយោ ។

[៥៣៥] ហេតុយោ ទេ ។

សនិទស្សនត្ថិកហេតុទុក្ខ

នសនិទស្សនត្ថិកនហេតុទុក្ខ

[៥៣៦] អនិទស្សនអប្បដិយេ ហេតុ ធម្ម បដិច្ច
នអនិទស្សនអប្បដិយោ នហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ជិត
ហេតុប្បច្ចយោ អនិទស្សនអប្បដិយេ ហេតុ ធម្ម បដិច្ច
នសនិទស្សនអប្បដិយោ នហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ជិត
ហេតុប្បច្ចយោ ។ ចេ ។ អនិទស្សនអប្បដិយេ ហេតុ
ធម្ម បដិច្ច នសនិទស្សនអប្បដិយោ នហេតុ ន
នអនិទស្សនអប្បដិយោ នហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ជិត
ហេតុប្បច្ចយោ ។

[៥៣៦] ហេតុយោ ធម ។

[៥៣៧] អនិទស្សនអប្បដិយេ នហេតុ ធម្ម បដិច្ច
នសនិទស្សនអប្បដិយោ នហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ជិត

[៥៣៨] នមិ មិនមែនមានការយឺតយ៉ាវជាហេតុ មិនមែនជា
មិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ ខ្លួនមិ មិនមានការយឺតយ៉ាវជាហេតុ មិនមែន
ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយោ ។

[៥៣៨] ក្នុងហេតុប្បច្ចយោ មានការ ៦ ។

សនិទស្សនត្ថិកហេតុទុក្ខ

នសនិទស្សនត្ថិកនហេតុទុក្ខ

[៥៣៩] នមិ មិនមែនជាមិនមានការយឺតយ៉ាវមិនមានការយឺត
ការយឺតមិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ ខ្លួនមិ មិនមានការយឺតយ៉ាវមិនមាន
ការយឺតយ៉ាវ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយោ នមិ មិនមែន
ប្រកបដោយការយឺតយ៉ាវមិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ ខ្លួនមិ មិនមានការយឺតយ៉ាវមិនមានការយឺតយ៉ាវ
មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយោ ។ ឬ ។ នមិ មិនមែន
ប្រកបដោយការយឺតយ៉ាវមិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ ខ្លួនមិ មិនមានការយឺតយ៉ាវមិនមានការយឺតយ៉ាវ
មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយោ ។

[៥៣៩] ក្នុងហេតុប្បច្ចយោ មានការ ៦ ។

[៥៤០] នមិ មិនមែនប្រកបដោយការយឺតយ៉ាវមិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ ខ្លួនមិ មិនមាន
ការយឺតយ៉ាវមិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ ខ្លួនមិ មិនមានការយឺតយ៉ាវមិនមានការយឺតយ៉ាវ
មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង

អង្គនៃស្ថានអច្ឆរិយ៍ សមាហុភក្កំ ធម្មំ បដិច្ច នស្ថាន
នៃស្ថានសម្បជ័យោ នសមាហុភក្កោ ឆ នអង្គនៃស្ថាន
នសម្បជ័យោ នសមាហុភក្កោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តំ
ហេតុប្បដូយោ ។

[៥៤៤] ហេតុយោ ឆ ។

[៥៤៥] អង្គនៃស្ថានអច្ឆរិយ៍ សមាហុភក្កំ ធម្មំ
បដិច្ច នស្ថាននៃស្ថានសម្បជ័យោ នសមាហុភក្កោ ឆ ធម្មា
ឧប្បជ្ជន្តំ ហេតុប្បដូយោ ។

[៥៤៦] ហេតុយោ ភិណ្ឌំ ។

សនិទស្សនត្ថិកហេតុសម្បយុត្តទុក្ខំ
នសនិទស្សនត្ថិកនហេតុសម្បយុត្តទុក្ខំ

[៥៤៧] អង្គនៃស្ថានអច្ឆរិយ៍ ហេតុសម្បយុត្តំ
ធម្មំ បដិច្ច នអង្គនៃស្ថានអច្ឆរិយ៍ ឆ ហេតុសម្បយុត្តោ
ឆ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តំ ហេតុប្បដូយោ អង្គនៃស្ថាន
អច្ឆរិយ៍ ហេតុសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នសង្ខារ
នសម្បជ័យោ ឆ ហេតុសម្បយុត្តោ ឆ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តំ

ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការបំពេញ មិន
មែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនៃប្រកប
ដោយការបំពេញមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ កាស្រ័យ ឡូធម៌
មិនមានការឃើញនិងមិនមានការបំពេញ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
ទើបកើតឡើង ក្រោមហេតុប្បដូយ ។

[៥៤៨] ក្នុងហេតុប្បដូយ មាន៧៖ ៦ ។

[៥៤៩] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការបំពេញ មិនមែនជាមិនមានហេតុ កាស្រ័យ ឡូធម៌ មិនមានការ
ឃើញនិងមិនមានការបំពេញ មិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ក្រោម
ហេតុប្បដូយ ។

[៥៥០] ក្នុងហេតុប្បដូយ មាន៧៖ ៧ ។

សនិទស្សនត្ថិកហេតុសម្បយុត្តទុក្ខំ
នសនិទស្សនត្ថិកនហេតុសម្បយុត្តទុក្ខំ

[៥៥១] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការបំពេញ
មិនមែនប្រកបដោយហេតុ កាស្រ័យ ឡូធម៌ មិនមានការ
ឃើញនិងមិនមានការបំពេញ ប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ក្រោម
ហេតុប្បដូយ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការ
បំពេញ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ កាស្រ័យ ឡូធម៌ មិនមានការ
ឃើញនិងមិនមានការបំពេញ ប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង

ហេតុប្បដ្ឋយា ។ បេ ។ អធិទស្សនអប្បដិឃេ ហេតុ-
 សឡយុត្តំ ធម្មំ បដិទ្ធ ទសនិទស្សនសប្បដិឃោ ធី-
 ហេតុសឡយុត្តោ ធី ឧអធិទស្សនសប្បដិឃោ ធី ហេ-
 តុសឡយុត្តោ ធី ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៥២៥] ហេតុយា ធី ។

[៥២៦] អធិទស្សនអប្បដិឃេ ហេតុប្បដ្ឋយុត្តំ ធម្មំ
 បដិទ្ធ ទសនិទស្សនសប្បដិឃោ ធី ហេតុប្បដ្ឋយុត្តោ
 ធី ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៥២៧] ហេតុយា ភិណ្ឌិ ។

សនិទស្សនត្ថិកហេតុសហេតុកុកេ

នសនិទស្សនត្ថិកនហេតុសហេតុកុកេ

[៥២៨] អធិទស្សនអប្បដិឃេ ហេតុភាវស-
 ហេតុភាព្វ ធម្មំ បដិទ្ធ ទសនិទស្សនសប្បដិឃោ
 ធី ហេតុភេទឧអហេតុភោទ ធី ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា ។

[៥២៩] ហេតុយា ភិណ្ឌិ ។

ព្រាហេតុប្បដ្ឋយ ។ បេ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
 ប្រកបដោយការបំភាន់ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ មិនមែនជាមិន
 មានការឃើញគ្របកបដោយការបំភាន់ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ
 កាស្រីយ ទ្វេធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការបំភាន់ ប្រកប
 ដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រាហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥៣០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ។

[៥៣១] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
 ការបំភាន់ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ កាស្រីយ ទ្វេធម៌ មិនមានការ
 ឃើញនិងមិនមានការបំភាន់ ប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រាហេ-
 តុប្បដ្ឋយ ។

[៥៣២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ព្វ ។

សនិទស្សនត្ថិកហេតុសហេតុកុកេ

នសនិទស្សនត្ថិកនហេតុសហេតុកុកេ

[៥៣៣] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
 ការបំភាន់ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ កាស្រីយ
 ទ្វេធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការបំភាន់ ជាហេតុទាំងប្រព្រឹត្ត
 ទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រាហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥៣៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ព្វ ។

[៩៩០] អនិទស្សន៍អប្បដិយេ សាហេតុកាព្វា-
ននហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ ន-
រាហេតុកាព្វាននហេតុច នម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
កុប្បជ្ជយា ។

[៩៩១] ហេតុយា តិណំ ។

សនិទស្សនត្ថិកហេតុហេតុសម្បយុត្តទក្ក

នសនិទស្សនត្ថិកនហេតុហេតុសម្បយុត្តទក្ក

[៩៩២] អនិទស្សន៍អប្បដិយេ ហេតុកាព្វាហេតុ-
សម្បយុត្តកា ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ
នហេតុចេវនហេតុវិម្ពយុត្តោ ន នម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុកុប្បជ្ជយា ។

[៩៩៣] ហេតុយា តិណំ ។

[៩៩៤] អនិទស្សន៍អប្បដិយេ ហេតុសម្បយុត្ត-
កាព្វាននហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ
នហេតុវិម្ពយុត្តោចេវ នហេតុច នម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុកុប្បជ្ជយា ។

[៩៩៥] ហេតុយា តិណំ ។

[៩៩០] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការបំពេញ មិនមែនជាមិនមានហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
កាស្រ័យ ទូរធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការបំពេញ ប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងហេតុទាំងមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
កុប្បជ្ជយា ។

[៩៩១] ក្នុងហេតុកុប្បជ្ជយា មានការៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្ថិកហេតុហេតុសម្បយុត្តទក្ក

នសនិទស្សនត្ថិកនហេតុហេតុសម្បយុត្តទក្ក

[៩៩២] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការបំពេញ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ
ទូរធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការបំពេញ ជាហេតុទាំងប្រកប
ដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុកុប្បជ្ជយា ។

[៩៩៣] ក្នុងហេតុកុប្បជ្ជយា មានការៈ ៣ ។

[៩៩៤] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការបំពេញ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ កា-
ស្រ័យ ទូរធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការបំពេញ ប្រកបដោយ
ហេតុទាំងមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុកុប្បជ្ជយា ។

[៩៩៥] ក្នុងហេតុកុប្បជ្ជយា មានការៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្ថិកហោតុសហោតុកុក្កេ

នសនិទស្សនត្ថិកនហោតុនសហោតុកុក្កេ

[៥៥៦] អនិទស្សនអប្បដិឃេ នហោតុ សហោតុកេ

ធម្មំ បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បដិឃោ នហោតុ នសហោតុកោ នន្នោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បព្វយា ។

[៥៥៧] ហោតុយា ន ។

[៥៥៨] អនិទស្សនអប្បដិឃេ នហោតុ អហោតុកេ

ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិឃោ នហោតុ នអហោតុកោ នន្នោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បព្វយា ។

[៥៥៩] ហោតុយា ភីណិ ។

សនិទស្សនត្ថិកសនិទស្សនទុក្កេ

នសនិទស្សនត្ថិកនសនិទស្សនទុក្កេ

[៥៦០] អនិទស្សនសប្បដិឃេ អនិទស្សនំ ធម្មំ

បដិច្ច នអនិទស្សនសប្បដិឃោ នអនិទស្សនោ នន្នោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បព្វយា ។

សនិទស្សនត្ថិកហោតុសហោតុកុក្កេ

នសនិទស្សនត្ថិកនហោតុនសហោតុកុក្កេ

[៥៥៦] ធម្មំ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនជាប្រព្រឹត្តិទៅជាមួយនឹងហេតុ តាមស្រីយ

នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុនិងប្រព្រឹត្តិទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បព្វយា ។

[៥៥៧] ក្នុងហេតុប្បព្វយា មាននៈ ៦ ។

[៥៥៨] ធម្មំ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងមិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនជាមិនមានហេតុ តាមស្រីយ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បព្វយា ។

[៥៥៩] ក្នុងហេតុប្បព្វយា មាននៈ ៧ ។

សនិទស្សនត្ថិកសនិទស្សនទុក្កេ

នសនិទស្សនត្ថិកនសនិទស្សនទុក្កេ

[៥៦០] ធម្មំ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនៃប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តាមស្រីយ នូវធម៌ មិនមានការ

ឃើញនៃប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមានការឃើញ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បព្វយា ។

[៥៦១] ហេតុណា នរ ។

សន្តិទស្សនត្ថិកសប្បដិយទុកេ

នសន្តិទស្សនត្ថិកនសប្បដិយទុកំ

[៥៦២] អនិទស្សនសប្បដិយំ សប្បដិយំ ធម្មំ
 បដិទ្ធ ន អនិទស្សនសប្បដិយោ ន សប្បដិយោ ធម្មោ
 ទុម្ពដ្ឋតិ ហេតុច្បូន្តយា អនិទស្សនសប្បដិយំ សប្ប-
 ដិយំ ធម្មំ បដិទ្ធ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ន សប្ប-
 ដិយោ ធម្មោ ទុម្ពដ្ឋតិ ហេតុច្បូន្តយា អនិទស្សន-
 សប្បដិយំ សប្បដិយំ ធម្មំ បដិទ្ធ ន អនិទស្សនសប្ប-
 ដិយោ ន សប្បដិយោ ច ន សនិទស្សនសប្បដិយោ
 ន សប្បដិយោ ច ធម្មោ ទុម្ពដ្ឋតិ ហេតុច្បូន្តយា ។

[៥៦៣] ហេតុណា ភីលា ។

[៥៦៤] អនិទស្សនអប្បដិយំ អប្បដិយំ ធម្មំ បដិទ្ធ

ន អនិទស្សនអប្បដិយោ ន អប្បដិយោ ធម្មោ ទុម្ពដ្ឋតិ

[៥៦៥] ភូតិហេតុច្បូន្តយា មានព្រះ ៩ ។

សន្តិទស្សនត្ថិកសប្បដិយទុកៈ

នសន្តិទស្សនត្ថិកនសប្បដិយទុកៈ

[៥៦៦] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះ
 ពាល់ មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ កាស្រ័យ ខ្លាចធម៌ មិនមានការ
 ឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ រឿងកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុច្បូន្តយា ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រ-
 កបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ កាស្រ័យ ខ្លាច
 ធម៌ មិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយការប៉ះ
 ពាល់ រឿងកើតឡើង ព្រោះហេតុច្បូន្តយា ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការ
 ឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី
 មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រ-
 កបដោយការប៉ះពាល់ក្តី កាស្រ័យ ខ្លាចធម៌ មិនមានការឃើញតែប្រកប
 ដោយការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ រឿងកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុច្បូន្តយា ។

[៥៦៧] ភូតិហេតុច្បូន្តយា មានព្រះ ១០ ។

[៥៦៨] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ-
 ពាល់ មិនមែនជាមិនមានការប៉ះពាល់ កាស្រ័យ ខ្លាចធម៌ មិនមានការ
 ឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមានការប៉ះពាល់ រឿងកើតឡើង

ហេតុប្បដូណ អនិចស្សនសម្បជ័យំ អប្បជ័យំ ធម្មំ
 មនិច្ច ឧសនិចស្សនសម្បជ័យោ នអប្បជ័យោ នធម្មា
 ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បដូណ ។ អេ ។ អនិចស្សនសម្បជ័យំ
 អប្បជ័យំ ធម្មំ មនិច្ច ឧសនិចស្សនសម្បជ័យោ ន
 អប្បជ័យោ ឥ នអនិចស្សនសម្បជ័យោ នអប្បជ័យោ
 ឥ ធម្មា ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បដូណ ។

[៥៦៥] ហេតុណ មញ្ច ។

សនិទស្សនត្ថិករូបិទកេ នសនិទស្សនត្ថិកន្ធិប្បិទកំ

[៥៦៦] អនិចស្សនសម្បជ័យំ អរូបិ ធម្មំ មនិច្ច
 ឧសនិចស្សនសម្បជ័យោ នរូបិ ធម្មា ឧប្បន្នតិ
 ហេតុប្បដូណ ។

[៥៦៧] ហេតុណ តីណំ ។

[៥៦៨] អនិចស្សនសម្បជ័យំ អរូបិ ធម្មំ មនិច្ច
 នអនិចស្សនសម្បជ័យោ នអរូបិ ធម្មា ឧប្បន្នតិ
 ហេតុប្បដូណ អនិចស្សនសម្បជ័យំ អរូបិ ធម្មំ
 អនិច្ច ឧសនិចស្សនសម្បជ័យោ នអរូបិ ធម្មា

ព្រោះហេតុប្បដូណ ធម៌ មិនមែនជាប្រភពដោយការឃើញនិងប្រភពដោយ
 ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានការប៉ះពាល់ កាស្រ័យ ឡូធម៌ មិនមាន
 ការឃើញតែប្រភពដោយការប៉ះពាល់ មិនមានការប៉ះពាល់ ទើបតែ
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដូណ ។ ធម៌ មិនមែនជាប្រភពដោយការឃើញ
 និងប្រភពដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែន
 ជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានការប៉ះ
 ពាល់ក្តី កាស្រ័យ ឡូធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់
 មិនមានការប៉ះពាល់ ទើបតែឡើង ព្រោះហេតុប្បដូណ ។

[៥៦៩] ក្នុងហេតុប្បដូណ មាន៣៖ ៥ ។

សនិទស្សនត្ថិករូបិទកេ នសនិទស្សនត្ថិកន្ធិប្បិទកេ

[៥៦៦] ធម៌ មិនមែនជាប្រភពដោយការឃើញនិងប្រភពដោយ
 ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមានប្រភព កាស្រ័យ ឡូធម៌ មិនមានការឃើញ
 និងមិនមានការប៉ះពាល់ មានប្រភព ទើបតែឡើង ព្រោះហេតុប្បដូណ ។

[៥៦៧] ក្នុងហេតុប្បដូណ មាន៣៖ ៧ ។

[៥៦៨] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់
 មិនមែនជាមិនមានប្រភព កាស្រ័យ ឡូធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមាន
 ការប៉ះពាល់ មិនមានប្រភព ទើបតែឡើង ព្រោះហេតុប្បដូណ ធម៌ មិនមែន
 ជាប្រភពដោយការឃើញនិងប្រភពដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានប្រភព
 កាស្រ័យ ឡូធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមានប្រភព

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ។ បេ ។ អចិន្តស្សនអប្បដិយំ
អរូមិ ធម្មំ បដិច្ច ន អចិន្តស្សនសប្បដិយោ ន អរូមិ
ច ន អចិន្តស្សនសប្បដិយោ ន អរូមិ ធម្មា ឧប្ប-
ជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ។

(៨៦៧) ហេតុយា ច ។

សនិទស្សនត្ថិកលោកិយទុកេ

នសនិទស្សនត្ថិកនលោកិយទុកិ

[៨៧០] អចិន្តស្សនអប្បដិយំ លោកុត្តរំ ធម្មំ
បដិច្ច ន អចិន្តស្សនអប្បដិយោ ន លោកុត្តរោ ន ធម្មា
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ។

(៨៧១) ហេតុយា ច ។

សនិទស្សនត្ថិកកេសបិវិញ្ញាយ្យទុកេ

នសនិទស្សនត្ថិកកេសបិវិញ្ញាយ្យទុកិ

[៨៧២] អចិន្តស្សនសប្បដិយំ កេសបិវិញ្ញាយ្យំ
ធម្មំ បដិច្ច ន អចិន្តស្សនសប្បដិយោ ន កេស-
បិវិញ្ញាយ្យោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា

វេយ្យាករណ៍ ព្រោហេតុប្បទូយា ។ បេ ។ ធម្មិ មិនមែនប្រកប
ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការបំពេញ មិនមែនជាមិនមានរូបក្តី
មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការបំពេញ មិនមែនជាមិន
មានរូបក្តី កាស្រីយ ទូរធម្មិ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការបំពេញ
មិនមានរូប វេយ្យាករណ៍ ព្រោហេតុប្បទូយា ។

(៨៦៧) ក្នុងហេតុប្បទូយា មានពីរ៖ ៦ ។

សនិទស្សនត្ថិកលោកិយទុកៈ

នសនិទស្សនត្ថិកនលោកិយទុកៈ

[៨៧០] ធម្មិ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការបំ-
ពេញ មិនមែនជាលោកុត្តរៈ កាស្រីយ ទូរធម្មិ មិនមានការឃើញនិង
មិនមានការបំពេញ ជាលោកុត្តរៈ វេយ្យាករណ៍ ព្រោហេតុប្បទូយា ។

(៨៧១) ក្នុងហេតុប្បទូយា មានពីរ៖ ៦ ។

សនិទស្សនត្ថិកកេសបិវិញ្ញាយ្យទុកៈ

នសនិទស្សនត្ថិកកេសបិវិញ្ញាយ្យទុកៈ

[៨៧២] ធម្មិ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយ
ការបំពេញ មិនមែនជាធម្មិធម្មិវិនិយោគដោយវិញ្ញាណណាមួយ កា-
ស្រីយ ទូរធម្មិ មិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការបំពេញ ជាធម្មិ
ធម្មិវិនិយោគដោយវិញ្ញាណណាមួយ វេយ្យាករណ៍ ព្រោហេតុប្បទូយា

អនិច្ចស្សនសប្បដិយំ កេតិកិញ្ញោយ្យំ ធម្មំ បដិច្ច ឧ-
 សនិច្ចស្សនសប្បដិយោ ឧកេតិកិញ្ញោយ្យោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដិសន្ធិ អនិច្ចស្សនសប្បដិយំ កេ-
 តិកិញ្ញោយ្យំ ធម្មំ បដិច្ច ឧអនិច្ចស្សនសប្បដិយោ
 ឧកេតិកិញ្ញោយ្យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដិសន្ធិ
 ។ ប ។ អនិច្ចស្សនសប្បដិយំ កេតិកិញ្ញោយ្យំ ធម្មំ
 បដិច្ច ឧសនិច្ចស្សនសប្បដិយោ ឧកេតិកិញ្ញោយ្យោ
 ធម្មោ ឧអនិច្ចស្សនសប្បដិយោ ឧកេតិកិញ្ញោយ្យោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដិសន្ធិ ។ ។ អនិច្ចស្សន-
 សប្បដិយំ កេតិកិញ្ញោយ្យំ ធម្មំ បដិច្ច ឧអនិច្ចស្ស-
 នសប្បដិយោ ឧកេតិកិញ្ញោយ្យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការយឺតយ៉ាវនឹងប្រកបដោយការចំណេះ មិន
 មែនជាធម៌ធម៌ដ៏ដ៏ដោយវិញ្ញាណនាមនិមួយ កាល្មីយ ខ្លួនធម៌ មិន
 មានការយឺតយ៉ាវនឹងប្រកបដោយការចំណេះ ជាធម៌ ធម៌ដ៏ដ៏ដោយវិញ្ញាណ
 នាមនិមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដិសន្ធិ ធម៌ មិនមែនជាធម៌មាន
 ការយឺតយ៉ាវនឹងមិនមានការចំណេះ មិនមែនជាធម៌ធម៌ដ៏ដ៏ដោយវិញ្ញាណ
 នាមនិមួយ កាល្មីយ ខ្លួនធម៌ មិនមានការយឺតយ៉ាវនឹងប្រកបដោយការចំ-
 ណេះ ជាធម៌ធម៌ដ៏ដ៏ដោយវិញ្ញាណនាមនិមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដិសន្ធិ ។ ប ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការយឺតយ៉ាវនឹងប្រកប
 ដោយការចំណេះ មិនមែនជាធម៌ធម៌ដ៏ដ៏ដោយវិញ្ញាណនាមនិមួយក្តី
 មិនមែនជាធម៌មានការយឺតយ៉ាវនឹងប្រកបដោយការចំណេះ មិនមែនជាធម៌
 ធម៌ដ៏ដ៏ដោយវិញ្ញាណនាមនិមួយក្តី កាល្មីយ ខ្លួនធម៌ មិនមានការយឺតយ៉ាវ
 នឹងប្រកបដោយការចំណេះ ជាធម៌ធម៌ដ៏ដ៏ដោយវិញ្ញាណនាមនិមួយ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដិសន្ធិ មានការ ៦ ។ ធម៌ មិនមែនជា
 មិនមានការយឺតយ៉ាវនឹងមិនមានការចំណេះ មិនមែនជាធម៌ធម៌ដ៏ដ៏ដោយ
 វិញ្ញាណនាមនិមួយ កាល្មីយ ខ្លួនធម៌ មិនមានការយឺតយ៉ាវនឹងមិនមាន
 ការចំណេះ ជាធម៌ធម៌ដ៏ដ៏ដោយវិញ្ញាណនាមនិមួយ ទើបកើតឡើង

ហេតុប្បដ្ឋាន ៣ ។ អធិទស្សនសម្បជ័យំ កោធិវិញ្ញាណ
 ញាយ្យក្ស អធិទស្សនសម្បជ័យំ កោធិវិញ្ញាណ
 ធម្មំ បដិច្ច ទសនិទស្សនសម្បជ័យោ នកោធិវិញ្ញា-
 ណេ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋាយា ៣ ។

[៥៧៣] ហេតុយា អដ្ឋាស ។

[៥៧៤] អធិទស្សនសម្បជ័យំ កោធិវិញ្ញាណ
 ធម្មំ បដិច្ច ទសនិទស្សនសម្បជ័យោ នកោធិ-
 វិញ្ញាណេ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋាយា ។

[៥៧៥] ហេតុយា អដ្ឋាស ។

សនិទស្សនត្ថិកអាសវិទុកេ
 នសនិទស្សនត្ថិកោអាសវិទុកំ

[៥៧៦] អធិទស្សនសម្បជ័យំ អាសវំ ធម្មំ បដិច្ច
 ទ អធិទស្សនសម្បជ័យោ នា អាសវោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បដ្ឋាយា អធិទស្សនសម្បជ័យំ អាសវំ ធម្មំ

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវាៈ ៦ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការ
 ឃើញនិងប្រកបដោយការបំពេញ មិនមែនជាធម៌ធម៌ដ៏ដ៏ដោយវិញ្ញាណ
 ណាមួយ កាស្រ័យ ខ្លួនមិ មិនមានការឃើញនៃប្រកបដោយការ
 បំពេញ ជាធម៌ធម៌ដ៏ដ៏ដោយវិញ្ញាណណាមួយនឹង មិនមានការ
 ឃើញនិងមិនមានការបំពេញ ជាធម៌ធម៌ដ៏ដ៏ដោយវិញ្ញាណណាមួយ
 នឹង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវាៈ ៦ ។

[៥៧៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវាៈ ១៨ ។

[៥៧៨] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការ
 បំពេញ មិនមែនជាធម៌ធម៌ដ៏ដ៏ដោយវិញ្ញាណណាមួយ កាស្រ័យ
 ខ្លួនមិ មិនមានការឃើញនៃប្រកបដោយការបំពេញ ជាធម៌ធម៌ដ៏ដ៏
 ដោយវិញ្ញាណណាមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[៥៧៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវាៈ ១៨ ។

សនិទស្សនត្ថិកអាសវិទុកេ
 នសនិទស្សនត្ថិកោអាសវិទុកេ

[៥៨០] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការបំពេញ
 មិនមែនជាអាសវៈ កាស្រ័យ ខ្លួនមិ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការ
 បំពេញ ជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែន
 ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការបំពេញ មិនមែនជាអាសវៈ

បដិទ្ធ ន សនិទស្សនសម្បជ័យោ នោ អាសវេ ធម្មា
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ។ មេ ។ អនិទស្សនអប្បជ័យំ
 វាសវំ ធម្មំ បដិទ្ធ ន សនិទស្សនសម្បជ័យោ នោ
 អាសវេ ធម្មំ អនិទស្សនសម្បជ័យោ នោ អាសវេ
 ធម្មំ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ។

[៥៧៧] ហេតុយា ធម្ម ។

[៥៧៨] អនិទស្សនអប្បជ័យំ នោ អាសវំ ធម្មំ
 បដិទ្ធ ន សនិទស្សនសម្បជ័យោ នោ អាសវេ ធម្មា
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា អនិទស្សនអប្បជ័យំ នោ អា-
 សវំ ធម្មំ បដិទ្ធ ន អនិទស្សនសម្បជ័យោ នោ
 អាសវេ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា អនិទស្សន-
 អប្បជ័យំ នោ អាសវំ ធម្មំ បដិទ្ធ ន សនិទស្សនសម្ប-
 ជ័យោ នោ អាសវេ ធម្មំ អនិទស្សនសម្បជ័យោ
 នោ អាសវេ ធម្មំ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ។

[៥៧៩] ហេតុយា កិណិ ។

កាស្រ័យ ឡូធមិ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការបំពេញ ជាភាសាៈ
 ទើបកើតឡើង ក្រោមហេតុប្បទូយ ។ មេ ។ ធមិ មិនមែនប្រកបដោយ
 ការឃើញនៃប្រកបដោយការបំពេញ មិនមែនជាភាសាៈក្តី មិនមែនជា
 មិនមានការឃើញនៃប្រកបដោយការបំពេញ មិនមែនជាភាសាៈក្តី កា-
 ស្រ័យ ឡូធមិ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការបំពេញ ជាភាសាៈ
 ទើបកើតឡើង ក្រោមហេតុប្បទូយ ។

[៥៧៧] ភ្នំហេតុប្បទូយ មានករៈ ៦ ។

[៥៧៨] ធមិ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
 ការបំពេញ មិនមែនជាមិនមែនជាភាសាៈ កាស្រ័យ ឡូធមិ មិនមាន
 ការឃើញនិងមិនមានការបំពេញ មិនមែនជាភាសាៈ ទើបកើតឡើង
 ក្រោមហេតុប្បទូយ ធមិ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនៃប្រកបដោយការ
 បំពេញ មិនមែនជាមិនមែនជាភាសាៈ កាស្រ័យ ឡូធមិ មិនមាន
 ការឃើញនិងមិនមានការបំពេញ មិនមែនជាភាសាៈ ទើបកើតឡើង
 ក្រោមហេតុប្បទូយ ធមិ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
 ការបំពេញ មិនមែនជាមិនមែនជាភាសាៈក្តី មិនមែនជាមិនមានការ
 ឃើញនៃប្រកបដោយការបំពេញ មិនមែនជាមិនមែនជាភាសាៈក្តី កា-
 ស្រ័យ ឡូធមិ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការបំពេញ មិនមែនជាភា-
 សាៈ ទើបកើតឡើង ក្រោមហេតុប្បទូយ ។

[៥៧៩] ភ្នំហេតុប្បទូយ មានករៈ ៧ ។

អនុលោមញ្ញត្តិយក្កិកទុក្ខដ្ឋានំ
 សនិទស្សនត្ថិកសាសវិទុក្ខ
 នសនិទស្សនត្ថិកសាសវិទុក្ខំ

[៥៨០] អនិទស្សនអប្បដិយំ សាសវំ ធម្មំ បច្ចុ-
 យា នសនិទស្សនសប្បដិយា នសាសវេ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បដិយំ សាសវំ
 ធម្មំ បច្ចុយា នអនិទស្សនសប្បដិយា នសាសវេ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បដិយំ
 សាសវំ ធម្មំ បច្ចុយា នសនិទស្សនសប្បដិយា ន-
 សាសវេ ច នអនិទស្សនសប្បដិយា នសាសវេ
 ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៥៨១] ហេតុយា តីណំ ។

[៥៨២] អនិទស្សនអប្បដិយំ អនាសវំ ធម្មំ បដិច្ច-
 នសនិទស្សនសប្បដិយា នអនាសវេ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ

អនុលោមញ្ញត្តិយក្កិកទុក្ខដ្ឋានំ
 សនិទស្សនត្ថិកសាសវិទុក្ខ
 នសនិទស្សនត្ថិកសាសវិទុក្ខំ

[៥៨០] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
 ការចំពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងកាលៈ ព័ន្ធផ្អែក នឹងធម៌
 មិនមានការឃើញនិងមិនមានការចំពាល់ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងកាលៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ
 នៃប្រកបដោយការចំពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងកាលៈ ព័ន្ធ
 ផ្អែក នឹងធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការចំពាល់ ប្រព្រឹត្តទៅជា
 មួយនឹងកាលៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រ-
 កបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការចំពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជា
 មួយនឹងកាលៈក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញនៃប្រកបដោយការចំ-
 ពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងកាលៈក្តី ព័ន្ធផ្អែក នឹងធម៌
 មិនមានការឃើញនិងមិនមានការចំពាល់ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងកាលៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៨១] គួរហេតុប្បច្ច័យ មានពីរៈ ធម៌ ។

[៥៨២] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
 ការចំពាល់ មិនមែនជាមិនមានកាលៈ កាលៈយ ឆ្លុំធម៌ មិន
 មានការឃើញនិងមិនមានការចំពាល់ មិនមានកាលៈ ទើបកើតឡើង

ហេតុប្បន្នយា អនិធស្សនអប្បដិឃំ អនាសវំ ធម្មំ បដិច្ច
 នអនិធស្សនសប្បដិឃោ នអនាសវេ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ
 ហេតុប្បន្នយា ។ បេ ។ អនិធស្សនសប្បដិឃំ អនាសវំ
 ធម្មំ បដិច្ច នសនិធស្សនសប្បដិឃោ នអនាសវេ
 ច នអនិធស្សនសប្បដិឃោ នអនាសវេ ច ធម្មោ
 ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយា ។

[៥៨៣] ហេតុយា ន ។

សនិទស្សនត្ថិកាសវិសម្បយុត្តទកា
 នសនិទស្សនត្ថិកានិសម្បយុត្តទកំ

[៥៨៤] អនិធស្សនអប្បដិឃំ អនាសវសម្បយុត្តំ
 ធម្មំ បដិច្ច នសនិធស្សនសប្បដិឃោ នអនាសវសម្ប-
 យុត្តោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយា អនិធស្សន-
 អប្បដិឃំ អនាសវសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នអនិធស្ស-
 នសប្បដិឃោ នអនាសវសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ

ព្រាហ្មហតុប្បន្នយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញត្រេកចរដោយ
 ការចំពោះ មិនមែនជាមិនមានកាសវៈ កាស្រីយ ឡូធម៌ មិនមាន
 ការឃើញ និងមិនមានការចំពោះ មិនមានកាសវៈ ទើបកើតឡើង
 ព្រាហ្មហតុប្បន្នយ ។ បេ ។ ធម៌ មិនមែនត្រេកចរដោយការឃើញនិង
 ត្រេកចរដោយការចំពោះ មិនមែនជាមិនមានកាសវៈក្តី មិនមែនជាមិន
 មានការឃើញត្រេកចរដោយការចំពោះ មិនមែនជាមិនមានកាសវៈក្តី
 កាស្រីយ ឡូធម៌ មិនមានការឃើញត្រេកចរដោយការចំពោះ មិន
 មានកាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រាហ្មហតុប្បន្នយ ។

[៥៨៥] ក្នុងហេតុប្បន្នយ មានការ ៦ ។

សនិទស្សនត្ថិកាសវិសម្បយុត្តទកា
 នសនិទស្សនត្ថិកានិសម្បយុត្តទកំ

[៥៨៦] ធម៌ មិនមែនត្រេកចរដោយការឃើញនិងត្រេកចរដោយ
 ការចំពោះ មិនមែនត្រេកចរដោយកាសវៈ កាស្រីយ ឡូធម៌ មិនមាន
 ការឃើញនិងមិនមានការចំពោះ ត្រេកចរដោយកាសវៈ ទើបកើតឡើង
 ព្រាហ្មហតុប្បន្នយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញត្រេកចរដោយ
 ការចំពោះ មិនមែនត្រេកចរដោយកាសវៈ កាស្រីយ ឡូធម៌ មិនមាន
 ការឃើញនិងមិនមានការចំពោះ ត្រេកចរដោយកាសវៈ ទើបកើតឡើង

ហេតុប្បដ្ឋាន ។ ឆ ។ អនិទស្សនអប្បដិឃំ អា-
 សវសឡយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិ-
 ឃោ នអាសវសឡយុត្តា ន អនិទស្សនសប្បដិ-
 ឃោ នអាសវសឡយុត្តា ន ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋាន ។

[៥៨៥] ហេតុឃោ ឆ ។

[៥៨៦] អនិទស្សនអប្បដិឃំ អាសវសឡយុត្តំ
 ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិឃោ នអាសវសឡ-
 យុត្តា នធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋាន ។

[៥៨៧] ហេតុឃោ តិណំ ។

លនិទស្សនត្ថិកាសវិសាសវិទុក្ខ

នសនិទស្សនត្ថិកាសវិសាសវិទុក្ខ

[៥៨៨] អនិទស្សនអប្បដិឃំ អាសវតោវសាស-
 វេក្ខ ធម្មំ បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បដិឃោ នអាសវតោ-
 វេក្ខ នអនាសវេក្ខ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋាន
 អនិទស្សនអប្បដិឃំ អាសវតោវសាសវេក្ខ ធម្មំ បដិច្ច

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ។ ច ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
 ប្រកបដោយការចេះដឹង មិនមែនប្រកបដោយភាសាភ្នំ មិនមែនជាមុខ
 មានការឃើញតែប្រកបដោយការចេះដឹង មិនមែនប្រកបដោយភាសា-
 ភ្នំ កាស្រ័យ ឡធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការចេះដឹង ប្រកប
 ដោយភាសាភ្នំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ។

[៥៨៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន មាន៣៖ ៦ ។

[៥៩០] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
 ការចេះដឹង មិនមែនប្រាសចាកភាសាភ្នំ កាស្រ័យ ឡធម៌ មិនមាន
 ការឃើញនិងមិនមានការចេះដឹង ប្រាសចាកភាសាភ្នំ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ។

[៥៩១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន មាន៣៖ ៧ ។

លនិទស្សនត្ថិកាសវិសាសវិទុក្ខ

នសនិទស្សនត្ថិកាសវិសាសវិទុក្ខ

[៥៩២] ធម៌ មិនមែនជាមុខមានការឃើញនិងមិនមានការចេះ
 ដឹង មិនមែនជាភាសាភ្នំ ទាំងមិនមែនជាមុខមានភាសាភ្នំ កាស្រ័យ
 ឡធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការចេះដឹង ជាភាសាភ្នំ
 ប្រព្រឹត្តទៅដោយនិងភាសាភ្នំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន
 ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការចេះដឹង មិន
 មែនជាភាសាភ្នំ ទាំងមិនមែនជាមុខមានភាសាភ្នំ កាស្រ័យ ឡធម៌

១ សនិទស្សនសប្បដិយោ ១ អាសាវកេវេវ ១ អនាសាវកេ.
 ២ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ឃេ ។ អនិទស្ស.
 ៣ អប្បដិយំ អាសាវោវសាសវត្ថុ ធម្មំ បដិច្ច ១.
 សនិទស្សនសប្បដិយោ ១ អាសាវកេវេវ ១ អនាសាវកេធម
 ១ អនិទស្សនសប្បដិយោ ១ អាសាវកេវេវ ១ អនាសាវកេ.
 ២ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[୪୯୯] ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତ୍ ଗୀତା

[៥៧០] អធិនស្សនអប្បដិយំ សាសាវត្ថុវតោ-
 ធនាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នអធិនស្សនសប្បដិយោ នអ-
 ធនាសាវតោវននោធនាសាវតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បត្តយា អធិនស្សនអប្បដិយំ សាសាវត្ថុវតោ-
 ធនាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នអធិនស្សនសប្បដិយោ នអ-
 ធនាសាវតោវននោធនាសាវតោ នអធិនស្សនអប្បដិយោ
 នអធនាសាវតោវននោធនាសាវតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
 តុប្បត្តយា ។

មិនមានការឃើញនឹងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាភាសាៈទាំងប្រាំពីរក្នុងទាំង
មួយនឹងភាសាៈ រឿងភក្ត្រឡើង ព្រោះហេតុច្បង ១ ២ ៣ ៤ ៥ ៦ ៧ ៨ ៩ ១០
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនឹងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជា
ភាសាៈទាំងមិនមែនជាមិនមានភាសាៈក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញ
នៃប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាភាសាៈទាំងមិនមែនជាមិនមាន
ភាសាៈក្តី កាល្មើយ ខ្លួននឹង មិនមានការឃើញនឹងមិនមានការប៉ះពាល់
ជាភាសាៈទាំងប្រាំពីរក្នុងទាំងមួយនឹងភាសាៈ រឿងភក្ត្រឡើង ព្រោះហេ-
តុច្បង ១

(៨៨៨) ព្រះហស្តច្បង មានរាង ២ ។

(៥៧០) ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការបំបោល មិនមែនជាមិនមានភាសាៈ តាំងមិនមែនជាមិនមានភាសាៈ
ភាស្រ័យ ឡូធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការបំបោល ប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងភាសាៈ តាំងមិនមែនជាភាសាៈ រឿបភើតរឡើង ព្រោះ
ហេតុច្បង ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនៃប្រកបដោយការបំ-
បោល មិនមែនជាមិនមានភាសាៈ តាំងមិនមែនជាមិនមែនភាសាៈក្តី មិន
មែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការបំបោល មិនមែនជាមិនមានភា-
សាៈ តាំងមិនមែនជាមិនមែនភាសាៈក្តី ភាស្រ័យ ឡូធម៌ មិនមានការ
ឃើញនិងមិនមានការបំបោល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងភាសាៈ តាំងមិន
មែនជាភាសាៈ រឿបភើតរឡើង ព្រោះហេតុច្បង ។

[៥៥១] ហេតុយា តីណិ ។

សនិទស្សនត្ថិកអាសវិអាសវិសម្មយុត្តទុក្ខ

នសនិទស្សនត្ថិកនិអាសវិអាសវិសម្មយុត្តទុក្ខ

[៥៥២] អនិទស្សនអប្បដិឃេ អាសវត្ថោវរាស-

វសម្មយុត្តទុក្ខ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសម្បដិឃោ

ន អាសវេវេវ ន អាសវិវិប្បយុត្តោច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

ហេតុប្បដ្ឋយា អនិទស្សនអប្បដិឃេ អាសវត្ថោវអា-

សវសម្មយុត្តទុក្ខ ធម្មំ បដិច្ច នអនិទស្សនសម្បដិឃោ

ន អាសវេវេវ ន អាសវិវិប្បយុត្តោច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

ហេតុប្បដ្ឋយា អនិទស្សនអប្បដិឃេ អាសវត្ថោវអា-

សវសម្មយុត្តទុក្ខ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសម្បដិ-

ឃោ ន អាសវេវេវ ន អាសវិវិប្បយុត្តោច នអនិទស្ស-

នអប្បដិឃោ ន អាសវេវេវ ន អាសវិវិប្បយុត្តោច

ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៥៥៣] ហេតុយា តីណិ ។

[៥៥៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានពីរ ព្យ ។

សនិទស្សនត្ថិកអាសវិអាសវិសម្មយុត្តទុក្ខ

នសនិទស្សនត្ថិកនិអាសវិអាសវិសម្មយុត្តទុក្ខ

[៥៥៥] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ

ការបំបោល មិនមែនជាភាសាៈទាំងមិនមែនប្រាសចាកភាសាៈ កាស្រ័យ

នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការបំបោល ជាភាសាៈទាំងប្រកប

ដោយភាសាៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធម៌ មិនមែនជា

មិនមានការឃើញនិងប្រកបដោយការបំបោល មិនមែនជាភាសាៈទាំង

មិនមែនប្រាសចាកភាសាៈ កាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិង

មិនមានការបំបោល ជាភាសាៈទាំងប្រកបដោយភាសាៈ ទើបកើតឡើង

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ

ការបំបោល មិនមែនជាភាសាៈទាំងមិនមែនប្រាសចាកភាសាៈក្តី មិន

មែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការបំបោល មិនមែនជាភាសាៈទាំង

មិនមែនប្រាសចាកភាសាៈក្តី កាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញ

និងមិនមានការបំបោល ជាភាសាៈទាំងប្រកបដោយភាសាៈ ទើបកើត

ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៥៥៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានពីរ ព្យ ។

[៥៧៤] អនុសាសន៍អប្បដិឃៈ អាសវស្សយុត្ត-

ក្សេត្រោនកាសវៈ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្ប-

ដិយោ នកាសវិច្ឆយុត្តោចេននោនកាសវេន ធម្មោ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៥៧៥] ហេតុយា ភីណិ ។

សនិទស្សនត្ថិកាសវិច្ឆយុត្តសាសវិទុកេ

នសនិទស្សនត្ថិកាសវិច្ឆយុត្តសាសវិទុកំ

[៥៧៦] អនុសាសន៍អប្បដិឃៈ កាសវិច្ឆយុត្ត-

សាសវៈ ធម្មំ បច្ចយា នសនិទស្សនសប្បដិយោ

កាសវិច្ឆយុត្តោនកាសវេន ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-

ប្បច្ចយា អនុសាសន៍អប្បដិឃៈ កាសវិច្ឆយុត្តសាសវៈ

ធម្មំ បច្ចយា នអនុសាសន៍សប្បដិយោ កាសវិច្ឆ-

យុត្តោនកាសវេន ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា

[៥៧៧] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការ

ចំពោះ មិនមែនប្រាសចាកកាសវៈទាំងមិនមែនជាមិនមែនកាសវៈ កា-

ស្រីយ ឬធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការចំពោះ ប្រកបដោយ

កាសវៈទាំងមិនមែនកាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ។

[៥៧៨] ក្នុងហេតុប្បច្ចយ មានវិវាទ ។

សនិទស្សនត្ថិកាសវិច្ឆយុត្តសាសវិទុកេ

នសនិទស្សនត្ថិកាសវិច្ឆយុត្តសាសវិទុកេ

[៥៧៩] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ

ការចំពោះ ប្រាសចាកកាសវៈនិងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងកាសវៈ

ពិន័យ្យោ នីតិធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការចំពោះ ប្រាស

ចាកកាសវៈនិងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងកាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ

ហេតុប្បច្ចយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ ឬប្រកបដោយការចំ-

ពោះ ប្រាសចាកកាសវៈនិងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងកាសវៈ ពិន័យ្យោ

នីតិធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការចំពោះ ប្រាសចាកកាសវៈ

និងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងកាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ

ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បទូយា ។

[៥៧៧] ហេតុយា ឆ ។

សនិទស្សនត្ថិកធម្មោប្បកទុកេ

ឥសនិទស្សនត្ថិកធម្មោប្បកទុកំ

[២០០] អនិទស្សនអប្បដិយេ សញ្ញាជនំ ធម្មំ បដិច្ច
 ឧអនិទស្សនអប្បដិយោ ចោសាញាជនោ នន្តោ ឧប្ប-
 ជ្ឈតិ ហេតុប្បទូយា អនិទស្សនអប្បដិយេ កម្ពំ ធម្មំ
 បដិច្ច ឧអនិទស្សនអប្បដិយោ ចោកាត្តា ជនោ ឧប្ប-
 ជ្ឈតិ ហេតុប្បទូយា អនិទស្សនអប្បដិយេ ទិយំ ធម្មំ
 បដិច្ច ឧអនិទស្សនអប្បដិយោ ចោទិយោ នន្តោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បទូយា អនិទស្សនអប្បដិយេ យោ-
 កំ ធម្មំ បដិច្ច ឧអនិទស្សនអប្បដិយោ ចោយោកា
 នន្តោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បទូយា អនិទស្សនអប្បដិយេ

ទេវភេតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយា ។

[៥៧៧] ក្នុងហេតុប្បទូយា មាន៧៖ ៦ ។

សនិទស្សនត្ថិកធម្មោប្បកទុកៈ

ឥសនិទស្សនត្ថិកធម្មោប្បកទុកៈ

[២០០ : ឆមិ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការចេះ-
 ពាល់ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ កាស្រីយ ខ្យល់ ឆ្មុល មិនមានការឃើញ
 និងមិនមានការចេះពាល់ ជាសញ្ញាជនៈ ទេវភេតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បទូយា ឆមិ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការចេះពាល់ មិន
 មែនជាគន្លុះ កាស្រីយ ខ្យល់ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការចេះ-
 ពាល់ ជាគន្លុះ ទេវភេតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយា ឆមិ មិនមែនជា
 មិនមានការឃើញនិងមិនមានការចេះពាល់ មិនមែនជាឈ្មោះ កាស្រីយ
 ខ្យល់ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការចេះពាល់ ជាឈ្មោះ ទេវភេត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយា ឆមិ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិន
 មានការចេះពាល់ មិនមែនជាយោគៈ កាស្រីយ ខ្យល់ មិនមានការ
 ឃើញនិងមិនមានការចេះពាល់ ជាយោគៈ ទេវភេតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បទូយា ឆមិ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការចេះពាល់

ដីកាសំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបសិទ្ធិស្សនបរម្យដិសោ តោដីកា
 បរមា ធម្មា ឧប្បដ្ឋតំ ហេតុផ្សត្តយា អធិទស្សន
 ឧបរម្យដិសំ ភពហសំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបសិទ្ធិស្សន
 បរម្យដិសោ តោ បរមាសោ ធម្មា ឧប្បដ្ឋតំ ហេតុ
 ផ្សត្តយា ។

ស្ថិតិទូទៅនៃស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា

សេចក្តីសន្និដ្ឋានលើការងារ

(២៥៧) អធិបស្សនសម្មាសម្ពុទ្ធិយំ សារាច្ចណំ ធម្មំ
 បដិច្ច ឧអធិបស្សនសម្មាសម្ពុទ្ធិយោ ឧសារាច្ចណោ ធម្មោ
 ទុម្បជ្ជតិ ហេតុម្បត្ថយោ អធិបស្សនសម្មាសម្ពុទ្ធិយំ សា-
 រាច្ចណំ ធម្មំ បដិច្ច ឧសធិបស្សនសម្មាសម្ពុទ្ធិយោ ឧសា-
 រាច្ចណោ ធម្មោ ទុម្បជ្ជតិ ហេតុម្បត្ថយោ ។ បេ ។
 អធិបស្សនសម្មាសម្ពុទ្ធិយំ សារាច្ចណំ ធម្មំ បដិច្ច ឧស-
 ធិបស្សនសម្មាសម្ពុទ្ធិយោ ឧសារាច្ចណោ ឧ ឧអធិបស្ស-
 នសម្មាសម្ពុទ្ធិយោ ឧសារាច្ចណោ ធម្មំ ធម្មោ ទុម្បជ្ជតិ
 ហេតុម្បត្ថយោ ។

ကနဦးကဏ္ဍပိုင်ဆိုင်မှုကဏ္ဍ

មិនមែនជាឱវាណៈ តាស្រ័យ ផ្លូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមាន
ការប៉ះពាល់ ជាឱវាណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុច្បង ធម៌ មិន
មែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាបរាជ័យៈ
តាស្រ័យ ផ្លូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាបរា-
ជ័យៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុច្បង ។

សំនុំទូទៅនៃទិន្នន័យសាងសង់ផ្ទះ៖

សេចក្តីសន្និដ្ឋានស្រាវជ្រាវ៖

[២០១] ឆប៊ី មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការចេះ
 គាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងការម្នាក់ កាស្រ័យ ឬឆប៊ី មិន
 មានការឃើញនិងមិនមានការចេះគាល់ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងការម្នាក់
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ ឆប៊ី មិនមែនច្រកបដោយការឃើញ
 និងច្រកបដោយការចេះគាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងការម្នាក់ កា-
 ស្រ័យ ឬឆប៊ី មិនមានការឃើញនិងមិនមានការចេះគាល់ ប្រព្រឹត្តទៅ
 ជាមួយនឹងការម្នាក់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ ។ ថេ ។ ឆប៊ី
 មិនមែនច្រកបដោយការឃើញនិងច្រកបដោយការចេះគាល់ មិនមែនប្រ-
 ព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងការម្នាក់ក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញនៃច្រកប
 ដោយការចេះគាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងការម្នាក់ក្តី កាស្រ័យ
 ឬឆប៊ី មិនមានការឃើញនិងមិនមានការចេះគាល់ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
 ការម្នាក់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ ។

[២០២] ហេតុយា ៦ ។

[២០៣] អនិច្ចស្សនអប្បដិយេ អនាម្មណ៍ ធម្ម៍
បដិច្ច ធនសនិច្ចស្សនសប្បដិយោ ធនអនាម្មណា
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២០៤] ហេតុយា ភិណ្ឌ ។

សនិទស្សនត្ថិកបិដ្ឋក្កក្ក
នសនិទស្សនត្ថិកនោបិដ្ឋក្កក្ក

[២០៥] អនិច្ចស្សនអប្បដិយេ ធម្ម៍ ធម្ម៍ បដិច្ច
ធនសនិច្ចស្សនអប្បដិយោ ហេតិក្កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា អនិច្ចស្សនអប្បដិយេ ធម្ម៍ ធម្ម៍ បដិច្ច
ធនសនិច្ចស្សនសប្បដិយោ ហេតិក្កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ។ បេ ។ អនិច្ចស្សនអប្បដិយេ ធម្ម៍
ធម្ម៍ បដិច្ច ធនសនិច្ចស្សនសប្បដិយោ ហេតិក្កោ ធម្ម
ធនសនិច្ចស្សនសប្បដិយោ ហេតិក្កោ ធម្ម ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២០៦] ភូតិហេតុប្បដ្ឋយា ធានាវា ៦ ។

[២០៧] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការបំពេញ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ កាស្រ័យ ឡើយ មិនមាន
ការឃើញនិងមិនមានការបំពេញ មិនមានការឃើញ រឿងភិក្ខុ
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២០៨] ភូតិហេតុប្បដ្ឋយា ធានាវា ៧ ។

សនិទស្សនត្ថិកបិដ្ឋក្កក្ក
នសនិទស្សនត្ថិកនោបិដ្ឋក្កក្ក

[២០៩] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការបំពេញ
មិនមែនជាមិន កាស្រ័យ ឡើយ មិនមានការឃើញនិងមិនមាន
ការបំពេញ ជាមិន រឿងភិក្ខុ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធម៌ មិន
មែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការបំពេញ មិនមែនជាមិន
កាស្រ័យ ឡើយ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការបំពេញ ជាមិន
រឿងភិក្ខុ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។ បេ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
ការឃើញនិងប្រកបដោយការបំពេញ មិនមែនជាមិន មិនមែនជាមិន
មានការឃើញនិងប្រកបដោយការបំពេញ មិនមែនជាមិន កាស្រ័យ
ឡើយ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការបំពេញ ជាមិន រឿងភិក្ខុ
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២០៦] ហេតុប្បដូណ ១

[២០៧] អនិទស្សន៍អប្បដិឃេ ចោ ចិត្តំ ធម្មំ
បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិឃោ ន ចោ ចិត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូណ ។

[២០៨] ហេតុប្បដូណ ភីលិ ។

សនិទស្សន្តិកបេតសិកទុក្ខេ
នសនិទស្សន្តិកនបេតសិកទុក្ខំ

[២០៩] អនិទស្សន៍អប្បដិឃេ ចេតសិកំ ធម្មំ
បដិច្ច នអនិទស្សន៍អប្បដិឃោ ន ចេតសិកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូណ អនិទស្សន៍អប្បដិឃេ ចេត-
សិកំ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិឃោ ន ច-
េតសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូណ ។ ថេ ។
អនិទស្សន៍អប្បដិឃេ ចេតសិកំ ធម្មំ បដិច្ច នសនិ-
ទស្សនសប្បដិឃោ ន ចេតសិកោ ច នអនិទស្សន-
សប្បដិឃោ ន ចេតសិកោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បដូណ ។

[២០៦] ក្នុងហេតុប្បដូណ មានការ ៦ ។

[២០៧] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការចំណាប់ មិនមែនជាមិនមែនជាចិត្ត កាស្រីយ ឡូធម៌ មិនមានការ
ឃើញនិងមិនមានការចំណាប់ មិនមែនជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដូណ ។

[២០៨] ក្នុងហេតុប្បដូណ មានការ ៣ ។

សនិទស្សន្តិកបេតសិកទុក្ខៈ
នសនិទស្សន្តិកនបេតសិកទុក្ខៈ

[២០៩] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការចំ-
ណាប់ មិនមែនជាចេតសិក កាស្រីយ ឡូធម៌ មិនមានការឃើញ
និងមិនមានការចំណាប់ ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ដូណ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការចំណាប់
មិនមែនជាចេតសិក កាស្រីយ ឡូធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមាន
ការចំណាប់ ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូណ ។ ថេ ។
ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការចំណាប់ មិន
មែនជាចេតសិក មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងប្រកបដោយការចំ-
ណាប់ មិនមែនជាចេតសិក កាស្រីយ ឡូធម៌ មិនមានការឃើញ
និងមិនមានការចំណាប់ ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បដូណ ។

[២១០] ហេតុណា ឆ ៗ សន្តិភូត ។

សនិទស្សនត្ថិកបិក្ខសម្បយុត្តទុក

នសនិទស្សនត្ថិកបិក្ខសម្បយុត្តទុក

[២១១] អនិទស្សនអប្បដិឃេ ចិត្តសម្បយុត្ត ឆម្ព

បដិច្ច នអនិទស្សនអប្បដិឃេ ន ចិត្តសម្បយុត្ត

ឆម្ព ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បដិឃេ

ចិត្តសម្បយុត្ត ឆម្ព បដិច្ច នសនិទស្សនសម្បដិឃេ

ន ចិត្តសម្បយុត្ត ឆម្ព ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា

។ បេ ។ អនិទស្សនអប្បដិឃេ ចិត្តសម្បយុត្ត ឆម្ព

បដិច្ច នសនិទស្សនសម្បដិឃេ ន ចិត្តសម្បយុត្ត

ន នអនិទស្សនសម្បដិឃេ ន ចិត្តសម្បយុត្ត ន

ឆម្ព ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[២១២] ហេតុណា ឆ ។

[២១៣] ក្នុងហេតុប្បច្ចយា មានវេរ ៦ ។ សេចក្តីប្រែប្រួល ។

សនិទស្សនត្ថិកបិក្ខសម្បយុត្តទុក

នសនិទស្សនត្ថិកបិក្ខសម្បយុត្តទុក

[២១៤] ឆម្ព មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការចេះ

ពាល់ មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត គាស្រីយ ទូរឆម្ព មិនមានការឃើញ

និងមិនមានការចេះពាល់ ប្រកបដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប

ច្ចយា ឆម្ព មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការចេះពាល់

មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត គាស្រីយ ទូរឆម្ព មិនមានការឃើញនិងមិន

មានការចេះពាល់ ប្រកបដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយា

។ បេ ។ ឆម្ព មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការចេះ

ពាល់ មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិន

មានការចេះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត គាស្រីយ ទូរឆម្ព

មិនមានការឃើញនិងមិនមានការចេះពាល់ ប្រកបដោយចិត្ត ទើបកើត

ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយា ។

[២១៥] ក្នុងហេតុប្បច្ចយា មានវេរ ៦ ។

សនិទស្សន៍ត្រីកបិត្តសំសង្ឃទុក្ខ

និសនិទស្សន៍ត្រីកបិត្តសំសង្ឃទុក្ខ

[២០៣] អនិទស្សន៍អប្បដិឃេន ចិត្តសំសង្ឃ ធម្មៈ
 បដិច្ច អនិទស្សន៍អប្បដិឃេន ចិត្តសំសង្ឃ ធម្មា
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដិឃេន អនិទស្សន៍អប្បដិឃេន ចិត្តសំ-
 សង្ឃ ធម្មៈ បដិច្ច អនិទស្សន៍អប្បដិឃេន ចិត្ត-
 សំសង្ឃ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដិឃេន ។ មេ ។
 អនិទស្សន៍អប្បដិឃេន ចិត្តសំសង្ឃ ធម្មៈ បដិច្ច អនិ-
 ទស្សន៍អប្បដិឃេន ចិត្តសំសង្ឃ ធម្មា អនិទស្សន៍-
 អប្បដិឃេន ចិត្តសំសង្ឃ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បដិឃេន ។

[២០៤] ហេតុយា ឆ ។

សនិទស្សន៍ត្រីកបិត្តសំសង្ឃទុក្ខ

និសនិទស្សន៍ត្រីកបិត្តសំសង្ឃទុក្ខ

[២០៥] និមិ មិនមែនជាមិនមានការយឺតយ៉ាវនឹងមិនមានការបំ-
 ភាន់ មិនមែនច្រឡំដោយចិត្ត កាស្រីយ ឡូធម៌ មិនមានការយឺត
 នឹងមិនមានការបំភាន់ ច្រឡំដោយចិត្ត រើចកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
 ដិឃេន ធម៌ មិនមែនច្រឡំដោយការយឺតយ៉ាវនឹងមិនមានការបំភាន់
 មិនមែនច្រឡំដោយចិត្ត កាស្រីយ ឡូធម៌ មិនមានការយឺតនឹងមិនមាន
 ការបំភាន់ ច្រឡំដោយចិត្ត រើចកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដិឃេន
 ។ មេ ។ និមិ មិនមែនច្រឡំដោយការយឺតយ៉ាវនឹងមិនមានការបំភាន់
 មិនមែនច្រឡំដោយចិត្ត មិនមែនជាមិនមានការយឺតនឹងមិនមាន
 ការបំភាន់ មិនមែនច្រឡំដោយចិត្ត កាស្រីយ ឡូធម៌ មិនមាន
 ការយឺតនឹងមិនមានការបំភាន់ ច្រឡំដោយចិត្ត រើចកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដិឃេន ។

[២០៦] កុដិហេតុប្បដិឃេន មានភាវៈ ៦ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមញ្ញនិយម្យនាម
 សនិទស្សនត្ថិកបិដកសម្ពោធទុកៈ
 នសនិទស្សនត្ថិកនោបិដកសម្ពោធទុកៈ

[២០៥] អនិទស្សនអប្បដិឃំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ ធម្មំ

មជ្ជិកំ ធម្មនិទស្សនអប្បដិឃោ នោ ចិត្តសមុដ្ឋានោ

ធម្មោ ទយ្យន្ទតិ ហេតុប្បព្វយា ។

[២០៦] ហេតុយា ធម្ម ។

សនិទស្សនត្ថិកបិដកសហភ្នំទុកៈ
 នសនិទស្សនត្ថិកនោបិដកសហភ្នំទុកៈ

[២០៧] អនិទស្សនអប្បដិឃំ ចិត្តសហភ្នំ ធម្មំ

មជ្ជិកំ ធម្មនិទស្សនអប្បដិឃោ នោ ចិត្តសហភ្នំ ធម្មោ

ទយ្យន្ទតិ ហេតុប្បព្វយា ។

[២០៨] ហេតុយា ធម្ម ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមញ្ញនិយម្យនាម
 សនិទស្សនត្ថិកបិដកសម្ពោធទុកៈ
 នសនិទស្សនត្ថិកនោបិដកសម្ពោធទុកៈ

[២០៩] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការចេះ

កាល មិនមែនកាន់ទ្រង់ដោយចិត្ត កាស្រីយ ឡូធម៌ មិនមានការ

ឃើញនិងមិនមានការចេះកាល កាន់ទ្រង់ដោយចិត្ត ទើបកើតទ្រង់

ក្រោមហេតុប្បព្វយ ។

[២១០] ក្នុងហេតុប្បព្វយ មានពីរ៖ ៦ ។

សនិទស្សនត្ថិកបិដកសហភ្នំទុកៈ
 នសនិទស្សនត្ថិកនោបិដកសហភ្នំទុកៈ

[២១១] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការចេះ

កាល មិនមែនកើតជាមួយនិងចិត្ត កាស្រីយ ឡូធម៌ មិនមានការឃើញ

និងមិនមានការចេះកាល កើតជាមួយនិងចិត្ត ទើបកើតទ្រង់ ក្រោម

ហេតុប្បព្វយ ។

[២១២] ក្នុងហេតុប្បព្វយ មានពីរ៖ ៦ ។

សន្តិសុខសង្គមកម្ពុជា

សេនីយឧត្តមស្រីសោមនាសបរិនិវត្តន៍

(៦៣៧) អតីតស្រុកអម្បជ័យ ភ្នំពេញ ឈប់

បដិច្ច ធុរកិច្ចស្បៀងអាចារ្យនិយោ លោ ឱកាសបរិស័

စောလှိုင် နှင့် နတ်လှိုင်

(၂၆၀) ဇောနုယာ ၈ *

សេចក្តីសង្ខេបប្រតិបត្តិការសម្រាប់សមាជិក

ឧបត្ថម្ភស្រុកភ្នំពេញបង្កើនសម្បទានៈ

(៦២០) អធិប្បន្នអប្បដិឃំ ចិត្តសំសង្កស្មត្ថ-

ជ្រាង ធម៌ បង្កើត ឧបទ្វីប ស្បែកអញ្ច័យោ ។ វា ចិត្ត-

សំស្ក្រឹតសម្ព័ន្ធគោល គោល ឧប្បត្តិ ។ ហេតុប្បព្វយោ ។

[၆၆၆] : ပာစုယာ ၁၁၅

សនិទស្សន៍អ្នកប្រឹក្សាសមរភីតិ១៣៖

សសនិទស្សនត្ថិកតោបិដ្ឋានបរិច្ឆិទ្កតៈ

[illegible]

ពេល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការយឺត

ឯងមិនមានការបំពេញ ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ទើបកើតឡើង អញ្ជើញហេ.

နိဗ္ဗာန် ၇

(၁၆၀) နတ်တို့ကလေးများ စာအုပ် ၁၂

សន្តិសុខស្តីពីការបំបាត់សង្គមមន្ត្រី៖

នសនិទស្សន្តិកាតោចិត្តសីលដ្ឋិសមុដ្ឋានទុកៈ

(៦៦១) ឆ្នាំ ទី១២៧២ ព្រះបាទ ជ័យវរ្ម័ន ទី៧ បាន កែប្រែ ឈ្មោះ ទីក្រុង ថ្មី ឈ្មោះ ថា បាទីយៈ.

ពារប្រឡងនិងការងារផ្សេងៗដោយចិត្ត ភាស្រ័យ គួរឆម មិនមានការ

ឃើញថាមានការប្រកាស រាប់ទុំនិងការទុំនិយាយចុង រៀបរៀង

ទំព័រ ១២៣៤៥៦៧៨៩១០១១២១៣១៤១៥១៦១៧១៨១៩២០២១២២២៣២៤២៥២៦២៧២៨២៩៣០៣១៣២៣៣៣៤៣៥៣៦៣៧៣៨៣៩៤០៤១៤២៤៣៤៤៤៥៤៦៤៧៤៨៤៩៥០៥១៥២៥៣៥៤៥៥៥៦៥៧៥៨៥៩៦០៦១៦២៦៣៦៤៦៥៦៦៦៦៧៦៨៦៩៧០៧១៧២៧៣៧៤៧៥៧៦៧៧៧៨៧៩៨០៨១៨២៨៣៨៤៨៥៨៦៨៧៨៨៨៩៩០៩១៩២៩៣៩៤៩៥៩៦៩៧៩៨៩៩១០១១១២១៣១៤១៥១៦១៧១៨១៩២០២១២២២៣២៤២៥២៦២៧២៨២៩៣០៣១៣២៣៣៣៤៣៥៣៦៣៧៣៨៣៩៤០៤១៤២៤៣៤៤៤៥៤៦៤៧៤៨៤៩៥០៥១៥២៥៣៥៤៥៥៥៦៥៧៥៨៥៩៦០៦១៦២៦៣៦៤៦៥៦៦៦៦៧៦៨៦៩៧០៧១៧២៧៣៧៤៧៥៧៦៧៧៧៨៧៩៨០៨១៨២៨៣៨៤៨៥៨៦៨៧៨៨៨៩៩០៩១៩២៩៣៩៤៩៥៩៦៩៧៩៨៩៩

(៦៦៦) ក្នុងហេតុបច្ចុប្បន្ន មានការ: ៦ ។

ហេតុឫទ្ធឯក អធិបស្សនអប្បដិឃំ អដ្ឋង្គិកំ ធម្មំ
បដិច្ច នសនិទស្សនសម្បដិឃោ ឧអដ្ឋង្គិកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតំ ហេតុឫទ្ធឯក ។ មេ ។ អធិបស្សនអប្បដិឃំ
អដ្ឋង្គិកំ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសម្បដិឃោ ឧ
អដ្ឋង្គិកោ ឧ ឧអធិបស្សនសម្បដិឃោ ឧអដ្ឋង្គិ
កោ ឧ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតំ ហេតុឫទ្ធឯក ។

[၁၆၈] မောက္ခယောဂ ၈ ၇

(២២៩) អធិនស្សនអប្បដ្ឋយំ តាហិវំ ឥច្ចំ បដិច្ច
ន អធិនស្សនអប្បដ្ឋយេក ធានាហិកេ ធម្មោ ឧប្បដ្ឋតិ
សោតុប្បដ្ឋន្តោ ។

[៥៣០] លោកយាយ ឯកាធុស ។

សន្និសីទស្សនាដ៏កក្តើកកក្តើក

សង្ឃីស្សនត្ថិកនាគាហ៍

[២៣០] អំណាចស្តេចសម្បជ័យ ឧទាហរណ៍ បង្កើត
 ឧសាន្តស្តេចសម្បជ័យ ឧទាហរណ៍ ឧទាហរណ៍ ឧទាហរណ៍
 រោគប្បវត្តន៍ ។

ព្រោះហេតុដូច្នេះ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅនឹងក្នុង ភាស្រ័យ ឆ្លុះធម៌ មិនមាន
ការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រព្រឹត្តទៅនឹងក្នុង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុដូច្នេះ ។ ដេ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅនឹងក្នុងក្នុង មិនមែនជាមិន
មានការឃើញនៃប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅនឹងក្នុងក្នុង
ភាស្រ័យ ឆ្លុះធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រព្រឹត្ត
ទៅនឹងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុដូច្នេះ ។

(៦៦៨) ក្នុងរាហុប្បត្តិយ ពានករៈ ៦ ។

[illegible]

(৬৭০) কৃষ্ণদায়াদুর্ভাগ্য অঙ্ক ৩ ৭

សិទ្ធិស្រ្តីក្នុងការកាត់បន្ថយ

សិល្បៈវិទ្យាស្ថានស្ថិតនៅក្នុងរាជធានីភ្នំពេញ។

[៦៣១] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាឧបាទាន កាលស្រីយ គូរធម៌ មិនមានការឃើញ
និងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាឧបាទាន គឺបរិក្ខតឡើង ប្រាសហេតុប្បដ្ឋិយ ។

២៣០

កតិកាបិដក អនុលោមប្បវត្តន៍យជ្ជដ្ឋាន

[២៣២] ហេតុយា គីណា ។

[២៣៣] អនិចស្សនសម្បជ័យំ គោធិតាណា

ធម្មំ បដិច្ច ន អនិចស្សនសម្បជ័យោ ន គោធិតាណា

ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ បេ ។ អនិចស្ស-

នសម្បជ័យំ គោធិតាណា ធម្មំ បដិច្ច ន អនិចស្សន-

សម្បជ័យោ ន គោធិតាណា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-

ប្បច្ចយា ន ។ អនិចស្សនសម្បជ័យំ គោធិតាណា

ន អនិចស្សនសម្បជ័យំ គោធិតាណា ន ធម្មំ បដិច្ច

ន សនិចស្សនសម្បជ័យោ ន គោធិតាណា ធម្មោ ឧប្ប-

ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ។

[២៣៤] ហេតុយា អដ្ឋាស ។

សនិទស្សនត្ថិកាទិណ្ឌទុក្ខក

នសនិទស្សនត្ថិកាទិណ្ឌទុក្ខក

[២៣៥] អនិចស្សនសម្បជ័យំ ឧបាទិដ្ឋំ ធម្មំ បដិច្ច

ន អនិចស្សនសម្បជ័យោ ន ឧបាទិដ្ឋោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

កតិកាបិដក អនុលោមប្បវត្តន៍យជ្ជដ្ឋាន

[២៣៦] ក្នុងហេតុប្បច្ចយ មានពីរ ព ។

[២៣៧] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការ
ចំពោះ មិនមែនជាមិនមែនជាឧបាទា កាស្រ័យ ឡធម៌ មិនមានការ
ឃើញតែប្រកបដោយការចំពោះ មិនមែនជាឧបាទា ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ។ ចេ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិន
មានការចំពោះ មិនមែនជាមិនមែនជាឧបាទា កាស្រ័យ ឡធម៌ មិន
មានការឃើញនិងមិនមានការចំពោះ មិនមែនជាឧបាទា ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ចយ មានពីរ ៦ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
និងប្រកបដោយការចំពោះ មិនមែនជាមិនមែនជាឧបាទា កាស្រ័យ
ឡធម៌ មិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការចំពោះ មិនមែនជាឧបាទា
ផង មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការចំពោះ មិនមែនជា
ឧបាទាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ មានពីរ ៦ ។

[២៣៨] ក្នុងហេតុប្បច្ចយ មានពីរ ១៨ ។

សនិទស្សនត្ថិកាទិណ្ឌទុក្ខក

នសនិទស្សនត្ថិកាទិណ្ឌទុក្ខក

[២៣៩] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការចំ-
ពោះ ដែលមិនមែនប្រកបដោយកិលេស (មានស្ត្រាជាដើម)
កាត់យកហើយ កាស្រ័យ ឡធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការចំ-
ពោះ ដែលប្រកបដោយកិលេសកាត់យកហើយ ទើបកើតឡើង

ហេតុប្បដ្ឋាន អនិទស្សនអប្បដិឃំ ទុច្ចាធិដ្ឋ ធម្មំ
 បដិច្ច ឧសនិទស្សនសប្បដិឃោ ឧទុច្ចាធិដ្ឋោ ធម្មោ
 ទប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋាន ។ បេ ។ អនិទស្សនអប្បដិឃំ
 ទុច្ចាធិដ្ឋ ធម្មំ បដិច្ច ឧសនិទស្សនសប្បដិឃោ ឧទុ-
 ច្ចាធិដ្ឋោ ធម្មោ ឧសនិទស្សនសប្បដិឃោ ឧទុច្ចាធិដ្ឋោ
 ឧ ធម្មោ ទប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋាន ។

[២៣២] ហេតុយា ឧ ។

សនិទស្សនត្ថិកវិបាកនគោប្បកុកេ

នសនិទស្សនត្ថិកវិបាកនគោប្បកុកំ

[២៣៣] អនិទស្សនអប្បដិឃំ ទុច្ចាធិដ្ឋ ធម្មំ

បដិច្ច ឧសនិទស្សនអប្បដិឃោ ហេតុទុច្ចាធិដ្ឋោ ធម្មោ
 ទប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋាន ។

[២៣៤] ហេតុយា ឧ ។

ព្រោហេតុប្បដ្ឋាយ ធម្មំ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
 ការចំណាស់ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកហើយ កា-
 ស្រីយ ត្រូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការចំណាស់ ដែលកម្ម
 ប្រកបដោយកិលេសកាន់យកហើយ ទើបកើតឡើង ព្រោហេតុប្បដ្ឋាយ
 ។ បេ ។ ធម្មំ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការចំណាស់
 ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកហើយក្តី មិនមែនជាមិន
 មានការឃើញនៃប្រកបដោយការចំណាស់ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយ
 កិលេសកាន់យកហើយក្តី កាស្រីយ ត្រូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិន
 មានការចំណាស់ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកហើយ ទើប
 កើតឡើង ព្រោហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[២៣៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានព័រៈ ៦ ។

សនិទស្សនត្ថិកវិបាកនគោប្បកុកៈ

នសនិទស្សនត្ថិកវិបាកនគោប្បកុកៈ

[២៣៦] ធម្មំ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការចំ-
 ណាស់ មិនមែនជាទុច្ចាធិដ្ឋ កាស្រីយ ត្រូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិន
 មានការចំណាស់ ជាទុច្ចាធិដ្ឋ ទើបកើតឡើង ព្រោហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[២៣៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានព័រៈ ៦ ។

ករិយបទ អនុសាសន៍ប្បដិសេធន៍
 សនិទស្សន្តិកកិលេសគោត្តកទុក្ខ
 នសនិទស្សន្តិកកិលេសគោត្តកទុក្ខ

[២៣៩] អនិទស្សន្តិកម្យដិយំ កិលេសំ ចម្ពុ
 មដិច្ច ឧបាសិទ្ធិមស្សនម្យដិយោ នោ តិលោសោ នម្មោ
 ទស្សន្តិកំ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៤០] ហេតុយា ន ។

សនិទស្សន្តិកទស្សនេសបហាតព្វទុក្ខ
 នសនិទស្សន្តិកទស្សនេសបហាតព្វទុក្ខ

[២៤១] អនិទស្សនម្យដិយំ នស្សនេសបហា-
 តព្វំ ចម្ពុ មដិច្ច ឧបាសិទ្ធិមស្សនម្យដិយោ ននស្ស-
 នេសបហាតព្វា នម្មោ ទស្សន្តិកំ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៤២] ហេតុយា ន ។

[២៤៣] អនិទស្សនម្យដិយំ ននស្សនេសប-
 ហាតព្វំ ចម្ពុ មដិច្ច ឧបាសិទ្ធិមស្សនម្យដិយោ
 ននស្សនេសបហាតព្វា នម្មោ ទស្សន្តិកំ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា អនិទស្សនម្យដិយំ ននស្សនេសបហាតព្វំ

សនិទស្សន្តិកកិលេសគោត្តកទុក្ខ
 នសនិទស្សន្តិកកិលេសគោត្តកទុក្ខ

[២៣៩] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ-
 ពាល់ មិនមែនជាមិនយល់ ភាស្រ័យ ទូរដមិ មិនមានការឃើញនិងមិន
 មានការប៉ះពាល់ ជាកិលេស រឿងភក្ត្រឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៤០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវា: ៦ ។

សនិទស្សន្តិកទស្សនេសបហាតព្វទុក្ខ
 នសនិទស្សន្តិកទស្សនេសបហាតព្វទុក្ខ

[២៤១] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ-
 ពាល់ មិនមែនជាមិនយល់ដោយទស្សនៈ ភាស្រ័យ ទូរដមិ មិនមានការ
 ឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ត្រូវលះដោយទស្សនៈ រឿងភក្ត្រឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៤២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវា: ៦ ។

[២៤៣] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់
 មិនមែនជាមិនយល់ដោយទស្សនៈ ក៏ដដែល មិនមែន
 មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
 រឿងភក្ត្រឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ
 និងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនយល់ដោយទស្សនៈ

២៣៤

អធិប្បនិក្ខេប អនុសាសន៍ប្រព្រឹត្តិ

[២២៨] ហេតុយា ធីណំ ។

សនិទស្សនត្ថិកទស្សនេនបហាធាន្ទហេតុកុកុកេ
នសនិទស្សនត្ថិកទស្សនេនបហាធាន្ទហេតុកុកុកំ

[២២៩] អធិប្បនិក្ខេប អនុសាសន៍ប្រព្រឹត្តិ
តត្ថហេតុកុកុ ធម្មំ បដិច្ច នអធិប្បនិក្ខេប អនុសាសន៍ប្រព្រឹត្តិ
នសនិទស្សនត្ថិកទស្សនេនបហាធាន្ទហេតុកុកុកេ ធម្មំ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ។

[២៣០] ហេតុយា ធីណំ ។

[២៣១] អធិប្បនិក្ខេប អនុសាសន៍ប្រព្រឹត្តិ
តត្ថហេតុកុកុ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនត្ថិកទស្សនេនបហាធាន្ទហេតុកុកុកេ ធម្មំ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ។

[២៣២] ហេតុយា ធីណំ ។

សនិទស្សនត្ថិកភាវិនាយបហាធាន្ទហេតុកុកុកេ
នសនិទស្សនត្ថិកភាវិនាយបហាធាន្ទហេតុកុកុកំ

[២៣៣] អធិប្បនិក្ខេប អនុសាសន៍ប្រព្រឹត្តិ
តត្ថហេតុកុកុ ធម្មំ បដិច្ច នអធិប្បនិក្ខេប អនុសាសន៍ប្រព្រឹត្តិ
ភាវិនាយ បហាធាន្ទហេតុកុកុកេ ធម្មំ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ។

អធិប្បនិក្ខេប អនុសាសន៍ប្រព្រឹត្តិ

[២២៨] កុត្តរហេតុប្បដ្ឋយា ធម្មំ ។

សនិទស្សនត្ថិកទស្សនេនបហាធាន្ទហេតុកុកុកុកេ

នសនិទស្សនត្ថិកទស្សនេនបហាធាន្ទហេតុកុកុកុកំ

[២២៩] ធម្មំ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ-
ពាល់ មិនមែនជាមិនមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ភាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ មិន

មានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៣០] កុត្តរហេតុប្បដ្ឋយា ធម្មំ ។

[២៣១] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់
មិនមែនជាមិនមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ក៏ដូចជា
ផ្នែក នឹងធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជា
ហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៣២] កុត្តរហេតុប្បដ្ឋយា ធម្មំ ។

សនិទស្សនត្ថិកភាវិនាយបហាធាន្ទហេតុកុកុកុកេ

នសនិទស្សនត្ថិកភាវិនាយបហាធាន្ទហេតុកុកុកុកំ

[២៣៣] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ-
ពាល់ មិនមែនជាមិនមានហេតុត្រូវលះដោយភាវិនាយ ភាស្រ័យ ខ្លួនធម៌

មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មានហេតុត្រូវលះដោយភាវិនាយ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

២៣៨

អនុសាសន៍ប្រតិបត្តិការក្នុងកម្មវិធី

[២៨៤] ហេតុអ្វី ច ។

[២៨៥] អធិបតីស្នងការអង្គប្រជុំ ឯ ការងារ បញ្ជាក់
ក្នុងកម្មវិធី ឯ បង្កើន ឯ សេចក្តីស្នើសុំសម្រេច
ឯ ការងារ បញ្ជាក់ក្នុងកម្មវិធី ឯ គ្រឹះស្ថាន ឯ អង្គប្រជុំ
ហេតុអ្វី ច ។

[២៨៦] ហេតុអ្វី គឺណា ។

សេចក្តីស្នើសុំសម្រេច

សេចក្តីស្នើសុំសម្រេចសម្រេច

[២៨៧] អធិបតីស្នងការអង្គប្រជុំ សម្រេច ឯ បង្កើន
ឯ អធិបតីស្នងការអង្គប្រជុំ ឯ សម្រេច ឯ គ្រឹះស្ថាន
ឯ អង្គប្រជុំ ហេតុអ្វី ច អធិបតីស្នងការអង្គប្រជុំ សម្រេច
ឯ បង្កើន ឯ សេចក្តីស្នើសុំសម្រេច ឯ សម្រេច
ឯ គ្រឹះស្ថាន ហេតុអ្វី ច ។ ច ។ អធិបតីស្នងការ
អង្គប្រជុំ សម្រេច ឯ បង្កើន ឯ សេចក្តីស្នើសុំសម្រេច
ឯ សម្រេច ឯ អធិបតីស្នងការអង្គប្រជុំ
ឯ សម្រេច ឯ គ្រឹះស្ថាន ឯ អង្គប្រជុំ ហេតុអ្វី ច ។

[២៨៨] ក្នុងកម្មវិធី ហេតុអ្វី ច ។

[២៨៩] អធិបតីស្នងការអង្គប្រជុំ ឯ ការងារ បញ្ជាក់
ក្នុងកម្មវិធី ឯ បង្កើន ឯ សេចក្តីស្នើសុំសម្រេច
ឯ ការងារ បញ្ជាក់ក្នុងកម្មវិធី ឯ គ្រឹះស្ថាន ឯ អង្គប្រជុំ
ហេតុអ្វី ច ។

[២៩០] ក្នុងកម្មវិធី ហេតុអ្វី ច ។

សេចក្តីស្នើសុំសម្រេច

សេចក្តីស្នើសុំសម្រេចសម្រេច

[២៩១] អធិបតីស្នងការអង្គប្រជុំ ឯ ការងារ បញ្ជាក់
ក្នុងកម្មវិធី ឯ បង្កើន ឯ សេចក្តីស្នើសុំសម្រេច
ឯ ការងារ បញ្ជាក់ក្នុងកម្មវិធី ឯ គ្រឹះស្ថាន ឯ អង្គប្រជុំ
ហេតុអ្វី ច ។ ច ។ អធិបតីស្នងការអង្គប្រជុំ សម្រេច
ឯ បង្កើន ឯ សេចក្តីស្នើសុំសម្រេច ឯ សម្រេច
ឯ គ្រឹះស្ថាន ហេតុអ្វី ច ។ ច ។ អធិបតីស្នងការ
អង្គប្រជុំ សម្រេច ឯ បង្កើន ឯ សេចក្តីស្នើសុំសម្រេច
ឯ សម្រេច ឯ អធិបតីស្នងការអង្គប្រជុំ
ឯ សម្រេច ឯ គ្រឹះស្ថាន ឯ អង្គប្រជុំ ហេតុអ្វី ច ។

[២៥៨] ហេតុយា ឆ ។

[២៥៩] អធិទស្សនអប្បដិយេ អវិគត្តំ ធម្មំ
 បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ នអវិគត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អធិទស្សនអប្បដិយេ អវិគត្តំ
 ធម្មំ បដិច្ច នអធិទស្សនសប្បដិយោ នអវិគត្តោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អធិទស្សនអប្បដិយេ
 អវិគត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ នអ-
 វិគត្តោ ច នអធិទស្សនសប្បដិយោ នអវិគត្តោ ច
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[២៦០] ហេតុយា តីណំ ។

សនិទស្សនត្ថិកសវិចារទុកេ
 នសនិទស្សនត្ថិកនសវិចារទុកិ

[២៦១] អធិទស្សនអប្បដិយេ សវិចារំ ធម្មំ
 បដិច្ច នអធិទស្សនអប្បដិយោ នសវិចារកេ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[២៥៨] ក្នុងហេតុប្បច្ចយ មានវា: ៦ ។

[២៥៩] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការយឺតយ៉ាវនឹងប្រកបដោយ
 ការបំពេញ មិនមែនជាមិនមានវិញ្ញាណ: កាល្បីយ ខ្លួនធម៌ មិនមានការ
 យឺតយ៉ាវនឹងមិនមានការបំពេញ មិនមានវិញ្ញាណ: ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ចយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការយឺតយ៉ាវនឹងប្រកបដោយការបំពេញ
 ពេល មិនមែនជាមិនមានវិញ្ញាណ: កាល្បីយ ខ្លួនធម៌ មិនមានការយឺតយ៉ាវ
 នឹងមិនមានការបំពេញ មិនមានវិញ្ញាណ: ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
 ច្ចយ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការយឺតយ៉ាវនឹងប្រកបដោយការបំពេញ
 មិនមែនជាមិនមានវិញ្ញាណ: មិនមែនជាមិនមានការយឺតយ៉ាវនឹងប្រកបដោយ
 ការបំពេញ មិនមែនជាមិនមានវិញ្ញាណ: កាល្បីយ ខ្លួនធម៌ មិនមានការ
 យឺតយ៉ាវនឹងមិនមានការបំពេញ មិនមានវិញ្ញាណ: ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ចយ ។

[២៦០] ក្នុងហេតុប្បច្ចយ មានវា: ៣ ។

សនិទស្សនត្ថិកសវិចារទុកេ
 នសនិទស្សនត្ថិកនសវិចារទុកិ

[២៦១] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការយឺតយ៉ាវនឹងមិនមានការបំពេញ
 ពេល មិនមែនជាមិនមានវិចារ: កាល្បីយ ខ្លួនធម៌ មិនមានការយឺតយ៉ាវ
 នឹងមិនមានការបំពេញ មិនមានវិចារ: ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បច្ចយ ។

(២២២) ហេតុណា ៥ ។

[២២៣] អធិនស្សនអប្បដិឃំ អវិចារំ ចម្ពំ ចដិច្ច
នសធិនស្សនសប្បដិឃោ នអវិចារកេ ចម្ពោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ ហេតុប្បជ្ជយា អធិនស្សនអប្បដិឃំ អវិចារំ ចម្ពំ
ចដិច្ច នអធិនស្សនសប្បដិឃោ នអវិចារកេ ចម្ពោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បជ្ជយា អធិនស្សនអប្បដិឃំ អវិចារំ
ចម្ពំ ចដិច្ច នសធិនស្សនសប្បដិឃោ នអវិចារកេ ច
នអធិនស្សនសប្បដិឃោ នអវិចារកេ ច ចម្ពោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ ហេតុប្បជ្ជយា ។

[២២២] ហេតុយា ទី៧ ។

សន្តិទស្សនត្ថិកសប្បីតិកទុក្ខ
នសន្តិទស្សនត្ថិកសប្បីតិកទុក្ខ

(៦៦៨) អវិជ្ជាសង្ខារអន្ធិយំ សច្ច្យតីតំ ធម្មំ បដិច្ច
 អវិជ្ជាសង្ខារអន្ធិយា សច្ច្យតីតោ នាមា ឧប្បន្នតិ

[၁၁၁] ဣန္ဒြာဟုဗျူဟာ ရာဇာဓိပတိ ၁၂

[៦៦៧] ឆមី មិនមែនជាមិនមានការយឺញ់នឹងប្រកបដោយ
ការបំពេញ មិនមែនជាមិនមានវិធាន កាស្រីយ ខ្លួនឆមី មិនមានការ
យឺញ់នឹងមិនមានការបំពេញ មិនមានវិធាន ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុច្បាស់ ឆមី មិនមែនជាមិនមានការយឺញ់នៃប្រកបដោយការបំ
ពេញ មិនមែនជាមិនមានវិធាន កាស្រីយ ខ្លួនឆមី មិនមានការយឺញ់
នឹងមិនមានការបំពេញ មិនមានវិធាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុច្បាស់
ឆមី មិនមែនប្រកបដោយការយឺញ់នឹងប្រកបដោយការបំពេញ មិន
មែនជាមិនមានវិធាន មិនមែនជាមិនមានការយឺញ់នៃប្រកបដោយការ
បំពេញ មិនមែនជាមិនមានវិធាន កាស្រីយ ខ្លួនឆមី មិនមានការ
យឺញ់នឹងមិនមានការបំពេញ មិនមានវិធាន ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុច្បាស់ ។

[၁၁၁] နန္ဒမာရုဗျူသ် စာပဒ်း ၈

សន្តិទស្សន៍ត្រួតពិនិត្យស្រុកត្រីកោណក្រវាត់៖

សេដ្ឋកិច្ចស្រូវនិងសត្វក្រពើ;

(២២៩) ធម៌ មិនមែនជាមុខងារការយើងគ្រាន់តែមិនមានការចេះ-
 គាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងយ៉ាង ពេញលេញ នូវធម៌ មិនមានការ
 យើងគ្រាន់តែមិនមានការចេះគាល់ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងយ៉ាង ទើបរកឃើញ

[៦៧២] ហេតុយា តិណិ ។

សនីទស្សនត្តិកសុខសហគតទុកេ

នសនីទស្សនត្តិកនសុខសហគតទុកំ

[៦៧៣] អនិចស្សនអម្បដិយំ សុខសហគតំ
នម្ហំ បដិច្ច នអនិចស្សនអម្បដិយោ ន សុខសហ-
គតោ នឱត្តា ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៦៧៤] ហេតុយា ន ។

[៦៧៥] អនិចស្សនអម្បដិយំ ន សុខសហគតំ
នម្ហំ បដិច្ច នសនិចស្សនសម្បដិយោ ន នសុខ-
សហគតោ នឱត្តា ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៦៧៦] ហេតុយា តិណិ ។

សនីទស្សនត្តិកទបេក្ខាសហគតទុកេ

នសនីទស្សនត្តិកនទបេក្ខាសហគតទុកំ

[៦៧៧] អនិចស្សនអម្បដិយំ ទបេក្ខាសហគតំ
នម្ហំ បដិច្ច នអនិចស្សនអម្បដិយោ ន ទបេ-
ក្ខាសហគតោ នឱត្តា ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បច្ចយា

[៦៧៦] ក្កនហេតុប្បច្ចិយ មានវារៈ ព ។

សនីទស្សនត្តិកសុខសហគតទុកៈ

នសនីទស្សនត្តិកនសុខសហគតទុកៈ

[៦៧៧] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការ
ចំពោះ មិនមែនប្រកបដោយសុខ កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ មិនមានការ
ឃើញនិងមិនមានការចំពោះ ប្រកបដោយសុខ ទើបរកឃើញនិង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ចិយ ។

[៦៧៨] ក្កនហេតុប្បច្ចិយ មានវារៈ ៦ ។

[៦៧៩] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការចំពោះ មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយសុខ កាស្រីយ ខ្លួនធម៌
មិនមានការឃើញនិងមិនមានការចំពោះ មិនមែនប្រកបដោយសុខ
ទើបរកឃើញនិង ព្រោះហេតុប្បច្ចិយ ។

[៦៨០] ក្កនហេតុប្បច្ចិយ មានវារៈ ៧ ។

សនីទស្សនត្តិកទបេក្ខាសហគតទុកៈ

នសនីទស្សនត្តិកនទបេក្ខាសហគតទុកៈ

[៦៨១] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការចំពោះ
មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខ កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិន
មានការចំពោះ ប្រកបដោយទុក្ខ ទើបរកឃើញនិង ព្រោះហេតុប្បច្ចិយ

[២៨២] ហេតុយា តិណិ ។

[២៨៣] អនិចស្សនអប្បដិឃំ ន កាតាវចរំ ធម្មំ
បដិច្ច ន អនិចស្សនអប្បដិឃោ ន កាតាវចរោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បត្តយា ។ វេ ។ អនិចស្សនអប្ប-
ដិឃំ ន កាតាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិចស្សនសម្ម-
ដិឃោ ន កាតាវចរោ ធម្មំ ន អនិចស្សនសម្មដិឃោ
ន កាតាវចរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បត្តយា ។

[២៨៤] ហេតុយា ន ។

សនិទស្សនត្ថិករូបាវចរទុក្ខំ

នសនិទស្សនត្ថិករូបាវចរទុក្ខំ

[២៨៥] អនិចស្សនអប្បដិឃំ រូបាវចរំ ធម្មំ
បដិច្ច ន អនិចស្សនអប្បដិឃោ ន រូបាវចរោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បត្តយា ។

[២៨៦] ហេតុយា ន ។

[២៨៧] អនិចស្សនអប្បដិឃំ ន រូបាវចរំ ធម្មំ
បដិច្ច ន សនិចស្សនអប្បដិឃោ ន ន រូបាវចរោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បត្តយា ។

[២៨៨] ក្នុងហេតុប្បត្តិយ មានព្រះ ៣ ។

[២៨៩] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការចេះ-
ពាល់ មិនមែនជាមិនមែនជាតាមការ គាស្រ័យ ឡូធម៌ មិនមានការ
ឃើញនិងមិនមានការចេះពាល់ មិនមែនជាតាមការ រើចកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បត្តិយ ។ វេ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការចេះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនជាតាមការ មិនមែន
ជាមិនមានការឃើញនិងប្រកបដោយការចេះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនជា
តាមការ គាស្រ័យ ឡូធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការចេះ-
ពាល់ មិនមែនជាតាមការ រើចកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បត្តិយ ។

[២៩០] ក្នុងហេតុប្បត្តិយ មានព្រះ ៦ ។

សនិទស្សនត្ថិករូបាវចរទុក្ខំ

នសនិទស្សនត្ថិករូបាវចរទុក្ខំ

[២៩១] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការចេះ-
ពាល់ មិនមែនជាតាមការ គាស្រ័យ ឡូធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិន
មានការចេះពាល់ ជាតាមការ រើចកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បត្តិយ ។

[២៩២] ក្នុងហេតុប្បត្តិយ មានព្រះ ៦ ។

[២៩៣] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការចេះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនជាតាមការ គាស្រ័យ ឡូធម៌ មិនមាន
ការឃើញនិងមិនមានការចេះពាល់ មិនមែនជាតាមការ រើចកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បត្តិយ ។

(၈၈၈)   မေတ္တုယက   ဇီဝါ   ၅

សន្តិភូតប្រតិភូកម្ពុជាវិញទៅកេ

សេនិទល្យន៍ភ្នំពេញ

(២៩) អតិថិជនស្នូនអប្បដិឃៈ អក្ខរាវលី ឧត្ត
 បដិធិ ឧអតិថិជនស្នូនអប្បដិឃៈ ឧអក្ខរាវលី ឧធម្ម
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បក្កយក ។

1940 年 1 月 1 日

(២៩១) អតីតស្មុទសម្បជ័យោ ឧអក្ខតាវតោ ចម្ព
 ឧត្ថយោ ឧសតីឧស្សនសម្បជ័យោ ឧអក្ខតាវតោ
 ឧស្មា ឧប្បជ័តិ ហេតុប្បជ័យោ ។

1666) ពេទ្យនោះ ត្រូវឈ្មោះ ។

សិទ្ធិស្បៀងក្នុងបរិយាកាស

សេចក្តីសង្ឃឹមនៃការសម្រេចបាននូវ

[២៧៣] ធម៌និស្សន្ទសម្បជ័យ ចំណាច់ ធម៌
 ធម្មយា និសង្កនិស្សន្ទសម្បជ័យោ ន ធម៌យាចន្តោ
 ធម្មោ ធម្មជ័តំ វេទតុច្ចរយា ។

(၁၈၈) ဂန္ထဝင်သုတ္တံတွင် စာအုပ် : ၈

សន្និសីទសម្តីការពារព្រះទ្រង់៖

សេចក្តីសង្ខេបអំពីការងារប្រចាំថ្ងៃ៖

(៦៩៩) ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអ្វីបាត់ទៅ ពេញលេញ ឬធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាអ្វីបាត់ទៅ ទើបកើតឡើង ក្រោយពេលបូកបូរិយ ។

[៦៩០] ក្នុងពេលកំពុងបោះឆ្នោត មានការ ៦ ៧

[illegible]

(២៩២) ក្នុងរោងចក្រប្រើប្រាស់ មានការ ឆ្លាត វិ

សមីទស្សន៍ត្រូវបានបោះពុម្ព៖

ឥតរងទណ្ឌត្រូវបានបោះបង្គោល៖

។ ៦៩ ឆ្នាំ ។ ប៉ុន្តែ បើ គេ ប្រកាស ថា យោធា យើង គ្រប់ គ្នា គ្រប់ គ្នា
 គាត់ ប្រកាស ថា យោធា យើង គ្រប់ គ្នា គ្រប់ គ្នា គ្រប់ គ្នា គ្រប់ គ្នា
 យើង គ្រប់ គ្នា គ្រប់ គ្នា គ្រប់ គ្នា គ្រប់ គ្នា គ្រប់ គ្នា គ្រប់ គ្នា
 យោធា យើង គ្រប់ គ្នា គ្រប់ គ្នា គ្រប់ គ្នា គ្រប់ គ្នា គ្រប់ គ្នា គ្រប់ គ្នា

[២៤៤] ហេតុយោ ភីណិ ។

[២៤៥] អនិចស្សន្តអប្បដិឃេ អបរិយាបន្តិ ធម្មំ
មជ្ជិកំ ន អនិចស្សន្តអប្បដិឃេ ន អបរិយាបន្តោ ន ឆោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូយា អនិចស្សន្តអប្បដិឃេ អបរិ-
យាបន្តិ ធម្មំ មជ្ជិកំ ន សនិមស្សនសប្បដិឃេ ន អ-
បរិយាបន្តោ ន ឆោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូយា ។ បេ ។
អនិចស្សន្តអប្បដិឃេ អបរិយាបន្តិ ធម្មំ មជ្ជិកំ ន ស-
និមស្សនសប្បដិឃេ ន អបរិយាបន្តោ ន អនិចស្ស-
នសប្បដិឃេ ន អបរិយាបន្តោ ន ឆោ ឧប្បជ្ជន្តិ
ហេតុប្បដូយា ។

[២៤៦] ហេតុយោ ន ។

សនិមស្សន្តិកនិយ្យានិកទុក្ខ

សនិមស្សន្តិកនិយ្យានិកទុក្ខ

[២៤៧] អនិចស្សន្តអប្បដិឃេ និយ្យានិកំ ធម្មំ
មជ្ជិកំ ន អនិចស្សន្តអប្បដិឃេ ន និយ្យានិកោ ន ឆោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូយា ។

[២៤៨] ក្នុងហេតុប្បដូយ មានព្រះ ៣ ។

[២៤៩] ធម្មំ ព័ន្ធបែនជាបិទមានការឃើញនិងមិនមានការបរ-
ពាល់ មិនមែនជាអបរិយាបន្តៈ កាស្រីយ ទូរធម៌ មិនមានការឃើញ
និងមិនមានការបរពាល់ ជាអបរិយាបន្តៈ ទើបភើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បដូយ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការបរពាល់
មិនមែនជាអបរិយាបន្តៈ កាស្រីយ ទូរធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិន
មានការបរពាល់ ជាអបរិយាបន្តៈ ទើបភើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ
។ បេ ។ ធម្មំ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការបរ-
ពាល់ មិនមែនជាអបរិយាបន្តៈក្តី មិនមែនជាបិទមានការឃើញនៃប្រកប
ដោយការបរពាល់ មិនមែនជាអបរិយាបន្តៈក្តី កាស្រីយ ទូរធម៌ មិន
មានការឃើញនិងមិនមានការបរពាល់ ជាអបរិយាបន្តៈ ទើបភើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដូយ ។

[២៥០] ក្នុងហេតុប្បដូយ មានព្រះ ៦ ។

សនិមស្សន្តិកនិយ្យានិកទុក្ខៈ

សនិមស្សន្តិកនិយ្យានិកទុក្ខៈ

[២៥១] ធម្មំ ព័ន្ធបែនជាបិទមានការឃើញនិងមិនមានការបរ-
ពាល់ មិនមែនជាអបរិយាបន្តៈ កាស្រីយ ទូរធម៌ មិនមានការឃើញនិង
មិនមានការបរពាល់ ជានិយ្យានិកៈ ទើបភើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ ។

[៦៩៨] ហេតុយា ច ។

[៦៩៩] អនិសង្ខារអប្បដិឃំ អនិយ្យាទិច្ចំ ធម្មំ
បទ្ធា ឧសនិសង្ខារអប្បដិឃោ ឧអនិយ្យាទិកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទ្ធា ។

[៧០០] ហេតុយា តីណិ ។

សនិទស្សនត្ថិកនិយាធិទុក្ខំ

ឧសនិទស្សនត្ថិកនិយាធិទុក្ខំ

[៧០១] អនិសង្ខារអប្បដិឃំ ចិយតំ ធម្មំ
បទិច្ច ឧអនិសង្ខារអប្បដិឃោ ឧចិយតោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទ្ធា ។

[៧០២] ហេតុយា ច ។

[៧០៣] អនិសង្ខារអប្បដិឃំ អនិយតំ ធម្មំ
បទ្ធា ឧសនិសង្ខារអប្បដិឃោ ឧអនិយតោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទ្ធា ។

[៧០៤] ហេតុយា តីណិ ។

[៦៩៨] ក្កនិហេតុប្បទ្ធា ធានវៈ ៦ ។

[៦៩៩] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងប្រកបដោយការ
ប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមាននិយ្យាទិកៈ កស្រីយ ឡូតបំ មិនមាន
ការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមាននិយ្យាទិកៈ ទើបតែឆ្លៀត
ព្រោះហេតុប្បទ្ធា ។

[៧០០] ក្កនិហេតុប្បទ្ធា ធានវៈ ៧ ។

សនិទស្សនត្ថិកនិយាធិទុក្ខំ

ឧសនិទស្សនត្ថិកនិយាធិទុក្ខំ

[៧០១] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ
ពាល់ មិនមែនទៀត កស្រីយ ឡូតបំ មិនមានការឃើញនិងមិនមាន
ការប៉ះពាល់ ទៀត ទើបតែឆ្លៀត ព្រោះហេតុប្បទ្ធា ។

[៧០២] ក្កនិហេតុប្បទ្ធា ធានវៈ ៦ ។

[៧០៣] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនទៀត គឺដដែល នឹងធម៌ មិនមានការឃើញ
និងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនទៀត ទើបតែឆ្លៀត ព្រោះហេតុប្បទ្ធា ។

[៧០៤] ក្កនិហេតុប្បទ្ធា ធានវៈ ៧ ។

អវិជ្ជាបដិកា អនុសាសន៍បដិកា
 សនិទស្សនត្ថិកសទ្ធាទុក្ខ
 នសនិទស្សនត្ថិកសទ្ធាទុក្ខ

[៧០៥] អវិជ្ជាបដិកា អនុសាសន៍បដិកា សទ្ធាទុក្ខ ធម្ម
 បទ្ធានា នសនិទស្សនសទ្ធាទុក្ខ ធម្ម ធម្ម
 ទុក្ខន្តតិ ហេតុបទ្ធានា ។

[៧០៦] ហេតុបទ្ធានា តិណិ ។

[៧០៧] អវិជ្ជាបដិកា អនុសាសន៍បដិកា អនុសាសន៍បដិកា
 នសនិទស្សនសទ្ធាទុក្ខ ធម្ម ធម្ម ធម្ម
 ហេតុបទ្ធានា ។

[៧០៨] ហេតុបទ្ធានា ធម្ម ។

សនិទស្សនត្ថិកសវណាទុក្ខ
 នសនិទស្សនត្ថិកសវណាទុក្ខ

[៧០៩] អវិជ្ជាបដិកា អនុសាសន៍បដិកា សវណាទុក្ខ ធម្ម ធម្ម
 នសនិទស្សនសវណាទុក្ខ ធម្ម ធម្ម ធម្ម
 ហេតុបទ្ធានា ។

អវិជ្ជាបដិកា អនុសាសន៍បដិកា
 សនិទស្សនត្ថិកសទ្ធាទុក្ខ
 នសនិទស្សនត្ថិកសទ្ធាទុក្ខ

[៧០៥] ធម្ម មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
 ការបំពេញ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខៈ ក៏ដដែល មិនមែន មិនមានការ
 ឃើញនិងមិនមានការបំពេញ ប្រកបដោយទុក្ខៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុបទ្ធានា ។

[៧០៦] ក្នុងហេតុបទ្ធានា មានការ ព ។

[៧០៧] ធម្ម មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការបំ
 ពេញ មិនមែនជាមិនមានទុក្ខៈ ក៏ដដែល មិនមែន មិនមានការឃើញ
 និងមិនមានការបំពេញ មិនមានទុក្ខៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ
 បទ្ធានា ។

[៧០៨] ក្នុងហេតុបទ្ធានា មានការ ធម្ម ។

សនិទស្សនត្ថិកសវណាទុក្ខ
 នសនិទស្សនត្ថិកសវណាទុក្ខ

[៧០៩] ធម្ម មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការបំ
 ពេញ មិនមែនប្រកបដោយវណៈ ក៏ដដែល មិនមែន មិនមានការឃើញ
 និងមិនមានការបំពេញ ប្រកបដោយវណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ
 បទ្ធានា ។

អនុលោមប្បវត្តន៍យុទ្ធសាស្ត្រ

[៧១១] ហេតុយា ន ។

[៧១២] អនិច្ចស្សន៍អច្ចដិយេ អរណិ ធម្ម
បច្ចយា នសនិច្ចស្សន៍សច្ចដិយេ អរណា ធម្មា
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៧១៣] ហេតុយា តិណិ ។

សហជានភវន្តិ សម្បយុត្តភវន្តិ បដិក្ខវាសនិសំ ។

[៧១៤] សនិច្ចស្សន៍សច្ចដិយេ អរណា ធម្មា
នសនិច្ចស្សន៍សច្ចដិយេស្ស នអរណាស្ស ធម្មស្ស
រោម្មណាប្បច្ចាយន បច្ចយា ។

យថា កុសលត្ថិតោ បញ្ញាភវស្ស អនុលោមម្បិ
បច្ចដិយម្បិ អនុលោមប្បច្ចដិយម្បិ បច្ចដិយោ
នុលោមម្បិ គណិតំ វិវា គណាត្ថិ ។

អនុលោមប្បវត្តន៍យុទ្ធសាស្ត្រ និម្មិតំ ។

អនុលោមប្បវត្តន៍យុទ្ធសាស្ត្រ

[៧១៥] ក្នុងហេតុប្បច្ចយ មានពីរ៖ ៦ ។

[៧១៦] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងច្រកបដោយ
ការបំបោល មិនមែនជាមិនមានរលា ពីងផ្គុំន មិនធម៌ មិនមានការ
ឃើញនិងមិនមានការបំបោល មិនមានរលា រើចកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ចយ ។

[៧១៧] ក្នុងហេតុប្បច្ចយ មានពីរ៖ ៧ ។

សហជានភវន្តិ សម្បយុត្តភវន្តិ ដូចគ្នានឹងបដិក្ខវាសនំ ។

[៧១៨] ធម៌ ប្រកបដោយការឃើញនិងច្រកបដោយការបំបោល
មិនមានរលា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
និងច្រកបដោយការបំបោល មិនមែនជាមិនមានរលា ដោយការខ្វលា
ប្បច្ចយ ។

អនុលោមក្តី ចច្ចដិយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចដិយៈក្តី ចច្ចដិយា-
នុលោមក្តី នៃបញ្ញាភវៈ ក្នុងកុសលត្ថិតៈ រលាកកប់ចោល
យ៉ាងណា បណ្ឌិត ឥច្ចិកបំ យ៉ាងនោះដែរ ។

២៦ អនុលោមប្បវត្តន៍យុទ្ធសាស្ត្រ ។

អនុលោមប្បវត្តន៍យត្តិកត្តិកប្បដ្ឋានំ
 កុសលត្តិកវេទនាត្តិកេ
 នកុសលត្តិកនវេទនាត្តិកំ

[៧០៤] អកុសលំ សុខាយ វេទនាយ សម្ម-
 យុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នសុខាយ វេទនា-
 យ សម្មយុត្តោ នធម្មា ឧប្បជ្ជតិ រោគុប្បត្តយា កុ-
 សលំ សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 អកុសលោ នសុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ នធម្មា
 ឧប្បជ្ជតិ រោគុប្បត្តយា ។ វេ ។ កុសលំ សុខា-
 យ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ
 នសុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ន អកុសលោ
 នសុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ន ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
 រោគុប្បត្តយា បញ្ច ។

[៧០៥] អកុសលំ សុខាយ វេទនាយ សម្ម-
 យុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នអកុសលោ នសុខាយ វេទ-
 នាយ សម្មយុត្តោ នធម្មា ឧប្បជ្ជតិ រោគុប្បត្ត-
 យា អកុសលំ សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ
 បដិច្ច នកុសលោ នសុខាយ វេទនាយ សម្ម-
 យុត្តោ នធម្មា ឧប្បជ្ជតិ រោគុប្បត្តយា ។ វេ ។

អនុលោមប្បវត្តន៍យត្តិកត្តិកប្បដ្ឋានំ
 កុសលត្តិកវេទនាត្តិកៈ
 នកុសលត្តិកនវេទនាត្តិកៈ

[៧០៦] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខ-
 វេទនា កាស្រីយ ឡធម៌ ជាកុសល ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ប្រកបដោយសុខវេទនា កាស្រីយ ឡធម៌ ជាកុសល ប្រកបដោយ
 សុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។ វេ ។ ធម៌ មិន
 មែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាកុសល
 មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា កាស្រីយ ឡធម៌ ជាកុសល ប្រកប
 ដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានការៈ៨ ។

[៧០៧] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខ-
 វេទនា កាស្រីយ ឡធម៌ ជាកុសល ប្រកបដោយសុខវេទនា
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិន
 មែនប្រកបដោយសុខវេទនា កាស្រីយ ឡធម៌ ជាកុសល ប្រកប
 ដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។ វេ ។

អក្កសរណំ សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
 ឧក្កសរណំ ឧសុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ ឧ-
 អក្កសរណំ ឧសុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ ឧត្តា-
 វច្ឆន្តំ ឧភារម្មណម្បច្ចយា តីណំ ។

[៧២០] ឧហេតុយា តីណំ ឧភារម្មណា ឧវ
 ឧអធិបតិយា តេស លោកិកេ ឧវ ។

[៧២១] ហេតុប្បច្ចយា ឧភារម្មណា ឧវ ។

[៧២២] ឧហេតុប្បច្ចយា ភារម្មណា តីណំ ។

សចាជាតកាម្យំ អន្តរេវកាម្យំ និស្សយកាម្យំ
 សំសង្កកាម្យំ សម្មយុត្តកាម្យំ បដិច្ចកាសនិសំ ។

[៧២៣] កុសរណំ សុខាយ វេទនាយ សម្មយុ-
 ត្តា ឧត្តា ឧក្កសរណស្ស ឧសុខាយ វេទនាយ សម្ម-
 យុត្តស្ស ឧត្តស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចាយា ។ ថេ ។
 ភារម្មណា អដ្ឋាស ។

បញ្ញាកាវំ វិញ្ញាវេតនំ ។

[៧២៤] អក្កសរណំ ឧក្កសរណាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ
 បដិច្ច ឧអក្កសរណំ ឧឧក្កសរណាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ

ធម៌ មិនមែនជាភស្តុតាង មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជា
 អក្កសរណំ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា កាស្រីយ ខ្លួនមិ ជា
 អក្កករៈ ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្នា-
 ប្បច្ច័យ មានករៈ ៣ ។

[៧២៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានករៈ ៣ ក្នុងការម្នាប្បច្ច័យ
 មានករៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានករៈ ១៣ ក្នុងតាវិកេប្បច្ច័យ
 មានករៈ ៩ ។

[៧២៦] ក្នុងការម្នាប្បច្ច័យ មានករៈ ៩ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧២៧] ក្នុងការម្នាប្បច្ច័យ មានករៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
 សចាជាតកាម្យំ ចន្ទយកាម្យំ និស្សយកាម្យំ សំសង្កកាម្យំ

សម្មយុត្តកាម្យំ ដូចគ្នាទាំងបីច្បាប់ដែរ ។

[៧២៨] ធម៌ ជាភស្តុតាង មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ជាប្បច្ច័យ
 ខ្លួនមិ មិនមែនជាភស្តុតាង មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។ ថេ ។ ក្នុងការម្នាប្បច្ច័យ មានករៈ ១៨ ។

មញ្ញាករៈ បណ្ឌិត ឧប្បមាណស្ថាវេនិច្ឆរ ។

[៧២៩] ធម៌ មិនមែនជាភស្តុតាង មិនមែនប្រកបដោយ
 ទុក្ខវេទនា កាស្រីយ ខ្លួនមិ ជាអក្កសរណំ ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា

ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បក្កយា អកុសលំ ធុត្តាយវេ-
 រេនាយសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ឧកុសលោ ឧធុត្តាយ-
 វេរេនាយសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បក្កយា
 ។ ចេ ។ អកុសលំ ធុត្តាយវេរេនាយសម្បយុត្តំ ធម្មំ
 បដិច្ច ឧកុសលោ ឧធុត្តាយវេរេនាយសម្បយុត្តោ
 ក ឧអកុសលោ ឧធុត្តាយវេរេនាយសម្បយុត្តោ
 ក ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បក្កយា ។

[៧២៥] ហេតុយា អញ រាជេន្ទរោ ក អភិធម្ម-
 បទំ ។

[៧២៦] អន្យាកតំ ធុត្តាយវេរេនាយសម្បយុត្តំ
 ធម្មំ បដិច្ច ឧកុសលោ ឧធុត្តាយវេរេនាយសម្ប-
 យុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បក្កយា អន្យាកតំ
 ធុត្តាយវេរេនាយសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ឧកុស-
 លោ ឧធុត្តាយវេរេនាយសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បក្កយា អន្យាកតំ ធុត្តាយវេរេនាយសម្ប-
 យុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ឧកុសលោ ឧធុត្តាយវេរេនាយ-
 សម្បយុត្តោ ក ឧអកុសលោ ឧធុត្តាយវេរេនាយ-
 សម្បយុត្តោ ក ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បក្កយា ។

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បក្កយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែន
 ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា កស្រីយ ខ្លាំង ជាអកុសល ប្រកបដោយ
 ទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បក្កយ ។ ចេ ។ ធម៌ មិនមែន
 ជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជាអកុសល មិន
 មែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា កស្រីយ ខ្លាំង ជាអកុសល ប្រកប
 ដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បក្កយ ។

[៧២៧] ក្នុងហេតុប្បក្កយ មានពីរ៖ ៥ ក្នុងរាម្មណប្បក្កយ

មានពីរ៖ ៦ ក្នុងអវិជ្ជាប្បក្កយ មានពីរ៖ ៨ ។

[៧២៨] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខ-
 វេទនា កស្រីយ ខ្លាំង ជាអន្យាកតៈ ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បក្កយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែន
 ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា កស្រីយ ខ្លាំង ជាអន្យាកតៈ ប្រកបដោយ
 ទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បក្កយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល
 មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកប
 ដោយទុក្ខវេទនា កស្រីយ ខ្លាំង ជាអន្យាកតៈ ប្រកបដោយទុក្ខ-
 វេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បក្កយ ។

[៧២៩] ឆោតុយា ភិណ្ឌំ ។

សហគាតវាម្យំ បញ្ញាវាម្យំ វិគ្គាមេត្ថំ ។

[៧៣០] តុសលំ អនុត្តមសុខាយវេទនាយ-
សម្មយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ចំ នកុសលោ នអនុត្តមសុ-
ខាយវេទនាយសម្មយុត្តា ធម្មោ ឧប្បជ្ជនំ ហេតុ-
ប្បក្កយា ។

[៧៣១] ហេតុយា តេស សព្វត្ថ វិគ្គារោ ។

កុសលត្ថិកវិបាកត្ថិកេ នកុសលត្ថិកវិបាកត្ថិកំ

[៧៣២] អន្យាតតំ វិហាកំ ធម្មំ បដិច្ចំ នកុស-
លោ នវិហាកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជនំ ហេតុប្បក្កយា ។

[៧៣៣] ហេតុយា ភិណ្ឌំ ។

[៧៣៤] តុសលំ វិហាកធម្មធម្មំ បដិច្ចំ នកុស-
លោ នវិហាកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ជនំ ហេតុប្បក្កយា តុស-
លំ វិហាកធម្មធម្មំ បដិច្ចំ នកុសលោ នវិហាកធម្ម-
ធម្មោ ឧប្បជ្ជនំ ហេតុប្បក្កយា តុសលំ វិហាកធម្មធម្មំ
បដិច្ចំ នកុសលោ នវិហាកធម្មធម្មោ ឆ នកុស-
លោ នវិហាកធម្មធម្មោ ឆ ធម្មោ ឧប្បជ្ជនំ ហេតុប្បក្កយា

[៧៣៥] ក្កិហេតុប្បក្កយ ឆានវា ឆ ។

សហគាតវាភិ បញ្ញាវាភិ បណ្ឌិត ឧប្បជ្ជនំស្តារធម្មច្ចៈ ។

[៧៣៦] ធម៌ មិនមែនជាតុសល មិនមែនប្រកបដោយអនុត្តម-
សុខវេទនា កាស្រីយ ខ្លួនមិ ជាតុសល ប្រកបដោយអនុត្តមសុខវេទនា
រើបើតាមរឿង ព្រោះហេតុប្បក្កយ ។

[៧៣៧] ក្កិហេតុប្បក្កយ ឆានវា ឆ ។ សេចក្តីពិស្តារ បាន
គ្រប់ច្បាស់តាំងពីសល់ ។

កុសលត្ថិកវិបាកត្ថិកៈ នកុសលត្ថិកវិបាកត្ថិកៈ

[៧៣៨] ធម៌ មិនមែនជាវិបាក មិនមែនជាតុសល កាស្រីយ
ខ្លួនមិ ជាវិបាក ជាអក្ខរករៈ រើបើតាមរឿង ព្រោះហេតុប្បក្កយ ។

[៧៣៩] ក្កិហេតុប្បក្កយ ឆានវា ឆ ។

[៧៤០] ធម៌ មិនមែនជាវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាតុសល
កាស្រីយ ខ្លួនមិ ជាវិបាកជាប្រក្រតី ជាតុសល រើបើតាមរឿង
ព្រោះហេតុប្បក្កយ ធម៌ មិនមែនជាវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាតុសល
កាស្រីយ ខ្លួនមិ ជាវិបាកជាប្រក្រតី ជាតុសល រើបើតាមរឿង
ព្រោះហេតុប្បក្កយ ធម៌ មិនមែនជាវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាតុសល
ក្តី មិនមែនជាវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាអក្ខរករក្តី កាស្រីយ ខ្លួន
ធម៌ ជាវិបាកជាប្រក្រតី ជាតុសល រើបើតាមរឿង ព្រោះហេតុប្បក្កយ

[៧៣៨] កុសល អនុបាទិក្ខនាតាតិយោ ធម្មោ

ន កុសលស្ស ន អនុបាទិក្ខនាតាតិយស្ស ធម្មស្ស
អារម្មណប្បក្កយេន បដិច្ចយោ . . . ន កុសលស្ស
ន អនុបាទិក្ខនាតាតិយស្ស . . . ន កុសលស្ស ន អ-
នុបាទិក្ខនាតាតិយស្ស ព ន កុសលស្ស ន អនុបា-
ទិក្ខនាតាតិយស្ស ព ធម្មស្ស អារម្មណប្បក្កយេន
បដិច្ចយោ ។ កុសល ភីណិ ។ អក្កាសតអនុបា-
ទិក្ខនាតាតិយ ភីណិយេវ ។ មេ ។

[៧៣៩] កុសល អនុបាទិក្ខនាតាតិយ ធម្ម

បដិច្ច ន កុសល ន អនុបាទិក្ខនាតាតិយោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បក្កយោ ភីណិ ។ អក្កាសត អនុ-
បាទិក្ខនាតាតិយ ធម្ម បដិច្ច ន កុសល ន អនុ-
បាទិក្ខនាតាតិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បក្កយោ
ភីណិ ។

[៧៣៨] ធម៌ ជាតុសល ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមិន
កាន់យកតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាច្រើន ខែធម៌ មិនមែន
ជាតុសល មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកតែជាប្រ-
យោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយការម្ស្នកច្បង . . មិនមែនជាតុសល
មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧ-
បាទាន . . ជាច្រើន ខែធម៌ មិនមែនជាតុសល មិនមែនដែល
កម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង
មិនមែនជាតុសល មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យក
តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង ដោយការម្ស្នកច្បង ។ ក្នុង
តុសល មានវិវេក ។ ក្នុងអក្កាសតអនុបាទិក្ខនាតាតិយ មាន
វិវេក ដែរ ។ មេ ។

[៧៣៩] ធម៌ មិនមែនជាតុសល មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយ
កិលេសមិនកាន់យកតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន តាម្រូវ ខ្លះធម៌
ជាតុសល ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកតែជាប្រយោជន៍
ដល់ឧបាទាន ខ្លះធម៌ត្រឡប់ ប្រែហេតុច្បង មានវិវេក ។
ធម៌ មិនមែនជាតុសល មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់
យកតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន តាម្រូវ ខ្លះធម៌ ជាអក្កាសត
ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន
ខ្លះធម៌ត្រឡប់ ប្រែហេតុច្បង មានវិវេក ។

[៧២១] ហេតុយោ ឆ ។

កុសលត្ថិតសង្ក្ខិលិដ្ឋសង្ក្ខិលេសិកត្ថិកេ
ឥកុសលត្ថិតសង្ក្ខិលិដ្ឋសង្ក្ខិលេសិកត្ថិកំ

[៧២១] អកុសលំ សង្ក្ខិលិដ្ឋសង្ក្ខិលេសិកំ ធម្មំ
បដិច្ច ឧកុសលោ ឧសង្ក្ខិលិដ្ឋសង្ក្ខិលេសិកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧២២] ហេតុយោ តីណំ

[៧២៣] កុសលំ អសង្ក្ខិលិដ្ឋសង្ក្ខិលេសិកំ ធម្មំ
បដិច្ច ឧកុសលោ ឧសង្ក្ខិលិដ្ឋសង្ក្ខិលេសិកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧២៤] ហេតុយោ តីណំ ។

[៧២៥] អក្កាតានំ អសង្ក្ខិលិដ្ឋសង្ក្ខិលេសិកំ ធម្មំ
បដិច្ច ឧក្កាតានោ ឧសង្ក្ខិលិដ្ឋសង្ក្ខិលេសិកោ ធម្មោ
... ឧកុសលោ ឧសង្ក្ខិលិដ្ឋសង្ក្ខិលេសិ-
កោ ... ឧកុសលោ ឧសង្ក្ខិលិដ្ឋសង្ក្ខិលេសិកោ
... ឧកុសលោ ឧសង្ក្ខិលិដ្ឋសង្ក្ខិលេសិកោ ឆ ឧអ-
ក្កាតានោ ឧសង្ក្ខិលិដ្ឋសង្ក្ខិលេសិកោ ឆ ធម្មោ ...

[៧២៦] កុសិហេតុប្បដ្ឋយោ ឆាតវាៈ ៦ ។

កុសលត្ថិតសង្ក្ខិលិដ្ឋសង្ក្ខិលេសិកត្ថិកៈ
ឥកុសលត្ថិតសង្ក្ខិលិដ្ឋសង្ក្ខិលេសិកត្ថិកៈ

[៧២៦] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនសៅហ្មង វាគឺជា
សេចក្តីសៅហ្មង កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ជាអកុសល ដែលសៅហ្មងចាំ
ខ្លួនសេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧២៧] កុសិហេតុប្បដ្ឋយោ ឆាតវាៈ ៧ ។

[៧២៧] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនសៅហ្មង តែ
គឺជាសេចក្តីសៅហ្មង កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ជាអកុសល ដែលមិនសៅ-
ហ្មងតែគឺជាសេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧២៨] កុសិហេតុប្បដ្ឋយោ ឆាតវាៈ ៨ ។

[៧២៨] ធម៌ មិនមែនជាអក្កាតា មិនមែនជាមិនសៅហ្មង
តែគឺជាសេចក្តីសៅហ្មង កំរើកផ្អក ធម៌ធម៌ ជាអក្កាតា ដែលមិន
សៅហ្មងតែគឺជាសេចក្តីសៅហ្មង ... មិនមែនជាអកុសល មិនមែន
ជាមិនសៅហ្មងតែគឺជាសេចក្តីសៅហ្មង ... មិនមែនជាអកុសល
មិនមែនជាមិនសៅហ្មងតែគឺជាសេចក្តីសៅហ្មង ... ធម៌ មិនមែនជា
អកុសល មិនមែនជាមិនសៅហ្មងតែគឺជាសេចក្តីសៅហ្មងក្តី មិនមែន
ជាអក្កាតា មិនមែនជាមិនសៅហ្មងតែគឺជាសេចក្តីសៅហ្មងក្តី ...

ន អកុសលោ ន អសន្តិលំដួសន្តិលេសិកោ ច ន អ-
 ប្បាភារោ ន អសន្តិលំដួសន្តិលេសិកោ ច ន ធម្មា . . .
 ន កុសលោ ន អសន្តិលំដួសន្តិលេសិកោ ច ន អកុ-
 សលោ ន អសន្តិលំដួសន្តិលេសិកោ ច ន ធម្មា ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បដូយា ។

[៧២៦] ហេតុយា ច ។

[៧២៧] កុសលំ អសន្តិលំដួសន្តិលេសិកំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន កុសលោ ន អសន្តិលំដួសន្តិលេសិកោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូយោ តីណិ ។ អប្បាកាតំ
 អសន្តិលំដួសន្តិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ
 ន អសន្តិលំដួសន្តិលេសិកោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បដូយោ តីណិ ។

[៧២៨] ហេតុយា ច ។

កុសលភ្នំពិភពភ្នំកោ នកុសលភ្នំវិនិច្ឆ័យភ្នំ

[៧២៩] កុសលំ សវិតក្កសវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន កុសលោ ន សវិតក្កសវិចារោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បដូយោ ។

ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនសៅហ្មងនៃគួរផលសេចក្តីសៅ-
 ហ្មងក្តី មិនមែនជាអព្យាករៈ មិនមែនជាមិនសៅហ្មងនៃគួរផលសេចក្តី
 សៅហ្មងក្តី . . ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនសៅហ្មងនៃ
 គួរផលសេចក្តីសៅហ្មងក្តី មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនសៅហ្មង
 នៃគួរផលសេចក្តីសៅហ្មងក្តី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ ។

[៧៣០] ក្នុងហេតុប្បដូយ មានពីរៈ ៦ ។

[៧៣១] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនសៅហ្មង
 តាំងមិនគួរផលសេចក្តីសៅហ្មង កាស្រីយ ខ្ញុំធម៌ ជាកុសល មិន
 មែនសៅហ្មងនៃគួរផលសេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
 ដូយ មានពីរៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនសៅ-
 ហ្មងតាំងមិនគួរផលសេចក្តីសៅហ្មង កាស្រីយ ខ្ញុំធម៌ ជាអព្យាករៈ
 មិនមែនសៅហ្មងតាំងមិនគួរផលសេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដូយ មានពីរៈ ៣ ។

[៧៣២] ក្នុងហេតុប្បដូយ មានពីរៈ ៦ ។

កុសលភ្នំពិភពភ្នំកោ នកុសលភ្នំវិនិច្ឆ័យភ្នំ

[៧៣៣] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនសៅហ្មងនៃគួរ
 ផលសេចក្តីសៅហ្មង កាស្រីយ ខ្ញុំធម៌ ជាកុសល មិនមែនជាមិនសៅហ្មង
 នៃគួរផលសេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ ។

[៧៥០] ហេតុយា តេស ។ កុសល បញ្ច
អកុសល បញ្ច អព្យាក្រឹត តិណិ ។

[៧៥១] កុសលំ អវិគត្តាវិបាកមន្តំ ធម្មំ បដិច្ច
នកុសលោ នអវិគត្តាវិបាកមន្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បទូយា ។

[៧៥២] ហេតុយា តេស ។

[៧៥៣] កុសលំ អវិគត្តាវិបាកំ ធម្មំ បដិច្ច
នកុសលោ នអវិគត្តាវិបាកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បទូយា តិណិ ។

[៧៥៤] ហេតុយា ន ។

កុសលភ្នំកប្បិច្ឆិកោ នកុសលភ្នំកនិប័ត្តិកំ

[៧៥៥] កុសលំ បិទិសហាគតំ ធម្មំ បដិច្ច
នកុសលោ នបិទិសហាគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បទូយា បញ្ច ។

[៧៥៦] ហេតុយា តេស ។

[៧៥៧] កុសលំ សុខសហាគតំ ធម្មំ បដិច្ច
នកុសលោ នសុខសហាគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បទូយា បញ្ច ។

[៧៥៨] ហេតុយា តេស ។

[៧៥៩] កុសិហេតុប្បទ្គិយ មានវារៈ ទព ។ កុសិកុសល មាន
វារៈ ៥ កុសិកុសល មានវារៈ ៤ កុសិកុសល មានវារៈ ៣ ។

[៧៦០] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានវិញ្ញាណ
ត្រូវវិញ្ញាណ កាស្រីយ ក្នុងវិញ្ញាណ ជាតុសល មិនមានវិញ្ញាណមានត្រូវវិញ្ញាណ
វិញ្ញាណ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទ្គិយ ។

[៧៦១] កុសិហេតុប្បទ្គិយ មានវារៈ ទព ។

[៧៦២] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានវិញ្ញាណ
មិនមានវិញ្ញាណ កាស្រីយ ក្នុងវិញ្ញាណ ជាតុសល មិនមានវិញ្ញាណមិនមាន
វិញ្ញាណ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទ្គិយ មានវារៈ ៣ ។

[៧៦៣] កុសិហេតុប្បទ្គិយ មានវារៈ ៦ ។

កុសលភ្នំកប្បិច្ឆិកាៈ នកុសលភ្នំកនិប័ត្តិកំ

[៧៦៤] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាប្រព្រឹត្តិក្នុងវិញ្ញាណ
មិនមែនជាប្រព្រឹត្តិក្នុងវិញ្ញាណ កាស្រីយ ក្នុងវិញ្ញាណ ជាតុសល ប្រព្រឹត្តិក្នុងវិញ្ញាណមិនមែន
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទ្គិយ មានវារៈ ៥ ។

[៧៦៥] កុសិហេតុប្បទ្គិយ មានវារៈ ទព ។

[៧៦៦] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាប្រព្រឹត្តិក្នុងវិញ្ញាណ
មិនមែនជាប្រព្រឹត្តិក្នុងវិញ្ញាណ កាស្រីយ ក្នុងវិញ្ញាណ ជាតុសល ប្រព្រឹត្តិក្នុងវិញ្ញាណមិនមែន
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទ្គិយ មានវារៈ ៥ ។

[៧៦៧] កុសិហេតុប្បទ្គិយ មានវារៈ ទព ។

[៧៧៤] អកុសលំ ឧបេក្ខាសាវកភតំ ធម្មំ បដិច្ច
នកុសលោ នឧបេក្ខាសាវកភោ នាម្មា ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា វេនា ។

[៧៦០] ហេតុយា វេសា ។

កុសលន្តិកទស្សនន្តិកោ នកុសលន្តិកទទស្សនន្តិកំ

[៧៦១] អកុសលំ ធស្សនេន បហាតត្វំ ធម្មំ
បដិច្ច នអកុសលោ នធស្សនេន បហាតត្វោ នម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧៦២] ហេតុយា តីណិ ។

[៧៦៣] អកុសលំ ភាវនាយ បហាតត្វំ ធម្មំ
បដិច្ច នអកុសលោ នភាវនាយ បហាតត្វោ នម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧៦៤] ហេតុយា តីណិ ។

[៧៦៥] អភ្នកាភតំ វេទធស្សនេន នភាវនាយ-
បហាតត្វំ ធម្មំ បដិច្ច នអភ្នកាភោ នវេទធស្សនេន-
នភាវនាយ បហាតត្វោ នម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ដ្ឋយា ។

[៧៦៦] ហេតុយា តីណិ ។

[៧៧៤] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងមេត្តា កាស្រីយ ទូរចម៌ ជាអកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងមេត្តា
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា បានវាវៈ ៥ ។

[៧៦០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា បានវាវៈ ១៣ ។

កុសលន្តិកទស្សនន្តិកោ នកុសលន្តិកទទស្សនន្តិកំ

[៧៦១] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈ កាស្រីយ ទូរចម៌ ជាអកុសល ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧៦២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា បានវាវៈ ៣ ។

[៧៦៣] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយ
ភាវនា កាស្រីយ ទូរចម៌ ជាអកុសល ដែលត្រូវលះដោយភាវនា ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧៦៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា បានវាវៈ ៣ ។

[៧៦៥] ធម៌ មិនមែនជាអភ្នកាភតៈ ដែលមិនមែនជាមិនមែន
ត្រូវលះដោយទស្សនៈនិងមិនមែនត្រូវលះដោយភាវនា កាស្រីយ ទូរចម៌
ជាអភ្នកាភតៈ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ និងមិនមែនត្រូវលះ
ដោយភាវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧៦៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា បានវាវៈ ៣ ។

កុសលភិក្ខុទស្សនេនបហាតត្វហេតុកត្តិកេ

នកុសលភិក្ខុទស្សនេនបហាតត្វហេតុកត្តិកំ

[៧៦៩] អកុសលំ នស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តំ
ធម្មំ បដិច្ច នអកុសលោ ននស្សនេន បហាតត្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៧៧០] ហេតុយា តិណំ ។

[៧៧១] អកុសលំ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកត្តំ
ធម្មំ បដិច្ច នអកុសលោ នភាវនាយ បហាតត្វហេតុ-
កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៧៧២] ហេតុយា តិណំ ។

[៧៧៣] អកុសលំ នេវនស្សនេន នភាវនាយ-
បហាតត្វហេតុកត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ននេវ-
នស្សនេន នភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧ-
ប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៧៧៤] ហេតុយា តិណំ ។

[៧៧៥] អក្កាកតំ នេវនស្សនេន នភាវនា-
យ បហាតត្វហេតុកត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នអក្កាកកោ ន-
នេវនស្សនេន នភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

កុសលភិក្ខុទស្សនេនបហាតត្វហេតុកត្តិកៈ

នកុសលភិក្ខុទស្សនេនបហាតត្វហេតុកត្តិកៈ

[៧៦៩] នមិ មិនមែនជាអកុសល ដែលមិនមែនជាហេតុត្រូវ
លះដោយទស្សនៈ កាស្រីយ ទូរធមិ ជាអកុសល ដែលមានហេតុត្រូវ
លះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៧០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានពីរៈ ៗ ។

[៧៧១] ធមិ មិនមែនជាអកុសល ដែលមិនមែនជាហេតុ
ត្រូវលះដោយភាវនា កាស្រីយ ទូរធមិ ជាអកុសល ដែលមានហេតុ
ត្រូវលះដោយភាវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៧២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានពីរៈ ៗ ។

[៧៧៣] ធមិ មិនមែនជាអកុសល ដែលមិនមែនជាមិនមែនជា
ហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈនិងមិនមែនត្រូវលះដោយភាវនា កាស្រីយ
ទូរធមិ ជាអកុសល ដែលមិនមែនជាហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈនិង
មិនមែនត្រូវលះដោយភាវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៧៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានពីរៈ ៗ ។

[៧៧៥] ធមិ មិនមែនជាអក្កាកតៈ ដែលមិនមែនជាមិនមែន
ជាហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈនិងមិនមែនត្រូវលះដោយភាវនា ព័ត៌ផ្អែក
នឹងធមិ ជាអក្កាកតៈ ដែលមិនមែនជាហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ
និងមិនមែនត្រូវលះដោយភាវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

២២៤

សិរីធម្មបិដក អនុលោមប្បវត្តន៍យថា

[៧៧៤] ហេតុយា តិណំ ។

កុសលត្តិកអាយយគាមិភិកា

នកុសលត្តិកនអាយយគាមិភិកា

[៧៧៥] កុសលំ អាយយគាមិ នម្មំ បដិច្ច ន

កុសលោ ន អាយយគាមិ នម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ជ្ជយា ។

[៧៧៦] ហេតុយា ធិ ។

[៧៧៧] កុសលំ អាយយគាមិ នម្មំ បដិច្ច ន

កុសលោ ន អាយយគាមិ នម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បជ្ជយា ។

[៧៧៨] ហេតុយា តិណំ ។

[៧៧៩] អព្យាកតិ នេវាធម្មគាមិធម្មគាមិ

នម្មំ បដិច្ច ន អព្យាកតោ ន អាយយគាមិធម្មគា-
មិ នម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បជ្ជយា ។

[៧៨០] ហេតុយា បញ្ច ។

សិរីធម្មបិដក អនុលោមប្បវត្តន៍យថា

[៧៧៤] កុសលេតុប្បជ្ជន្តិយ មានព្រះ ៣ ។

កុសលត្តិកអាយយគាមិភិកា

នកុសលត្តិកនអាយយគាមិភិកា

[៧៧៥] នមិ មិនមែនជាកុសល មិនមែនដល់នូវការសន្យាក្នុង

ភ្លើង គាស្រីយ នូវនមិ ជាកុសល ដល់នូវការសន្យាក្នុងភ្លើង ទើប
កើតភ្លើង ព្រោះហេតុប្បជ្ជន្តិយ ។

[៧៧៦] កុសលេតុប្បជ្ជន្តិយ មានព្រះ ៦ ។

[៧៧៧] នមិ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនដល់នូវការ
សន្យាក្នុងភ្លើង គាស្រីយ នូវនមិ ជាកុសល មិនដល់នូវការសន្យា
ក្នុងភ្លើង ទើបកើតភ្លើង ព្រោះហេតុប្បជ្ជន្តិយ ។

[៧៧៨] កុសលេតុប្បជ្ជន្តិយ មានព្រះ ៣ ។

[៧៧៩] នមិ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាមិនដល់នូវការ
សន្យាក្នុងភ្លើងនិងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្យាក្នុងភ្លើង ក៏ដដែល
និងនមិ ជាអព្យាកតៈ មិនមែនដល់នូវការសន្យាក្នុងភ្លើងនិងមិនមែនជា
មិនដល់នូវការសន្យាក្នុងភ្លើង ទើបកើតភ្លើង ព្រោះហេតុប្បជ្ជន្តិយ ។

[៧៨០] កុសលេតុប្បជ្ជន្តិយ មានព្រះ ៥ ។

កុសលត្ថិកសេក្ខត្ថិកៈ នកុសលត្ថិកសេក្ខត្ថិកៈ

[៧៨១] កុសលំ សេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នកុស-
លោ នសេក្ខោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
ទ្វេ មូលានិ ធា ។

[៧៨២] អព្យាកតំ អសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នកុស-
លោ នអសេក្ខោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧៨៣] ហេតុយា ភីណិ ។

[៧៨៤] អព្យាកតំ នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ
បដ្ឋយា នអព្យាកតោ នេវសេក្ខានាសេក្ខោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧៨៥] ហេតុយា បត្យ ។

កុសលត្ថិកបរិវត្តត្ថិកៈ នកុសលត្ថិកបរិវត្តត្ថិកៈ

[៧៨៦] អព្យាកតំ បរិវត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នកុ-
សលោ នបរិវត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧៨៧] ហេតុយា ភីណិ ។

[៧៨៨] កុសលំ អបរិវត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នកុស-
លោ នបរិវត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

កុសលត្ថិកសេក្ខត្ថិកៈ នកុសលត្ថិកសេក្ខត្ថិកៈ

[៧៨៩] ធម្មំ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសេក្ខៈ កាស្រីយ
ទ្វេធម្មំ ជាកុសល ជាសេក្ខៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
មូល ២ មានព្រះ ២ ។

[៧៩០] ធម្មំ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសេក្ខៈ កាស្រីយ
ទ្វេធម្មំ ជាអព្យាកតៈ ជាសេក្ខៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៩១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៣ ។

[៧៩២] ធម្មំ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាមិនមែនជាសេក្ខៈ
និងមិនមែនជាសេក្ខ ភីណិផ្អែក នឹងធម្មំ ជាអព្យាកតៈ មិនមែនជា
សេក្ខៈនិងមិនមែនជាសេក្ខៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៩៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៤ ។

កុសលត្ថិកបរិវត្តត្ថិកៈ នកុសលត្ថិកបរិវត្តត្ថិកៈ

[៧៩៤] ធម្មំ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសភាពក្នុងគ្នា
កាស្រីយ ទ្វេធម្មំ ជាអព្យាកតៈ ជាសភាពក្នុងគ្នា ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៩៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៣ ។

[៧៩៦] ធម្មំ មិនមែនជាកុសល មិនមែនដល់នូវសភាព
កាស្រីយ ទ្វេធម្មំ ជាកុសល ដល់នូវសភាព ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបទិកា អនុណមច្ចុទ្ទិសប្បដ្ឋាន

[៧៨៧] ហេតុយា ធិ ។

[៧៨៨] កុសលំ អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច ឧ-
កុសលោ ឧអប្បមាលោ ធាត្វា ឧប្បដ្ឋិតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ។

[៧៨៩] ហេតុយា ធិ ។

កុសលធិកបរិគ្គារម្មណធិកា

ឧកុសលធិកសបរិគ្គារម្មណធិកា

[៧៩០] កុសលំ បរិគ្គារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
ឧកុសលោ ឧបរិគ្គារម្មណោ ធាត្វា ឧប្បដ្ឋិតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ។

[៧៩១] ហេតុយា ធិ ។

[៧៩២] កុសលំ មហាគ្គការម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
ឧកុសលោ ឧមហាគ្គការម្មណោ ធាត្វា ឧប្បដ្ឋិតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧៩៣] ហេតុយា ធិ ។

[៧៩៤] កុសលំ អប្បមាណាម្មណំ ធម្មំ ប-
ដិច្ច ឧកុសលោ ឧអប្បមាណាម្មណោ ធាត្វា
ឧប្បដ្ឋិតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧៩៥] ហេតុយា ធិ ។

[៧៩៦] កុសិហេតុប្បដ្ឋយា មានវាៈ ៦ ។

[៧៩៧] ធម៌ មិនមែនជាគុសល មិនមែនមានប្រមាណមិនបាន
កាស្រីយ អ្នកធម៌ ជាគុសល មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង
ប្រការហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧៩៨] កុសិហេតុប្បដ្ឋយា មានវាៈ ៦ ។

កុសលធិកបរិគ្គារម្មណធិកាៈ

ឧកុសលធិកសបរិគ្គារម្មណធិកាៈ

[៧៩៩] ធម៌ មិនមែនជាគុសល មិនមែនមានការម្មណ៍ក្នុងគ្នា
កាស្រីយ អ្នកធម៌ ជាគុសល មានការម្មណ៍ក្នុងគ្នា ទើបកើតឡើង
ប្រការហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៨០០] កុសិហេតុប្បដ្ឋយា មានវាៈ ៨ ។

[៨០១] ធម៌ មិនមែនជាគុសល មិនមែនមានការម្មណ៍ដល់ខ្លួន
សភាពចំ កាស្រីយ អ្នកធម៌ ជាគុសល មានការម្មណ៍ដល់ខ្លួនសភាព
ចំ ទើបកើតឡើង ប្រការហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៨០២] កុសិហេតុប្បដ្ឋយា មានវាៈ ៨ ។

[៨០៣] ធម៌ មិនមែនជាគុសល មិនមែនមានការម្មណ៍ប្រ-
មាណមិនបាន កាស្រីយ អ្នកធម៌ ជាគុសល មានការម្មណ៍ប្រមាណ
មិនបាន ទើបកើតឡើង ប្រការហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៨០៤] កុសិហេតុប្បដ្ឋយា មានវាៈ ៦ ។

អនុលោមប្បវត្តន៍បញ្ញត្តិ

កុសលត្ថិកហ៍សិទ្ធិក្រិ ឥកុសលត្ថិកសិទ្ធិក្រិ

[៧៩៨] អកុសលំ ហ៍ចំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ ន ហ៍នោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧៩៩] ហេតុយា តីណំ ។

[៨០០] អន្យាគតំ អជ្ឈិមំ ធម្មំ វេទុយា ន អន្យាគតោ ន អជ្ឈិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៨០១] ហេតុយា ន ។

[៨០២] កុសលំ បណ៌តំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន បណ៌តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៨០៣] ហេតុយា បទ្ធ ។

កុសលត្ថិកមិប្បត្តិក្រិ ឥកុសលត្ថិកមិប្បត្តិក្រិ

[៨០៤] អកុសលំ មិប្បត្តិយេតំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ ន មិប្បត្តិយេតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៨០៥] ហេតុយា តីណំ ។

[៨០៦] កុសលំ សម្មត្តិយេតំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន សម្មត្តិយេតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

កុសលត្ថិកហ៍សិទ្ធិក្រិ ឥកុសលត្ថិកសិទ្ធិក្រិ

[៧៩៨] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាកតាច កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ជាកុសល ជាកតាច ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៩៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានពីរ ៗ

[៨០០] ធម៌ មិនមែនជាកល្យាណៈ មិនមែនជាកល្យាណ ពិន័យ វិជ្ជា និងធម៌ ជាកល្យាណៈ ជាកល្យាណ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨០១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានពីរ ២ ។

[៨០២] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនឧត្តម កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ជាកុសល ឧត្តម ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨០៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានពីរ ៥ ។

កុសលត្ថិកមិប្បត្តិក្រិ ឥកុសលត្ថិកមិប្បត្តិក្រិ

[៨០៤] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានសភាពខុសនឹង ទៀង កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ជាកុសល មានសភាពខុសនឹងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨០៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានពីរ ៣ ។

[៨០៦] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានសភាពត្រូវនឹង ទៀង កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ជាកុសល មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨០៧] ហេតុយា តិណិ ។

[៨០៨] អព្យាកតំ អនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច
ន អព្យាកតោ ន អនិយតោ ន ឆោ ឧប្បន្នតិ ហេតុ-
ប្បដិច្ចយា ។

[៨០៩] ហេតុយា បក្ខំ ។

កុសលត្តិកមគ្គារម្មណត្តិកា

នកុសលត្តិកនមគ្គារម្មណត្តិកា

[៨១០] កុសលំ មគ្គារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ន
កុសលោ ន មគ្គារម្មណោ ន ឆោ ឧប្បន្នតិ ហេតុ-
ប្បដិច្ចយា ។

[៨១១] ហេតុយា ន ។

[៨១២] កុសលំ មគ្គហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
ន កុសលោ ន មគ្គហេតុកោ ន ឆោ ឧប្បន្នតិ
ហេតុប្បដិច្ចយា ។

[៨១៣] ហេតុយា តិណិ ។

[៨១៤] កុសលំ មគ្គាធិបតី ធម្មំ បដិច្ច
ន កុសលោ ន មគ្គាធិបតី ន ឆោ ឧប្បន្នតិ ហេតុ-
ប្បដិច្ចយា ។

[៨១៥] ហេតុយា ន ។

[៨១៧] ក្កន្ធហេតុប្បដិច្ចយា មានវាៈ ៣ ។

[៨១៨] ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាមិនចៀង ពិន្ធ
ផ្អែក នឹងធម៌ ជាអព្យាកតៈ មិនចៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដិច្ចយា ។

[៨១៩] ក្កន្ធហេតុប្បដិច្ចយា មានវាៈ ៥ ។

កុសលត្តិកមគ្គារម្មណត្តិកាៈ

នកុសលត្តិកនមគ្គារម្មណត្តិកាៈ

[៨២០] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានមគ្គជាភារម្មណ៍
ភាស្រ័យ ឡធម៌ ជាកុសល មានមគ្គជាភារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដិច្ចយា ។

[៨២១] ក្កន្ធហេតុប្បដិច្ចយា មានវាៈ ៦ ។

[៨២២] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានមគ្គជាហេតុ
ភាស្រ័យ ឡធម៌ ជាកុសល មានមគ្គជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដិច្ចយា ។

[៨២៣] ក្កន្ធហេតុប្បដិច្ចយា មានវាៈ ៧ ។

[៨២៤] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានមគ្គជាអធិបតី
ភាស្រ័យ ឡធម៌ ជាកុសល មានមគ្គជាអធិបតី ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដិច្ចយា ។

[៨២៥] ក្កន្ធហេតុប្បដិច្ចយា មានវាៈ ៨ ។

គុណប្បដិសន្ធិក្នុងកិច្ចការ
 កុសលត្រូវឧប្បន្នតិក
 នកុសលត្រូវឧប្បន្នតិក

[៨០៦] កុសលោ អនុប្បន្នោ ធានា នកុស-
 លស្ស នអនុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស ការម្មណាប្បន្នយេន
 ចច្ចយោ ។

[៨០៧] ការម្មណោ ធា ។
 ឧប្បាទំ អនុប្បន្នសាទិសំ ។

កុសលត្រូវអតីតត្រូវ
 នកុសលត្រូវអតីតត្រូវ

[៨០៨] កុសលោ អតីតោ ធានា នកុសលស្ស
 នអតីតស្ស ធម្មស្ស ការម្មណាប្បន្នយេន ចច្ចយោ ។

[៨០៩] ការម្មណោ ធា ។
 អនាគតំ អតីតសាទិសំ ។

កុសលត្រូវអតីតារម្មណត្រូវ
 នកុសលត្រូវអតីតារម្មណត្រូវ

[៨១០] កុសលំ អតីតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
 នកុសលោ នអតីតារម្មណោ ធានា ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បច្ចយោ ។

គុណប្បដិសន្ធិក្នុងកិច្ចការ
 កុសលត្រូវឧប្បន្នតិក
 នកុសលត្រូវឧប្បន្នតិក

[៨១១] ធម៌ ជាកុសល មិនទាន់កើតឡើងហើយ ជាច្រើន
 នៃធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមុខទាន់កើតឡើងហើយ ដោយ
 ការម្មណាប្បន្នយេ ។

[៨១២] ក្នុងការម្មណាប្បន្នយេ មានការ ៦ ។
 ធម៌ ដែលកើតឡើង ដូចគ្នាទាំងធម៌ដែលមិនទាន់កើតឡើងហើយ ។

កុសលត្រូវអតីតត្រូវ
 នកុសលត្រូវអតីតត្រូវ

[៨១៣] ធម៌ ជាកុសល ជាអតីត ជាច្រើន នៃធម៌ មិន
 មែនជាកុសល មិនមែនជាអតីត ដោយការម្មណាប្បន្នយេ ។

[៨១៤] ក្នុងការម្មណាប្បន្នយេ មានការ ៦ ។
 អនាគត ដូចគ្នាទាំងអតីតដែរ ។

កុសលត្រូវអតីតារម្មណត្រូវ
 នកុសលត្រូវអតីតារម្មណត្រូវ

[៨១៥] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានការម្មណ៍ជា
 អតីត ពោល ឧប្បាទំ ជាកុសល មានការម្មណ៍ជាអតីត ទើបកើត
 ឡើង ប្រាមហេតុប្បន្នយេ ។

[៨២០] ហេតុយា នវ ។

[៨២១] កុសលំ អនាគតាម្បាលំ ធម្មំ បដិច្ច
ន កុសលោ ន អនាគតាម្បាលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បជ្ជយា ។

[៨២២] ហេតុយា នវ ។

[៨២៣] កុសលំ បច្ចុប្បន្នាម្បាលំ ធម្មំ បដិច្ច
ន កុសលោ ន បច្ចុប្បន្នាម្បាលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បជ្ជយា ។

[៨២៤] ហេតុយា នវ ។

កុសលតិកអដ្ឋង្គិការម្បាលតិក

នកុសលតិកនអដ្ឋង្គិការម្បាលតិក

[៨២៥] កុសលំ អដ្ឋង្គិការម្បាលំ ធម្មំ បដិច្ច
ន កុសលោ ន អដ្ឋង្គិការម្បាលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បជ្ជយា ។

[៨២៦] ហេតុយា នវ ។

[៨២៧] កុសលំ នាហិការម្បាលំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
កុសលោ ន នាហិការម្បាលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បជ្ជយា ។

[៨២៨] ក្នុងហេតុប្បជ្ជយ មានព្រះ៨ ។

[៨២៩] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានការម្បាលំ ជា
នាគក កាស្រីយ ខ្លូរធម៌ ជាកុសល មានការម្បាលំជានាគក ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បជ្ជយ ។

[៨៣០] ក្នុងហេតុប្បជ្ជយ មានព្រះ៨ ។

[៨៣១] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានការម្បាលំជាបច្ចុ-
ប្បន្ន កាស្រីយ ខ្លូរធម៌ ជាកុសល មានការម្បាលំជាបច្ចុប្បន្ន ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បជ្ជយ ។

[៨៣២] ក្នុងហេតុប្បជ្ជយ មានព្រះ៨ ។

កុសលតិកអដ្ឋង្គិការម្បាលតិក៖

នកុសលតិកនអដ្ឋង្គិការម្បាលតិក៖

[៨៣៣] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានការម្បាលំជានាគ
ក្នុង កាស្រីយ ខ្លូរធម៌ ជាកុសល មានការម្បាលំជានាគក្នុង ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បជ្ជយ ។

[៨៣៤] ក្នុងហេតុប្បជ្ជយ មានព្រះ៨ ។

[៨៣៥] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានការម្បាលំជានាគ
ក្រៅ កាស្រីយ ខ្លូរធម៌ ជាកុសល មានការម្បាលំជានាគក្រៅ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បជ្ជយ ។

(៨២៨) ហេតុយា ១៧ ។

កុសលភិក្ខុសនិទស្សនភិក្ខុ

នកុសលភិក្ខុសនិទស្សនភិក្ខុ

(៨៣១) អនុភាគកា សនិទស្សនសម្បជ័យោ
នាមា នអនុភាគកាស្ស នសនិទស្សនសម្បជ័យស្ស
នម្មស្ស (នរម្មណាម្បជ័យេន វេទុយោ ។

(៨៣០) ការម្មណេ ៨ ។

ភិណ្ឌ វេទិតកិ កាតតំ ។

(៨៣២) អនុភាគកំ អនិទស្សនសម្បជ័យំ នម្ម
បដិទ្ធិ នកុសលោ នអនិទស្សនសម្បជ័យោ នាមា
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុម្បជ្ជយា អនុភាគកំ អនិទស្សនសម្ប-
ជ័យំ នម្ម បដិទ្ធិ នកុសលោ នអនិទស្សនសម្ប-
ជ័យោ នាមា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុម្បជ្ជយា អនុភាគកំ
អនិទស្សនសម្បជ័យំ នម្ម បដិទ្ធិ នកុសលោ នអ-
និទស្សនសម្បជ័យោ ន នកុសលោ នអនិទស្ស-
នសម្បជ័យោ ៨ នាមា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុម្បជ្ជយា ។

(៨២៩) កុសលភិក្ខុសនិទស្សនភិក្ខុ ៧ ។

កុសលភិក្ខុសនិទស្សនភិក្ខុ

នកុសលភិក្ខុសនិទស្សនភិក្ខុ

(៨៣០) នមិ ជាអនុភាគៈ ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកប
ដោយការបំពេញ ក៏ដូចជា នែមិ មិនមែនជាអនុភាគៈ មិនមែន
ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការបំពេញ ដោយការម្មណេ-
ប្បជ័យ ។

(៨៣១) កុសលភិក្ខុសនិទស្សនភិក្ខុ ៦ ។

បទ ដែលគួរដឹង បណ្ឌិត ឧប្បជ្ជ ឧបាសកៈ ៨៨០ ។

(៨៣២) នមិ មិនមែនជាភិក្ខុស មិនមែនជាមិនមានការឃើញ
និងប្រកបដោយការបំពេញ ក៏ដូចជា ជាអនុភាគៈ មិនមាន
ការឃើញនៃប្រកបដោយការបំពេញ ទើបតែឡើង ព្រោះហេតុប្បជ័យ
នមិ មិនមែនជាភិក្ខុស មិនមែនជាមិនមានការឃើញនៃប្រកបដោយ
ការបំពេញ ក៏ដូចជា ជាអនុភាគៈ មិនមានការឃើញនៃ
ប្រកបដោយការបំពេញ ទើបតែឡើង ព្រោះហេតុប្បជ័យ នមិ មិន
មែនជាភិក្ខុស មិនមែនជាមិនមានការឃើញនៃប្រកបដោយការបំពេញ
ក៏ មិនមែនជាភិក្ខុស មិនមែនជាមិនមានការឃើញនៃប្រកបដោយ
ការបំពេញក្តី ក៏ដូចជា ជាអនុភាគៈ មិនមានការឃើញនៃ
ប្រកបដោយការបំពេញ ទើបតែឡើង ព្រោះហេតុប្បជ័យ ។

[៨៣៣] ហេតុយា តីណំ ។

[៨៣៤] កុសលំ អនិទស្សនអប្បដិឃេ ធម្មំ
 បដិច្ច ទកុសលោ ទអនិទស្សនអប្បដិឃេ ធម្មំ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា កុសលំ អនិទស្សនអប្ប-
 ដិឃេ ធម្មំ បដិច្ច ទកុសលោ ទអនិទស្សន-
 អប្បដិឃេ ធម្មំ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា កុសលំ
 អនិទស្សនអប្បដិឃេ ធម្មំ បដិច្ច ទកុសលោ ទ-
 អនិទស្សនអប្បដិឃេ ច ទកុសលោ ទអនិ-
 ទស្សនអប្បដិឃេ ច ធម្មំ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា តីណំ ។ កុសលំ អនិទស្សនអប្បដិឃេ
 ធម្មំ បដិច្ច ទកុសលោ ទអនិទស្សនអប្បដិឃេ
 ធម្មំ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា កុសលំ អនិ-
 ទស្សនអប្បដិឃេ ធម្មំ បដិច្ច ទកុសលោ ទអនិ-
 ទស្សនអប្បដិឃេ ធម្មំ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា

[៨៣៥] ក្នុងហេតុប្បច្ចយ មានៗ ៣ ។

[៨៣៦] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃើញ
 និងមិនមានការប៉ះពាល់ កាស្រីយ ខ្លូចមិ ជាកុសល មិនមានការ
 ឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ធម៌
 មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់
 កាស្រីយ ខ្លូចមិ ជាកុសល មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាកុសល និង
 មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ក្តី កាស្រីយ ខ្លូចមិ
 ជាកុសល មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ចយ មានៗ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិន
 មែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ កាស្រីយ ខ្លូចមិ ជា
 កុសល មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានការ
 ឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ កាស្រីយ ខ្លូចមិ ជាកុសល មិនមាន
 ការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ

អកុសល អធិទស្សនអប្បដិឃេ ធម្មំ បដិច្ច នកុ-
 សលោ នអធិទស្សនអប្បដិឃោ ច នអកុសលោ
 នអធិទស្សនអប្បដិឃោ ច នធម្មា ទប្បដ្ឋតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា តីណិ ។ អត្យាកតំ អធិទស្សនអប្បដិឃេ
 ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នអធិទស្សនអប្បដិឃោ
 នធម្មា ទប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អត្យាកតំ អធិទស្ស-
 នអប្បដិឃេ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នអធិទស្ស-
 នអប្បដិឃោ នធម្មា ទប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អត្យា-
 កតំ អធិទស្សនអប្បដិឃេ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ
 នអធិទស្សនអប្បដិឃោ ច នកុសលោ នអធិ-
 ទស្សនអប្បដិឃោ ច នធម្មា ទប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 តីណិ ។ កុសលំ អធិទស្សនអប្បដិឃេ អត្យាកតំ
 អធិទស្សនអប្បដិឃេ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ន-
 អធិទស្សនអប្បដិឃោ នធម្មា ទប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 តីណិ ។

ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការចំ-
 តាល់ក្តី មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមាន
 ការចំតាល់ក្តី កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ជាកុសល មិនមានការឃើញនិង
 មិនមានការចំតាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៗ
 ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការចំ-
 តាល់ កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ជាកុសល មិនមានការឃើញនិងមិនមានការ
 ចំតាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាកុសល
 មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការចំតាល់ កាស្រីយ ខ្លួនធម៌
 ជាកុសល មិនមានការឃើញនិងមិនមានការចំតាល់ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃើញ
 និងមិនមានការចំតាល់ក្តី មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានការ
 ឃើញនិងមិនមានការចំតាល់ក្តី កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ជាកុសល មិន
 មានការឃើញនិងមិនមានការចំតាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៗ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃើញ
 និងមិនមានការចំតាល់ កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ជាកុសល មិនមានការឃើញ
 និងមិនមានការចំតាល់ផង ជាកុសល មិនមានការឃើញនិងមិនមាន
 ការចំតាល់ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៗ

ធម្មំ បដិច្ច ទស្សនាម វេទនាម សម្មយុត្តា ទអត្ត-
 សលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បក្កយោ សត្ត ។ ឧត្តា-
 យ វេទនាម សម្មយុត្តំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
 សត្ត ។ អនុកុមសុខាម វេទនាម សម្មយុត្តំ អកុ-
 សលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . សត្ត ។ វិការីសតិ ចញ្ញា ។

[៨៧៧] សុខាម វេទនាម សម្មយុត្តា អត្តា-
 កតោ ធម្មោ ទស្សនាម វេទនាម សម្មយុត្តស្ស ទ-
 អត្តាកកតស្ស ធម្មស្ស ហេតុលាប្បក្កយោ ទ ចច្ចយោ ។
 សន្តិកំ ។

អត្តាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិយោ បដោជ៌
 តីណិ វេទនាម បរិវត្តយោ ឡិវត្ត វិការីស-
 ចញ្ញាយ ឧត្តាយ វេទនាម សម្មយុត្តអត្តា-
 កតម្ភលស្ស អនុកុមសុខាម វេទនាម សម្ម-
 យុត្តអត្តាកកតម្ភលស្សចំ កាតកំ ។

វិហាកត្តិកកុសលដ្ឋិកេ នវិហាកត្តិកនកុសលដ្ឋិកំ

[៨៧៨] វិហាកធម្មធម្មំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ទ-
 វិហាកធម្មធម្មោ ទកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បក្កយោ ។

[៨៧៩] ហេតុយោ តីណិ ។

កាស្រីយ ខ្លវធមិ ប្រកបដោយសុខវេទនា ជាអកុសល ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បក្កយ មានរាវ ៧ ។ កាស្រីយ ខ្លវធមិ ប្រកបដោយ
 ទុក្ខវេទនា ជាអកុសល . . . មានរាវ ៧ ។ កាស្រីយ ខ្លវធមិ
 ប្រកបដោយអនុកុមសុខវេទនា ជាអកុសល . . . មានរាវ ៧ ។
 មានចញ្ញា ២១ ។

[៨៧៨] ធមិ ប្រកបដោយសុខវេទនា ជាអត្តាកតៈ ជាច្ច័យ
 ខៃធមិ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាអត្តាកតៈ ដោយ
 ការធូលាប្បក្កយ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

ធមិ ជាអត្តាកតៈ វេទនកើតឡើង មានរាវ ៧ គ្រប់ ។
 ចទ ការផ្លាស់ប្តូរ ខៃវេទនា ប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងចញ្ញា ២១
 ចណ្ឌិត ធម្មវិទ្ធិ ខ្លវអត្តាកកម្មលប្រកបដោយទុក្ខវេទនា
 ផង ខ្លវអត្តាកកម្មលប្រកបដោយអនុកុមសុខវេទនាផង ។

វិហាកត្តិកកុសលដ្ឋិកៈ នវិហាកត្តិកនកុសលដ្ឋិកៈ

[៨៧៩] ធមិ មិនមែនជាវិហាកធមិជាប្រក្រតី មិនមែនជាអកុសល
 កាស្រីយ ខ្លវធមិ មានវិហាកធមិជាប្រក្រតី ជាអកុសល ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បក្កយ ។

[៨៨០] ក្នុងហេតុប្បក្កយ មានរាវ ៧ ។

[៨២២] វិភាគធម្មត្ថ អកុសល ធម្ម បដិច្ច

នវិភាគធម្មត្ថ អកុសល ធម្ម ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៨២៣] ហេតុយា តិណំ ។

[៨២៤] ឯវិភាគនវិភាគធម្មត្ថ អកុសល ធម្ម បដិច្ច នវិភាគនវិភាគធម្មត្ថ អកុសល ធម្ម ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៨២៥] ហេតុយា តិណំ ។

ឧបាទិស្សនាទានិយត្តិកកុសលត្តិក
នឧបាទិស្សនាទានិយត្តិកនកុសលត្តិក

[៨២៦] អនុចានិច្ចចានិយ កុសល ធម្ម បដិច្ច ន អនុចានិច្ចចានិយ កុសល ធម្ម ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តិណំ ។ អនុចានិច្ចអនុចានិយ កុសល ធម្ម បដិច្ច ន អនុចានិច្ចអនុចានិយ កុសល ធម្ម ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តិណំ ។

[៨២៧] ធម្ម មិនមែនជាវិបាកធម៌ជាប្រាកដ មិនមែនជា

កុសល កាស្រីយ ឬធម៌ មិនមែនជាវិបាកធម៌ជាប្រាកដ ជាអកុសល ត្រេច ភើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៨២៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានវាៈ ៗ ។

[៨២៩] ធម្ម មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាកធម៌មិនមែនមិនមែនជាវិបាកធម៌ជាប្រាកដ មិនមែនជាអកុសល ភើតឡើង មិនមែនជាវិបាកធម៌មិនមែនជាវិបាកធម៌ជាប្រាកដ ជាអកុសល ត្រេច ភើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៨៣០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានវាៈ ៗ ។

ឧបាទិស្សនាទានិយត្តិកកុសលត្តិក

នឧបាទិស្សនាទានិយត្តិកនកុសលត្តិក

[៨៣១] ធម្ម ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស (មានអព្យាករណ៍) កាន់យកនិងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាអកុសល កាស្រីយ ឬធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនមែនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាអកុសល ត្រេច ភើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានវាៈ ៗ ។ ធម្ម ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនមែនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាអកុសល កាស្រីយ ឬធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនមែនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាអកុសល ត្រេច ភើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានវាៈ ៗ ។

[៨៤៧] លោកយក ៨ ១

(៨៤៨) អនុបាទិន្ទបាទានិយោ អនុសាសន ធម្ម
 វេដិក ឧបាទិន្ទបាទានិយោ ឧបាទិន្ទបាទានិយោ ឧបាទិន្ទបាទានិយោ
 ឧបាទិន្ទបាទានិយោ ។

(ଡି.ଏସ୍) ଯୋଡ଼ା ଯା ଖିଲି ୨

(៥៥០) ឧត្តាធិន្ទតាណិយេ ឧបស្សាសត្តំ ឆន្ទ៍
បដិទ្ធ ឧត្តាធិន្ទតាណិយោ ឧបស្សាសតោ ឆន្ទា
ឧបស្សតិ វេទត្ថប្បន្ទយោ ។

[୧୫୭] ମନୋହର, ପାଞ୍ଚମାସ ୧୯୩୫

សង្កាត់ដំបូងស្រែស័ក ភូមិស័ក សង្កាត់

សេដ្ឋកិច្ចសង្គមស្ថិតិកសិកម្ម

(៧៩២) អសន្តិលំដួសន្តិលេសិតំ តុសលំ
 ធម្មំ មជ្ជិម្ហ ធម្មន្តិលំដួសន្តិលេសិតំ ធម្មសារណា
 ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បច្ចយា តិណំ ។ អសន្តិ-
 លំដួសន្តិលេសិតំ តុសលំ ធម្មំ មជ្ជិម្ហ ធម្មន្តិ-
 លំដួសន្តិលេសិតំ ធម្មសារណា ធម្មោ ឧប្បន្នតិ
 ហេតុប្បច្ចយា តិណំ ។

[៨៤៧] ក្នុងរោងប្រជុំ មាន ៦ ។

(៨៤៨) ឆមា ដែលបំបែកឧប្បត្តកម្មដោយកិលេសកាន់យក
និងជាប្រយោជន៍ផល់ឧបាទាន មិនមែនជាអកុសល ពាក្យស្រីយ ឬវេទនា
ដែលឧប្បត្តកម្មដោយកិលេសមិនកាន់យកនៃជាប្រយោជន៍ផល់ឧបាទាន
ជាអកុសល រឿងកើតឡើង ព្រោះហេតុច្បើយ ។

(၁၆၈) ဂုဏ်သတ္တိရှိသူ အခန်း ၈

(ក្រណាត់) ឆ្នាំ ដែលមានបែបកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក
និងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាអត្ថប្បករៈ ភាស្ត័យ ឬរូបមិ
ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកនិងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជា
អត្ថប្បករៈ ទើបកើតឡើង ពុទ្ធារហស្ថកថា ។

[ଘଟକ] ଶୁକ୍ଳଭାଗ୍ୟପୁରୁଷ ଶାସ୍ତ୍ରମ୍ଭାଗ ୫ ୨

សង្ឃឹមសង្ឃឹមស៊ីក្ខាស៊ីក្ខាស៊ីក្ខា

សេចក្តីសង្ខេបស្តីពីការងារស្រាវជ្រាវ៖

[៨៨២] ឆម៌ មិនមែនសៅហ្មងនិងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាភូសល កាស្រ័យ ខ្លួនឆម៌ មិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាភូសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុច្បងៗ មានព័រៈ ៗ ឆម៌ មិនមែនជាមិនសៅហ្មងនិងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាភូសល កាស្រ័យ ខ្លួនឆម៌ មិនសៅហ្មងនិងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាភូសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុច្បងៗ មានព័រៈ ៗ

[៨៨៣] ហេតុយា ឆ ។

[៨៨៤] សុខីលំដួសុខីលេសំគា អកុសលំ ធម្ម

បដិច្ច ឧសុខីលំដួសុខីលេសំគា ឧបាសុសាលោ

ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៨៨៥] ហេតុយា ភីណំ ។

វិចកុត្តិកកុសលត្ថិកេ នវិចកុត្តិកកុសលត្ថិកេ

[៨៨៦] សវិតត្តសវិចារំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច

ឧសវិតត្តសវិចារោ ឧកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

ហេតុប្បច្ចយា ភីណំ ។ អវិតត្តវិចារមត្ថំ កុសលំ

ធម្មំ បដិច្ច ឧអវិតត្តវិចារមត្តោ ឧកុសលោ ធម្មោ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៨៨៧] ហេតុយា បណ្ណាស ។

[៨៨៨] សវិតត្តសវិចារំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច

ឧសវិតត្តសវិចារោ ឧកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

ហេតុប្បច្ចយា ។

[៨៨៩] ហេតុយា ឆ ។

[៨៨៣] កុត្តិហេតុប្បច្ចយ ហានវាៈ ឆ ។

[៨៨៤] ធម៌ មិនមែនសេវហន្តិទិដ្ឋិផលសេចក្តីសេវហន្តិ មិន

មែនជាតុសល កាស្រីយ ឡូធម៌ សេវហន្តិទិដ្ឋិផលសេចក្តីសេវហន្តិ

ជាតុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ។

[៨៨៥] កុត្តិហេតុប្បច្ចយ ហានវាៈ ឆ ។

វិចកុត្តិកកុសលត្ថិកេ នវិចកុត្តិកកុសលត្ថិកេ

[៨៨៦] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយវិគត្តៈទិដ្ឋិប្រកបដោយវិចារៈ

មិនមែនជាតុសល កាស្រីយ ឡូធម៌ ប្រកបដោយវិគត្តៈទិដ្ឋិប្រកបដោយ

វិចារៈ ជាតុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ហានវាៈ ឆ ។

ធម៌ មិនមែនជាមិនមានវិគត្តៈមានត្រឹមវិចារៈ មិនមែនជាតុសល កា

ស្រីយ ឡូធម៌ មិនមានវិគត្តៈមានត្រឹមវិចារៈ ជាតុសល ទើបកើត

ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ។

[៨៨៧] កុត្តិហេតុប្បច្ចយ ហានវាៈ ឆ ។

[៨៨៨] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយវិគត្តៈទិដ្ឋិប្រកបដោយវិចារៈ

មិនមែនជាតុសល កាស្រីយ ឡូធម៌ ប្រកបដោយវិគត្តៈទិដ្ឋិប្រកបដោយ

វិចារៈ ជាតុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ។

[៨៨៩] កុត្តិហេតុប្បច្ចយ ហានវាៈ ឆ ។

ប្រតិភូក្រុមប្រឹក្សាភិបាល ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី

[២៥០] មិត្តសហគមន៍ កុសល ធម្ម បដិវត្ត ១
 មិត្តសហគមន៍ ១ កុសល ១ ឆ្នេរ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បព្វយា សត្វ ។ សុខសហគមន៍ កុសល ធម្ម បដិវត្ត
 ១ សុខសហគមន៍ ១ កុសល ១ ឆ្នេរ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
 តុប្បព្វយា សត្វ ។ វេទនាភិក្ខុកសិដ៍សំ ។ សង្ខត្តំ ។

សន្តិសុខសង្គមក្នុងក្រុមគ្រួសារ

ផលផ្គូផ្គងឱ្យកើតឡើងវិញ

(៥៦០) អតិទស្សនអប្បដិឃេ កុសលេ ចង្ក បដិច្ច
ន អតិទស្សនអប្បដិឃេ ន កុសលោ នោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដូយោ អតិទស្សនអប្បដិឃេ កុសលេ ចង្ក
បដិច្ច ន សតិទស្សនសប្បដិឃោ ន កុសលោ នោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូយោ ។ បេ ។ អតិទស្សនអប្បដិឃេ
កុសលេ ចង្ក បដិច្ច ន សតិទស្សនសប្បដិឃោ ន កុ-
សលោ ន ន អតិទស្សនសប្បដិឃោ ន កុសលោ ន
ចញ្ច ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូយោ ។

ប្រតិភូក្រសួងស្ថិតៈ ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រីៈ

(៨៦៩) ឆបិ បិនិមៃនប្រកថាដោយប័ត្រ ឆបិមនជាតុសល
 កាស្រ័យ ឡឆបិ ប្រកថាដោយប័ត្រ ជាតុសល រឿងកើតឡើង គ្រោះ
 ហេតុធុរ្ច័យ មានព្រះ ៧ ។ ឆបិ បិនិមៃនប្រកថាដោយសុខ ឆបិមន
 ជាតុសល កាស្រ័យ ឡឆបិ ប្រកថាដោយសុខ ជាតុសល រឿងកើត
 ឡើង គ្រោះហេតុធុរ្ច័យ មានព្រះ ៧ ។ ដូចគ្នានឹងវេទនាភ្នំក្បាល ។
 សេចក្តីបំប្រាញ ។

សន្តិសុខស្តីពីការក្បាលស្បែក៖

សេចក្តីសង្ខេបនៃការសិក្សាស្រាវជ្រាវ៖

[៨៦១] ឆប មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការចំ-
 ពាល់ មិនមែនជាកុសល គាស្រីយេ ខូ/ឆប មិនមានការឃើញនិង
 មិនមានការចំពាល់ ជាកុសល មើមកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយេ
 ឆប មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការចំពាល់ មិន
 មែនជាកុសល គាស្រីយេ ខូ/ឆប មិនមានការឃើញនិងមិនមានការចំ-
 ពាល់ ជាកុសល មើមកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយេ ។ ថេ ។ ឆប
 មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការចំពាល់ មិនមែនជា
 កុសលភ្នំ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនៃប្រកបដោយការចំពាល់ មិន
 មែនជាកុសលភ្នំ គាស្រីយេ ខូ/ឆប មិនមានការឃើញនិងមិនមានការ
 ចំពាល់ ជាកុសល មើមកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយេ ។

[៨៦២] ហេតុយា ឆ ។

[៨៦៣] អនិច្ចស្សនអប្បដិយេ អកុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច ឧអនិច្ចស្សនអប្បដិយេ ឧ អកុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បព្វយា អនិច្ចស្សនអប្បដិយេ អកុ-
សលំ ធម្មំ បដិច្ច ឧសនិច្ចស្សនសប្បដិយេ ឧ អ-
កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បព្វយា ។ បេ ។
អនិច្ចស្សនអប្បដិយេ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ឧស-
និច្ចស្សនសប្បដិយេ ឧ អកុសលោ ឧ ឧអនិច្ចស្ស-
នសប្បដិយេ ឧ អកុសលោ ឧ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បព្វយា ។

[៨៦៤] ហេតុយា ឆ ។

[៨៦៥] អនិច្ចស្សនអប្បដិយេ អព្យាកតំ ធម្មំ
បព្វយា ឧសនិច្ចស្សនសប្បដិយេ ឧ អព្យាកតោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បព្វយា អនិច្ចស្សនអប្បដិយេ
អព្យាកតំ ធម្មំ បព្វយា ឧអនិច្ចស្សនសប្បដិយេ
ឧ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បព្វយា

[៨៦៦] ភ្នំហេតុប្បព្វយា មានព័រៈ ៦ ។

[៨៦៧] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការចំ-
ពាល់ មិនមែនជាអកុសល ភាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិង
មិនមានការចំពាល់ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បព្វយា
ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការចំពាល់ មិនមែន
ជាអកុសល ភាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការចំ-
ពាល់ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បព្វយា ។ បេ ។ ធម៌
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការចំពាល់ មិនមែនជា
អកុសលក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញនៃប្រកបដោយការចំពាល់ មិន
មែនជាអកុសលក្តី ភាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការ
ចំពាល់ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បព្វយា ។

[៨៦៨] ភ្នំហេតុប្បព្វយា មានព័រៈ ៦ ។

[៨៦៩] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការចំពាល់ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ពិន័វដ្តក នឹងធម៌ មិនមានការ
ឃើញនិងមិនមានការចំពាល់ ជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បព្វយា ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនៃប្រកបដោយការចំ-
ពាល់ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ពិន័វដ្តក នឹងធម៌ មិនមានការឃើញនិង
មិនមានការចំពាល់ ជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បព្វយា

អនិទស្សនអម្បដិយំ អព្យាកតំ ធម្មំ បច្ចយា ន.
សនិទស្សនសម្បដិយោ ន អព្យាកតោ ច ន បនិ-
ទស្សនសម្បដិយោ ន អព្យាកតោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៨៦៦] ហេតុយា តីណា ។

សនិទស្សនត្ថិកវិទនាត្ថិកេ

នសនិទស្សនត្ថិកវិទនាត្ថិកំ

[៨៦៧] អនិទស្សនអម្បដិយំ សុខាយ វេទនា-
យ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិទស្សនអម្បដិយោ
ន សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៨៦៨] ហេតុយា ន ។

[៨៦៩] អនិទស្សនអម្បដិយំ ធុក្ខាយ វេទនា-
យ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិទស្សនអម្បដិយោ
ន ធុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៨៧០] ហេតុយា ន ។

ធម៌ បំរើបទប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការបំរើរោល មិន
មែនជាអព្យាកត្ថំ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនៃប្រកបដោយការបំរើ-
រោល មិនមែនជាអព្យាកត្ថំ ពិន័យ្យក តំរើធម៌ មិនមានការឃើញនិង
មិនមានការបំរើរោល ជាអព្យាកត្ថំ ទើបតែរឿង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៨៦៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានវាៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្ថិកវិទនាត្ថិកៈ

នសនិទស្សនត្ថិកវិទនាត្ថិកៈ

[៨៦៧] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការបំរើ-
រោល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា តាម្រូវ ឲ្យធម៌ មិនមានការ
ឃើញនិងមិនមានការបំរើរោល ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបតែរឿង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៨៦៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានវាៈ ៦ ។

[៨៦៩] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការបំរើ-
រោល មិនមែនប្រកបដោយធុក្ខវេទនា តាម្រូវ ឲ្យធម៌ មិនមានការ
ឃើញនិងមិនមានការបំរើរោល ប្រកបដោយធុក្ខវេទនា ទើបតែរឿង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៨៧០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានវាៈ ៦ ។

[៨៧០] អធិនស្សនអប្បដិយំ អនុក្កមសុខាយ-
 វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន អធិនស្សនអប្បដិ-
 យោ ន អនុក្កមសុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ន ឆ្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូយា ។

[៨៧១] ហេតុយា ន ។

សនិទស្សនត្តិកវិបាកត្តិកេ

នសនិទស្សនត្តិកវិបាកត្តិកំ

[៨៧២] អធិនស្សនអប្បដិយំ វិចារកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន អធិនស្សនអប្បដិយោ ន វិចារកោ ន ឆ្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បដូយា ។

[៨៧៣] ហេតុយា ន ។

[៨៧៤] អធិនស្សនអប្បដិយំ វិចារកធម្មធម្មំ
 បដិច្ច ន អធិនស្សនអប្បដិយោ ន វិចារកធម្មឆ្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូយា ។

[៨៧៥] ហេតុយា ន ។

[៨៧៦] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនឹងមិនមានការប៉ះ

ពាល់ មិនមែនប្រកបដោយអនុក្កមសុខវេទនា ភាស្រ័យ ឡូធម៌ មិន
 មានការឃើញ នឹងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយអនុក្កមសុខវេទនា
 វេចាកធាតុវិជ្ជា ព្រោះហេតុប្បដូយ ។

[៨៧៧] ក្នុងហេតុប្បដូយ មានការ៖ ៦ ។

សនិទស្សនត្តិកវិបាកត្តិកៈ

នសនិទស្សនត្តិកវិបាកត្តិកៈ

[៨៧៨] ធម៌ មិនមែនជាវិបាក មិនមែនជាមិនមានការឃើញ

នឹងមិនមានការប៉ះពាល់ ភាស្រ័យ ឡូធម៌ ជាវិបាក មិនមានការឃើញ
 នឹងមិនមានការប៉ះពាល់ វេចាកធាតុវិជ្ជា ព្រោះហេតុប្បដូយ ។

[៨៧៩] ក្នុងហេតុប្បដូយ មានការ៖ ៦ ។

[៨៨០] ធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាមិនមាន

ការឃើញនឹងមិនមានការប៉ះពាល់ ភាស្រ័យ ឡូធម៌ មានវិបាកជាប្រ-
 ក្រតី មិនមានការឃើញនឹងមិនមានការប៉ះពាល់ វេចាកធាតុវិជ្ជា ព្រោះ
 ហេតុប្បដូយ ។

[៨៨១] ក្នុងហេតុប្បដូយ មានការ៖ ៦ ។

[៨៧៧] អនិចស្សនអប្បដិឃំ ខេវិចាតាតវិចា-

តាធម្មជន្មំ បដិច្ច ទសនិចស្សនសម្មដិឃោ នខេវិ-
ចាតាតវិចាតាធម្មជន្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បព្វយា ។

[៨៧៨] ហេតុយា ភីណិ ។

សនិទស្សនត្ថិកឧបាទិណ្ឌបាទានិយត្ថិកេ

ទសនិទស្សនត្ថិកឧបាទិណ្ឌបាទានិយត្ថិកំ

[៨៧៩] អនិចស្សនអប្បដិឃំ ឧតាទិណ្ឌបាទានិយ-

ជន្មំ បដិច្ច ទអនិចស្សនអប្បដិឃោ នឧតាទិណ្ឌបា-
ទានិយោ នធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បព្វយា ។

[៨៨០] ហេតុយា វិ ។

[៨៨១] អនិចស្សនអប្បដិឃំ អនុតាទិណ្ឌបាទា-

និយំ ជន្មំ បដិច្ច ទអនិចស្សនអប្បដិឃោ នអនុ-
តាទិណ្ឌបាទានិយោ នធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បព្វយា ។

[៨៧៧] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានជាវិបាកនឹងមិនមែនមានវិបាក
ជាប្រក្រតី មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ មិនមែនជាវិបាក និងមិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី
មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បព្វយ ។

[៨៧៨] ក្នុងហេតុប្បព្វយ មានភរៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្ថិកឧបាទិណ្ឌបាទានិយត្ថិកៈ

ទសនិទស្សនត្ថិកឧបាទិណ្ឌបាទានិយត្ថិកៈ

[៨៧៩] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ-
ពាល់ មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស (មានកល្យាណាធម៌) កាន់
យកនិងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ មិនមានការ
ឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក
និងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បព្វយ ។

[៨៨០] ក្នុងហេតុប្បព្វយ មានភរៈ ៦ ។

[៨៨១] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ-
ពាល់ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកកែជាប្រយោជន៍
ដល់ឧបាទាន កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ-
ពាល់ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យក កែជាប្រយោជន៍ដល់
ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បព្វយ ។

(୪୪୫) । ପାଞ୍ଚମା ୧୭

សន្តិទស្សនវិញ្ញាណសង្ខារវិញ្ញាណសង្ខារវិញ្ញាណ
ទស្សនវិញ្ញាណសង្ខារវិញ្ញាណសង្ខារវិញ្ញាណ

[២៨៣] អធិនស្សន្តអប្បដិឃេ សង្កិនិដ្ឋសង្កិនិលេ-
សិតំ ធម្មំ មនិក្ខំ នអធិនស្សន្តអប្បដិឃោ នសង្កិ-
និដ្ឋសង្កិនិលេសិតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[၁၈၆] ဟေ့ကုမ္ပဏီ ၆ ၇

[illegible]

(୧୪୬)   ଦୋହରା   ଶିଳ୍ପ   ୩

(១៥៧) អនិចស្សទអប្បដិយំ អសន្តិលីដ្ឋអ.
 សន្តិលេសិតំ ធម្មំ វជេតុ ឧអនិចស្សទអប្បដិយោ
 ឧអសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិតោ ធាត្វា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ.
 ប្បជ្ឈយក ។

[៨៩៨] ពេលកុំយ៉ា ៨ ១

ಅವರು : ಸ್ವಾಮೀಶ್ವರರು ಬರೆದ : ೬ ೨

សង់ទស្សនៈពីកសិដ្ឋានដ៏ល្អលេចត្រង្គិះ

ឧបត្ថម្ភស្ម័គ្រចិត្តសង្គមស្តីពីការស្រាវជ្រាវ

[៨៨៣] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនឹងមិនមានការប៉ះ
ពាល់ មិនមែនសៅហ្មងនិងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង កាស្រ័យ ឆ្លុះធម៌
មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ដែលសៅហ្មងនិងគួរដល់
សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ប្រាកដហេតុបូក្ខយ ។

(୯୧)   ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତ୍ପଞ୍ଚାଙ୍ଗ   ଅଧ୍ୟାୟ : ୬

(៥៥៥) ធម៌ ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការចេះ
 ពាល់ មិនមែនជាមិនសៅហ្មងនៃក្បួនដល់សេចក្តីសៅហ្មង នឹងផ្អែក នឹង
 ធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការចេះពាល់ មិនសៅហ្មងនៃក្បួនដល់
 សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង គ្រោះហេតុច្បងៗ ។

[၁၁၁]   နန္ဒာလောကုပ္ပတ္တိယ   ရာဇဝင် ၈   ၁

(៨៨៧) ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការ
ប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនសៅហ្មងនៃអត្ថរដល់សេចក្តីសៅហ្មង កាស្រីយ
ទូរធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនសៅហ្មងនិងមិន
អត្ថរដល់សេចក្តីសៅហ្មង រឺចម្រើនឡើង ព្រោះហេតុឃ្លាចយ ។

(৯৯৯) কবিঃ গুরুদেবঃ ১০০

អធិប្បនិច្ឆេទ អនុលោមប្បន្ថយធម្មដ្ឋាន
 សនិទស្សន្តិកវិចិត្រភិក្ខុ
 និសនិទស្សន្តិកវិចិត្រភិក្ខុ

[៥៩៩] អធិប្បន្ថយធម្មដ្ឋាន សនិទស្សន្តិកវិចិត្រភិក្ខុ
 ធម្មំ បដិច្ច ន អធិប្បន្ថយធម្មដ្ឋាន ធម្មំ សនិទស្សន្តិកវិចិត្រភិក្ខុ
 វិចិត្រភិក្ខុ ធម្មំ ឧប្បន្ថយធម្មដ្ឋាន វិចិត្រភិក្ខុ ។

[៥៩៩] វិចិត្រភិក្ខុ ធម្មំ ។

[៥៩៩] អធិប្បន្ថយធម្មដ្ឋាន សនិទស្សន្តិកវិចិត្រភិក្ខុ
 ធម្មំ បដិច្ច ន អធិប្បន្ថយធម្មដ្ឋាន ធម្មំ សនិទស្សន្តិកវិចិត្រភិក្ខុ
 វិចិត្រភិក្ខុ ធម្មំ ឧប្បន្ថយធម្មដ្ឋាន វិចិត្រភិក្ខុ ។

[៥៩៩] វិចិត្រភិក្ខុ ធម្មំ ។

[៥៩៩] អធិប្បន្ថយធម្មដ្ឋាន សនិទស្សន្តិកវិចិត្រភិក្ខុ
 ធម្មំ បដិច្ច ន អធិប្បន្ថយធម្មដ្ឋាន ធម្មំ សនិទស្សន្តិកវិចិត្រភិក្ខុ
 វិចិត្រភិក្ខុ ធម្មំ ឧប្បន្ថយធម្មដ្ឋាន វិចិត្រភិក្ខុ ។

[៥៩៩] វិចិត្រភិក្ខុ ធម្មំ ។

សនិទស្សន្តិកវិចិត្រភិក្ខុ ។

អធិប្បនិច្ឆេទ អនុលោមប្បន្ថយធម្មដ្ឋាន
 សនិទស្សន្តិកវិចិត្រភិក្ខុ
 និសនិទស្សន្តិកវិចិត្រភិក្ខុ

[៥៩៩] ធម្មំ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយភក្ត្រនិងប្រកបដោយវិចារៈ អាស្រ័យ ឬ
 ធម្មំ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយភក្ត្រនិង
 ប្រកបដោយវិចារៈ វេចក្តីក្នុង ព្រោះហេតុដូច្នេះ ។

[៥៩៩] ក្នុងហេតុដូច្នេះ មានការៈ ៦ ។

[៥៩៩] ធម្មំ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានភក្ត្រនិងមិនមានវិចារៈ អាស្រ័យ ឬ
 មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមានភក្ត្រនិងមិនមានវិចារៈ
 វេចក្តីក្នុង ព្រោះហេតុដូច្នេះ ។

[៥៩៩] ក្នុងហេតុដូច្នេះ មានការៈ ៦ ។

[៥៩៩] ធម្មំ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានភក្ត្រនិងមិនមានវិចារៈ អាស្រ័យ ឬ
 ធម្មំ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមានភក្ត្រនិងមិនមានវិចារៈ
 វេចក្តីក្នុង ព្រោះហេតុដូច្នេះ ។

[៥៩៩] ក្នុងហេតុដូច្នេះ មានការៈ ៧ ។ សេចក្តីបំប្លែង ។

អនុសាសន៍ស្តីពីការប្រកាស
សន្តិសុខស្តីពីការអនុវត្តការប្រកាស
នៃសន្តិសុខស្តីពីការអនុវត្តការប្រកាស

(៨៨៥) អនុសាសន៍ស្តីពីការអនុវត្តការប្រកាស ចម្លង

បដិបត្ត . . . ១

(៨៨៦) អនុសាសន៍ស្តីពីការអនុវត្តការប្រកាស ចម្លង

ចម្លង បដិបត្ត ១ អនុសាសន៍ស្តីពីការអនុវត្តការប្រកាស ចម្លង

ចម្លង បដិបត្ត ១ អនុសាសន៍ស្តីពីការអនុវត្តការប្រកាស ចម្លង

ចម្លង បដិបត្ត ១ អនុសាសន៍ស្តីពីការអនុវត្តការប្រកាស ចម្លង

ចម្លង បដិបត្ត ១ អនុសាសន៍ស្តីពីការអនុវត្តការប្រកាស ចម្លង

ចម្លង បដិបត្ត ១ អនុសាសន៍ស្តីពីការអនុវត្តការប្រកាស ចម្លង

អនុសាសន៍ស្តីពីការប្រកាស
សន្តិសុខស្តីពីការអនុវត្តការប្រកាស
នៃសន្តិសុខស្តីពីការអនុវត្តការប្រកាស

(៨៨៧) កាស្រីយ ខ្លួនចម្លង មិនមានការយឺតយ៉ាវនឹងមិនមានការ

ចំពោះ មានការប្រកាសជាទាន់កាល . . . មានការ: ៦ ៧

(៨៨៨) ចម្លង មិនមែនជាមិនមានការយឺតយ៉ាវនឹងមិនមានការប្រកាស

កាល មិនមែនមានការប្រកាសជាទាន់កាល កាស្រីយ ខ្លួនចម្លង មិនមាន

ការយឺតយ៉ាវនឹងមិនមានការប្រកាស មានការប្រកាសជាទាន់កាល មិនមែន

ឡើយ ក្រៅពីការប្រកាស ៧ ចម្លង មិនមែនជាមិនមានការយឺតយ៉ាវនឹង

ប្រកាសដោយការប្រកាស មិនមែនមានការប្រកាសជាទាន់កាល កាស្រីយ

ខ្លួនចម្លង មិនមានការយឺតយ៉ាវនឹងមិនមានការប្រកាស មានការប្រកាសជាទាន់

កាល មិនមែនជាមិនមានការយឺតយ៉ាវនឹង ក្រៅពីការប្រកាស ៧ ចម្លង មិនមែនជាមិនមានការ

យឺតយ៉ាវនឹងមិនមានការប្រកាស មិនមែនមានការប្រកាសជាទាន់កាល

អនុលោមប្បដ្ឋានិយទុក្ខកម្មប្បដ្ឋានិ

ហេតុទុក្ខសហេតុកម្មក

នហេតុទុក្ខនសហេតុកម្មក

[៨៩៨] ហេតុ សហេតុតំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
នសហេតុតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន
ហេតុ សហេតុតំ ធម្មំ បដិច្ច ននហេតុ នសហេ-
តុតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ហេតុ សហេ-
តុកកត្វ នហេតុ សហេតុកកត្វ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
នសហេតុតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៨៩៩] ហេតុយា តិណិ កាមម្បណា ឯកំ វេ-
តតេ មញ្ច ។

[៩០០] នហេតុ សហេតុតំ ធម្មំ បដិច្ច នន-
ហេតុ នសហេតុតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៩០១] នហេតុយា ឯកំ នវារម្មណា តិណិ
លោកិកតេ តិណិ ។

សហជាតកវាម្បិ សម្បយុត្តវាម្បិ បដិច្ចវាសនសំ ។

អនុលោមប្បដ្ឋានិយទុក្ខកម្មប្បដ្ឋានិ

ហេតុទុក្ខសហេតុកម្មក

នហេតុទុក្ខនសហេតុកម្មក

[៩០២] ធម្មំ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
ហេតុ កាស្រ័យ ខ្លួនឯង ជាហេតុ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធម្មំ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិន
មែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ កាស្រ័យ ខ្លួនឯង មិនមែនជាហេតុ
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធម្មំ
មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ កាស្រ័យ ខ្លួនឯង
ជាហេតុ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុផង មិនមែនជាហេតុ ប្រព្រឹត្តទៅ
ជាមួយនឹងហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៩០៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានពីរៈ ១ ក្នុងការប្បណប្បដ្ឋយា
មានពីរៈ ១ ក្នុងតោនីតប្បដ្ឋយា មានពីរៈ ៨ ។

[៩០៤] ធម្មំ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ
ជាមួយនឹងហេតុ កាស្រ័យ ខ្លួនឯង មិនមែនជាហេតុ ប្រព្រឹត្តទៅជា
មួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៩០៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានពីរៈ ១ ក្នុងការប្បណប្បដ្ឋយា
មានពីរៈ ១ ក្នុងតោនីតប្បដ្ឋយា មានពីរៈ ៨ ។

សហជាតកវាម្បិ សម្បយុត្តវាម្បិ បដិច្ចវាសនសំ ។

[illegible]

[៧០៤] ហេតុយោ ឯតំ អារម្មណេ ច អធិប.

តិយោ ។ ឆ អវិភតេ វេត្ថ ។

ចញ្ញាវាវ វិគ្គារេត្ថ ។

[៧០៥] ហេតុ អហេតុកំ ធម្មំ ចដិទ្ធ នហេតុ
នអហេតុកា ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន-
ហេតុ អហេតុកំ ធម្មំ ចដិទ្ធ ននហេតុ នអហេតុ-
កា ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណំ ។

[៧០៦] ហេតុយោ ធន្តារិ ។

ហេតុទុកហេតុសម្បយុត្តទុក

នហេតុទុកនហេតុសម្បយុត្តទុក

[៧០៧] ហេតុ ហេតុសម្បយុត្តំ ធម្មំ ចដិទ្ធ ន-
ហេតុ នហេតុសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ភីណំ ។ សហេតុកាសនិសំ ។

[៧០៨] ហេតុ ហេតុវិប្បយុត្តំ ធម្មំ ចដិទ្ធ ន-
ហេតុ នហេតុវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្ប-
ដ្ឋយា ។ នហេតុ ហេតុវិប្បយុត្តំ ធម្មំ ចដិទ្ធ នន-
ហេតុ នហេតុវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្ប-
ដ្ឋយា ភីណំ ។

[៧០៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយោ មាន៧៖ ១ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយោ មាន
៧៖ ២ ក្នុងអធិបតីប្បដ្ឋយោ មាន៧៖ ៣ ក្នុងអវិភក្សប្បដ្ឋយោ មាន៧៖ ៤ ។

ចញ្ញាវាវ ចល្លាភ គប្បីឱ្យពិស្តារផងចុះ ។

[៧១០] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុ កា-
ស្រីយ ឱវធម៌ ជាហេតុ មិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បដ្ឋយោ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុ
កាស្រីយ ឱវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយោ មាន៧៖ ៥ ។

[៧១១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយោ មាន៧៖ ៦ ។

ហេតុទុកហេតុសម្បយុត្តទុក

នហេតុទុកនហេតុសម្បយុត្តទុក

[៧១២] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ
កាស្រីយ ឱវធម៌ ជាហេតុ ប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយោ មាន៧៖ ៦ ។ ដូចគ្នាដឹងសាហេតុករវិជ្ជា ។

[៧១៣] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ កា-
ស្រីយ ឱវធម៌ ជាហេតុ ប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយោ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រាសចាក
ហេតុ កាស្រីយ ឱវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ប្រាសចាកហេតុ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយោ មាន៧៖ ៧ ។

[៧០៧] ហេតុយា ធម្មា ។

ហេតុទុកហេតុសហេតុកុក្ក

នហេតុទុកនហេតុសហេតុកុក្ក

[៧០៨] ហេតុ ហេតុក្បាលសហេតុកុក្ក ធម្ម
បដិច្ច នហេតុ នហេតុនេវនហេតុកោត ធម្មា
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បជ្ឈយា ។

[៧០៩] ហេតុយា ធម្មា ។

[៧១០] នហេតុ សហេតុក្បាលសហេតុ ធម្ម
បដិច្ច នហេតុ នហេតុនេវនហេតុកោត ធម្មា
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បជ្ឈយា ។

[៧១១] ហេតុយា ធម្មា ។

ហេតុទុកហេតុសហេតុកុក្ក

នហេតុទុកនហេតុសហេតុកុក្ក

[៧១២] ហេតុ ហេតុក្បាលសហេតុកុក្ក ធម្ម
បដិច្ច នហេតុ នហេតុនេវនហេតុកោត ធម្មា
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បជ្ឈយា ។

[៧១៣] ហេតុយា ធម្មា ។

[៧១៤] ក្នុងហេតុប្បជ្ឈយា មាន៣៖ ៤ ។

ហេតុទុកហេតុសហេតុកុក្ក

នហេតុទុកនហេតុសហេតុកុក្ក

[៧១៥] ធម្ម មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជា
មិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ ក្នុងមិ ជាហេតុ ជាហេតុទាំងប្រាំបី
មួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បជ្ឈយា ។

[៧១៦] ក្នុងហេតុប្បជ្ឈយា មាន៣៖ ៥ ។

[៧១៧] ធម្ម មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែន
ហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ ក្នុងមិ មិនមែនជាហេតុ
ប្រាំបីនឹងហេតុទាំងមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បជ្ឈយា ។

[៧១៨] ក្នុងហេតុប្បជ្ឈយា មាន៣៖ ៦ ។

ហេតុទុកហេតុសហេតុកុក្ក

នហេតុទុកនហេតុសហេតុកុក្ក

[៧១៩] ធម្ម មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែន
មិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ ក្នុងមិ ជាហេតុ ជាហេតុទាំងប្រាំបី
ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បជ្ឈយា ។

[៧២០] ក្នុងហេតុប្បជ្ឈយា មាន៣៖ ៧ ។

[៨១២] ន:ហេតុំ ហេតុសឡយត្ថេត្ថោ ឧហេតុំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន:ហេតុ ឧហេតុវិច្ឆយុត្តោ ធម្មំ ឧហេតុ
 ហេតុច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បជ្ជយា ។

[៨១៣] ហេតុយា ឯកំ ។

ហេតុទុក្ខនិរោធសហេតុកទុក្ខ

និរោធនិរោធសហេតុកទុក្ខ

[៨១៤] ន:ហេតុំ ន:ហេតុំ ឧហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន:ហេតុ ន:ហេតុ ឧហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បជ្ជយា ។

[៨១៥] ហេតុយា ឯកំ ។

[៨១៦] ន:ហេតុំ ន:ហេតុំ អហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន:ហេតុ ន:ហេតុ អហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បជ្ជយា ។

[៨១៧] ហេតុយា ឯកំ ។

[៨១៨] ធម្មំ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុ
 ហេតុតាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ ខ្លួនធម្មំ មិនមែនជា
 ហេតុ ប្រកបដោយហេតុតាំងមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បជ្ជយ ។

[៨១៩] ក្នុងហេតុប្បជ្ជយ មាន១ ។

ហេតុទុក្ខនិរោធសហេតុកទុក្ខ:

និរោធនិរោធសហេតុកទុក្ខ:

[៨២០] ធម្មំ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុតាំងមិនមែន
 ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ កាស្រីយ ខ្លួនធម្មំ មិនមែនជាហេតុ មិន
 មែនជាហេតុតាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ
 ប្បជ្ជយ ។

[៨២១] ក្នុងហេតុប្បជ្ជយ មាន១ ។

[៨២២] ធម្មំ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុតាំងមិនមែនជា
 មិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ ខ្លួនធម្មំ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុ
 តាំងមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បជ្ជយ ។

[៨២៣] ក្នុងហេតុប្បជ្ជយ មាន១ ។

ហោតុទុកសប្បប្បយទុក

នហោតុទុកសប្បប្បយទុក

[៧២២] នហោតុ អប្បច្ចយោ ធម្មោ ន ហោតុស្ស នអប្បច្ចយស្ស ធម្មស្ស ការម្ពណ្ឌប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ រេ ។ នហោតុស្ស នអប្បច្ចយស្ស ធម្មស្ស ការម្ពណ្ឌ ។ រេ ។ នហោតុស្ស នអប្បច្ចយស្ស ន នហោតុស្ស នអប្បច្ចយស្ស ច ធម្មស្ស ការម្ពណ្ឌប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧២៣] ការម្ពណ្ឌ ភីណំ ។

អសន្តិកំ អប្បច្ចយសនិកំ ។ រេ ។

ហោតុទុកសនិទស្សនទុក

នហោតុទុកសនិទស្សនទុក

[៧២៤] នហោតុ សនិទស្សនោ ធម្មោ ន នហោតុស្ស នសនិទស្សនស្ស ធម្មស្ស ការម្ពណ្ឌប្បច្ចយេន បច្ចយោ ... នហោតុស្ស នសនិទស្សនស្ស ធម្មស្ស ការម្ពណ្ឌប្បច្ចយេន បច្ចយោ ... នហោតុស្ស នសនិទស្សនស្ស ច នហោតុស្ស នសនិទស្សនស្ស ច ធម្មស្ស ការម្ពណ្ឌប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ហោតុទុកសប្បប្បយទុក

នហោតុទុកសប្បប្បយទុក

[៧២៥] នមិ មិនមែនជាហោតុ មិនមានច្ច័យ ជាច្ច័យ នៃ នមិ មិនមែនជាមិនមែនជាហោតុ មិនមែនជាមិនមានច្ច័យ ដោយការម្ពណ្ឌប្បច្ច័យ ។ រេ ។ នៃនមិ មិនមែនជាហោតុ មិនមែនជាមិនមានច្ច័យ ដោយការម្ពណ្ឌប្បច្ច័យ ។ រេ ។ ជាច្ច័យ នៃនមិ មិនមែនជាហោតុ មិនមែនជាមិនមានច្ច័យផង មិនមែនជាមិនមែនជាហោតុ មិនមែនជាមិនមានច្ច័យផង ដោយការម្ពណ្ឌប្បច្ច័យ ។

[៧២៦] ក្នុងការម្ពណ្ឌប្បច្ច័យ មានវិវា ៣ ។

អសន្តិកៈ ដូចជាអប្បច្ចយវិវា ។ រេ ។

ហោតុទុកសនិទស្សនទុក

នហោតុទុកសនិទស្សនទុក

[៧២៧] នមិ មិនមែនជាហោតុ ប្រកថដោយការឃើញ ជាច្ច័យ នៃនមិ មិនមែនជាមិនមែនជាហោតុ មិនមែនប្រកថដោយការឃើញ ដោយការម្ពណ្ឌប្បច្ច័យ ... ជាច្ច័យ នៃនមិ មិនមែនជាហោតុ មិនមែនប្រកថដោយការឃើញ ដោយការម្ពណ្ឌប្បច្ច័យ ... ជាច្ច័យ នៃនមិ មិនមែនជាហោតុ មិនមែនប្រកថដោយការឃើញផង មិនមែនជាមិនមែនជាហោតុ មិនមែនប្រកថដោយការឃើញផង ដោយការម្ពណ្ឌប្បច្ច័យ ។

[៨២៥] ការប្រើប្រាស់ ភីណិ ។

[៨២៦] ហេតុ អង្គការសង្គម ធម៌ បដិច្ច ន.ហេតុ
ន.អង្គការសង្គម ធម៌ ឧប្បត្តិ ហេតុប្បដិច្ច ។

[៨២៧] ហេតុយា ភីណិ ។

ហេតុទុកសប្បដិច្ចករ

ន.ហេតុទុកសប្បដិច្ចករ

[៨២៨] ន.ហេតុ សប្បដិច្ច ធម៌ បដិច្ច ន.ហេតុ

ន.សប្បដិច្ច ធម៌ ឧប្បត្តិ ហេតុប្បដិច្ច ។

[៨២៩] ហេតុយា ឯក ។

[៨៣០] ហេតុ អប្បដិច្ច ធម៌ បដិច្ច ន.ហេតុ

ន.អប្បដិច្ច ធម៌ ឧប្បត្តិ ហេតុប្បដិច្ច ។

[៨៣១] ហេតុយា ភីណិ ។

ហេតុទុកប្រើទុក ន.ហេតុទុកប្រើទុក

[៨៣២] ន.ហេតុ ប្រើ ធម៌ បដិច្ច ន.ហេតុ

ន.ប្រើ ធម៌ ឧប្បត្តិ ហេតុប្បដិច្ច ។

[៨២៥] ក្នុងការប្រើប្រាស់ មានការ ៣ ។

[៨២៦] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ
កាស្រីយ ឧប្បត្តិ ជាហេតុ មិនមានការឃើញ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដិច្ច ។

[៨២៧] ក្នុងហេតុប្បដិច្ច មានការ ៣ ។

ហេតុទុកសប្បដិច្ចករ

ន.ហេតុទុកសប្បដិច្ចករ

[៨២៨] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការចំណេះ
កាស្រីយ ឧប្បត្តិ មិនមែនជាហេតុ ប្រកបដោយការចំណេះ គឺបង្កើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដិច្ច ។

[៨២៩] ក្នុងហេតុប្បដិច្ច មានការ ១ ។

[៨៣០] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការចំណេះ
កាស្រីយ ឧប្បត្តិ ជាហេតុ មិនមានការចំណេះ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដិច្ច ។

[៨៣១] ក្នុងហេតុប្បដិច្ច មានការ ៣ ។

ហេតុទុកប្រើទុក ន.ហេតុទុកប្រើទុក

[៨៣២] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានប្រ
កាស្រីយ ឧប្បត្តិ មិនមែនជាហេតុ មានប្រ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដិច្ច ។

[៧៣៣] ហេតុយា តិណំ ។

[៧៣៤] ហេតុំ អរូបិ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន អរូបិ ន ឆោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧៣៥] ហេតុយា តិណំ ។

ហេតុទុក្ខលោកិយទុក្ខេ

នហេតុទុក្ខនលោកិយទុក្ខំ

[៧៣៦] ន ហេតុំ លោកិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន ន ហេតុ ន លោកិយោ ន ឆោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧៣៧] ហេតុយា តិណំ ។

[៧៣៨] ហេតុំ លោកុត្តរំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន លោកុត្តរេ ន ឆោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧៣៩] ហេតុយា តិណំ ។

ហេតុទុក្ខកោសលីវិញ្ញេយ្យទុក្ខេ

នហេតុទុក្ខនកោសលីវិញ្ញេយ្យទុក្ខំ

[៧៤០] ហេតុំ កោសលីវិញ្ញេយ្យំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន កោសលីវិញ្ញេយ្យោ ន ឆោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧៤១] កុណីហេតុប្បដ្ឋយ មាគារេ ព ។

[៧៤២] ធមិ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានរូប កាស្រីយ ខ្លួនមិ ជាហេតុ មិនមានរូប រឿបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៤៣] កុណីហេតុប្បដ្ឋយ មាគារេ ព ។

ហេតុទុក្ខលោកិយទុក្ខេ

នហេតុទុក្ខនលោកិយទុក្ខំ

[៧៤៤] ធមិ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាលោកិយ កាស្រីយ ខ្លួនមិ មិនមែនជាហេតុ ជាលោកិយ រឿបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៤៥] កុណីហេតុប្បដ្ឋយ មាគារេ ព ។

[៧៤៦] ធមិ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាលោកុត្តរេ កាស្រីយ ខ្លួនមិ ជាហេតុ ជាលោកុត្តរេ រឿបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៤៧] កុណីហេតុប្បដ្ឋយ មាគារេ ព ។

ហេតុទុក្ខកោសលីវិញ្ញេយ្យទុក្ខេ

នហេតុទុក្ខនកោសលីវិញ្ញេយ្យទុក្ខំ

[៧៤៨] ធមិ មិនមែនជាហេតុ ដែលមិនមែនជាកោសលីវិញ្ញេយ្យ កាស្រីយ ខ្លួនមិ ជាហេតុ ដែលមិនមែនជាកោសលីវិញ្ញេយ្យ រឿបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៩២០] ហេតុយា ទេ ។

[៩២១] ហេតុ^(១) គោតិបវិញ្ញាយ្យ ធម្មំ បដិច្ច
នហេតុ នគោតិបវិញ្ញាយ្យ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បជ្ជយា ។

[៩២២] ហេតុយា ទេ ។

ហេតុទុក្ខសាសវិទុកេ នហេតុទុក្ខនោសាសវិទុកំ

[៩២៣] ហេតុំ ភាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
នោ ភាសវំ^(២) ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បជ្ជយា ។

[៩២៤] ហេតុយា បព្វ ។

[៩២៥] ហេតុំ នោ ភាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នន-
ហេតុ ននោ ភាសវំ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ជ្ជយា ។

[៩២៦] ហេតុយា បព្វ ។

ហេតុទុក្ខសាសវិទុកេ នហេតុទុក្ខនិសាសវិទុកំ

[៩២៧] នហេតុំ សាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នន-
ហេតុ នសាសវំ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បជ្ជយា ។

[៩២៨] ហេតុយា ភិណ្ឌំ ។

១ ឬ. ហេតុំ នគោតិបវិញ្ញាយ្យ ។ ២ ឬ. នសាសវំ ។

[៩២៩] កុត្តរហេតុប្បវិធីយ មានព្រះ ៩ ។

[៩៣០] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវដឹង
ដោយវិញ្ញាណភាពមួយ កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ជាហេតុ ដែលមិនមែន
ត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណភាពមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បវិធីយ ។

[៩៣១] កុត្តរហេតុប្បវិធីយ មានព្រះ ៩ ។

ហេតុទុក្ខសាសវិទុកេ នហេតុទុក្ខនោសាសវិទុកេ

[៩៣២] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាភាសវៈ កាស្រីយ
ខ្លួនធម៌ ជាហេតុ ជាភាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បវិធីយ ។

[៩៣៣] កុត្តរហេតុប្បវិធីយ មានព្រះ ៩ ។

[៩៣៤] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែន
ជាភាសវៈ កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ជាហេតុ មិនមែនជាភាសវៈ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បវិធីយ ។

[៩៣៥] កុត្តរហេតុប្បវិធីយ មានព្រះ ៩ ។

ហេតុទុក្ខសាសវិទុកេ នហេតុទុក្ខនិសាសវិទុកេ

[៩៣៦] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែន
ជាមួយនឹងភាសវៈ កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
មួយនឹងភាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បវិធីយ ។

[៩៣៧] កុត្តរហេតុប្បវិធីយ មានព្រះ ១០ ។

[៧៨០] ហេតុ អសាសវៈ ធម្មំ បដិច្ច ធម្មោ

ធម្មោ អសាសវៈ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧៨១] ហេតុយា តីណិ ។

ហេតុទុក្ខអសាសវិសម្មយុត្តទុក្ខ

នហេតុទុក្ខអសាសវិសម្មយុត្តទុក្ខំ

[៧៨២] ហេតុ អសាសវិសម្មយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ធម្មោ

ហេតុ ធម្មោ អសាសវិសម្មយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧៨៣] ហេតុយា តីណិ ។

[៧៨៤] ហេតុ អសាសវិសម្មយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ធម្មោ

ហេតុ ធម្មោ អសាសវិសម្មយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧៨៥] ហេតុយា តីណិ ។

ហេតុទុក្ខអសាសវិសាសវិទុក្ខ

នហេតុទុក្ខអសាសវិសាសវិទុក្ខំ

[៧៨៦] ហេតុ អសាសវិសាសវិទុក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច ធម្មោ

ហេតុ ធម្មោ អសាសវិសាសវិទុក្ខោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧៨០] ធម្មំ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានភាសាៈ

កាស្រីយ ខ្លួនមិ ជាហេតុ មិនមានភាសាៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៨១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មាន៣ៈ ៣ ។

ហេតុទុក្ខអសាសវិសម្មយុត្តទុក្ខៈ

នហេតុទុក្ខអសាសវិសម្មយុត្តទុក្ខៈ

[៧៨២] ធម្មំ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយភាសាៈ

កាស្រីយ ខ្លួនមិ ជាហេតុ ប្រកបដោយភាសាៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៨៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មាន៣ៈ ៧ ។

[៧៨៤] ធម្មំ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រាសចាកភាសាៈ

កាស្រីយ ខ្លួនមិ ជាហេតុ ប្រាសចាកភាសាៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៨៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មាន៣ៈ ៣ ។

ហេតុទុក្ខអសាសវិសាសវិទុក្ខៈ

នហេតុទុក្ខអសាសវិសាសវិទុក្ខៈ

[៧៨៦] ធម្មំ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាភាសាៈនិងមិនមែន

ជាមិនមានភាសាៈ កាស្រីយ ខ្លួនមិ ជាហេតុ ជាភាសាៈនិងប្រព្រឹត្ត ទៅជាមួយនឹងភាសាៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបទ អនុរោមប្បដិសន្ធិប្បដ្ឋាន

ហេតុទុកអាសវិប្បយុត្តសាសវិទុក

នហេតុទុកអាសវិប្បយុត្តសាសវិទុក

[៧២៤] ឧហេតុ អាសវិប្បយុត្តសាសវិ ធម្ម
បដិច្ច ឧហេតុ អាសវិប្បយុត្តសាសវិ ធម្ម
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា លោកិយសនិសិ ។

[៧២៥] ហេតុ អាសវិប្បយុត្តសាសវិ ធម្ម
បដិច្ច ឧហេតុ អាសវិប្បយុត្តសាសវិ ធម្ម
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ឧហេតុ អាសវិប្បយុត្តសាសវិ
ធម្ម បដិច្ច ឧហេតុ អាសវិប្បយុត្តសាសវិ ធម្ម
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ហេតុ អាសវិប្បយុត្តសាសវិ
ធម្ម បដិច្ច ឧហេតុ អាសវិប្បយុត្តសាសវិ ធម្ម
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧២៦] ហេតុយោ ភីលា ។

ហេតុទុកសញ្ញាជនគោប្បកទុក

នហេតុទុកសញ្ញាជនគោប្បកទុក

[៧២៧] ហេតុ សញ្ញាជន ធម្ម បដិច្ច ឧហេតុ
ហេតុសញ្ញាជន ធម្ម ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

ហេតុទុកអាសវិប្បយុត្តសាសវិទុក

នហេតុទុកអាសវិប្បយុត្តសាសវិទុក

[៧២៨] ធម្ម មិនមែនជាហេតុ ប្រាសចាកអាសវៈ
និងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនិងអាសវៈ កាស្រីយ ខ្លួនធម្ម មិនមែនជា
ហេតុ ប្រាសចាកអាសវៈនិងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនិងអាសវៈ ទើបតែត្បិត
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ដូចគ្នានឹងលោកិយវិសេ ។

[៧២៩] ធម្ម មិនមែនជាហេតុ ប្រាសចាកអាសវៈនិងមិនមែន
ជាមិនមានអាសវៈ កាស្រីយ ខ្លួនធម្ម ជាហេតុ ប្រាសចាកអាសវៈនិង
មិនមានអាសវៈ ទើបតែត្បិត ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម្ម មិនមែនជា
ហេតុ ប្រាសចាកអាសវៈនិងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ កាស្រីយ ខ្លួន
ធម្ម មិនមែនជាហេតុ ប្រាសចាកអាសវៈនិងមិនមានអាសវៈ ទើបតែត្បិត
ទៀត ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម្ម មិនមែនជាហេតុ ប្រាសចាកអាសវៈ
និងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ កាស្រីយ ខ្លួនធម្ម ជាហេតុ ប្រាសចាក
អាសវៈនិងមិនមានអាសវៈផង មិនមែនជាហេតុ ប្រាសចាកអាសវៈនិង
មិនមានអាសវៈផង ទើបតែត្បិត ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៣០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ តា ។

ហេតុទុកសញ្ញាជនគោប្បកទុក

នហេតុទុកសញ្ញាជនគោប្បកទុក

[៧៣១] ធម្ម មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាសញ្ញាជន កាស្រីយ
ខ្លួនធម្ម ជាហេតុ ជាសញ្ញាជន ទើបតែត្បិត ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

២៧៧

អនុសាសន៍ប្រជុំយុទ្ធសាស្ត្រ

[៧៦៨] ហេតុយោ តិណិ ។

ហេតុទុកគន្ថគោប្បកទុក

នហេតុទុកនោគន្ថគោប្បកទុក

[៧៦៩] ហេតុ កន្ថ ជន្ម បដិច្ច នហេតុ នោ-

កន្ថោ នន្ថោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧៧០] ហេតុយោ ច ។

ហេតុទុកឡយគោប្បកទុក

នហេតុទុកនោឡយគោប្បកទុក

[៧៧១] ហេតុ ឡយ ជន្ម បដិច្ច នហេតុ នោ-

ឡយោ នន្ថោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧៧២] ហេតុយោ ច ។

ហេតុទុកយោគគោប្បកទុក

នហេតុទុកនោយោគគោប្បកទុក

[៧៧៣] ហេតុ យោគ ជន្ម បដិច្ច នហេតុ

នោយោគោ នន្ថោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧៧៤] ហេតុយោ ច ។

អនុសាសន៍ប្រជុំយុទ្ធសាស្ត្រ

[៧៦៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយោ មានវាៈ ៧ ។

ហេតុទុកគន្ថគោប្បកទុកៈ

នហេតុទុកនោគន្ថគោប្បកទុកៈ

[៧៦៩] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាគន្ថៈ កាស្រីយ

នូវធម៌ ជាហេតុ ជាគន្ថៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយោ ។

[៧៧០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយោ មានវាៈ ៨ ។

ហេតុទុកឡយគោប្បកទុកៈ

នហេតុទុកនោឡយគោប្បកទុកៈ

[៧៧១] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាឡយៈ កាស្រីយ

នូវធម៌ ជាហេតុ ជាឡយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយោ ។

[៧៧២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយោ មានវាៈ ៩ ។

ហេតុទុកយោគគោប្បកទុកៈ

នហេតុទុកនោយោគគោប្បកទុកៈ

[៧៧៣] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាយោគៈ កាស្រីយ

នូវធម៌ ជាហេតុ ជាយោគៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយោ ។

[៧៧៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយោ មានវាៈ ១០ ។

៣០០

ភក្តិធម្មបទិកា អនុលោមប្បដិច្ចវិញ្ញាណ

ហេតុទុកនីវរណគោប្បកទុកៈ

និហេតុទុកនោនីវរណគោប្បកទុកៈ

[៧៧៥] ហេតុ នីវរណំ ធម្មំ បដិច្ច និហេតុ

នោ នីវរណា ធម្មោ ឧប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧៧៦] ហេតុយា តីណំ ។

ហេតុទុកបរាមាសគោប្បកទុកៈ

និហេតុទុកនោបរាមាសគោប្បកទុកៈ

[៧៧៧] និហេតុ បរាមាសំ ធម្មំ បដិច្ច និហេតុ

នោ បរាមាសា ធម្មោ ឧប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧៧៨] ហេតុយា តីណំ ។

ហេតុទុកសារម្មណទុកៈ

និហេតុទុកនិសារម្មណទុកៈ

[៧៧៩] ហេតុ សារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច និហេតុ

នោ សារម្មណា ធម្មោ ឧប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧៨០] ហេតុយា តីណំ ។

ភក្តិធម្មបទិកា អនុលោមប្បដិច្ចវិញ្ញាណ

ហេតុទុកនីវរណគោប្បកទុកៈ

និហេតុទុកនោនីវរណគោប្បកទុកៈ

[៧៨១] ធម្មំ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជានីវរណៈ គាស្រ័យ

នូវធម៌ ជាហេតុ ជានីវរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧៨២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានពីរៈ ៣ ។

ហេតុទុកបរាមាសគោប្បកទុកៈ

និហេតុទុកនោបរាមាសគោប្បកទុកៈ

[៧៨៣] ធម្មំ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាបរាមាសៈ

គាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបរាមាសៈ ទើបកើតឡើង

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧៨៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានពីរៈ ៣ ។

ហេតុទុកសារម្មណទុកៈ

និហេតុទុកនិសារម្មណទុកៈ

[៧៨៥] ធម្មំ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង

ការម្នាក់ គាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងការម្នាក់

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧៨៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានពីរៈ ៣ ។

ហេតុប្បដូណា ភីណំ ។ ឯហេតុ ចិត្តសមុប្បាទំ ឯ
បដិច្ច ឯឯហេតុ ឯចិត្តសមុប្បាទំ ឯឆ្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដូណា ភីណំ ។

[៩៩៦] ហេតុយា ឯ ។

ហេតុទុកបិក្ខសមុប្បាទទុក

នហេតុទុកនោបិក្ខសមុប្បាទទុក

[៩៩៧] ហេតុ ចិត្តសមុប្បាទំ ឯប្ប បដិច្ច ឯ
ហេតុ នោចិត្តសមុប្បាទោ ឯឆ្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ
ប្បដូណា ។

[៩៩៨] ហេតុយា ភីណំ ។

[៩៩៩] ឯហេតុ នោចិត្តសមុប្បាទំ ឯប្ប បដិច្ច
ឯឯហេតុ(២) ឯនោចិត្តសមុប្បាទោ ឯឆ្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដូណា ។

[១០០០] ហេតុយា ភីណំ ។

ហេតុទុកបិក្ខសហភូទុក

នហេតុទុកនោបិក្ខសហភូទុក

[១០០១] ហេតុ ចិត្តសហភូ ឯប្ប បដិច្ច ឯហេតុ
នោចិត្តសហភូ ឯឆ្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូណា ។

។ ឯ. ហេតុ នោចិត្តសមុប្បាទោ ឯឆ្មោ ។

ព្រោះហេតុប្បដូណា មានវាៈ ឯ ។ ឯ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិន
មែនហេតុដោយចិត្ត កាស្រីយ ខ្លួនមិ មិនមែនជាហេតុ ហេតុ
ខ្លួនដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូណា មានវាៈ ឯ ។

[៩៩៦] ក្នុងហេតុប្បដូណា មានវាៈ ឯ ។

ហេតុទុកបិក្ខសមុប្បាទទុក

នហេតុទុកនោបិក្ខសមុប្បាទទុក

[៩៩៧] ឯ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនដោយចិត្ត
កាស្រីយ ខ្លួនមិ ជាហេតុ កំណត់ដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដូណា ។

[៩៩៨] ក្នុងហេតុប្បដូណា មានវាៈ ឯ ។

[៩៩៩] ឯ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមែន
កំណត់ដោយចិត្ត កាស្រីយ ខ្លួនមិ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនកំណត់
ដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូណា ។

[១០០០] ក្នុងហេតុប្បដូណា មានវាៈ ឯ ។

ហេតុទុកបិក្ខសហភូទុក

នហេតុទុកនោបិក្ខសហភូទុក

[១០០១] ឯ មិនមែនហេតុ មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត
កាស្រីយ ខ្លួនមិ ជាហេតុ កើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដូណា ។

[១០០២] ហេតុណា ភីណា ។

[១០០៣] នាហេតុ ហេតុត្រូវបាន ឈ្នះ បដិច្ច នាហេតុ នាហេតុត្រូវបាន ឈ្នះ បដិច្ច ហេតុ- បដិច្ច ។

[១០០៤] ហេតុណា ភីណា ។

ហេតុទុកបិទ្ខន្តបរិច្ឆេទ

និហេតុទុកបិទ្ខន្តបរិច្ឆេទ

[១០០៥] ហេតុ ចិត្តាទុកបរិច្ឆេទ ឈ្នះ បដិច្ច នាហេតុ ហេតុ ចិត្តាទុកបរិច្ឆេទ ឈ្នះ បដិច្ច ហេតុ ចិត្តាទុកបរិច្ឆេទ ។

[១០០៦] ហេតុណា ភីណា ។

[១០០៧] នាហេតុ ហេតុត្រូវបាន ឈ្នះ បដិច្ច នាហេតុ នាហេតុត្រូវបាន ឈ្នះ បដិច្ច ហេតុ ចិត្តាទុកបរិច្ឆេទ ឈ្នះ បដិច្ច ហេតុ ចិត្តាទុកបរិច្ឆេទ ។

[១០០៨] ហេតុណា ភីណា ។

ហេតុទុកបិទ្ខន្តសម្ព័ន្ធម្មន្តទុក

និហេតុទុកបិទ្ខន្តសម្ព័ន្ធម្មន្តទុក

[១០០៩] ហេតុ ចិត្តាទុកបរិច្ឆេទ ឈ្នះ បដិច្ច នាហេតុ ហេតុ ចិត្តាទុកបរិច្ឆេទ ឈ្នះ បដិច្ច ហេតុ ចិត្តាទុកបរិច្ឆេទ ។

[១០០៦] ក្នុងហេតុប្បដិច្ច មាន៣៖ ១

[១០០៧] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមែន កើតជាមួយនឹងចិត្ត កាស្រ័យ ខ្លួនចម្លើយ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនកើត ជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដិច្ច ។

[១០០៨] ក្នុងហេតុប្បដិច្ច មាន៣៖ ២

ហេតុទុកបិទ្ខន្តបរិច្ឆេទ៖ និហេតុទុកបិទ្ខន្តបរិច្ឆេទ៖

[១០០៩] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅកាន់ចិត្ត កាស្រ័យ ខ្លួនចម្លើយ ជាហេតុ ប្រព្រឹត្តទៅកាន់ចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បដិច្ច ។

[១០១០] ក្នុងហេតុប្បដិច្ច មាន៣៖ ៣

[១០១១] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមែន ប្រព្រឹត្តទៅកាន់ចិត្ត កាស្រ័យ ខ្លួនចម្លើយ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រ- ព្រឹត្តទៅកាន់ចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដិច្ច ។

[១០១២] ក្នុងហេតុប្បដិច្ច មាន៣៖ ៤

ហេតុទុកបិទ្ខន្តសម្ព័ន្ធម្មន្តទុក៖

និហេតុទុកបិទ្ខន្តសម្ព័ន្ធម្មន្តទុក៖

[១០១៣] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនហេតុឡើងនឹងកើតឡើង ដោយចិត្ត កាស្រ័យ ខ្លួនចម្លើយ ជាហេតុ ហេតុឡើងនឹងកើតឡើងដោយ ចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដិច្ច ។

[១០១០] ហេតុយា តិណ្ឌ ។

[១០១១] នាហេតុ នោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានំ ធម្មំ
បដិច្ច ននហេតុ ននោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានំ ននោ
ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១០១២] ហេតុយា តិណ្ឌ ។

ហេតុទុក្ខបិក្ខសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហវុទ្ធកេ

នហេតុទុក្ខនោបិក្ខសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហវុទ្ធកិ

[១០១៣] ហេតុ ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហវុទ្ធ
ធម្មំ បដិច្ច ននហេតុ នោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហវុទ្ធ
ននោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១០១៤] ហេតុយា តិណ្ឌ ។

[១០១៥] នហេតុ នោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានស.
ហវុទ្ធ ធម្មំ បដិច្ច ននហេតុ ននោចិត្តសំសដ្ឋស.
មុដ្ឋានសហវុទ្ធ ននោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១០១៦] ហេតុយា តិណ្ឌ ។

[១០១០] ភូតិហេតុប្បច្ចយា មានវារៈ ព ។

[១០១១] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមែន
លាយឡំនឹងគំនិតឡើងដោយចិត្ត ភាស្រ័យ ឡធម៌ មិនមែនជាហេតុ
មិនមែនលាយឡំនឹងគំនិតឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ចយា ។

[១០១២] ភូតិហេតុប្បច្ចយា មានវារៈ ព ។

ហេតុទុក្ខបិក្ខសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហវុទ្ធកៈ

នហេតុទុក្ខនោបិក្ខសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហវុទ្ធកៈ

[១០១៣] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនលាយឡំ គំនិតឡើង
នឹងកើតជាមួយនឹងចិត្ត ភាស្រ័យ ឡធម៌ ជាហេតុ លាយឡំ គំនិត
ឡើងនឹងកើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយា ។

[១០១៤] ភូតិហេតុប្បច្ចយា មានវារៈ ព ។

[១០១៥] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមែន
លាយឡំ គំនិតឡើងនឹងកើតជាមួយនឹងចិត្ត ភាស្រ័យ ឡធម៌ មិនមែន
ជាហេតុ មិនមែនលាយឡំ គំនិតឡើងនឹងកើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយា ។

[១០១៦] ភូតិហេតុប្បច្ចយា មានវារៈ ព ។

ហេតុទុកបំពេញសិទ្ធិសម្លាត់បង្កើនប្រាក់

នៃហេតុទុកបំពេញសិទ្ធិសម្លាត់បង្កើនប្រាក់

[១០១៧] ហេតុ ចិត្តសម្បជ្ជសម្បជ្ជាបាទបរិវត្តិ
ធម្ម៍ បដិច្ច នៃហេតុ នៃចិត្តសម្បជ្ជសម្បជ្ជាបាទបរិវត្តិ
ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១០១៨] ហេតុយា ភីណិ ។

[១០១៩] ហេតុ ចិត្តសម្បជ្ជសម្បជ្ជាបាទបរិវត្តិ
ធម្ម៍ បដិច្ច នៃហេតុ នៃចិត្តសម្បជ្ជសម្បជ្ជាបាទបរិវត្តិ
ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១០២០] ហេតុយា ភីណិ ។

សម្បជ្ជតិ ។ បេ ។ ឈរសេន វិស្វាភេត្តិ ។

ហេតុទុកទស្សនេនបហាធិត្តទុក

នៃហេតុទុកទស្សនេនបហាធិត្តទុក

[១០២១] ហេតុ នស្សនេនបហាធិត្ត ធម្ម៍ បដិច្ច
នៃហេតុ នស្សនេនបហាធិត្ត ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ។

ហេតុទុកបំពេញសិទ្ធិសម្លាត់បង្កើនប្រាក់

នៃហេតុទុកបំពេញសិទ្ធិសម្លាត់បង្កើនប្រាក់

[១០២២] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនឈាមទ្វារកំរិតឡើង
ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត កាស្រ័យ ឆ្លុះឆ្លាំង ជាហេតុ ឈាមទ្វារកំរិតឡើង
និងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១០២៣] គួនហេតុប្បដ្ឋយា មានពីរៈ ល ។

[១០២៤] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមែន
ឈាមទ្វារកំរិតឡើង និងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត កាស្រ័យ ឆ្លុះឆ្លាំង មិនមែន
ជាហេតុ មិនមែនឈាមទ្វារកំរិតឡើង និងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១០២៥] គួនហេតុប្បដ្ឋយា មានពីរៈ ល ។

សេចក្តីបំពេញ ។ បេ ។ បណ្ឌិត ឧប្បជ្ជតិស្ថា

ដោយអំណាច នៃនាយករដ្ឋមន្ត្រី ។

ហេតុទុកទស្សនេនបហាធិត្តទុក

នៃហេតុទុកទស្សនេនបហាធិត្តទុក

[១០២៦] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុឈាមទ្វារកំរិតឡើង
កាស្រ័យ ឆ្លុះឆ្លាំង ជាហេតុ ឆ្លុះឆ្លាំងឈាមទ្វារកំរិតឡើង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១០២២] ហេតុយា តិណិ ។

[១០២៣] នហេតុ ននស្សនេនបហាតត្វំ ធម្មំ

អដិច្ច ននហេតុ នននស្សនេនបហាតត្វោ នន្តោ

ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បច្ចយា តិណិយេវ ។

ហេតុទុក្ខទស្សនេនបហាតត្វហេតុកុក្កំ

នហេតុទុក្ខទស្សនេនបហាតត្វហេតុកុក្កំ

[១០២៤] ហេតុ នស្សនេនបហាតត្វហេតុកំ...

តិណិយេវ ។

[១០២៥] នហេតុ ននស្សនេនបហាតត្វហេតុកំ

ធម្មំ អដិច្ច ននហេតុ នននស្សនេនបហាតត្វហេ-

តុកា នន្តោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១០២៦] ហេតុយា ឯកំ ។ បេ ។

[១០២៧] ក្នុងហេតុប្បច្ចយ មានការ ៗ

[១០២៨] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមែន

ត្រូវលះដោយទស្សនៈ ភាស្រ័យ ខ្លាំង មិនមែនជាហេតុ មិនមែន

ត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ មាន

ការ ៗ ដែរ ។

ហេតុទុក្ខទស្សនេនបហាតត្វហេតុកុក្កំ

នហេតុទុក្ខទស្សនេនបហាតត្វហេតុកុក្កំ

[១០២៩] ការហេតុ មានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ...

មានការ ៗ ដែរ ។

[១០៣០] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមែន

មានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ភាស្រ័យ ខ្លាំង មិនមែនជាហេតុ

មិនមែនមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ

ប្បច្ចយ ។

[១០៣១] ក្នុងហេតុប្បច្ចយ មានការ ១ ។ បេ ។

ហេតុទុក្ខសរណទុក្ខំ ធម្មហេតុទុក្ខសរណទុក្ខំ

[១០២៧] ហេតុ សរណំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
 នសរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នហេតុ
 សរណំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ នសរណោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ហេតុ សរណាញ នហេតុ
 សរណាញ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ នសរណោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១០២៨] ហេតុយា ភីលិ ។

[១០២៩] នហេតុ សរណំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
 នសរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១០៣០] នហេតុ សរណំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
 នសរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នហេតុ
 សរណំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ នសរណោ ធម្មំ នហេតុ
 នសរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

ហេតុទុក្ខសរណទុក្ខំ ធម្មហេតុទុក្ខសរណទុក្ខំ

[១០២៧] ធម្មំ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយរលោះ
 កាស្រ័យ ទូរធម្មំ ជាហេតុ ប្រកបដោយរលោះ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ធម្មំ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនប្រកបដោយរលោះ
 កាស្រ័យ ទូរធម្មំ មិនមែនជាហេតុ ប្រកបដោយរលោះ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធម្មំ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយរលោះ
 កាស្រ័យ ទូរធម្មំ ជាហេតុ ប្រកបដោយរលោះផង មិនមែនជាហេតុ
 ប្រកបដោយរលោះផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១០២៨] ភូតិហេតុប្បដ្ឋយា ហេតុវា ធម្ម ។

[១០២៩] ធម្មំ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមែន
 រលោះ ភីលិផ្អែក ភីលិធម្មំ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនរលោះ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១០៣០] ធម្មំ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិន
 មែនរលោះ កាស្រ័យ ទូរធម្មំ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនរលោះ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធម្មំ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិន
 មែនរលោះភីលិ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមែនរលោះភីលិ
 កាស្រ័យ ទូរធម្មំ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនរលោះ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

អនុលោមញ្ញទ្ធិនៃទេវតាព្រហ្មញ្ញ

[១០៣១] ហេតុយា តិណិ ។

សហោតុកទុកហោតុក

នសហោតុកទុកនសហោតុក

[១០៣២] សហោតុក ហេតុ ធម្មំ បដិច្ច ន-
សហោតុក ធម្មំ ហេតុ ធម្មំ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បជ្ជយា
តិណិ ។ អហោតុក ហេតុ ធម្មំ បដិច្ច នអហោតុ-
ក ធម្មំ ហេតុ ធម្មំ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បជ្ជយា តិណិ ។

[១០៣៣] ហេតុយា ច ។

[១០៣៤] សហោតុក ធម្មំ ហេតុ ធម្មំ បដិច្ច ន-
សហោតុក ធម្មំ ហេតុ ធម្មំ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បជ្ជយា ។

[១០៣៥] ហេតុយា តិណិ ។

ហោតុសម្បយុត្តទុកហោតុក

នហោតុសម្បយុត្តទុកនហោតុក

[១០៣៦] ហេតុសម្បយុត្ត ហេតុ ធម្មំ បដិច្ច
នហេតុសម្បយុត្ត ធម្មំ ហេតុ ធម្មំ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បជ្ជយា តិណិ ។ ហេតុសម្បយុត្ត ហេតុ ធម្មំ
បដិច្ច នហេតុសម្បយុត្ត ធម្មំ ហេតុ ធម្មំ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បជ្ជយា តិណិ ។

[១០៣៧] ក្នុងហេតុប្បជ្ជយ មានៈ ៣ ។

សហោតុកទុកហោតុកៈ នសហោតុកទុកនសហោតុកៈ

[១០៣៨] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ មិនមែន
ជាហេតុ កាស្រីយ ឡែង ប្រកបដោយហេតុ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បជ្ជយ មានៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជា
បីធម៌ហេតុ មិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ ឡែង មិនមែនជាហេតុ ជា
ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បជ្ជយ ។

[១០៣៩] ក្នុងហេតុប្បជ្ជយ មានៈ ៦ ។

[១០៤០] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមែន
ហេតុ កាស្រីយ ឡែង ប្រកបដោយហេតុ មិនមែនជា
ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បជ្ជយ មានៈ ៣ ។

[១០៤១] ក្នុងហេតុប្បជ្ជយ មានៈ ៣ ។

ហោតុសម្បយុត្តទុកហោតុកៈ

នហោតុសម្បយុត្តទុកនហោតុកៈ

[១០៤២] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ មិនមែនជាហេតុ
កាស្រីយ ឡែង ប្រកបដោយហេតុ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បជ្ជយ មានៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ មិន
មែនជាហេតុ កាស្រីយ ឡែង ប្រាសចាកហេតុ ជាហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បជ្ជយ មានៈ ៣ ។

[១០៣៧] ហេតុយា ឆ ។

[១០៣៨] ហេតុ ឧបស្សយ្យត្តំ នហេតុ ធម្មំ បដិច្ច
នហេតុវិប្បយុត្តា ននហេតុ ធាន្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បដូយា ។

[១០៣៩] ហេតុយា តិណិ ។

ហេតុសហេតុកទុកហេតុទុក

នហេតុសហេតុកទុកនហេតុទុក

[១០៤០] ហេតុតោវ សហេតុតាត្វ ហេតុ ធម្មំ
បដិច្ច នហេតុនេវ នអហេតុតោច នហេតុ ធាន្មា
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូយា ។

[១០៤១] ហេតុយា ឯកំ ។

[១០៤២] សហេតុតាតោវ ននហេតុ នហេតុ
ធម្មំ បដិច្ច នអហេតុតោវេវ ននហេតុ(១) ននហេតុ
ធាន្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូយា ។

[១០៤៣] ហេតុយា ឯកំ ។

១ អ. ននហេតុ ។

[១០៣៧] ភក្តីហេតុប្បដូយ មានៈ ៦ ។

[១០៣៨] ធម៌ មិនមែនប្រាសទានហេតុ មិនមែនជាមិនមែន
ជាហេតុ កាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយហេតុ មិនមែនជាហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ ។

[១០៣៩] ភក្តីហេតុប្បដូយ មានៈ ៧ ។

ហេតុសហេតុកទុកហេតុទុក

នហេតុសហេតុកទុកនហេតុទុក

[១០៤០] ធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ
មិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ នូវធម៌ ជាហេតុទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយទី
ហេតុ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ ។

[១០៤១] ភក្តីហេតុប្បដូយ មានៈ ១ ។

[១០៤២] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមែន
ជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជា
មួយទីហេតុទាំងមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដូយ ។

[១០៤៣] ភក្តីហេតុប្បដូយ មានៈ ១ ។

အနုပညာပညာရှင်စိယဒုန်းကပြောခဲ့

ហេតុហេតុសម្បជញ្ញទកហេតុទកៈ

ប្រាជ្ញាបណ្ឌិតសម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន

[illegible]

គម្រោងប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងឯកសារ

(១៩៤៤) ២៧ មិនមែនជាអារក្សតាំងមិនមែនប្រាសចាកអារក្ស

(១៥៤៤) ហេតុក្កាវរោគសម្បយុត្តក្ខ ហេតុ
 កម្ម បដិក្ខ ឧហេតុផេវឧហេតុវិញ្ញាណេវ ឧហេតុ
 ឧបោ ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បក្កយា ។

មិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ ឬអ្វីមិ ជាហេតុពិន័យក្នុងការយល់
ជាហេតុ រឿងរ៉ាវទាំងនេះ ក្រោយហេតុប្រសិនបើ ។

[၁၉၆၆] စောအောင် ဖြူကံ ၇

[୧୯୮୪] ନବୀନ ଶତାବ୍ଦୀରୁ ପୁରୀର ଶାସନ : ୭ ୩

[១១៤២] ហេតុសម្បយុត្តោត្តរនិហេតុ និហេតុ
និម្មិតនិម្មិតនិហេតុវិស្វយុត្តោត្តរនិហេតុនិហេតុ
ហេតុនិម្មិតនិម្មិតនិហេតុវិស្វយុត្តោត្តរនិហេតុនិហេតុ

[១០៤៦] ចម្លើយ ចំនួនប្រាំពីរពាក្យហេតុទាំងបីនៃខណៈដំបូងនៃ
 ជាន់ហេតុ ចំនួនប្រាំពីរនៃខណៈដំបូងនៃជាន់ហេតុ កាស្ត្រីយ ឆ្នាំចម្លើយ ថ្ងៃកាលវាយ
 ហេតុទាំងបីនៃខណៈដំបូងនៃជាន់ហេតុ ចំនួនប្រាំពីរនៃខណៈដំបូងនៃជាន់ហេតុ រោគភិក្ខុឡើង ព្រោះ
 ហេតុហ្មឺយ ។

[၁၀၆၈]   ၂။ ရေအောက် နေရာ   ၃။

(១០៤៧) ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ១១ ខែ មេសា ២០១៧ ឆ្នាំ ២០១៧

សម្បជ្ឈយទុកហេតុទុក្ខំ   នសម្បជ្ឈយទុក្ខំហេតុទុក្ខំ

សម្បជ្ឈទុក្ខោតទុក្ខៈ នសម្បជ្ឈទុក្ខោតទុក្ខៈ

(၂၀၁၆) နယုတ္တယ် ဟေရံ နဉ္စိ ဟေရံ န
နယုတ္တယော ဝဟေရံ နဉ္စိ နယုတ္တိ ဟေရံ နယုတ္တ-
ယော ။

[១០៤៨] ធម៌ អំពីមែនជាមិនបានច្បុយ មិនមែនជាហេតុ
កស្រីយ ពូជធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងច្បុយ ជាហេតុ ដើមរក្សាឡើង
គ្រោងហេតុច្បុយ ។

[၁၈၆၈]   ကောသလ ဝါဏ် ၇

[၁၀၆၈]   နှစ်စာတော်တော်   ပထမပိုဒ် ၁   ၂

(១១៥០) ឧប្បត្តយំ នរោត្តំ នម្នំ វង្ស
 ឧប្បត្តយោ ឧបោតុ នន្តោ ឧប្បត្តនំ រោតុ
 ប្បត្តយា ។

[១០៨០] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានច្បាប់ មិនមែនជាមិនមែន
ជាហេតុ គាស្រ័យ ឆ្លុះធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយគំនិតច្បាប់ មិនមែនជា
ហេតុ ទើបកើតច្បាប់ ឬគ្មានហេតុច្បាប់ ។

កកិធម្មបិដក អនុលោមប្បវត្តនិយាយប្បដ្ឋាន

[១០៩១] ហេតុយា ឯកំ ។

សង្ខតំ សម្បទុយេសនិសំ ។

សនិទស្សនទុកហោតុទុកេ

នសនិទស្សនទុកនហោតុទុកំ

[១០៩២] អនិទស្សនំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ធម្មនិ-

ទស្សនោ នហេតុ នធម្មា ឧប្បជ្ជតំ ហេតុស្សតុយា ។

[១០៩៣] ហេតុយា តីណំ ។

[១០៩៤] អនិទស្សនំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច

នសនិទស្សនោ នហេតុ នធម្មា ឧប្បជ្ជតំ ហេតុ-

ស្សតុយា ។

[១០៩៥] ហេតុយា ឯកំ ។

សប្បដិឃទុកហោតុទុកេ នសប្បដិឃទុកនហោតុទុកំ

[១០៩៦] អប្បដិឃំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ធម្មន-

និយោ នហេតុ នធម្មា ឧប្បជ្ជតំ ហេតុស្សតុយា ។

[១០៩៧] ហេតុយា តីណំ ។

កកិធម្មបិដក អនុលោមប្បវត្តនិយាយប្បដ្ឋាន

[១០៩៨] កុត្តិហេតុប្បច្ច័យ មានាៈ ១ ។

សន្តិកៈ ដូចគ្នាដឹងសព្វចុងវេទ ។

សនិទស្សនទុកហោតុទុកៈ

នសនិទស្សនទុកនហោតុទុកៈ

[១០៩៩] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ មិនមែនជាហេតុ
កាស្រីយ ឡធម៌ មិនមានការឃើញ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៩១០] កុត្តិហេតុប្បច្ច័យ មានាៈ ២ ។

[១០៩១១] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ មិនមែនជា
មិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ ឡធម៌ មិនមានការឃើញ មិនមែនជា
ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៩១២] កុត្តិហេតុប្បច្ច័យ មានាៈ ៣ ។

សប្បដិឃទុកហោតុទុកៈ

នសប្បដិឃទុកនហោតុទុកៈ

[១០៩១៣] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការបំពេញ មិនមែនជា
ហេតុ កាស្រីយ ឡធម៌ មិនមានការបំពេញ ជាហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៩១៤] កុត្តិហេតុប្បច្ច័យ មានាៈ ៤ ។

[១០៥៨] អប្បដិឃៈ ឧបោត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបាស្ស-
ដិឃោ ឧបោត្តំ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១០៥៩] ហេតុយា ធីតា ។

ប្រើទុកហេតុទុក្ខ សូម្បីទុកឧបោត្តទុក្ខ

[១០៦០] អប្បដិ ហេតុ ធម្មំ បដិច្ច ឧបាស្ស ឧ-
បោត្តំ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១០៦១] ហេតុយា ធីតា ។

[១០៦២] ប្រើ ឧបោត្តំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បដិ ឧ-
បោត្តំ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អប្បដិ ឧ-
បោត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបាស្ស ឧបោត្តំ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១០៦៣] ហេតុយា ធីតា ។

លោកិយទុកហេតុទុក្ខ សលោកិយទុកឧបោត្តទុក្ខ

[១០៦៤] លោកិយំ ហេតុ ធម្មំ បដិច្ច ឧបោ-
ត្តក្ការោ ឧបោត្តំ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
ធីតា ។ លោក្កត្តា ហេតុ ធម្មំ បដិច្ច ឧបោត្តក្ការោ
ឧបោត្តំ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ធីតា ។

[១០៥៨] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជា
មិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ មិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជា
ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១០៥៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មាន៣៖ ១ ។

ប្រើទុកហេតុទុក្ខ សូម្បីទុកឧបោត្តទុក្ខ

[១០៦០] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានរូប មិនមែនជាហេតុ កា-
ស្រ័យ ខ្លួនធម៌ មិនមានរូប ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១០៦១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មាន៣៖ ៣ ។

[១០៦២] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានរូប មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ មានរូប មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយា ធម៌ មិនមែនជាមិនមានរូប មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ មិនមានរូប មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១០៦៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មាន៣៖ ៣ ។

លោកិយទុកហេតុទុក្ខ សលោកិយទុកឧបោត្តទុក្ខ

[១០៦៤] ធម៌ មិនមែនជាហេតុក្ការៈ មិនមែនជាហេតុ កា-
ស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ជាលោកិយ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា
មាន៣៖ ១ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុក្ការៈ មិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ
ខ្លួនធម៌ ជាលោក្កត្តា ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា
មាន៣៖ ៣ ។

[១០៦៤] ហេតុយា ធន្តរិ ។

[១០៦៥] លោក្ខណ៍ ឧបោត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច ឧ-
លោក្ខណ៍ ឧបោត្ថំ ធម្មំ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បក្កយា
ឯកំ ។ លោក្ខណ៍ ឧបោត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច ឧលោក្ខ-
ណ៍ ឧបោត្ថំ ធម្មំ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បក្កយា
ឯកំ ។

[១០៦៦] ហេតុយា ទ្វេ ។

កេនបិវិញ្ញាយ្យទុកហេតុទុក្ក

នកេនបិវិញ្ញាយ្យទុកនហេតុទុក្ក

[១០៦៧] កេនបិវិញ្ញាយ្យ ហេតុ ធម្មំ បដិច្ច ប-
កេនបិវិញ្ញាយ្យ ឧបោត្ថំ ធម្មំ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បក្កយា ឥណំ ។ កេនបិវិញ្ញាយ្យ ហេតុ ធម្មំ
បដិច្ច ឧកេនបិវិញ្ញាយ្យ ឧបោត្ថំ ធម្មំ ឧប្ប-
ជ្ជតិ ហេតុប្បក្កយា ឥណំ ។ កេនបិវិញ្ញាយ្យ ហេ-
តុព្វ កេនបិវិញ្ញាយ្យ ហេតុព្វ ធម្មំ បដិច្ច ឧកេន-
បិវិញ្ញាយ្យ ឧបោត្ថំ ធម្មំ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បក្កយា
ឥណំ ។

១ ឬ. កេនបិវិញ្ញាយ្យ ។ ២ អ. កេនបិវិញ្ញាយ្យ ។

[១០៦៨] ក្កន្តោប្បក្កយ មានព្រះ ៤ ។

[១០៦៩] ធម៌ មិនមែនជាហេតុក្កន្តៈ មិនមែនជាមិនមែនជា
ហេតុ កាស្រ័យ ទូរធម៌ ជាហេតុយា មិនមែនជាហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បក្កយ មានព្រះ ១ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុយា
មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ ទូរធម៌ ជាហេតុក្កន្តៈ មិនមែន
ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បក្កយ មានព្រះ ១ ។

[១០៧០] ក្កន្តោប្បក្កយ មានព្រះ ៤ ។

កេនបិវិញ្ញាយ្យទុកហេតុទុក្កៈ

នកេនបិវិញ្ញាយ្យទុកនហេតុទុក្កៈ

[១០៧១] ធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណ
ណាមួយ មិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ ទូរធម៌ ដែលត្រូវដឹងដោយ
វិញ្ញាណណាមួយ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បក្កយ មាន
ព្រះ ១ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយ
មិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ ទូរធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវដឹងដោយ
វិញ្ញាណណាមួយ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បក្កយ មាន
ព្រះ ១ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយ មិន
មែនជាហេតុ កាស្រ័យ ទូរធម៌ ដែលត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយ
ជាហេតុផង មិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយ ជាហេតុផង ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បក្កយ មានព្រះ ១ ។

[១០៦៨] ហេតុយា នវ ។

[១០៧០] គេចង់វិញ្ញេយ្យ នហេតុ ធម្មំ មជ្ជិក
នគេចង់វិញ្ញេយ្យ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បជ្ជយា ។

[១០៧១] ហេតុយា នវ ។

អាសវិទូកហេតុទុក្ខោ នោអាសវិទូកនហេតុទុក្ខំ

[១០៧២] អាសវំ ហេតុំ ធម្មំ មជ្ជិក នោ-
អាសវេ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បជ្ជយា
តិណំ ។ នោអាសវំ ហេតុំ ធម្មំ មជ្ជិក នហេតុ-
អាសវេ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បជ្ជយា ឯកំ ។
អាសវំ ហេតុញ្ច នោអាសវំ ហេតុញ្ច ធម្មំ មជ្ជិក
នោអាសវេ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បជ្ជយា
ឯកំ ។

[១០៧៣] សព្វត្ថ ចញ្ច ។

[១០៧៤] នោអាសវំ នហេតុំ ធម្មំ មជ្ជិក ន-
ោអាសវេ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ជ្ជយា ។

[១០៧៥] ហេតុយា មញ្ច ។

[១០៦៨] ក្នុងហេតុប្បជ្ជយា មានវាៈ ៨ ។

[១០៧០] ធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ដែលក្រុងជំនះដោយវិញ្ញាណ
មិនជាមិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ដែលក្រុងជំនះដោយវិញ្ញាណ
ណាមួយ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បជ្ជយា ។

[១០៧១] ក្នុងហេតុប្បជ្ជយា មានវាៈ ៨ ។

អាសវិទូកហេតុទុក្ខោ នោអាសវិទូកនហេតុទុក្ខំ

[១០៧២] ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ
ខ្លួនធម៌ ជាអាសវៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បជ្ជយា មាន
វាៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ កា-
ស្រ័យ ខ្លួនធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បជ្ជយា មានវាៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ មិនមែន ជា
ហេតុ កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ជាអាសវៈ ជាហេតុផង មិនមែនជាអាសវៈ
ជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បជ្ជយា មានវាៈ ១ ។

[១០៧៣] ក្នុងច្បាប់ចំណិត សុទ្ធនៃមានវាៈ ៥ ។

[១០៧៤] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ មិនមែនជាមិន
មែនជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បជ្ជយា ។

[១០៧៥] ក្នុងហេតុប្បជ្ជយា មានវាៈ ៨ ។

[១០៨៣] ហេតុយា ធម្មា ។

[១០៨៤] អាសវវិសម្បយុត្តទុក្ខហេតុទុក្ខំ

មជ្ឈិម ធម្មតាសភោទេវធម្មតាសភោ ធម្មតាសភោ
ធម្មតា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១០៨៥] ហេតុយា ធម្មា ។

អាសវិអាសវិសម្បយុត្តទុក្ខហេតុទុក្ខំ

និអាសវិអាសវិសម្បយុត្តទុក្ខហេតុទុក្ខំ

[១០៨៦] អាសវវិសម្បយុត្តទុក្ខហេតុទុក្ខំ ហេតុ

មជ្ឈិម ធម្មតាសភោទេវធម្មតាសភោ ធម្មតាសភោ

ធម្មតា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ អាសវសម្ប-

យុត្តកញ្ជ្រាវតាសភោ ហេតុ ធម្មតា មជ្ឈិម ធម្មតាសភោ

ទេវធម្មតាសភោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ធម្មតា ឧប្បជ្ជតិ

ហេតុប្បដ្ឋយា ធម្មតា ។

[១០៨៧] ហេតុយា ធម្មតា ។

[១០៨៨] កុសិហេតុប្បដ្ឋយា ធម្មតា ៥ ។

[១០៨៩] ធម្មតា មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ តាំងមិនមែនជាមិន

មែនជាអាសវៈ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ ឬធម្មតា ជាអា-

សវៈតាំងប្រព្រឹត្តិទៅជាមួយនឹងអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១០៩០] កុសិហេតុប្បដ្ឋយា ធម្មតា ៥ ។

អាសវិអាសវិសម្បយុត្តទុក្ខហេតុទុក្ខំ

និអាសវិអាសវិសម្បយុត្តទុក្ខហេតុទុក្ខំ

[១០៩១] ធម្មតា មិនមែនជាអាសវៈ តាំងមិនមែនជាអាសវៈ

មិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ ឬធម្មតា ជាអាសវៈតាំងប្រកបដោយអាសវៈ

ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធម្មតា ៥ ។ ធម្មតា

មិនមែនជាអាសវៈ តាំងមិនមែនជាអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ កា-

ស្រីយ ឬធម្មតា ប្រកបដោយអាសវៈតាំងមិនមែនជាអាសវៈ ជាហេតុ

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធម្មតា ៥ ។

[១០៩២] កុសិហេតុប្បដ្ឋយា ធម្មតា ៥ ។

[៣០៧៥] ហេតុយា តិណិ ។

សាវម្មណទុក្ខហោតទុក្ខកេ

និសាវម្មណទុក្ខនិហោតទុក្ខកិ

[៣០៧៦] សាវម្មណំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច និសាវម្មណោ ន ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បក្កយា ។

[៣០៧៧] ហេតុយា តិណិ ។

[៣០៧៨] សាវម្មណំ និហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច និសាវម្មណោ ន និហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បក្កយា និហេតុយា និហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច និសាវម្មណោ ន ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បក្កយា សាវម្មណំ និហេតុញ្ច និសាវម្មណំ និហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច និសាវម្មណោ ន និហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បក្កយា ។

[៣០៧៩] ហេតុយា តិណិ ។

បិក្ខទុក្ខហោតទុក្ខកេ នោបិក្ខទុក្ខនិហោតទុក្ខកិ

[៣០៨០] ចោត្តំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច និសាវម្មណោ ន ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បក្កយា ។

[៣០៨១] កុត្តិហេតុប្បក្កយោ មាគារេ ព ។

សាវម្មណទុក្ខហោតទុក្ខកេ និសាវម្មណទុក្ខនិហោតទុក្ខកិ

[៣០៨២] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តិការណ៍ជាមួយនឹងការម្នាក់ មិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ ឡូធម៌ ប្រព្រឹត្តិការណ៍ជាមួយនឹងការម្នាក់ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បក្កយោ ។

[៣០៨៣] កុត្តិហេតុប្បក្កយោ មាគារេ ព ។

[៣០៨៤] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការម្នាក់ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ ឡូធម៌ ប្រព្រឹត្តិការណ៍ជាមួយនឹងការម្នាក់ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បក្កយោ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការម្នាក់ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ ឡូធម៌ មិនមានការម្នាក់ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បក្កយោ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការម្នាក់ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ ឡូធម៌ ប្រព្រឹត្តិការណ៍ជាមួយនឹងការម្នាក់ មិនមែនជាហេតុផង មិនមានការម្នាក់ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បក្កយោ ។

[៣០៨៥] កុត្តិហេតុប្បក្កយោ មាគារេ ព ។

បិក្ខទុក្ខហោតទុក្ខកេ នោបិក្ខទុក្ខនិហោតទុក្ខកិ

[៣០៨៦] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាចិត្ត មិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ ឡូធម៌ មិនមែនជាចិត្ត ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បក្កយោ ។

អភិធម្មចំណា អនុលោមប្បដិសន្ធិយា

[១១០១] ហេតុយា តិណំ ។

[១១០២] តិណំ ឧហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុន្តោ
ន ឧហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដិច្ចយា ។

[១១០៣] ហេតុយា តិណំ ។

បេតសិកទុកហេតុទុកេ នបេតសិកទុកនហេតុទុកំ

[១១០៤] បេតសិកំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន បេតសិកោ
ន ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដិច្ចយា ។

[១១០៥] ហេតុយា តិណំ ។

[១១០៦] បេតសិកំ ឧហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន
អបេតសិកោ ន ឧហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដិច្ចយា ។

[១១០៧] ហេតុយា តិណំ ។

ចិត្តសម្បយុត្តទុកហេតុទុកេ

នចិត្តសម្បយុត្តទុកនហេតុទុកំ

[១១០៨] ចិត្តសម្បយុត្តំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច

ន ចិត្តសម្បយុត្តោ ន ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ
ប្បដិច្ចយា ។

[១១០៩] កុតហេតុប្បដិច្ចយា មានវារៈ ៣ ។

[១១១០] ធម៌ មិនមែនជាចិត្ត មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ជាចិត្ត មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដិច្ចយា ។

[១១១១] កុតហេតុប្បដិច្ចយា មានវារៈ ៣ ។

បេតសិកទុកហេតុទុកេ

នបេតសិកទុកនហេតុទុកំ

[១១១២] ធម៌ មិនមែនជាបេតសិក មិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ
ខ្លួនធម៌ ជាបេតសិក ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដិច្ចយា ។

[១១១៣] កុតហេតុប្បដិច្ចយា មានវារៈ ៣ ។

[១១១៤] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាបេតសិក មិនមែនជាមិន
មែនជាហេតុ កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ជាបេតសិក មិនមែនជាហេតុ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដិច្ចយា ។

[១១១៥] កុតហេតុប្បដិច្ចយា មានវារៈ ៣ ។

ចិត្តសម្បយុត្តទុកហេតុទុកេ

នចិត្តសម្បយុត្តទុកនហេតុទុកំ

[១១១៦] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត មិនមែនជាហេតុ កា-
ស្រីយ ខ្លួនធម៌ ប្រកបដោយចិត្ត ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដិច្ចយា ។

[១១១៧] ហេតុយា តិណំ ។ សង្ខត្តំ ។

បិក្ខុសីសង្ខត្តទុកហេតុទុក្ខ

និបិក្ខុសីសង្ខត្តទុកនហេតុទុក្ខ

[១១១៨] ចិត្តសីសង្ខត្ត ហេតុ ធម្មំ បដិច្ច ឧ-

ចិត្តសីសង្ខត្តា ឧហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-

យា ។

[១១១៩] ហេតុយា តិណំ ។

បិក្ខុសមជ្ឈានទុកហេតុទុក្ខ

នោបិក្ខុសមជ្ឈានទុកនហេតុទុក្ខ

[១១២០] ចិត្តសមជ្ឈានំ ហេតុ ធម្មំ បដិច្ច

នោ ចិត្តសមជ្ឈានោ ឧហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-

ប្បច្ចយា ។

[១១២១] ហេតុយា តិណំ ។

បិក្ខុសហភទុកហេតុទុក្ខ

នោបិក្ខុសហភទុកនហេតុទុក្ខ

[១១២២] ចិត្តសហភំ ហេតុ ធម្មំ បដិច្ច ហេ-

ចិត្តសហភំ ឧហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១១២៣] ភ្នងហេតុប្បច្ចយា ហេតុវា ព ។ សេចក្តីចំប្រាញ ។

បិក្ខុសីសង្ខត្តទុកហេតុទុក្ខ

និបិក្ខុសីសង្ខត្តទុកនហេតុទុក្ខ

[១១២៤] ធម៌ វិសេសមនោរាជឡូកិយចិត្ត មិនមែនជា

ហេតុ កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ វិសេសមនោរាជឡូកិយចិត្ត ជាហេតុ ទើបកើត

ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ។

[១១២៥] ភ្នងហេតុប្បច្ចយ ហេតុវា ព ។

បិក្ខុសមជ្ឈានទុកហេតុទុក្ខ

នោបិក្ខុសមជ្ឈានទុកនហេតុទុក្ខ

[១១២៦] ធម៌ មិនមែនជាអ្វីក៏ដូចចិត្ត មិនមែនជាហេតុ

កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ តាំងឡើងក៏ដូចចិត្ត ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ

ហេតុប្បច្ចយ ។

[១១២៧] ភ្នងហេតុប្បច្ចយ ហេតុវា ព ។

បិក្ខុសហភទុកហេតុទុក្ខ

នោបិក្ខុសហភទុកនហេតុទុក្ខ

[១១២៨] ធម៌ មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត មិនមែនជាហេតុ

កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ កើតជាមួយនឹងចិត្ត ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ

ហេតុប្បច្ចយ ។

៣២៤

ឥតិវុត្តនិកា អនុណេមប្បន្និយប្បដិដ

[៣៣៣៩] ហេតុយា ឥណ្ឌា ។

បិត្តានុបវិវិទ្យាហេតុទុក្ខ

នោបិត្តានុបវិវិទ្យាហេតុទុក្ខ

[៣៣៣៩] ចិត្តានុបវិវិទ្យា ហេតុ ធម្មំ មជ្ជិម ឆោ

ចិត្តានុបវិវិទ្យា ឆោហេតុ ឆោឆោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ទូយា ។

[៣៣៣៩] ហេតុយា ឥណ្ឌា ។

បិត្តសីលដ្ឋសមុដ្ឋានទុក្ខហេតុទុក្ខ

នោបិត្តសីលដ្ឋសមុដ្ឋានទុក្ខហេតុទុក្ខ

[៣៣៣៩] ចិត្តសីលដ្ឋសមុដ្ឋាន ហេតុ ធម្មំ

មជ្ជិម ឆោ ចិត្តសីលដ្ឋសមុដ្ឋាន ឆោហេតុ ឆោឆោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ។

[៣៣៣៩] ហេតុយា ឥណ្ឌា ។

បិត្តសីលដ្ឋសមុដ្ឋានសហភូតហេតុទុក្ខ

នោបិត្តសីលដ្ឋសមុដ្ឋានសហភូតហេតុទុក្ខ

[៣៣៣៩] ចិត្តសីលដ្ឋសមុដ្ឋានសហភូត ហេតុ

ធម្មំ មជ្ជិម ឆោ ចិត្តសីលដ្ឋសមុដ្ឋានសហភូត ឆោហេតុ
ឆោឆោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ។

ឥតិវុត្តនិកា អនុណេមប្បន្និយប្បដិដ

[៣៣៣៩] ក្នុងហេតុប្បទូយា មានវារៈ ឆោ ។

បិត្តានុបវិវិទ្យាហេតុទុក្ខ

នោបិត្តានុបវិវិទ្យាហេតុទុក្ខ

[៣៣៣៩] ធម្មំ មិនមែនប្រព្រឹត្តិការណ៍មជ្ជិម មិនមែនជាហេតុ

អាស្រ័យ ឧប្បជ្ជិម ប្រព្រឹត្តិការណ៍មជ្ជិម ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បទូយា ។

[៣៣៣៩] ក្នុងហេតុប្បទូយា មានវារៈ ឆោ ។

បិត្តសីលដ្ឋសមុដ្ឋានទុក្ខហេតុទុក្ខ

នោបិត្តសីលដ្ឋសមុដ្ឋានទុក្ខហេតុទុក្ខ

[៣៣៣៩] ធម្មំ មិនមែនលាយទ្បាំងនឹងកំណើតដោយចិត្ត មិន

មែនជាហេតុ អាស្រ័យ ឧប្បជ្ជិម លាយទ្បាំងនឹងកំណើតដោយចិត្ត ជា
ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយា ។

[៣៣៣៩] ក្នុងហេតុប្បទូយា មានវារៈ ឆោ ។

បិត្តសីលដ្ឋសមុដ្ឋានសហភូតហេតុទុក្ខ

នោបិត្តសីលដ្ឋសមុដ្ឋានសហភូតហេតុទុក្ខ

[៣៣៣៩] ធម្មំ មិនមែនលាយទ្បាំងនឹងកំណើតដោយចិត្ត មិន

មែនជាហេតុ អាស្រ័យ ឧប្បជ្ជិម លាយទ្បាំងនឹងកំណើត
ដោយចិត្ត ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយា ។

៣២៨

ព្រះបណ្ឌិតហុកហ៊ុនស្រី

[១១២១] ហេតុយា តិណិ ។

បិត្តសិស្សសម្ពុជានុវិវត្តិករហេតុទុក្ខ

តោបិត្តសិស្សសម្ពុជានុវិវត្តិករហេតុទុក្ខ

[១១២២] បិត្តសិស្សសម្ពុជានុវិវត្តិករហេតុ

ធម្មំ បដិច្ច ហេតុនិស្សន្ទសម្ពុជានុវិវត្តិករហេតុ
ធម្មំ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយា ។

[១១២៣] ហេតុយា តិណិ ។

អន្តរាទុក្ខហេតុទុក្ខ អន្តរាទុក្ខហេតុទុក្ខ

[១១២៤] តាហិ ហេតុ ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទាន

ធម្មំ ហេតុ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយា ។

[១១២៥] ហេតុយា តិណិ ។

[១១២៦] អន្តរាទុក្ខ ឧបាទាន ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទាន

តិណិ ឧបាទាន ឧបាទាន ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយា ។

[១១២៧] ហេតុយា តិណិ ។

ឧបាទានហេតុទុក្ខ ឧបាទានហេតុទុក្ខ

[១១២៨] ហេតុយា តិណិ ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទាន

ឧបាទាន ឧបាទាន ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយា ។

[១១២១] ក្នុងហេតុប្បន្នយា មានវារៈ ៣ ។

បិត្តសិស្សសម្ពុជានុវិវត្តិករហេតុទុក្ខ

តោបិត្តសិស្សសម្ពុជានុវិវត្តិករហេតុទុក្ខ

[១១២២] ធម្មំ បដិច្ច ហេតុនិស្សន្ទសម្ពុជានុវិវត្តិករហេតុ
ធម្មំ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយា ។

[១១២៣] ក្នុងហេតុប្បន្នយា មានវារៈ ៣ ។

អន្តរាទុក្ខហេតុទុក្ខ អន្តរាទុក្ខហេតុទុក្ខ

[១១២៤] តាហិ ហេតុ ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទាន
ធម្មំ ហេតុ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយា ។

[១១២៥] ក្នុងហេតុប្បន្នយា មានវារៈ ៣ ។

[១១២៦] ធម្មំ បដិច្ច ហេតុនិស្សន្ទសម្ពុជានុវិវត្តិករហេតុ
ធម្មំ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយា ។

[១១២៧] ក្នុងហេតុប្បន្នយា មានវារៈ ៣ ។

ឧបាទានហេតុទុក្ខ ឧបាទានហេតុទុក្ខ

[១១២៨] ហេតុយា តិណិ ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទាន
ឧបាទាន ឧបាទាន ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយា ។

(၁၀၆) ဟေ့ကုန်း နီဂါ ၇

[၇၇၈၁] ရတနာတော် ဝါသနာ့ ဝိဇ္ဇာ ဝိသုဒ္ဓိ ဝ(၅)

កុំបារម្ភ ឧបាយកល ដាច់ខាត ឧប្បជ្ឈត្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១១៣០] ហេតុធាតុតំណាង ១

ឧបាទិសទក្សត្រៈបាតទុក្ខេ នឧបាទិសទក្សត្រៈបាតទុក្ខំ

[១០៣២] ឧបាសិដ្ឋ ហត្ថ ធម៌ បដិច្ច ន ឧបា-

ដើម្បី ឧបោសថ ឧបោសថ ឧប្បត្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា តិណី ។

អរុណជិត្យៈ ហេតុ ឆ្នាំ បដិវត្ត ឧត្តរាឆ្នាំ ឧហេតុ

ឆ្នាំ ១៩៧៥ ខែ ១១ ថ្ងៃ ១០ រំពេច ១១

[၈၈၈၈]   ဖောရုယက   ဝဏ္ဏံ   ၇

[១១៣ ២] ទូចាធំ្មំ ឧហេតុ ទិដ្ឋ បដិច្ច ឆ.

អរុណជិត្យោ ន ធម្មាត្ថំ នេត្តំ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បៈ

ក្រុម ឯក : អង្គការជំនុំ ធរមាន ជម្រុញ បង្កើត

[၁၈၆၈] နဂါးတစ်ကောင်၏ အမည်ကား

(១៩៣០) ធីតា មិនមែនជាឧបាសក មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
កាស្រីយ ខ្លួនធីតា ជាឧបាសក មិនមែនជាហេតុ រឿងកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុផលច្រើន ។

[၈၈၇၇] နန်းဟဲယုဉ်း အနား တွဲ ၁၂

ឧបាយទី១៖ ឧបាយទី២៖ ឧបាយទី៣៖ ឧបាយទី៤៖ ឧបាយទី៥៖ ឧបាយទី៦៖ ឧបាយទី៧៖ ឧបាយទី៨៖ ឧបាយទី៩៖ ឧបាយទី១០៖

(១១២៦) ធម៌ មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស (មាន
កល្យាណជាដើម) កាន់យក មិនមែនជាហេតុ គាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល
កម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក ជាហេតុ រើចកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ដូច្នេះ មានវា: ៣ ។ ធម៌ មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស
កាន់យក មិនមែនជាហេតុ គាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយ
កិលេសមិនកាន់យក ជាហេតុ រើចកើតឡើង ព្រោះហេតុដូច្នេះ
មានវា: ១ ។

[ឧទាហរណ៍] ក្នុងសៀវភៅនេះ មាន ៤ រូប

[១១៣២] ធម៌ មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសកាត់យក មិនមែនជាមិនមែនជាបាតុ កាស្រ័យ ឧទាម ដែល
កម្មប្រកបដោយកិលេសកាត់យក មិនមែនជាបាតុ វេទិតករទ្បឹង
ប្រកាន់បាតុប្បដ្ឋិយ ចាត់រៈ ១ ៦ ធម៌ មិនមែនដែលកម្មប្រកប
ដោយកិលេសកាត់យក មិនមែនជាមិនមែនជាបាតុ កាស្រ័យ ឧទាម

៣២៧

អនុលោមញ្ញត្តិយទុក្ខបុព្វដូន

ន ឧបាធិតោ ន ឧបេកុ ឆមោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា វិកតំ ។

[១១៣៥] ហេតុយា ទេ ។

ទិគោប្បកទុក្ខហេតុទុក្ខេ ទិគោប្បកទុក្ខនហេតុទុក្ខំ

[១១៣៦] ឧបាធានំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ចោ-
ន ឧបាធានោ ន ហេតុ ឆមោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
កំលេសំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ចោ កំលេសោ ន ហេតុ
ឆមោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

ទស្សនេសបហាតព្វទុក្ខហេតុទុក្ខេ

នទស្សនេសបហាតព្វទុក្ខនហេតុទុក្ខំ

[១១៣៧] ន ទស្សនេសបហាតព្វំ ហេតុំ ធម្មំ
បដិច្ច ន ទស្សនេសបហាតព្វោ ន ហេតុ ឆមោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណំ ។ ន ទស្សនេសបហាតព្វំ
ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន ទស្សនេសបហាតព្វោ ន ហេតុ
ឆមោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា វិកតំ ។

[១១៣៨] ហេតុយា ចត្តារិ ។

អនុលោមញ្ញត្តិយទុក្ខបុព្វដូន

ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យក មិនមែនជាហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានពីរ ១ ។

[១១៣៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានពីរ ២ ។

ទិគោប្បកទុក្ខហេតុទុក្ខេ ទិគោប្បកទុក្ខនហេតុទុក្ខេ

[១១៣៩] តមិ មិនមែនជាឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ កា-
ស្រ័យ ខ្លាចមិ ជាឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយា ធម៌ មិនមែនជាកិលេស មិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ
ខ្លាចមិ ជាកិលេស ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

ទស្សនេសបហាតព្វទុក្ខហេតុទុក្ខេ

នទស្សនេសបហាតព្វទុក្ខនហេតុទុក្ខំ

[១១៣៧] តមិ ដែលមិនមែនត្រូវបរដោយទស្សនៈ មិនមែន
ជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្លាចមិ ដែលត្រូវបរដោយទស្សនៈ ជាហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានពីរ ៣ ។ ធម៌ ដែលមិនមែន
ជាមិនមែនត្រូវបរដោយទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្លាចមិ
ដែលមិនមែនត្រូវបរដោយទស្សនៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយា មានពីរ ១ ។

[១១៣៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានពីរ ២ ។

[၁၁၆၆]   ကေတုကော   ၂၃   ၇

ទំលាប់នៃសម្រាប់វិញប្រែត្រឡប់ទៅវិញវិញ

និទាន្ត្រេនិបហោឆព្វហោតុកុចនិមោតទកំ

(១០៤៥) ឧបស្សនេនមហាតត្វហេតុកំ ហេតុ
 ធម្មំ មង្គិក្ខ ឧបស្សនេនមហាតត្វហេតុកោ ឧហេតុ
 នេត្តោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បជ្ជយា ភីណំ ។ ឧបស្សនេន
 មហាតត្វហេតុកំ ហេតុំ ធម្មំ មង្គិក្ខ ឧបស្សនេន
 មហាតត្វហេតុកោ ឧហេតុ នេត្តោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បជ្ជយា ។ ភីណំ សព្វត្ថ មាត្រា ។

[១១៤២] និស្សនេសបរោតត្ថបោតុក្កំ ទេវោត្ថំ
 ធម្មំ បដិច្ច ននិស្សនេសបរោតត្ថបោតុក្កោ នន-
 បោតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ បោតុប្បជ្ជយា ននិស្សនេស-
 បរោតត្ថបោតុក្កំ ទេវោត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច ននិស្សនេស-
 បរោតត្ថបោតុក្កោ ននបោតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ បោ-
 តុប្បជ្ជយា ។

(၁၀၆၈) ကေတုဟု ခြွေ ၁ လွှဲရှိ၏ ။

[១១៤៤] គតិវិចារប្បវត្តន្ត ធានាវៈ ២ ។

ទស្សនៈនៃបរិក្ខារត្រួតពិនិត្យកម្រិតប្រេងឆ្នាំ៖

ឧទ្ទេសប្បវត្តន៍កិច្ចការពារអ្នករងគ្រោះ

[១១៤៥] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
 មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយ
 ទស្សនៈ ជាហេតុ ទើបាភិគឿនី ព្រោះហេតុច្បង្ចយ មានពីរ ៣ ។
 ធម៌ ដែលមានហេតុមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ចិនវិទ
 ជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ដែលមានហេតុមិនមែនត្រូវលះដោយ
 ទស្សនៈ ជាហេតុ ទើបាភិគឿនី ព្រោះហេតុច្បង្ចយ ។ ភ្នំពេញ
 ព័ន្ធអស់ សុខនៃមានពីរ ៣ ។

[១១២២] ឆមី ដែលមានហេតុមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយ
សក្ខីនៈ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ កាលស្រីយ ក្នុងឆមី ដែលមានហេតុ
ត្រូវលះដោយសក្ខីនៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បដ្ឋេយ ឆមី ដែលមានហេតុមិនមែនត្រូវលះដោយសក្ខីនៈ មិនមែន
ជាមិនមែនជាហេតុ កាលស្រីយ ក្នុងឆមី ដែលមានហេតុមិនមែនត្រូវលះ
ដោយសក្ខីនៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋេយ ។

[១១៤៧] គន្លឹះហេតុប្បវត្តន៍ ធានាវៈ ៦ ។ អរពត្តិប្បវត្តន៍ ។

សេវាទូកកែច្នៃទូក ឆ្នាំសេវាទូកសម្រាប់ទូក

(៣៣២៨) អាណា ហេតុ ធម្មំ បដិច្ច និសា-
 ណោ និរោត្ត ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បទយា-
 តីណំ ។ អាណា ហេតុ ធម្មំ បដិច្ច និសាណោ
 និរោត្ត ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បទយា ដក់ ។

(၁၀၆၈) ကာနုယော ဗုဒ္ဓံ ၇

(១១៥១) អរណំ និចោតុំ នម្មំ បដិទ្ធ ន.អ.
អរណា និចោតុ នម្ពា ឧប្បជ្ជនី ហេតុច្បងយា
ឯកំ ។ អរណំ និចោតុំ នម្មំ បដិទ្ធ ន.អ.អរណា
និចោតុ នម្ពា ឧប្បជ្ជនី ហេតុច្បងយា ឯកំ ។

1 ១១៥៣ } ពេលវេលា 12 ។

សេវាទូតសម្រាប់កុមារ

សេវាឈាមសង្គមហេតុអ្វី?

(១០៥២) សរណំ សហោតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ធន
 សរណោ ធនសហោតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
 ជ្ឈយា ឯកំ ។ ពរណំ សហោតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ធនសរណោ ធនសហោតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បជ្ឈយា ឯកំ ។

សំណេរទុកប្រើឥឡូវ: គណនាទុកប្រើឥឡូវ:

[១១២៨] ធម៌ មិននៃប្រភពដោយរណៈ មិននៃដាហេតុ
កាស្រីយ ឡធម៌ ប្រភពដោយរណៈ ដាហេតុ រើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុឫទ្ធិយ ខានរកៈ ៣ ។ ធម៌ មិននៃប្រភពដោយរណៈ មិន
នៃដាហេតុ កាស្រីយ ឡធម៌ មិននៃរណៈ ដាហេតុ រើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុឫទ្ធិយ ខានរកៈ ១ ។

၂၁၁၆၈၂၊ နန္ဒဝေဒနာပုဂ္ဂိုလ်၊ ဇာတိ: ၆

[១១៩០] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានសារៈ មិនមែនជាមិនមែនជា
ហេតុ កាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយសារៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានសារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
សារៈ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានសារៈ
មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានសារៈ ១ ។

[១៩៩១] ឆ្នាំ៖ ហត្ថប្បដ្ឋាន ទានៈ ២ ។

សវនករទូរសព្ទឆ្នាំទី១៖ គណនករទូរសព្ទឆ្នាំទី១៖

(១១៨២) ឥតិ មិនមែនប្រកបដោយរោគៈ មិនមែនប្រកបដោយ
ហេតុ តាមស្រីយ ឆ្លូវឥតិ ប្រកបដោយរោគៈ ប្រកបដោយហេតុ តើយ
កើតឡើង ក្រោយហេតុច្បង ហេតុរៈ ១ ។ ឥតិ មិនមែនជាមុខ
ធានរោគៈ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ តាមស្រីយ ឆ្លូវឥតិ មិនមែនរោគៈ
ប្រកបដោយហេតុ តើយក៏កើតឡើង ក្រោយហេតុច្បង ហេតុរៈ ១ ។

[១១៨៣] ហេតុយា ទ្វេ ។

[១១៨៤] សារណំ អហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
នសរណេកំ នអហេតុកេកា ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ឯកំ ។ អរណំ អហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
នសរណេកំ នអហេតុកេកា ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ឯកំ ។

[១១៨៥] ហេតុយា ទ្វេ ។

សរណទុកហេតុសម្បយុត្តទុក្ខ

នសរណទុកនហេតុសម្បយុត្តទុក្ខ

[១១៨៦] សារណំ ហេតុសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
នសរណេកំ នហេតុសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១១៨៧] ហេតុយា ទ្វេ ។

សហេតុកកុកសធម៌សំ ។

[១១៨៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មាន៣៖ ២ ។

[១១៨៩] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនជាមិនមាន
ហេតុ កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ប្រកបដោយរណៈ មិនមានហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មាន៣៖ ១ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
រណៈ មិនមែនជាមិនមានហេតុ កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ មិនមានរណៈ មិន
មានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មាន៣៖ ១ ។

[១១៩០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មាន៣៖ ២ ។

សរណទុកហេតុសម្បយុត្តទុក្ខ

នសរណទុកនហេតុសម្បយុត្តទុក្ខ

[១១៩១] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនប្រកប
ដោយហេតុ កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ ប្រកបដោយរណៈ ប្រកបដោយហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១១៩២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មាន៣៖ ២ ។

ដូចគ្នាមិនសហេតុកកុកសធម៌សំ ។

ឆ្នាំទី១៧៧២ អ.ស.វ.ស. ១៧៧២

ការណែនាំរបស់សហគមន៍

ឧបករណ៍ទូរស័ព្ទសម្រាប់ទូរស័ព្ទ

។ ១០៥៨) សរណ៍ ហេតុត្រូវសហោតុកក ធម៌
 បដិច្ច ឧបសគ្គ ឧបាទាន ឧបាទាន ឧបាទាន ឧបាទាន
 ឧបាទាន ហេតុប្បដិច្ច ឧបាទាន ឧបាទាន ឧបាទាន
 សហោតុកក ធម៌ បដិច្ច ឧបសគ្គ ឧបាទាន ឧបាទាន
 ឧបាទាន ឧបាទាន ឧបាទាន ឧបាទាន ឧបាទាន
 ឧបាទាន ឧបាទាន ឧបាទាន ឧបាទាន ឧបាទាន

(၁၈၆၈) ဖေဖော်ဝါရီ ၁၅

(១០៦០) សាលា សាលាតុលាការ រាជធានី
 ភ្នំពេញ ទីសាលា ទីសាលាតុលាការ ទីសាលា
 ៣ ឆ្នាំ ទីសាលា ទីសាលាតុលាការ ឆ្នាំ ១ សាលា
 សាលាតុលាការ រាជធានី ភ្នំពេញ ទីសាលា
 ទីសាលាតុលាការ ទីសាលាតុលាការ ឆ្នាំ ទីសាលា
 ទីសាលាតុលាការ ឆ្នាំ ១

[၁၈၁၈] မောက္ခယော ၁၅ ၇

୧୫, ୩ ଡିସେମ୍ବର ୧୯୫୩

សេចក្តីផ្តើម៖

ឧបសគ្គទាំងពីរនេះបានបង្កើនការកើនឡើងនៃការប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធប្រតិបត្តិការកសិកម្ម។

[១១៧៨] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនជាហេតុ
 តាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ កាស្រីយ ឡូតមី ច្រកចង្កោយរណៈ ជា
 ហេតុតាំងច្រកចង្កោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មាន
 កថា ១ ។ ធម៌ មិនមែនច្រកចង្កោយរណៈ មិនមែនជាហេតុតាំងមិន
 មែនជាមិនមានហេតុ កាស្រីយ ឡូតមី មិនមានរណៈ ជាហេតុតាំង
 ច្រកចង្កោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានកថា ១ ។

(၁၀၀၈) ၊ နွဉ်းဟနုဗျဉ်း ဓာနကံး ၆ ၊

[១១៦០] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនជាមិនមាន
ហេតុជាងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្ញុំធម៌ ប្រកបដោយ
រណៈ ប្រកបដោយហេតុជាងមិនមែនជាហេតុ ទើបភិក្ខុឡើង ព្រោះ
ហេតុដូច្នេះ មានវាៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិន
មែនប្រកបដោយហេតុជាងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្ញុំធម៌
មិនមានរណៈ ប្រកបដោយហេតុជាងមិនមែនជាហេតុ ទើបភិក្ខុឡើង
ព្រោះហេតុដូច្នេះ មានវាៈ ១ ។

{ ១១៥១ } ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន ឆានៈ ៤ ។

[១១៦៦] ហេតុយា ឯកំ ។

សរណទុកច្បាប់ទុក្ខកើត សរណទុកច្បាប់ទុក្ខនឹងកើត

[១១៦៧] អរណោ អរហន្តច្បាយោ ធម្មោ នសរណាស្ស នអរហន្តច្បាយស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បត្តយេន បច្ចយោ ។ អរណោ អសង្កតោ ធម្មោ នសរណាស្ស នអសង្កតស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បត្តយេន បច្ចយោ ។ អរណោ សង្ខិនស្សនោ ធម្មោ នអរណាស្ស នសង្ខិនស្សនស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បត្តយេន បច្ចយោ . . . នសរណាស្ស នសង្ខិនស្សនស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណា . . . ។ វេ ។

សរណទុកអាសវិទុក្ខកើត សរណទុកនោអាសវិទុក្ខកើត

[១១៦៨] សរណំ អាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នសរណោ នោអាសវេន ធម្មោ . . . នអរណោ នោអាសវេន ធម្មោ . . . នសរណោ នោអាសវេន ន នអរណោ នោអាសវេន ធម្មោ ឧប្បន្នំ ហេតុប្បត្តយោ ។ សរណំ នោអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នអរណោ នោអាសវេន ធម្មោ . . . ឯកំ ។

[១១៦៩] ភូតិហត្ថប្បច្ច័យ ឆាន់វា ១ ។

សរណទុកច្បាប់ទុក្ខកើត សរណទុកច្បាប់ទុក្ខនឹងកើត

[១១៧០] ធម៌ មិនមានរណៈ មិនមានច្ច័យ ជាច្ច័យ នៃ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនជាមិនមានច្ច័យ ដោយការម្នេញច្បាប់ច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមានរណៈ ជាអសង្កតៈ ជាច្ច័យ នៃ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនជាអសង្កតៈ ដោយការម្នេញច្បាប់ច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមានរណៈ ប្រកបដោយការម្នេញ ជាច្ច័យ នៃ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការម្នេញ ដោយការម្នេញច្បាប់ច្ច័យ . . . នៃធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការម្នេញ ដោយការម្នេញច្បាប់ច្ច័យ ។ វេ ។

សរណទុកអាសវិទុក្ខកើត

សរណទុកនោអាសវិទុក្ខកើត

[១១៧១] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនជាអាសវៈ កាស្រ័យ ខ្លះធម៌ ប្រកបដោយរណៈ ជាអាសវៈ . . . ធម៌ មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនជាអាសវៈ . . . ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនជាអាសវៈក្តី មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនជាអាសវៈក្តី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ កាស្រ័យ ខ្លះធម៌ ប្រកបដោយរណៈ មិនមែនជាអាសវៈ . . . ឆាន់វា ១ ។

សវណទុកសាសវិទុក្ខំ ឆសវណទុកឆសាសវិទុក្ខំ

[១១៦៩] អរណំ សាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នស-
រណោ នសាសវេ ឆោត្ថា . . . ។ អរណំ អធាសវំ
ធម្មំ បដិច្ច នសរណោ នអធាសវេ ឆោត្ថា ឧប្ប-
ន្នតិ ហេតុញ្ញត្ថយា វិតំ ។

ឯតន ឧតាយេន សង្ខត្តំ វិគ្គារេនតំ ។

សន្និដ្ឋំ ។

សវណទុកសារម្មណទុក្ខំ

ឆសវណទុកឆសារម្មណទុក្ខំ

[១១៧០] អរណំ សារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
សរណោ នសារម្មណោ ឆោត្ថា . . . ។ អរណំ សរ-
ម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច នសរណោ នសារម្មណោ
ឆោត្ថា . . . ។

សន្និដ្ឋំ ។

សវណទុកសាសវិទុក្ខំ ឆសវណទុកឆសាសវិទុក្ខំ

[១១៦៩] ធម៌ មិនមែនជាប្រកបដោយរណៈ មិនមែនប្រកប
ដោយភាសៈ កាស្រ័យ ខ្លាំងមិ មិនមានរណៈ ប្រកបដោយភាសៈ
. . . ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនជាមិនមានភាសៈ
កាស្រ័យ ខ្លាំងមិ មិនមានរណៈ មិនមានភាសៈ ច្រើនកើតឡើង ត្រូវ
ហេតុញ្ញត្ថយ ពានរណៈ ។

បណ្ឌិត គប្បីឱ្យពិស្តារ គ្រប់ចម្លើយចាំឯកស

ភាវឧបាយានបុរៈ ។

សេចក្តីបំប្រញ ។

សវណទុកសារម្មណទុក្ខំ

ឆសវណទុកឆសារម្មណទុក្ខំ

[១១៧០] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនប្រកបដោយ
ការម្មណ៍ កាស្រ័យ ខ្លាំងមិ ប្រកបដោយរណៈ ប្រកបដោយការម្មណ៍
. . . ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការម្មណ៍
កាស្រ័យ ខ្លាំងមិ មិនមានរណៈ ប្រកបដោយការម្មណ៍ . . . ។

សេចក្តីបំប្រញ ។

អភិធម្មបិដក

បដ្ឋានស្ស សោឡសមោ ភាគោ

អនុលោមប្បវត្តន៍យប្បដ្ឋានំ

មាតិកាបញ្ញតិ

មាតិកា	អង្គ
អនុលោមប្បវត្តន៍យត្ថិតប្បដ្ឋានំ	១
អនុលោមប្បវត្តន៍យទុកប្បដ្ឋានំ	៥៣
អនុលោមប្បវត្តន៍យទុកត្ថិតប្បដ្ឋានំ	៨៤
អនុលោមប្បវត្តន៍យត្ថិតទុកប្បដ្ឋានំ	១៤១
អនុលោមប្បវត្តន៍យត្ថិតត្ថិតប្បដ្ឋានំ	១៤៨
អនុលោមប្បវត្តន៍យទុកទុកប្បដ្ឋានំ	២៨៧

អភិធម្មបិដក

បដ្ឋាន សោឡសមភាគ

អនុលោមប្បវត្តន៍យប្បដ្ឋានំ

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
អនុលោមប្បវត្តន៍យត្ថិតប្បដ្ឋានំ	១
អនុលោមប្បវត្តន៍យទុកប្បដ្ឋានំ	៥៣
អនុលោមប្បវត្តន៍យទុកត្ថិតប្បដ្ឋានំ	៨៤
អនុលោមប្បវត្តន៍យត្ថិតទុកប្បដ្ឋានំ	១៤១
អនុលោមប្បវត្តន៍យត្ថិតត្ថិតប្បដ្ឋានំ	១៤៨
អនុលោមប្បវត្តន៍យទុកទុកប្បដ្ឋានំ	២៨៧

វិទ្យាវិទ្យុបង្គំ

វិទ្យុបង្គំ	វិទ្យុបង្គំ	អង្គ	រដ្ឋសភា
ភាសាស្រីស្រី	ស្រីស្រី		
សម្បត្តិ	សម្បត្តិ		
សម្បត្តិ	សម្បត្តិ	៦៧	៦
សម្បត្តិ	សម្បត្តិ	១៨០	១

សន្និសីទប្រជុំពាក្យទូរស័ព្ទ

ពាក្យទូរស័ព្ទ	ពាក្យទូរស័ព្ទ	ទំព័រ	បង្គំ
ឧបនិស្សយន្ត	ឧបនិស្សយន្ត	៨៣	៨
ប្រតិភូសម្បត្តិ	ប្រតិភូសម្បត្តិ	១១១	៦
សម្បត្តិ	សម្បត្តិ	១១៦	៦
សម្បត្តិ	សម្បត្តិ	១២៨	១៣
សម្បត្តិ	សម្បត្តិ	១៨៦	៦០
សម្បត្តិ	សម្បត្តិ	២០១	១៦
សម្បត្តិ	សម្បត្តិ	២០៦	៨
សម្បត្តិ	សម្បត្តិ	២១៨	១៦
សម្បត្តិ	សម្បត្តិ	២២៧	១៦
សម្បត្តិ	សម្បត្តិ	២២៦	៦
សម្បត្តិ	សម្បត្តិ	២៨៣	១០